

Φάκελος Κύπρου

ΤΟΜΟΣ Ζ'

Πρακτικά
Συνεδριάσεων
(Φάκελοι 19-21)

ΑΘΗΝΑ - ΛΕΥΚΩΣΙΑ
2019

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

«Φάκελος Κύπρου»

Τόμος Ζ'
Πρακτικά Συνεδριάσεων
Φάκελοι 19-21

ΕΙΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Κώστας Αθανασίου, πρόεδρος
Αντώνης Βγόντζας
Έλλη Δρούλια
Παναγιώτης Ηλιόπουλος
Λεωνίδας Καλλιβρετάκης
Ηλίας Νικολακόπουλος
Γιώργος Σαββαΐδης
Τάσος Σακελλαρόπουλος
Βάσω Τσακανίκα
Μάγδα Φυτιλή

Ομάδα Εργασίας: Όλια Ησαΐα
Άρης Σωτηρόπουλος

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Βασιλική Αναστασιάδου
(έως 28.2.2018)
Σωκράτης Σωκράτους
(από 1.3.2018)
Ελένη Ηλιάδη
Ανδρέας Χειμωνίδης
Ανδρέας Νεοφύτου
Φλώρα Φλουρέντζου
Συλβάνα Βανέζου
Πέτρος Παπαπολυβίου
Δημήτρης Ταλιαδώρος
Μιχάλης Μιχαήλ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Γενικός Συντονισμός: Βάσω Τσακανίκα
Γενική Επιμέλεια: Έλλη Δρούλια
Επιμέλεια: Όλια Ησαΐα
Άρης Σωτηρόπουλος

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Γενικός Συντονισμός: Ελένη Ηλιάδη
Επιμέλεια: Φλώρα Φλουρέντζου
Συλβάνα Βανέζου

Σχεδιαστική επιμέλεια - Σελιδοποίηση -
Σύνθεση εξωφύλλου: Δημήτρης Ζαζάς

Επιστημονικός Σύμβουλος:
Πέτρος Παπαπολυβίου
Ψηφιοποίηση υλικού:
Ανδρέας Χειμωνίδης
Στέλλα Διομήδους

Εκτύπωση: ΚΕΘΕΑ, ΣΧΗΜΑ + ΧΡΩΜΑ

© 2019 Βουλή των Ελλήνων
ISBN (set): 978-960-560-158-4
ISBN (τόμ. Ζ'): 978-960-560-174-4
ISBN (τόμ. Ζ' σκληρόδετο):
978-960-560-175-1

© 2019 Βουλή των Αντιπροσώπων
ISBN (set): 978-9963-39-065-6
ISBN (τόμ. Ζ'): 978-9963-39-075-5
ISBN (τόμ. Ζ' σκληρόδετο):
978-9963-39-076-2

«Φάκελος Κύπρου»

Τόμος Ζ'
Πρακτικά της Εξεταστικής Επιτροπής
της Βουλής των Ελλήνων

Συνεδριάσεις:
30 Σεπτεμβρίου έως 7 Οκτωβρίου 1986

Φάκελοι 19-21

Σ &

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ - ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΑΘΗΝΑ - ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2019

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
Οι εξεταζόμενοι μάρτυρες	11
Συνεδρίαση 30ής Σεπτεμβρίου 1986	13
[Κατάθεση: Π. Γιαννακόδημος (2η μέρα, σσ. 14-61)]	
Γ. Παπαγιάννης (2η μέρα, σσ. 64-191)]	
Συνεδρίαση 2ας Οκτωβρίου 1986	195
[Κατάθεση: Α. Παπαδάκης (σσ. 197-357)]	
Γ. Παπαγιάννης (3η μέρα, σσ. 295-366)]	
Συνεδρίαση 7ης Οκτωβρίου 1986	371
[Κατάθεση: Γ. Παπαγιάννης (4η μέρα, σσ. 375-487)]	

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η δημοσιοποίηση του υλικού του Φακέλου της Κύπρου, ικανοποιώντας το καθολικό διαχρονικά αίτημα των πολιτών της Ελλάδας και της Κύπρου, αλλά και του πολιτικού κόσμου των δύο χωρών για άμεση και ανεμπόδιστη πρόσβαση στην ιστορική αλήθεια, λύνει μια πολιτική και ηθική εκκρεμότητα που αφορά τα όσα, τραγικά, διαδραματίστηκαν στην Κύπρο το 1974, το χουντικό πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή, που προκάλεσε μια νέα βαρύτατη εθνική καταστροφή, της οποίας τις οδυνηρές συνέπειες η Κύπρος συνεχίζει μέχρι και σήμερα να υφίσταται.

Το ογκωδέστατο υλικό, του οποίου η δημοσίευση θα υλοποιηθεί σταδιακά με την ολοκλήρωση της έκδοσης πολύτομου έργου, διαλαμβάνει τα πρακτικά των συνεδριάσεων της Εξεταστικής Επιτροπής για τον Φάκελο της Κύπρου της Βουλής των Ελλήνων, η οποία λειτούργησε από τον Φεβρουάριο του 1986 έως τον Μάρτιο του 1988. Η Επιτροπή εξέτασε, με κλητεύσεις και μαρτυρικές καταθέσεις, όλους όσοι ενεπλάκησαν έμμεσα ή συμμετείχαν άμεσα στο καταστροφικό πραξικόπημα κατά του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' και όσων η δράση συνδέθηκε με τα γεγονότα της τουρκικής εισβολής που ακολούθησε. Η Επιτροπή, ως γνωστόν, δεν κατέληξε σε κοινό πόρισμα και, ως εκ τούτου, τόσο το πόρισμα της πλειοψηφίας όσο και οι επιμέρους απόψεις της μείζονος και ελάσσονος αντιπολίτευσης, καθώς και ανεξάρτητων βουλευτών κατατέθηκαν στην ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων την 31η Οκτωβρίου 1988 χωρίς να συζητηθούν και να ψηφιστούν.

Τριάντα περίπου χρόνια αργότερα και σαράντα τρία μετά την τραγωδία του 1974, η Βουλή των Ελλήνων σε συνεδρίασή της, στις 11 Ιουλίου 2017, αποφάσισε ομόφωνα όπως το υλικό του Φακέλου της Κύπρου παραδοθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων της Κυπριακής Δημοκρατίας και από κοινού δημοσιοποιηθεί. Η παράδοσή του έγινε σε ειδική συνεδρία της Βουλής των Αντιπροσώπων, στις 14 Ιουλίου 2017, στη Λευκωσία.

Οι εμμάρτυρες καταθέσεις που περιλαμβάνει ο Φάκελος της Κύπρου συγκροτήθηκαν μετά από μακρά σειρά ερωτήσεων, τις οποίες υπέβαλαν ο πρόεδρος και τα εκάστοτε μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής με βάση την κατά την περίοδο των γεγονότων ή και προγενέστερα ιδιότητα, τη θέση, το ρόλο και τη δράση του κάθε εξεταζόμενου μάρτυρα. Οι απαντήσεις και οι τοποθετήσεις που καταγράφηκαν αποτελούν προφανώς αυστηρά προσωπικές απόψεις του καθενός, είτε αυτές αφορούν προσωπικές του ευθύνες είτε αφορούν ευθύνες που ενδεχομένως αυθαίρετα, λανθασμένα ή ίσως και κακόβουλα καταλογίζονται σε άλλα πρόσωπα και τρίτες χώρες, ή και ακόμη, προκειμένου για ανθρώπους που αποδεδειγμένα φέρουν το κύριο βάρος του εθνικού άγους του 1974, αποτελούν εμφανέστατη προσπάθεια να αποσείσουν μέρος από τις ασήκωτες ιστορικές τους ευθύνες. Οι μαρτυρίες εξάλλου καταγράφηκαν,

αφού μεσολάβησαν δώδεκα και πλέον χρόνια από την τραγωδία του 1974 και πολλοί από τους μάρτυρες είχαν έννομο συμφέρον στην όλη διαδικασία λόγω της προσωπικής τους εμπλοκής. Πρόκειται για ένα υλικό που δεν τέθηκε ποτέ στη βάσανο της τελικής απόδοσης ευθυνών. Ωστόσο, όσο και να ελέγχονται πολλές καταθέσεις ως μην αξιόπιστες ή να χαρακτηρίζονται από την προσπάθεια απόκρυψης στοιχείων ή την κραυγαλέα απόπειρα δικαιολόγησης πράξεων και στάσεων, αποδίδουν με τρόπο απολύτως ουσιαστικό τις ολέθριες συνέπειες που είχαν οι παρεμβάσεις και επεμβάσεις του καθεστώτος της επτάχρονης στρατιωτικής δικτατορίας στην Ελλάδας στα εσωτερικά της Κυπριακής Δημοκρατίας, που υπονόμευσαν πολλαπλά τις σχέσεις των δύο κρατών και αποσάθρωσαν εκ των έσω την αμυντική ικανότητα της Κύπρου. Καταδεικνύουν επίσης την καταστροφή που επιφέρουν η κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος και η αντιποίηση πολιτικής αρχής από φορείς όπως ο στρατός, που έχει ως αποκλειστική αποστολή την εθνική άμυνα και όχι την άσκηση πολιτικού ρόλου.

Η πρωτοβουλία των δύο κοινοβουλίων να προχωρήσουν από κοινού στην παρούσα έκδοση έχει στόχο να προσφέρει τόσο στην Ελλάδα, στην Κύπρο και στους αποδήμους μας όσο και στην επιστημονική κοινότητα πρόσβαση σε ιστορικό υλικό που μέχρι τώρα θεωρούνταν επτασφράγιστο μυστικό και να φωτίσει γνωστές και άγνωστες πτυχές της κυπριακής τραγωδίας. Αποτελεί ταυτόχρονα την απαρχή μιας κοινής προσπάθειας των δύο κοινοβουλίων για συγκέντρωση του όποιου σχετικού με τον Φάκελο της Κύπρου υλικού που υπάρχει διάσπαρτο σε διάφορα αρχεία, κρατικά και μη, με την ελπίδα να διανοιχθούν νέοι δρόμοι στην έρευνα και να διευρυνθεί το πεδίο της ιστορικής γνώσης, έτσι ώστε να χυθεί κάποτε άπλετο φως στην πλέον σκοτεινή σελίδα της σύγχρονης ιστορίας μας και το «Δεν Ξεχνώ» της νεότητάς μας να μην παραμείνει κενό γράμμα.

Νικόλαος Βούτσης
Πρόεδρος
της Βουλής των Ελλήνων

Δημήτρης Συλλούρης
Πρόεδρος
της Βουλής των Αντιπροσώπων

ΟΙ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

ΠΙΑΝΝΑΚΟΔΗΜΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Κατάθεση στην Επιτροπή: 18.9.86 και 30.9.86

Γεννήθηκε το 1922 στον Πειραιά. Απόφοιτος ΣΣΕ, ανθυπολοχαγός 28.3.1947. Έλαβε μέρος σε επιχειρήσεις του εμφύλιου πολέμου το 1949. Υπηρέτησε στην Κύπρο από τις 7.9.1973 έως τις 23.6.1974 ως Α' βοηθός επιτελάρχου στο ΓΕΕΦ και από τις 24.6.1974 έως τις 6.8.1974 ως επιτελάρχης στο ΓΕΕΦ. Αποστρατεύτηκε τον Αύγουστο του 1976 με τον βαθμό του υποστράτηγου.

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ – ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Κατάθεση στην Επιτροπή: 16.9.86, 30.9.86 και 2.10.86

Γεννήθηκε το 1933 στη Θεσσαλονίκη. Απόφοιτος ΣΝΔ, σημαιοφόρος 17.6.1954. Υπηρέτησε στην Κύπρο από τις 10.8.1972 έως τις 10.8.1974 ως Ναυτικός Διοικητής. Αποστρατεύτηκε το 1975 με τον βαθμό του αντιπλοίαρχου.

ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Κατάθεση στην Επιτροπή: 2.10.86

Γεννήθηκε το 1935 στην Αθήνα. Κατατάχθηκε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων το 1952. Υπηρέτησε στην Κύπρο από τις 13.7.1972 έως τις 29.8.1974 ως διοικητής της ναυτικής βάσης Μπογαζίου «Χρυσούλης» (Διοικητής Παρακτίου Αμύνης). Αποστρατεύτηκε το 1982 με τον βαθμό του αντιπλοίαρχου. Απεβίωσε στις 15.2.2018.

Η φωτοαναστατική δημοσίευση των μαρτυρικών καταθέσεων στην αυθεντική δακτυλόγραφή τους μορφή συνεπάγεται και την αναπαραγωγή ανορθογραφιών, αλλά και ανακριβειών, όπως καταγράφηκαν είτε από λάθος του μάρτυρα είτε των δακτυλογράφων.

Πέρα από ιστορικές ανακρίβειες οι οποίες είναι ξεκάθαρο ότι οφείλονται στον εκάστοτε μάρτυρα (ο οποίος λάμβανε γνώση και ενέκρινε τη δακτυλόγραφη μορφή της κατάθεσής του), σε σελίδες του παρόντος τόμου κυπριακά τοπωνύμια γράφονται λανθασμένα: Πενταμίλι (αντί Πέντε Μίλι), Μπαγιάζι και Μπογάντσι (αντί Μπογάζι), Τσάτος (αντί Τζάος) κ.ά. Τέλος, και άλλες λέξεις αποτυπώθηκαν λανθασμένα, όπως το τυφέκιο «Enfield», που αναφέρεται ως «Emfil» κ.ά.

Όταν περατωθεί η συνολική έκδοση, στον τελευταίο τόμο θα δημοσιευθεί ευρετήριο ονομάτων και τόπων όπου θα καταγραφούν όλα με την ορθή τους ονομασία.

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

" ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ "

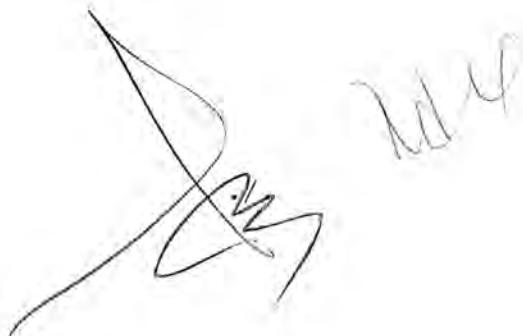
Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο

19

Στην Αθήνα, σήμερα 30 Σεπτεμβρίου 1986, ημέρα Τρίτη και ώρα 10.30' π.μ. συνεδρίασε στην αίθουσα της Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής η Εξεταστική Επιτροπή " για το φάκελο της Κύπρου ", με Πρόεδρο τον κ. Χρίστο Μπασαγιάννη και με θέμα ημερήσιας διάταξης την εξέταση των μαρτύρων κ.κ. Π. Γιαννακόδημου (2η μέρα) και Γ.-Μ. Παπαγιάννη (2η μέρα) .

Στη συνεδρίαση ήταν παρόντες από τα μέλη της Επιτροπής οι Βουλευτές κ.κ. Γ. Δασκαλάκης, Π. Ζακολίκος, Κ. Ζερβός, Α. Διαροκάπης, Κ. Μπαντουβάς, Α. Πεπονής, Γ. Περάκης, Σ. Ράλλης, Κ. Τσιγαρίδας, Ι. Βασιλειάδης, Α. Ζαΐμης, Κ. Λάσκαρης, Α. Ξαρχάς, Γ. Παναγιωτόπουλος, Μ. Παπακωνσταντίνου, Α. Παπαληγούρας, Α. Παυλίδης, Χ. Φωτόπουλος, Κ. Κάππος, Κ. Γιατράκος και Δ. Λιβανός .

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας και λέγει :

1/1 σ E.K. 30.9.86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννη): Κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Πρέπει να ανακοινώσω στην Επιτροπή ότι οι εκθέσεις, του τότε αρχηγού του ΓΕΕΦ, του μετέπειτα δηλαδή αρχηγού του ΓΕΕΦ κυρίου Καραγιάννη, ανευρέθησαν και είναι στη διάθεση των μελών της Επιτροπής.

Δεύτερον, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών μας έστειλε ένα ογκοδέστατον φάκελλο ο οποίος περιέχει 5 υποφακέλλους μέσα, οι οποίοι κατετέθησαν στην Γραμματεία. Είναι και αυτοί στη διάθεση των μελών της Επιτροπής

Παρακαλώ να αρχίσουμε την εξέταση των μαρτύρων. Πρώτα να τελειώνουμε με τον κύριο Γιαννακόδημο και εν συνεχείᾳ να αρχίσουμε με τον κύριο Παπαγιάννη. Είσθε σύμφωνοι;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κύριο Γραμματέα της Επιτροπής να συνοδεύσει τον μάρτυρα κύριο Γιαννακόδημο στην Αίθουσα.

(Στο σημείο αυτό προσέρχεται στην Αίθουσα ο μάρτυς κύριος Γιαννακόδημος).

Κύριε μάρτυς, έχετε δώσει τον όρκο.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Συνεπώς, αναφερόμενος στον όρκο σας μπορείτε να συνεχίσετε χωρίς φυσικά νέα ορκομωσία.

2/1 σ

Ε.Κ.

30.9.86

Εξεταζόμενος προχθές μας είπατε ³ περίπου ότι το αποδώσω, αλλά αν θέλετε να το βρω να το διαβάσω και επιλέξετε ^{ότι} εσείς δεν ξέρατε τίποτα για το πραξικόπημα και ότι λάβατε γνώση κατάπληκτος το πρωΐ.

Τι ώρα ελάβατε γνώση το πρωΐ;

(H)

(σ)

1/1

H

(Ε.Μ) 30.9.86

4
ΜΑΡΤΥΣ. 'Ήταν γύρω στις 7.30' με 8 η ώρα. Σας είπα, ότι με πήραν τηλέφωνο από την ΕΛΔΥΚ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Σας πήραν, λοιπόν, στις 7.30' με 8 η ώρα από την ΕΛΔΥΚ και από εκεί το μάθατε. Και τους είπατε μάλιστα χαρακτηριστικώς: "Τί πάθατε; Παλαβώσατε; Το χάσατε";

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό το είπα μετά στον Γεωργίτση, όταν ήλθε επάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Εδώ ο πλούταρχος Παπαγιάννης, εξεταζόμενος ως μάρτυς, όχι σε μας, αλλά υποθέτω στον κ. Μπέλκα, λέγει ότι στις 7 η ώρα τον ειδοποιήσατε σεις προσωπικώς περί του πραξικοπήματος.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). 'Ετσι λέγει ο κ. Παπαγιάννης και θα σας το διαβάσω ακριβώς, όπως το λέγει στην κατάθεσή του. Την κατάθεση την έδωσε στον ταξίαρχο κ. Μπέλκα. "Περί την 7ην ώραν εκλήθην υπό του επιτελάρχου Εθνικής Φρουράς, ταξιάρχου κ. Γιαννακοδήμου, όστις εκ νέου μου εγνώρισε για την κίνηση κατά του Μακαρίου, νομίζων προφανώς ότι δεν εγνώριζα περί τούτου. Του ανέφερα ότι εγνώριζα τούτο. Την 7.45' διέταξε δέκα άνδρες κ.λπ.". Ισχυρίζεται, λοιπόν, ο κ. Παπαγιάννης, ότι το πρωΐ στις 7 η ώρα τον ειδοποιήσατε σεις για το πραξικόπημα.

Σ. Μ. Β.

2/1 H (E.M) 30.9.86

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι. Ούτε ήλθε καθόλου, ούτε τον ειδοποίησα ποτέ τον Παπαγιάννη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Απλώς εγώ κύριε μάρτυς, ήθελα να επισημάνω αυτή την αντίθεση των καταθέσεών σας.

Εγώ δεν έχω να σας υποβάλω καμμιά άλλη ερώτηση. Παρακαλώ δύοις εκ των κυρίων συναδέλφων θέλουν να υποβάλουν ερωτήσεις να το δηλώσουν για να εγγραφούν, ώστε να προχωρήσουμε και να τελειώσουμε και την κατάθεση του κ. Παπαγιάννη για οποία ζως θα απαιτήσει χρόνο περισσότερο απ'δ', τι απήτησε προχθές και σήμερα η κατάθεση του κ. Γιαννακόδημου.

Ο κύριος Κάππος, έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Κύριε Γιαννακόδημε, πού υπηρετούσατε στις 21 Απριλίου 1967 και τι θέση πήρατε απέναντι στο πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ. Υπηρετούσα στας Σέρρας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Και τι θέση πήρατε απέναντι στο πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ επαναλαμβάνω υπηρετούσα στας Σέρρας. Ήμουν εκεί από το 1966, όταν τελείωσα τη σχολή Πολέμου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Δηλαδή, πότε μάθατε για το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου;

3/1

Η

(Ε.Μ)

30.9.86

6

ΜΑΡΤΥΣ. Όταν έγινε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Το πρωΐ;

ΜΑΡΤΥΣ. Το πρωΐ, όταν πήγαμε στα γραφεία μας. Μάλιστα, δεν εγνωρίζαμε και περί τίνος ακριβώς πρόκειται επάνω εκεί που είμασταν εμείς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Κύριε μάρτυς, εδώ ο συνταγματάρχης Πούλος λέγει ότι πήρατε στο ΓΕΕΦ ένα σήμα που έλεγε τα εξής: "Κινήσεις τουρκικών ναυτικών δυνάμεων. Εγκειμένη υπό του NATO άσκηση. Αυτοσυγκράτηση. Ουδεμία ενέργεια επίδειξης".

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν άκουσα τί είπατε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Επαναλαμβάνω ότι ο Πούλος λέγει ότι πήρατε ένα σήμα στο ΓΕΕΦ που έλεγε: "Κινήσεις ναυτικών δυνάμεων. Εγκεκριμένη υπό του NATO άσκηση".

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν το θυμάμαι αυτό το πράγμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Για αυτοσυγκράτηση ι.λπ.;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Δηλαδή τί; Πήρατε σήμα;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι. Το λέγανε τηλεφωνικώς στον ι. Γεωργίτση.

(ν)

(H)

1/1 ν ----- A.M. 30-9-86

7

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Βέρετε εσείς αν πιάστηκαν τούρκοι μιχμάλωτοι πράκτορες, οι οποίοι ήταν από τις 15 Ιουλίου στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι αυτό δεν το ξέρω. Βέρω ότι πιαστήκανε δύο αιχμάλωτοι, ένας συνταγματάρχης διαβιβάσεων και ένας ταγματάρχης τεθωρακισμένων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Μάλιστα. Υπηρετήσατε υπό τον στατηγό Καραγιάννη καθόλου;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Είχατε φύγει;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Βέρετε ένα αντιεννομικό Τσουμή;

ΜΑΡΤΥΣ: Τσουμή ήξερα δύο συνταγματάρχες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Αυτός πού ήταν στην Κύπρο.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ήταν ένας στην Κύπρο. Μου φαίνεται υπηρετούσε στην ΚΥΠ. 'Ήταν και άλλος ενας αλλά δεν ήταν κάτω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Εσείς δηλαδή πότε φύγατε από την Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ έφυγα στις 6 Αυγούστου παρέδωσα....

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Α: 6 Αυγούστου. Να με συγχωρείτε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χοΐστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κύριο Τσιγαρίδα να λάβει τον λόγο.

241 v. A.M. 30-9-86

8

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Κύριε Μάρτυς, πότε πήγατε στην Κύπρο

~~επίσημα~~

ΜΑΡΤΥΣ: Τις αρχές Σεπτεμβρίου του '73.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Συνεργασία με την ΕΟΚΑ Β; είχατε ~~είδη~~;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ προσωπικώς;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Εσείς προσωπικώς.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Εγώ ήμουνα βοηθός επιτελάρχου, δεν είχα θέση...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δηλαδή η θέση βοηθού επιτελάρχου είναι

μικρή;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι αυτός ασχολείται με τα γραφέα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Βέρετε γιατί σας ρωτάω; Διότι υπήρχαν

αξιωματικοί στην Κύπρο με ανάλογες θέσεις που και συνεργαστή-

κανε με την ΕΟΚΑ Β και είχαν και ψευδώνυμα. Μη σας κάνει εντύ-

πωση ~~βασική~~, γιατί σας ρωτάω.

Και ρωτάω και σας, και έχω ~~το~~ λόγο και το ρωτάω μήπως και σείς

είχατε κάποια ψευδώνυμα στην ΕΟΚΑ Β;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Ούτε είχα καμία σχέση, ούτε τους ήξερα καθόλου αυ-

τούς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Μήπως μπορείτε να θυμηθείτε το βράδυ

Δ. Μ. Κ.

Σ. Κ.

3/1 ν Α.Μ. 30-9-86

9

της μεταπολίτευσης...

ΜΑΡΤΥΣ: Πότε δηλαδή; Στις 23, 24...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΣΑΣ: Στις 23 Ιουλίου.

Πού ευρίσκεσθο εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Αρχηγείο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Στο Αρχηγείο του ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Το βράδυ μαζί με τους κυρίους Γεωργίτση,

Κομπόκη Σκλαβενίτη, με τι ασχοληθήκατε; 'Όταν πληροφορηθήκατε ότι

έπεσε η χούντα και έρχεται ο Καραμανλής με τι ασχολήθηκε το

Στρατηγείο σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτα. Εγώ δεν είχα ασχοληθεί με τίποτα. Απ' αυτούς
έμαθα ότι έπεσε η χούντα και ότι πρόκειται να ρθεί ο Καραμανλής.

Αυτή ~~την~~ είχαν επικοινωνία, εγώ δεν είχα καμία επικοινωνία με
την Αθήνα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Τηλεφωνικά το μάθανε αυτοί;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ετσι φαίνεται. 'Ετσι μου είπαν, ότι τους τηλεφώνησαν

4/1 N A.M.. 30-9-85

10

από πάνω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Κύριε μάρτυς σας ρωτάω για τον εξής λόγο: Καταθέτουν αλλαζούσα συνάδελφού σας ότι το βράδυ εκείνο και εσείς και όλη η άλλη παρέα κάνατε μία επιχείρηση. Καταστρέψατε ότι υπήρχε στο ΓΕΕΦ για ευνοήτους λόγους.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, όχι τίποτα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δηλαδή αυτό το καταθέτει ο κύριος Πούλος και μνημονεύει και εσάς, Έχει κανένα προσωπικό λόγο;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο πούλος πρώτα- πρώτα δεν ήταν μέσα στο ΓΕΕΦ για να ξέρει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Αυτό είναι το πρόβλημα; Αν ήταν μέσα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρει αυτός, Δεν ήταν μέσα. Ούτε κατέστρεψα τίποτε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δηλαδή ας σας πώ ότι το καταθέτει ένας ο οποίος ήταν μέσα;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν ήταν παρών, να τον φέρετε μπροστά μου να μου πεί. Ήμουν να εγώ μέσα και καταστρέψανε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Καλά, θα γίνει και αυτό. Εσείς δεν πληροφορηθήκατε το βράδυ εκείνο με τι ασχολήθηκε ο κ. Γεωργίτσης;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Η τελευταία μου ερώτηση, κύριε μάρτυς:

[Signature]

[Signature]

5/1 ν A.M. 30-9-86

11

Περάσανε 12 χρόνια από αυτά τα τραγικά κά γεγονότα. Πιστέψω ότι
και εσείς πολλά ερωτήματα θα είχατε μετά από αυτή την τραγική
ιστορία. Και είσθε και ένας έλληνας αξιωματικός μεγάλου βαθ-

μού. Μπορείτε σήμερα να δώσετε μία εξήγηση στην επιτροπή γιατί

έγινε αυτή η ενέργεια αυτό το πραξικόπημα;

(Ω)

1/1 Ω ----- I.B. 30.9.86 -----

12

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το ερώτημα το έχω και εγώ μέχρι τώρα και δεν μπορώ να το λύσω. Για μένα ήταν ένα παράλογο πράγμα, όπως τους το είπα και το κατέθεσα και την άλλη φορά. Τους είπα γιατί το κάνατε αυτό;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: 'Όταν γυρίσατε στην Αθήνα, κύριε μάρτυς, είδατε κανένα από τους μεγάλους πρωτεργάτες;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. 'Όταν γύρισα στην Αθήνα παρουσιάστηκα, όπως έπρεπε, στον αρχηγό στρατού και στον αρχηγό του ΓΕΕΔ, στον Γαλατάνο και στον Μπονάνο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Γυρίσατε λοιπόν από την Κύπρο στις 6 Αυγούστου.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, στις 9 Αυγούστου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Ναι. 'Έχουμε χάσει το νησί, έγιναν αυτά που έγιναν, Φή είπατε εσείς σε αυτό τον αρχηγό; Δεν του είπατε τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Πρώτα-πρώτα, δεν με αφησε να του πώ. Μου λέει, φήρεις από την Κύπρο; Του λέω, κρά. Μου λέει, καλά, φύγε και θα σε τοποθετήσω. Αυτός τα είχε χαμένα εντω μεταξύ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Ο κύριος Γαλατσάνος;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Γαλατσάνος μου έγινε δεν ξέρω τίποτα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Τίποτα άλλο κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ.

2/1Ω

I.B.

30.9.86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ του κ. Φωτόπουλο να λάβει
το λόγο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε μάρτυς, θέλω να σας ρωτήσω το εξής:

Γνωρίζετε αν υπήρχε στο ΓΕΣ σχέδιο ανατροπής του Μακαρίου και προ
του πραξικοπήματος του Ιωαννίδη;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ούτε και στη δεύτερη ~~εκτροπή~~; Ούτε, δηλαδή, επί^{Δεν ζερετε}
Ιωαννίδη, ούτε επί Παπαδόπουλου; (Δηλαδή αν ήθελαν και η μιά και η
άλλη κυβέρνηση να εξοντώσουν τον Μακάριο);

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Αφού υπηρετήσατε ως βοηθός επιτελάρχου και οι
στρατιωτικοί τουλάχιστον εδώ μέσα γνωρίζουν, ότι η θέση του βοηθού
επιτελάρχου είναι μιά καίρια θέση, μιά δυνατή θέση σ'ένα Επιτελείο,
ερωτώ, εμποδίζετο από τους μακαριακούς ή από τον ίδιο τον Μακάριο
η οχύρωση της Κύπρου με ελληνικές δυνάμεις και η επάνδρωση από αειω-
ματικούς;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οσον καιρό ήμουν εγώ δεν ήταν ...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ούτε το ένα, ούτε το άλλο δεν υπέπεσε στην αντί-
ληψή σας; Μήπως δεν υπέπεσε στην αντίληψή σας ότι υπήρχε μιά διαφορά
μεταξύ των ΕΟΚΑΝικών και του Μακαρίου;

3/Ω

I.B. 30.9.86

14

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό ήταν συνέχεια. Το ότι εμπόδισε να οχυρωθεί η Κύπρος δεν υπέπεσε στην αντίληψή μου. Δηλαδή, και στις ασκήσεις που κάναμε και στην κριτική μετά, δεν έγινε ποτέ μία τέτοια συζητήση.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Οι αξιωματικοί, οι οποίοι υπηρετούσαν στην Κύπρο, μπορούσαν να μην εκτελέσουν διαταγές του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Ενόπλων Δυνάμεων;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορούσαν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δηλαδή, εσείς αποδίδετε ότι υπεύθυνος για ό,τι έγινε, είναι εκείνος που εξέδωσε την εντολή. Ποιός, δηλαδή, κατά την γνώμη σας;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, κατά την γνώμη μου, αλλά απ' ότι συζητείτο, τις εντολές τις πήραν από την Αθήνα, από τον Μπονάνο, τον Ιωαννίδη και δεν ξέρω ποιοι άλλοι ήταν εκεί.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Αυτούς, δηλαδή, εσείς κατά την γνώμη σας θεωρείτε υπεύθυνους, γιατί οι αξιωματικοί ήταν υποχρεωμένοι να εκτελέσουν τις διαταγές;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, να εκτελέσουν τις διαταγές.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Και μιά τελευταία ερώτηση. 'Όταν έγινε η απόβαση, εσείς εκείνη την εποχή, πιστεύατε ότι πρόκειται πράγματι περί πραγματικής πράξεως ή περί ασκήσεων?

4/Ω

I.B. 30.9.86

15

ΜΑΡΤΥΣ: Πίστευα ότι είναι πραγματικότης. Είχαμε τις πληροφορίες και τις είχαμε υποβαλει στο Αρχηγείο. Από ειδάνω δικαιώματος λέγαμε ότι εχουν συγκεντρωθεί δυνάμεις στην Μερσένη κ.λ.π., την μια μας έλεγαν ότι θα κάνουν ασκήσεις, την άλλη, όταν εκινούντο, μας έλεγαν ότι θα κάνουν επίδειξη δυνάμεως. Εμείς είχαμε πληροφορίες ότι πράγματι θα έρθουν.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΛΤΟΠΟΥΛΟΣ: Για να διευκολύνω το Προεδρείο και για χρόνου θέλω να μου πείτε ποιός ήταν εκείνος ο οπόιος κινούσε από πλευράς ΚΥΠ τα νήματα στην Κύπρο: Ο αύριος Ζωτόπουλος ως διευθυντής της ΚΥΠ ή ο αύριος Τσουμής; Εκ των δύο ποιός ήταν ο τσχυρότερος, για να τα λέμε ωμά;

(2)

1/1 AK A.M. 30-9-86

16

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Ζωτόπουλος τότε είχε παραλάβει την ΚΥΠ γιατί πρωτύτερα την είχε άλλος. Και ο Ζωτόπουλος μου φαίνεται, στις ήταν Διοικητής.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Άρα λοιπόν, ο κύριος Τσουμής ...

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν τον ξέρω ούτε καλά καλά αυτόν τον άνθρωπο. Δηλαδή τον έβλεπα εκεί πέρα καμιανά φορά. Δεν ξέρω αν είχε σύνδεσμο με την Αθήνα. Πάντως μου φαίνεται στις έλλειπε τότε και γύρισε μετά νομίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο κύριος Ξαρχάς έχει το λόγο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Σας λέγει, κύριε μάρτυς, τίποτα το όνομα Τσολάκης;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ήταν συνταγματάρχης μου φαίνεται, στο δεύτερο γραφείο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ: Μάλιστα. Ο οποίος είναι σήμερα στρατιωτικός διοι-

κητής μιας μεραρχίας. Αυτός λοιπόν έχει κάνει μια έκθεση, όπως

κάνατε όλοι και λέετε αν θυμάματε καλά το πρωΐ γύρω στις 7 η ώρα

πήρε εντολή να έρθει σε σας γιατί ζητήσατε να εντοχυθεί ο λόχος

στρατηγείου του ΓΕΕΦ. Και ότι μέσα εκεί στο γραφείο σας ήταν ο κύριος

Κοντόσης και όταν εξέφρασε την απορία του τι σημαίνουν όλα αυτά,

*F*είγου λέει επι λέγεται ο κύριος Κοντόσης "αυτό που θα γίνει *F*εντολή του

ΑΕΔ" και στις εσείς συγκανεύετε σ' αυτά που είπε ο Κοντόσης. Αυτά

είναι αλήθεια ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάματε καθόλου αυτό το πράγμα. Ο Τσολάκης ξέρω στις

ήταν σύνδεσμος του ΓΕΕΦ με την ειρηνευτική δύναμη.

2/1 Αι. A.M. 30-9-86

17

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Επειδή αυτά γράφει, απλώς σας τα θέτω.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Προηγουμένως, που υπηρετούσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω. Μάλιστα όταν έγινε επιτροπή για τον καθορισμό των

ορίων ήταν μέσα στην επιτροπή.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Αν θυμάμαι καλά, είπατε προχθές, σε ερωτήσεις του
κυρίου Προέδρου, για τον Σαμψών. Σας ρωτήσε ο Πρόεδρος πως βρέθηκε,
που τον βρήκαν, και είπατε ότι αυτός έμπαινε. Ήταν δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Εσείς είσαστε αρχηγός του επιτελείου της φρουράς,
ήταν δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήμουν αρχηγός του επιτελείου, μετά έγινα από τις 24
Ιουνίου. Τότε, όσο καιρό ήμουν επιτελάρχης δεν τον είχα δεί. Άλλα
παλαιότερα έμπαινε καμμιά φορά, ερχόταν.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Εσείς λοιπόν που είχατε την ευθύνη των γραφείων
του επιτελείου, και βλέπατε έναν ανθρώπο άσχετο εκεί μέσα, δεν
αισθανθήκατε την ανάγκη να ρωτήσετε, τι θέλει αυτός εκεί μέσα.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έκανε βόλτες, αυτός ερχόταν και πήγατε στον επιτελάρχη,
ή σε κανένα γραφείο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Να κάνει τι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω.

3/1 Α.Κ. A.M. 30-9-86

18

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: 'Αμα δεν ξέρετε εσείς ποιός θα ξέρει, ότι δήμαρχος της Λευκωσίας;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν ήμουν ούτε δεύτερο γραφείο ούτε ...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Εσείς είσασταν πάνω από το δεύτερο γραφείο.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, αλλά όταν ο επιτελάρχης έδινε εντολή του δευτέρου να επιτρέψει να μπει, δεν πέρναγε από μένα να μου πει ότι θα μπει ο Σαμψών;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Εσείς δεν είσασταν ο επιτελάρχης εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Μετά έγινα. Εγώ παρέλαβα στις 24 Ιουνίου.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Για τότε μιλάμε,

ΜΑΡΤΥΣ: Από τότε, δεν είχε έλθει ποτέ μέσα. Αυτός ερχόταν παλαιότερα μέσα και ιδίως οταν ήταν ο πρώτος επιτελάρχης, επειδή γνωρίζοταν λέει, από παλιά.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Ποιά ήταν η συνήθηση θητεία των αξιωματικών που πήγαιναν στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Δύο χρόνια.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Εσείς πήγατε όπως είπατε τον Σεπτέμβριο του '73 και 6 Αυγούστου σας έφεραν πίσω. Μπορείτε να δώσετε καμιά εξήγηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Τοποθέτηθησαν άλλοι. Και ο επιτελάρχης και ο ...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΡΧΑΣ: Τοποθετήθησαν άλλοι, αφού επήραν εάς... Γιατί;

4/1 AK A.M. 30-9-86

19

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω. Πρώτα απ' όλα εγώ κακώς είχα μείνει επιτελάρχης,
οπως είπα και προχθές, άλλος ερχόταν και έμεινα επειδή ήμουν νεώτερος του Γεωργίτση.

(ζ)

(ΑΚ)

1/1 ζ.κ.η Ζ.Β. 30-9-86

20

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ. Κύριε μάρτυς εγώ απλά πράγματα ρωτάω, απορίες ανθρώπινες. Λέτε ότι ήταν δύο χρόνια κανονικά που έμεναν οι αξιωματικοί κάτω και ορισμένους από εσάς στις 6 Αυγούστου, στις 5 Αυγούστου σας έφεραν πίσω. Άν μπορείτε να δώσετε ηάποια εξήγηση.

ΜΑΡΤΥΣ. Οι περισσότεροι, 'Εφυγαν πολλοί τότε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ. Τους έφεραν όλους πίσω;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι. Εμένα όπως μου είπε ο Καραγιάννης που είχε έλθει ο επιτελάρχης και παρέλαβε από μένα εγώ κατά λάθος ήλθα να σε αντικαταστήσω. Τώρα από πού το βγάζει αυτό δεν ξέρω.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ. Μάλιστα.

Και κάτι ακόμα, Σας ρώτησε και ηάποιος συγάδελφος προηγουμένως; Γεωργίτσης σας το είπε εσάς; Ποιός σας είπε ότι γίνεται ...

ΜΑΡΤΥΣ. Το πρωΐ με πήραν στο τηλέφωνο από την ΕΛΔΥΚ ή ο Γεωργίτσης ήταν ή ο Παπαγιάννης. Δεν θυμάμαι ποιός από τους δύο ήταν. Το κατέθεσα και προχτές.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ, Μάλιστα. Πριν φθάσετε για τους πείτε ότι είναι ανοησία όπως είπατε κλπ. δεν τους ρωτήσατε τι θέλετε, γιατί το κάνετε και τι σας είπαν;

ΜΑΡΤΥΣ. Πρώτα τους είπα απλά το ξέρουν οι μονάδες; Μην βρεθούν προ αυτών. Μου λέει εκείνοι που πρέπει να το ξέρουν το ξέρουν.

2/1 ζ Ζ.Β. 30-9-86

21

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ. Και τι λέτε να πετύχουν μ' αυτό; Γιατί το έκαναν; Το ρωτήσατε αυτό; Σας έδωσαν καμία εξήγηση;
ΜΑΡΤΥΣ. Μετά έλεγαν ότι λέτε να εξοντώσουν τον Μακάριο. Είχαν πάρει εντολή λέει να σκοτώσουν.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ. Κύριε μάρτυς αν μπορείτε να απαντήσετε, αν δεν μπορείτε πείτε δεν μπορώ και τελείωσε.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό σας λέω.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ. Εγώ ρωτώ απλά : Σας λέει ο Γεωργίτσης ή όποιος δήποτε άλλος ξέρεις κύριε Γιαννακόδημε σε λίγο κάνουμε αυτό. Και ρωτάτε εσείς γιατί, τι θέλετε να πετύχετε; Τι σας λέει; Σας απαντάει;

ΜΑΡΤΥΣ. Τι;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ. Όταν ρωτήσατε, αν ρωτήσατε,

ΜΑΡΤΥΣ. Είχαμε πάρει εντολή λέει να σκοτώσουμε τον Μακάριο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΞΑΡΧΑΣ. Αυτό σας είπε εκείνη την ημέρα ότι πήραμε εντολή να σκοτώσουμε τον Μακάριο. Μάλιστα.

Δεν θέλω τίποτε άλλο κύριε Πρόεδρε.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΔΙΒΑΝΟΣ. Ποιός τό είπε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Ο Γεωργίτσης.

3/1 ζ Ζ.Β. 30-9-86

22

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κ. Περράκη να λάβει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Κύριε Γιαννακόδημε, μία ερώτηση μόνο.

Εινόνα στην Κύπρο. Οι Τούρκοι έρχονται. Στην Κύπρο εινόνα από σάς ~~θεί~~ Τούρκοι έχουν ξεκινήσει, έρχονται, επιτίθενται, πόλεμος. Πάξιν ήαλά;

Αθήνα: "Αυτοσυγκράτηση άσκηση επίδειξης" - χρησιμοποιώ φράσεις δικές σας και που έχουν επαναληφθεί από άλλους μάρτυρες- ερμηνεία ή ερμηνείες από σάς,

ΜΑΡΤΥΣ. Γιατί το έλεγαν αυτό από πάνω;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Ναί.

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό ήταν ένα ερωτηματικό που δεν το έχω εγώ ακόμη ξεδιάλυνει. Ενώ χτύπαγαν από πάνω και μας έλεγαν μην τους χτυπάτε, Ελύμ βάρδιζαν και έλεγαν μην τους πιάσετε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Κύριε Γιαννακόδημε, κοιτάξτε, ~~Για~~ δύο όμοια ένναια αυτό το μέγα ερωτηματικό. Τώρα άν εσείς που ζήσατε τα γεγονότα από πάρα πολύ κοντά και πριν και κατά και μετά - που είδατε τον
 μπορείτε να μας πείτε, Μπονάνο που τα είχε χαμένα - ~~μπάσ~~ και τα είχε χαμένα και τότε; 'Εχετε τέτοια πληροφορία;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω, Εγώ ούτε επαφή είχα μαζί του,

4/1 Ζ Ζ.Β. 30.9.86

23

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Σεις όπως τον είδατε, είπατε ότι τα είχε χαμένα.

Δηλαδή δεν μπορούσε να διοικήσει.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όταν γύρισα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: 'Όταν γύρισατε. Μπας και τα είχε χαμένα και στην μάχη επάνω; 'Έχετε τέτοια πληροφορία;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω. Θχι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Αν όμως γι' αυτά, κύριε μάρτυς, σεις ή ένας από όλους, δεν έχετε κάποιες ερμηνείες στο νου σας-πληροφορίες μπορεί να μην έχετε, αλλά κάποιες ερμηνείες μπορεί να έχετε—'Θτι συνέβη τούτο ή εκείνο. Παραδείγματος χάριν, μπορεί να τα είχε χαμένα ο Μπονάνος.

Και από την ώρα που τα χάνει ο Αρχηγός τα χάνουν όλοι και γίνεται όλη αυτή η ιστορία. Η άλλη ερμηνεία: Αν εσείς δεν έχετε κάποιες ερμηνείες, σεις που σας έχει βασανίσει το ερώτημα, ποιος να τις έχει; εμείς; Πέστε μου, λοιπόν, πως τα ερμηνεύετε; Τι θα μπορούσατε να πείτε; Τι έχετε πει στον εαυτό σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να δώσω ερμηνεία, διότι δεν είναι μόνο αυτό.

Μετά μας κορούσσευαν από πάνω. Σας στέλνουμε υποβρύχια, σας στέλνουμε αεροπλάνα, δώστε μας στόχους. Και μετά από λίγο δεν μας έστελναν τίποτα. Δεν μπορώ να εξηγήσω αυτά τα πράγματα. Γιατί τα έκαναν αυτά.

5/1 ζ Ζ.Β. 30-9-86

24

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Δηλαδή δεν μάθατε τίποτα.

ΜΑΡΤΥΣ. Τίποτα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Πλήρες σκότος.

ΜΑΡΤΥΣ. Τίποτα. Και όσους ρωτόύσαμε κανένας δεν ήξερε.

άλλο

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Τίποτα/κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κ. Μπαντουβά να

λάβει το λόγο. Με την ιδέα παράκληση που έκανα και φτους άλλους

και στη συνέχεια και στον κ. Παπαληγούρα,

Ορίστε κύριε Μπαντουβά έχετε το λόγο.

A large, stylized handwritten signature or drawing occupies the bottom left corner. To its right is a smaller, more legible signature that appears to begin with the letters 'M' and 'V'. Further to the right is another set of initials, possibly 'N' and 'M'.

6/1ζ Ζ.Β. 30-9-86

25

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Κύριε μάρτυς, εσείς είχατε τον κ. Παπαδάκη.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Και επόμενως υπεισήλθατε σε όλες τις αρμοδιότητες που είχε ο κ. Παπαδάκης μέχρι τότε. Όταν έφυγε δεν σας ενημέρωσε σχετικώς με ορισμένες διασυνδέσεις και επαφές που είχε με τοπικούς παράγοντες,

(θ.)

(ξ) 1/1 Θ ΦΚ 30.9.86

26

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Μέχρι τότε ήσαστε βοηθός του κ. Παπαδάκη.

Κατά τη διάρκεια της θητείας σας ως βοηθού είχατε επισημάνει ιδιαι-
τερες επαφές του κ. Παπαδάκη με κυπριακούς παράγοντες;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτός εύχε κάνει πολλά χρόνια και γνώριζε και πολλούς Κυπρίους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Εννοώ επισκέψεις επωνύμων Κυπρίων, όπως του
Σαμψών και άλλων παραγόντων της ΕΟΚΑ Β' οι οποίοι ήρχοντο στον
κύριο Παπαδάκη.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν τους είχα δεί. Και αν ερχόντουσαν, δεν θα τους έβλεπα.

'Άλλο γραφείο είχα εγώ, άλλο ο Παπαδάκης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Δεν υπέπεσε στην αντίληψή σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν υπέπεσε στην αντίληψή μου, ούτε δταν μπήκα στο γραφείο
του είδα κανέναν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Ούτε σας έγινε ενημέρωση από τον κ. Παπαδάκη.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Μα, καλά-καλά δεν μου έκανε ενημέρωση για τα καθήκοντα,
γιατί έφυγε γρήγορα. Ήταν στην Αθήνα και κατέβηκε την άλλη μέρα...ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Μας είχατε πεί, απαντώντας σε σχετική ερώ-
τηση του κ. Προέδρου της Επιτροπής, ότι ο στρατηγός Ντενίσης διετήρει
φιλικές σχέσεις με τον Πρόεδρο Μακάριο.

ΜΑΡΤΥΣ: Πήγανε πολλές φορές και υπηρεσιακώς τον επισκέπτετο.

2/1 Θ ΦΚ 30.9.86

28

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Και ότι είχε γίνει συζήτηση σχετικά με τις πιθανές απιπτώσεις που θα είχε η συρρίκνωση του αριθμού των αξιωματικών.

MAPΤΥΣ: Είχε υποβάλει μια έκθεση, ~~ες πούλης~~, και του έλεγε τις επιπτώσεις ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Πώς το πληροφορηθήκατε αυτό, κύριε μάρτυς;

Αυτό· ήταν το είπε ο κ. Ντενίσης;

MAPΤΥΣ: Μα, την είδα την έκθεση που είχε κάνει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Και τι απήντησε ο Μακάριος;

MAPΤΥΣ: Του είπε "θα σε καλέσω μετά". Τον κάλεσε μετά και του είπε ότι "εγώ αυτό που έχω αποφασίσει θα το κάνω, και θέρω τι κάνω".

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Αυτό του είπε.

MAPΤΥΣ: Τον ρώτησα τον κ.Ντενίση "τι έγινε?", και μου το είπε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είχατε καμιά πληροφορία σχετικά με την προμήθεια Τσεχοσλοβάκικου οπλισμού από τον Μακάριο, την διαρροή του γεγονότος αυτού στη δύναμη την ειρηνευτική του ΟΗΕ, τη δέσμευση του οπλισμού αλπ.;

MAPΤΥΣ: Το έμαθα, όταν πήγα κάτω. Είχε γίνει παρατύτερα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Τι ακριβώς είχατε μάθει;

MAPΤΥΣ: 'Ότι είχε έρθει ένα καράβι—τώρα στη Λευκεσσό, στη Λάρνακα.

29

JK

3/1 Θ ΦΚ 30.9.86

28

δεν ξέρω — και επενέβησαν οι ΟΗΕΔΕΣ και είπαν να μη βγεί, αλλά μου φαίνεται, δεν είμαι βέβαιος ότι τελικά βγήκε. Δεν ξέρω, γιατί εγώ δεν ήμουν τότε κάτω. Απ' ό, τι άκουσα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Δηλαδή τα όπλα αυτά ήταν Τσεχοσλοβάκικα με το ΓΕΕΦ τα οποία αγοράστηκαν σε συνεννόηση/από τον Πρόεδρο Μακάριο. Έτσι δεν είναι; Αυτή είναι η πληροφορία που είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: 'Ότι ήταν ενημερωμένο το ΓΕΕΦ για την προμήθεια αυτού του υλικού.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω, σας λέω απ' ό, τι άκουσα. Δεν μπορώ να έχω...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Θα ήθελα τη γνώμη σας πάνω σ' αυτό, κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Γιατί εδώ ειπώθηκε από πολλούς ότι ο Μακάριος απέβλεπε στην αποδυνάμωση των εθνικών δυνάμεων στην Κύπρο με τον περιορισμό του αριθμού των αξιωματικών. Ενώ παρουσιάζεται από την άλλη πλευρά, κατόπιν συνεννοήσεως και με την Ελλάδα και με τους Έλληνες αξιωματικούς στην Κύπρο, να προμηθεύεται υλικό, πολύτιμα που δείχνει εντελώς το αντίθετο.

Και μια άλλη ερώτηση: 'Ήταν ο Παπαγιάννης, ο υποδιοικητής

JP

4/1 Θ ΦΚ 30.9.86

28

της ΕΛΔΥΚ αυτός ο οποίος σας ανεκοίνωσε την απόφαση της Αθήνας για
πραξικόπημα, ή ο Γεωργίτσης;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω, δεν το θυμάμαι καλά. Ένας από τους δύο ήταν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Καλώς.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κ. Λιβανό να λάβει το λόγο, με την ίδια παράκληση.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα υποβάλω μόνο δύο ερωτήσεις.

Και αυτές δεν έχουν σχέση με τα γεγονότα, κύριε μάρτυς. Απλώς θέλω να μορφώσω γνώμη και εγώ και η Επιτροπή, για την προσωπικότητα ενός αξιωματικού που έρχεται εδώ και για το πώς σκέπτεται.

Θα ιάνω ένα μικρό, πολύ μικρό πρόβλογο. Συνήθως – έχουμε μάθετε σεις οι στρατιωτικοί γράφετε απομνημονεύματα, κρατάτε σημειώσεις, διηγείσθε μεταξύ σας παλιές ιστορίες και εν πάσῃ περιπτώσει, όλη αυτή η περίοδος της ζωής σας σας συνοδεύει και στη συνέχεια.

Αλλά εδώ στις πιο καλούσες ερωτήσεις, στις κοίσιμες ερωτήσεις, σε ερωτηματικά τα οποία όχι ο στρατιωτικός, ο οιοσδήποτε πολίτης θα είχε, απαντήσατε "δεν ξέρω, δεν θυμάμαι, δε ξέρω τησα".

(δ)

(θ)

1/1 δ (E.M) 30.9.86

(Συνέχεια κ. Δ. Λιβανού).

30

Όταν έχουν περάσει τόσα χρόνια από αυτό το δράμα το οποίο έγινε, το δράμα και εν πάσῃ περιπτώσει τη μαύρη σελίδα του στρατού μας, όχι μόνο τούτης της περιόδου, αλλά όλων των ιστορικών περιόδων της πατρίδος μας, από αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τους νεωτέρους -η μόνη μαύρη σελίδα στο στρατό μας είναι αυτή και δυστυχώς είστε παρόν να το μάθετε, κι εσείς - πείτε μου και πείτε και στην Επιτροπή, πώς δεν θελήσατε σαν ιδιώτης πια όταν αποστρατευθήκατε, όταν κουβεντιάζατε με τους συναδέλφους σας, Δεν σας γεννήθηκε η απορία, δεν σας γεννήθηκαν ερωτηματικά, δεν είχατε την αγωνία; 'Εχετε παιδιά;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Δεν σας ρώτησαν τα παιδιά σας, που ρωτούν συνήθως τα παιδιά των στρατιωτικών, πατέρα τι έκανες εκεί, και συνήθως περιμένουν ανδραγαθήματα. Σεις δεν είχατε αυτή την αγωνία, κανείς, θύτε τα παιδιά σας, να μάθετε τουλάχιστον πώς γίνατε και σεις, άθελά σας ή η θελημένα, πρόξενος αυτής της καταστροφής; πώς είναι δυνατόν; Για πέστε μου.

ΜΑΡΤΥΣ. Σας είπα, ότι είχα το ερωτηματικό και ακόμη το έχω. Δεν μπόρεσα να μάθω.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Μα, δεν είναι δυνατό να είχατε το ερωτηματικό.

26/4

2/1 δ (E.M) 30.9.86

31

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μπόρεσα να μάθω σε κουβέντες.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Μα, δεν μας το είπατε ότι, ρώτησα συναδέλφους και κανείς δεν ήξερε. Δεν ήξερε κανείς, είναι άγνωστα όλα αυτά!

ΜΑΡΤΥΣ. Κανένας δεν μου έλυσε την απορία. Το είπα αυτό. Αυτό το ερώτημα κανένας δεν μου το έλυσε.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Και μία ακόμα ερώτηση:

Σεις οαν αξιωματικός είχατε ορισμένες ευθύνες και μία από αυτές τις ευθύνες είναι να προστατεύσετε αυτούς οι οποίους υπηρετούν υπό τας διαταγάς σας. Τι ευθύνη πήρατε εσείς έναντι των ανθρώπων αυτών, αξιωματικών, υπαξιωματικών, οπλιτών, όταν βάλλονται, και σεις _____. Έχετε την ευθύνη τους, εφόσον είστε ο πιγέτης τους, και σας λένε, μη χτυπήσετε, ψυχραίμια, Δεν αισθάνεσθε κάποια ευθύνη έναντι αυτών των ανθρώπων να κάνετε κάτι; Πώς δεν κάνατε;

 ΜΑΡΤΥΣ. 'Ο, τι ήταν να κάνουν, το κάνανε. Και / τις μονάδες που βγάλανε το βράδυ από τους καταυλισμούς τους, πήρε την ευθύνη ο Αρχηγός, ο Γεωργίτος, που ήταν κάτω.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Σεις λέω, τι κάνατε.

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ δεν είχα το δικαίωμα να διατάξω, ο επιτελάρχης μόνο το επιτελεί του διοικεί. Άπλαδή τη μονάδα δεν μπορούσα εγώ να την διατάξω.

3/1 δ (E.M) 30.9.86

32

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Εγώ δεν σας ερωτώ αν είχατε το δικαίωμα, αυτό το ξέρουμε, μας το είπατε. Σεις νιώσατε την ευθύνη του στρατιώτη, άσχετα από τις διαταγές των ανωτέρων; Δεν νιώσατε την ανάγκη να κάνετε κάτι, άσχετα από τις διαταγές;

ΜΑΡΤΥΣ. Την αισθάνθηκα την ανάγκη, αλλά τί να έκανα; Δεν μπορούσα να κάνω τίποτε, δεν είχα τη δύναμη να κάνω.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Καλώς, ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κύριο Παπαληγούρα να λάβει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Θέλω να συμπληρώσω μόνο την τελευταία ερώτηση.

Κύριε μάρτυς, θα ήθελα να εξηγήσετε, είναι μία απορία της Επιτροπής, όταν τα ανώτερα από σας, έστω, ηλιμάνια από την Αθήνα, σας συνιστούν αυτοσυγράτηση, αλλά συγχρόνως, όπως σεις ομόλογήσατε πριν από λίγο, είστε πεπεισμένος ότι οι Τούρκοι αποβιβάζονται, δεν κάνουν άσκηση απλώς, η φυσική αντίδραση και μάλιστα ενός στρατιωτικού, ποιά είναι; Είναι να πειθαρχήσει στις οποιεσδήποτε εντολές ή να αμυνθεί;

ΜΑΡΤΥΣ. Κανονικώς πρέπει να πειθαρχήσει στις εντολές, εφόσον ήλθε εντολή από το Αρχηγείο να μην κάνει τίποτα, ο Αρχηγός βέβαια

4/1 δ (E.M) 30.9.86

του ΓΕΕΦ, όχι εγώ.

33

και

Θεν μπορούσε να κάνει τίποτε από την πίεση όλων εμάς στο τέλος έκανε κάτι. Έβγαλε τις μονάδες έξω από το βράδυ και δεν τις βρήκανε όταν πήγαν να χτυπήσουν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Αυτό που λέτε έρχεται σε αντίφαση με την πρώτη σας παρατήρηση. Εδώ δεν είναι ή λίγο ή πολύ. Θέλω να μου εξηγήσετε πώς το αισθάνεσθε εσείς. Εάν υπάρχει μία τέτοια εντολή πειθαρχείτε ούτως ή άλλως;

ΜΑΡΤΥΣ. Πρέπει.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Η απάντησή σας δεν είναι ξεκάθαρη, όταν αμέσως πριν είπατε ότι κάποιες μονάδες έβγαλα, Άηλαδή, τί κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι εγώ, οι άλλοι βγάλανε. Δεν είχα το δικαίωμα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Κάποιοι άλλοι δεν πειθάρχησαν.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Θέλω να μου εξηγήσετε, υπάρχουν ειδικές συνθήκες που συνέβη αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Υπήρχε μία διαταγή και δεν μπορούσε να ενεργήσει ο Αρχηγός του ΓΕΕΦ. Αυτή ήταν η διαταγή.

MW

(BA)

(δ.)

1/1BA

Ε.Σ.

30.9.1986

34

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: 'Άλλο ερωτώ. Ανθρώπινα να το πάρουμε.

Νομίζω ότι κάθε ένας έχει αυτοματισμούς. 'Όταν βάλλετε, επιστρέφετε τα πυρά. Αν μη τι άλλο, να επιβιώσετε. Ξεχνάτε τις συγκεκριμένες ευθύνες που είχατε. Εσεις να επιβιώσετε, οι στρατιώτες σας.

Δεν το κάνατε. Κάποιοι ιδιαίτεροι λόγοι, κάποιες ιδιαίτερες συνθήκες, που έχουν να κάνουν με την περίοδο εκείνη τη συγκεκριμένη, είναι ο λόγος για τον οποίο δεν αντιδράσατε, όπως θα περίμενε κανείς, αυτόματα κάθε άνθρωπος να αντιδράσει; Θέλω να πω ότι δεν με ικανοποιεί η αφοριστική τοποθέτηση, ότι εγώ είχα αυτές τις εντολές και έμεινα με τα χέρια σταυρωμένα. Μήπως υπήρχαν κάποιες ιδιαίτερες συνθήκες, εκείνη την εποχή, που δεν σας επέτρεψαν να αντιδράσετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν υπήρχαν ιδιαίτερες συνθήκες. Απλώς ο Αρχηγός του ΓΕΕΦ έπαιρνε εντολή από τον Αρχηγό του ΑΕΔ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Δηλαδή τα Επιτελεία, τα Επιτελικά Γραφεία, λειτουργούσαν σε απόλυτη τάξη.

ΜΑΡΤΥΣ: Τα Επιτελεία ήταν σε απόλυτη τάξη.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Δεν υπήρχε κανένας...

ΜΑΡΤΥΣ: Υπήρχε. Είχαν αρχίσει να βγάζουν ορισμένες Μονάδες και αυτές παρά τις διαταγές βέβαια. Έκαναν εισηγήσεις στον Αρχηγό να επιτε-

2/1ΒΑ

Ε.Σ.

30.9-1986

35

θούμε, να αντιδράσουμε, αλλά περίμενε διαταγή από πάνω.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Το πραξικόπημα δεν είχε επιφέρει καμιά αντισορροπία ή αναστάτωση;

ΜΑΡΤΥΣ: Οπωσδήποτε, είχε επιφέρει αναστάτωση. Δεν μπορεί να μην είχε επιφέρει αναστάτωση.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Η ιεραρχία λειτουργούσε; Εσεις είχατε το αίσθημα ότι όταν διατάξετε κάποιον ιεραρχικά υφιστάμενό σας, θα πειθαρχήσει ασυζητητί, ή είχατε το αίσθημα ότι παράλληλα με σας λειτουργεί και κάποια άλλη ιεραρχία;

ΜΑΡΤΥΣ: Η ιεραρχία που υπήρξε από το πραξικόπημα, ^{αυτοί} ~~ήταν~~ ^{οι} πρωτεύουντος.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλά, τον κύριο ζακολίκο να λάβει το λόγο.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Κύριε μάρτυς, ήσασταν βοηθός επιτελάρχου στο ΓΕΕΦ, με επιτελάρχη τον Παπαδάκη. Πείτε στην Επιτροπή, τι κάνει ο βοηθός επιτελάρχη;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο βοηθός επιτελάρχη συντονίζει τα γραμμεία, το 3ο, το 2ο και το 6ο.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τρίτο γραφείο, σχέδια επιχειρήσεις. Δεύτερο

3/1ΒΑ

Ε.Σ.

30.9.1986

γραφείο, πληροφορίες. 'Όταν έφυγε ο Παπαδάκης εσεις γίνατε επιτελάρχης

Εφημερίδες διαβάζετε όταν ήσασταν βοηθός επιτελάρχη;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Είχατε διαβάσει στις εφημερίδες ότι ο Παπαδάκης εθεωρείτο Αρχηγός της ΕΟΚΑ Β';

ΜΑΡΤΥΣ: Στις κυπριακές εφημερίδες.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Βεβαίως. Ποιές εφημερίδες είχατε διαβάσει;

ΜΑΡΤΥΣ: Τις κυπριακές.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Το είχατε διαβάσει αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Το διαβάσατε. 'Όταν παρέδιδε ο Παπαδάκης το Επιτελείο, τι ενημέρωση σας έκανε;

ΜΑΡΤΥΣ: Καρμία.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Καρμία; Και σεις τι του είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Έφυγε.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τι έφυγε;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας είπα ότι έφυγε αμέσως. 'Ήταν στην Αθήνα, κατέβηκε μου παρέδωσε κάτι χαρτιά εκεί πέρα και έφυγε.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Δεν ήταν η πρώτη φορά που παραλαμβάνατε

Μονάδα!

4/1BA

Ε.Σ.

30.9.1986

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

37

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: 'Οσες μονάδες παραλάβετε, κατά τη διάρκεια της καρριέρας σας μέχρι τότε, τις παραλαμβάνατε έτσι; 'Εφευγε ο διοικητής και σας άφηνε χαρτιά;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Δεν του είπατε πως φεύγεις και δεν με ενημερώνετε;

(ΠΑ)

1ΒΑ

1/1 ΠΑ

ΒΠ

30.9.86

38

ΜΑΡΤΥΣ: Του είπα δεν με ενημερώσατε,^{και λέει} «εσύ ήσουν εδώ μέσα τι να σε ενημερώσω, τα ξέρεις.»

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Καλά σας είπε ο Παπαδάκης. Εδώ ήσασταν, όλα τα βλέπατε, όλα τα ξέρατε. Αφού ήσασταν εκεί μέσα, εξακολουθείτε και λέτε στην Επιτροπή ότι δεν γνωρίζετε τίποτα για τις δραστηριότητες του Παπαδάκη; Εδώ έχει βουήξει ο Τύπος.

ΜΑΡΤΥΣ: Από τον Τύπο, ναι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Δεν του είπατε, φεύγεις κύριε Παπαδάκη. Εδώ γράφουν ότι είσαι αρχηγός της ΕΟΚΑ Β'. Εδώ γράφουν ότι εσύ οργανώνεις πραξικόπημα κατά του Μακαρίου. Δεν τα είπατε αυτά;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι..

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Κύριε μάρτυς, όταν ήλθατε να καταθέσετε σ' αυτήν την Επιτροπή, ήλθατε με την πρόθεση να βοηθήσετε να βγεί η αλήθεια, ή ήλθατε να λέτε όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, ήλθα με την πρόθεση να βγει η αλήθεια.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Σε τι μας βοηθήσατε; Τι μας είπατε ότι ξέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ωτι ήξερα το είπα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Μου δίνετε την εντύπωση ότι αν ρωτούσα ένα δεκανέα που ήταν στο ΓΕΕΦ, για πολλά περισσότερα θα μας διεφώτιζε.

ΔΗ

ΔΗ

Ν

2/1 ΠΑ

ΒΠ

30.9.86

34

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω, μπορεί.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Και η εντύπωση αυτή είναι δυστυχώς πάρα πολύ σημαντική για την επιτροπή. Έχετε κάτι να φοβάσθε και δεν λέτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν έχω τίποτα να φοβάμαι. Ότι ήξερα το είπα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τότε, γιατί δεν δίνετε στοιχεία;

ΜΑΡΤΥΣ: Τι στοιχεία να δώσω; Ότι ήξερα τα έδωσα.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Δεν μάθατε και δεν είδατε τίποτα δηλαδή, ούτε ακούσατε τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Τι να μάθω;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Μένω μ' αυτήν την εντύπωση^{ότι} δεν μας είπατε τίποτα απολύτως. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Θα ήθελα και γω να παρέμβω.

Προηγείται εμού ο κύριος Παναγιωτόπουλος, ο κύριος Λάσκαρης και ο κύριος Βασιλειάδης, αλλά θα ήθελα να ρωτήσω τούτο:

μισθοκάρημα
Θα σας δείξουμε τώρα^{ντου} Ιουνίου του '74 της ΕΟΚΑ Β'. Η

ΕΟΚΑ Β' λοιπόν, αναγγέλλει ότι εξετέλεσε τον ειδεχθή - όπως λέει - βασανιστή Ανδρέα Σεϊμένη και προει δοποιεί^{ότι} αυτό αποτελεί την έναρ-
ξη και ότι θα συνεχιστεί αλπ. Αυτήν την προσήρνη, η οποία προφανώς αυ-
κλοφόρησε στην Κύπρο, που ήταν προειδοποιητική - την κοινοποιεί η
ΕΟΚΑ Β': "Επιτελάρχη ΓΕΕΦ Παπαδάκη". Στον προστάμενό σας δηλαδή.

3/1 ΠΑ

ΒΠ

30.9.86

40

Αυτή την προκύρηξη που ήσως την είδατε ή την διαβάσατε ως
ιδιώτης, θα κυκλοφόρησε ασφαλώς στην Κύπρο, δεν πήρατε χαμπάρι ότι
είχε κοινοποιηθεί στον κύριο Παπαδάκη;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Θα την πήρε προσωπικώς αυτός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αφού κοινοποιήθηκε αυτή η προκύρηξη,
ασφαλώς εκοινοποιούντο και άλλα, επίσημα έγγραφα της ΕΟΚΑ Β στο επιτε-
λείο σας, στον επιτελάρχη. Δεν πήρατε χαμπάρι τι γινόταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Θα τα έπαιρνε προσωπικώς αυτός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το παρέλαβε ο Παπαδάκης. Δεν σας το
διάβασε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μου το είχε διαβάσει. Πρώτα - πρώτα ο Παπαδάκης δεν με ενη-
μέρωνε ποτέ για τέτοια πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ας του επιδειχθεί (ή προκηρυχεί) να
δούμε αν την έχει δει ποτέ.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: 'Όταν την παραλάβατε, δεν τη διαβάσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Τι παραλάβατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ένα φάκελλο με σχέδια.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Ούτε χαρτιά, ούτε τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, τίποτα τέτοιο. Θα τα πήρε μαζί του.

4/1 ΠΑ

ΒΠ

30.9.86

41

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Μα κύριε Πρόεδρε, δεν είναι δυνατόν να μας λέει τέτοιες αφέλειες. Νομίζω ότι θα πρέπει να πάει στον εισαγγελέα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κύριοι συνάδελφοι, νομίζετε ότι μετά από αυτά που μας λέει ο μάρτυς είναι αναγκαίο να συνεχιστούν οι ερωτήσεις ή να σταματήσουν;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Τι σχέδια; ντροπή σας!

ΜΑΡΤΥΣ: Ότι σχέδια είχε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Είναι άλλοι τρεις εγγεγραμμένοι εδώ. Ο κύριος Παναγιωτόπουλος, ο κύριος Λάσκαρης και ο κύριος Βασιλειάδης.

Παρακαλώ να ερωτήσει ο κύριος Παναγιωτόπουλος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Επειδή φοβάμαι ότι στο τέλος η Επιτροπή θα συσκέπτεται επί ώρες για να αναλύσει τη λέξη "αυτοσυγκράτηση" θέλω να σας ρωτήσω το εξής: Σας είπε "αυτοσυγκράτηση". Το δέχομαι. Ερμηνεύστε μου εσείς τη λέξη "αυτοσυγκράτηση".

ΓΡ

1/1 ΓΡ (Γ.Π.) 30-9-86

42

Εάν π.χ. σας συνελάμβαναν δύο Τούρκοι, οι οποίοι αρχιζαν να σας γδύνουν και εκείνη την ώρα είχατε τηγευκατρία να επικοινωνήσετε με τον αρχηγό του στρατού και του λέγατε, ότι αυτό και αυτό παθαίνω αυτή την στιγμή κύριε αρχηγέ, και σας έλεγε αυτός: Αυτοσυγκράτηση.
Εσείς πώς θα αντιδρούσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό ήταν προσωπικό. Θα αντιδρούσα προσωπικά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Σας είπαν αυτοσυγκράτηση. Τι θα πει αυτοσυγκράτηση; Αυτοσυγκράτηση θα πει ότι μπορείτε να βλέπετε τους Τούρκους να βγαίνουν να σας τσακίζουν να σας δέρνουν και σέις να μην κάνετε τίποτα; Αυτό θα πει αυτοσυγκράτηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό θέλανε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν θα πει αυτό αυτοσυγκράτηση στρατηγέ. Αυτοσυγκράτηση θα πει ότι εάν δεν σας ενοχλήσουν ή δεν σας προκαλέσουν μρατηθείτε. Όμως εδώ επρόκειτο περί καταφέρου προκλήσεως.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό έγινε και μετά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Υπάρχει όρος στρατιωτικός αυτοσυγκράτηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κύριο Λάσκαρη να λάβει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ: Κύριε μάρτυς μία πολύ απλή και σύντομη ερώ-

2/1

ΓΡ

(Γ.Π.)

30.9.86

43.

τησα Είπατε προηγουμένως σε συζήτησή σας με συνάδελφο ότι ο Γεωργίτσης σας είπε, όταν τους είπατε ποιός είναι ο σκόπος του προξεικοπήματος, σας είπε ότι είναι η δολοφονία του Μακαρίου. Απ' εκείνη την στιγμή λοιπόν γνωρίζατε ποιός είναι ο σκοπός του πραξικοπήματος αυτού: Δολοφονία. Και θα ήθελα να σας ρωτήσω, στην έννοια της στρατιωτικής πειθαρχίας περιλαμβάνονται και εγκλήματα κοινού ποινικού δικαίου; Περιλαμβάνονται οι δολοφονίες; Εάν όχι θα ήθελα να μας πείτε πώς αντιδράσατε εσείς, όταν ακούσατε αυτόν τον 'Ελληνα αξιωματικό να σας λέει κινητοποιούμεθα όλοι, εμπρός να σκοτώσουμε τον αρχηγό του Κράτους, τον οποίο ήρθαμε να προσυλάξουμε. Πέστε μου σας παρακαλώ πως αντιδράσατε και τι του είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δέν μπορούσα να αντιδράσω εκεί κάτω που ήμουνα. Δηλαδή να σηκωθώ να φύγω και να πάω, πού να πάω;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ: Δηλαδή δεχθήκατε ότι συμμετάσχετε...

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι δε συμμετείχα...'

*
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ: /συμμετάσχετε στώντως. Σας είπε ότι πρόκειται να δολοφονήσουν και σεις το απεδεχθείτε με την στάση σας. Πώς κρίνεται αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά μου τα είπε μετά.

3/4

ΓΡ

(Γ.Π-)

30-9-86

44

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ: Εάν εσείς ήσασταν στη θέση τη δική μου και ρωτούσατε και σας εδιναν αυτή την απάντηση, τι θα λέγατε; Τίποτε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μα, κύριε Λάσκαρη μας απάντησε σ' αυτό. Μας είπε ότι τον ενδιέφερε και γι' αυτό ρώτησε να μάθει εάν είναι ειδοποιημένες περί του πραξικοπήματος δλες οι μονάδες. Αυτό ήταν το πράγμα. Δεν είχε καμμία άλλη απορία ο κύριος μάρτυς. Ηγετικό στέλεχος του στρατού.

Ο κύριος Βασιλειάδης έχει το λόγο και είναι ο τελευταίος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Πριν από λίγο απαντώντας σε ένα ερώτημα του κυρίου Παπαληγούρα νομίζω, είπατε κάτι την εγώ κατάλαβα λάθος, ίσως, ότι υπήρχε κάποια ειδική διαταγή, ο κύριος Γεωργίτσης να μην παίρνει απόφασεις κατά την διάρκεια των επιχειρήσεων των τουρκικών εάν προγουμένως δεν ρωτάει τον ΑΕΔ;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήταν τότε η διαταγή. Η διαταγή ήταν από πρωτύτερα.

Δεν είχε το δικαίωμα ο αρχηγός του ΓΕΕΦ να ενεργήσει άνευ εγκρίσεως του αρχηγείου, έστω και αν ακόμη προσγειώνετο ελινόπτερο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Σας παρακαλώ λίγο να το καταλάβω και εγώ αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ: Δηλαδή δεν ήλθε τότε που ήταν ο Γεωργίτσης διοικητής, αλλά

4/2

ΓΡ

(Γ.Π.)

30-9-86

45

ήταν παλαιότερη αυτή η διαταγή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Περιελαμβάνετο στο σχέδιο επιχειρήσεων η ήταν κάποια διαταγή προς ...

ΜΑΡΤΥΣ: Προσωπική διαταγή προς τον αρχηγό του ΓΕΕΦ ήταν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: 'Θατε υπάρχει έγγραφο που έχει εκδοθεί από το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων προς τον αρχηγό του ΓΕΕΦ, το οποίο σας παρακαλεί λόγω της οπουδιαίστητός του, να μας πείτε τι θυμάστε να περιλαμβάνει αυτό το έγγραφο και πότε περίπου ελήφθη.'

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό πρέπει να είχε έλθει πολύ καιρό. Μια μέρα που κάναμε κριτική κάποιας ασκήσεως και είπε κάποιος ότι αν έλθουν τα πλούτα σε απόσταση τόσων μιλίων, θα πρέπει, λέει, να κτυπήσουμε και είπε τότε ο αρχηγός ότι δεν έχουμε το δικαίωμα, εις τε υπάρχει μια διαταγή που μας απαγορεύει να ενεργήσουμε ανεύ εγκρίσεως του Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων.'

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: 'Έχετε δει με τα μάτια σας την διαταγή την πρωταπική αυτή;

ΜΑΡΤΥΣ: Να ήτανε μια μάλιστα σε ένα τοιγαρόχαρτο γραμμένη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Με συγχωρείτε δεν άκυσα.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ήταν γραμμένη σε χαρτί ψηλό όχι απ' αυτό του πολυγράφου.

Την θυμάματι που την κράταγε και μας την διάβαζε.

Δημήτρης Καραϊσκάκης

Δημήτρης Καραϊσκάκης

5/1 ΓΡ

(Γ.Π.Τ)

30-9-86

46

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Και τα έλεγε έτσι καθαρά; Δεν έχετε καμμία αμφιβολία;

ΜΑΡΤΥΣ: Θτι φια κάθε ενέργεια πρέπει να έχει εντολή από το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Ημερομηνία εκδόσεως ή περίπου χρόνος εκδόσεως;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι. Αυτό δεν το θυμάμαι γιατί δεν είχε περάσει από τα χέρια μου αυτή η διαταγή. Ήταν προσωπική προς τον αρχηγό.

(EZ)

1/2 EZ E.K. 30.9.86

47

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: 1974; 1973 ή 1972;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι 1972. Πρέπει να ήταν 1974. Αρχές 1974 μπορεί να ήταν ή τέλος 1973. Δεν ξέρω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Αυτή θα μπορέσουμε να την βρούμε; Θα πρέπει να είναι τώρα πού; Στο προσωπικό αρχείο ας πούμε, στα έγγραφα τα προσωπικά του ΤΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω. Αυτό θα πρέπει να είναι στο γραψείο του ΤΓΕΕΦ κάτω στη Κύπρο. Θα πρέπει να ήταν εκεί πέρα στο φάκελλο του αρχηγού. Δεν ξέρω αν είναι εκεί, ή αν είναι επάνω. Δεν ξέρω τι έχουν κάνει εκεί κάτω με τα χαρτιά αυτά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Κύριε Πρόδεδρε, με συγχωρείτε που μπαίνω σε λεπτομέρειες, αλλά έχω την εντύπωση ότι είναι σοβαρό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πάντως, νομίζω ότι έχει εξαντληθεί ο μάρτυς. Δεν φρονώ ότι μπορεί να αποδώσει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Το θέμα πάντως είναι ενδιαφέρον, έχω την εντύπωση,

κύριε μάρτυς, μια τελευταία ερώτηση: Δεν διευκρίνιζε η διαταγή για τι θέματα έπρεπε να πάρνει την έγκριση;

ΜΑΡΤΥΣ: Για όλα τα θέματα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Για όλα;

ΜΑΡΤΥΣ: Για όλα τα θέματα που είχαν σχέση με τις ενέργειες των Τούρκων

2/2 EZ E.K. 30.9.86

48

και την άμυνα της Κύπρου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Ευχαριστώ πολύ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ να μου δώσετε το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δευτερολογείτε δηλαδή;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν θα απασχολήσω πολύ την επιτροπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Με συγχωρείτε, αλλά πρέπει να τελειώσουμε τον κύριο Παπαγιάννη, διότι αλλοιώς δεν μπορούμε να προχωρήσουμε.

Θέλετε να ρωτήσετε. Πάντως, να μη με ρωτάτε μετά, γιατί καθυστερούμε.

Εγώ, κύριε Εαρχά, δεν θέλω να αρνηθώ ποτέ σε κανένα το λόγο για πρώτη ή για δεύτερη φορά.

Ορίστε, κύριε Εαρχά.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΑΡΧΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θεωρώ ουσιώδες να επισημανθεί από το Προεδρείο στο μάρτυρα, ότι δικαιούται μεν να μην απαντάει εκεί που νομίζει ότι μπορεί να επιβαρυνθεί η θέση του, κατά το νόμο, αλλά δεν μπορεί να αρνείται να απαντήσει για γεγονότα που γνωρίζει. Διότι αυτό η απόκρυψη της αλήθειας, ισοδινηματίζει με ψευδή κατάθεση, που σημαίνει ότι πρέπει να έχει υπόψη του ότι παίρνει τις αντίστοιχες ευθύνες. Αυτό ήθελα να πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα.

3/2 EZ E.K.

30.9.86

49

Βεβαίως αυτό, κύριε μάρτυς, οφείλετε και σεις και δύοι σας να το έχετε υπόψη σας. Άλλωστε πρέπει να το έχετε, διότι ανεξαρτήτως της ιδιότητάς σας ως αξιωματικών, είσθε και Έλληνες πολίτες.

Θα ξέρετε βέβαια ότι η υποχρέωση προς μαρτυρία, είναι υποχρέωση.

Τελειώσαμε, κύριε μάρτυς, και είσθε ελεύθερος να φύγετε.

(Στο σημείο αυτό, εξέρχεται από την Αίθουσα της Επιτροπής ο μάρτυς κύριος Γιαννακόδημος).

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μια πρόταση θα ήθελα να κάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ορίστε, κύριε Πεπονή.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Αυτό το έγγραφο για το οποίο επέμενε ο κύριος Βασιλειάδης, νομίζω ότι είναι σημαντικό. Αν δεν υπάρχει σε τάκελλο, θα παρακαλούσα να το ζητήσετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Βεβαίως. Όπως βλέπετε, κάθε μέρα που αρχίζουμε, αναγγέλω ότι μας έρχονται χαρτιά τα οποία ζητάμε.

Τις εκθέσεις του Στρατηγού Καραγιάννη π.χ. τις είχαμε ζητήσει και τις έφεραν. Από την Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών μας έστειλαν αυτούς τους ογκώδεις φακέλλους και είπα ότι όλα αυτά είναι στη διάθεση των μελών της επιτροπής και βρίσκονται στη Γραμματεία.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, μου επιτρέπετε;

μμ

4/2 EZ E.K. 30.9.86

50

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ορίστε, κύριε Μπαντουβά.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, όταν ίσως χρήσιμο να εξετάζαμε
ή να διαβάζαμε την έκθεση του Παπαδάκη, προ της εξετάσεως του Παπαγιάννη.

Περιέχονται πάρα πολλά στοιχεία, τα οποία θα διεφώτιζαν την Επιτροπή
για την εξέταση του Παπαγιάννη, ο οποίος πράγματι είναι από τις πιο
σπουδαίες περιπτώσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Περί ποίου Παπαδάκη ουτείτε;

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Του ναυτικού.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Του Ανέστη.

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Του Ανέστη Παπαδάκη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Νομίζετε ότι πρέπει να προηγηθεί;

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Ναι, κύριε Πρόεδρε.

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Δεν είναι αυτός που εξετάζουμε την πέμπτη;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Ναι.

(Δ)

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

E.Z. 1/Δ. E.G. 30-9-86

51.

ΙΩΑΝΝΗΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Θα πρέπει να την διαβάσετε, για να συλλάβουμε τις ερωτήσεις που θα πρέπει να γίνουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Είναι σύμφωνη η επιτροπή να διαβάσω την έκθεση του κ. Παπαδάκη;

ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Αναγιγνώσκεται λοιπόν, η έκθεση του Ανέστη Παπαδάκη, η οποία έχει ως εξής:

(Να παρεμβληθεί το κείμενο της αναγνώσεως από τον κ. Πρόεδρο της Επιτροπής, έκθεσή του Ανέστη Παπαδάκη).

(o)

1/2 ΑΚ. Ε.Μ. 30-9-86

52

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ : Παρακάτω δεν λέγει τίποτα το ενδιαφέρον, κύριε Πρόεδρε. Το ξέρουμε το κείμενο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΑΚΗΣ : Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι θα ήταν οκόπιμο να διαβάσουμε το σημείο της κατάθεσης, που αναφέρεται στην συγκεντρωση του Παπαγιάννη με τους αξιωματικούς πριν από το πραξικόπημα. Ο Κανδαλέπιας καταθέτει και διασταυρώνονται τα στοιχεία με τούτη την κατάθεση. Νομίζω ότι θα είναι χρήσιμο να διαβαστεί αυτό το κοινά που αναφέρεται στην συγκέντρωση των αξιωματικών και τι είπε ο Παπαγιάννης, δεδομένου ότι ο Παπαγιάννης έχει αναφορά - απολογία που τσχυρίζεται δτι όλα αυτά είναι ψέματα "εμείς δεν είμαστε εγκληματίες" εκεί μάλιστα που λέει για τον Μακάριο να τον βίξουμε στη θάλασσα κλπ. Εγώ απλώς το αναφέρω και αν θέλετε να το διαβάσουμε, γιατί νομίζω ότι έχει σημασία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλώ τον γραμματέα να συνοδεύσει στην Αίθουσα τον μάρτυρα κύριο Παπαγιάννη.

Εγώ όμως θα πρέπει να λείψω για μισή ώρα περίπου, επειδή έχω ένα σημαντικό ραντεβού και θα παρακαλέσω τον κύριο Ζακολίκο να καταλάβει από τώρα την Έδρα.
 (Στο σημείο αυτό την προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Α.Π. Ζακολίκος)
 (Στο σημείο αυτό προσέρχεται στην Αίθουσα ο μάρτυρς κύριος Παπαγιάννης).

(5)

(2AK)

1/25.

(Ε.Σ.)

30.9.1986

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Κύριε μάρτυρε, ορκιστήκατε και επομένως συνεχίζετε την κατάθεσή σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πείτε μου το εξής: Τι ανάμειξη είχατε στο πραξικόπημα της 21ης Απριλίου; Είχατε μυηθεί;

Είχατε συμμετάσχει ή ήσασταν αντίθετος;

ΜΑΡΤΥΣ: Αναφέρατε της 21ης Απριλίου;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ναι, ένα είγατο το πραξικόπημα, κύριε μάρτυρε. Της 21ης Απριλίου.

ΜΑΡΤΥΣ: Καμιά σχέση δεν είχα. Τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πού υπηρετούσατε τότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Γενικό Επιτελείο Ναυτικού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): 'Όταν μάθατε για το πραξικόπημα, ποιές ήταν οι αντιδράσεις σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτε. Προσπάθησα να πάω στο Γενικό Επιτελείο Ναυτικού και δεν με άφηναν. Με είχαν σταματήσει στην Ομόνοια και με εκράτησαν εκεί 2-3 ώρες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Από την 21η Απριλίου και μετά σε ποιές θέσεις υπηρετήσατε;

2/25.

(Ε.Σ.)

30.9.1986

54

ΜΑΡΤΥΣ: Υπηρέτησα Κυβερνήτης Αρματαγωγού, Ναυτικός Ακόλουθος στην 'Αγκυρα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Πότε ήσασταν στην 'Αγκυρα;

ΜΑΡΤΥΣ: Στην 'Αγκυρα ήμουνα από το 1968 έως το 1970.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Μετά;

ΜΑΡΤΥΣ: Εν συνεχείᾳ πήγα Διοικητής της Σχολής Υπαξιωματικών στον Πόρο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Στην Σχολή Εθνικής Αμύνης και στην Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Στην Κύπρο ήσαστε από τον Αύγουστο του 1972 μέχρι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μέχρι τον Αύγουστο του 1974.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Στο πραξικόπημα Ιωαννίδη είχατε καμνία ανάμειξη;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν σας άκουσα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Στο πραξικόπημα Ιωαννίδη είχατε καμνία ανάμειξη;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν εννοείτε το 1973, όχι ήμουνα στην Κύπρο. Ούτε το ήτερα ότι έγινε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Πείτε μας το εφής. Από την 1η Ιου-

Δ.Λ.Κ.

3/25.

Ε.Σ.

30.9.1986

λίου 1974 μέχρι την τουρκική εισβολή^τ μέχρι το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου και την τουρκική εισβολή^τ, τι κάνατε ημερολογιακά σεις σαν Διοικητής των Ναυτικών Δυνάμεων της Κύπρου. Αναφέρατε για να σχηματίσει γνώμη η Επιτροπή χρονολογικά.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

την οποία

Κατ' αρχήν, αναφέρομαι στην αναφορά^{έχω} κάνει και την οποία απ' ότι μου είπατε την περασμένη φορά, την έχετε εδώ, την οποία επιβεβαιώνω, Δυστυχώς δεν έχω αντίγραφό της και δεν μπορώ να επαναλάβω ακριβώς τα λειτουργία, τα οποία είχα γράψει τότε.

Συνήθη υπηρεσία είχα από την 1η Ιουλίου κατ' μετά. Δεν είχα συγκεκριμένες προτάσεις ή μυήσεις. Βεβαίως, συνεκλονίσθηκαν και εγώ όπως όλοι στην Κύπρο, μετά την επιστολή Μακαρίου προς Γκιζίκη και προετοίμασα το προσωπικό μου να είναι έτοιμο για τυχόν αναχώρηση που θα απητείτο. Κατά διαστήματα, βέβαια, πολλά ελέγοντο περί πραξικοπημάτων, περί επιαναστάσεων και όλα αυτά τα σύζητούσα πάντοτε με τους αξιωματικούς μου, στους οποίους είχα απόλυτο εμπιστοσύνη όπως και αυτοί είχαν σε μένα και περιμέναμε πάντοτε, όπως συνθαίνει στο Ναυτικό, το οποίο Ναυτικό δεν ασχολείται^τ με προανέφερα και με πραξικοπήματα να εκτελέσθηκαν οποιαδήποτε διαταγή μας έδιναν. Όταν

4/2ζ.

Ε.Σ.

30.9.1986

56

“έλαβα την διαταγή για το πραξικόπημα -πρέπει να ήταν μία ημέρα
 ή δύο ημέρες προ του πραξικοπήματος -από τον εκτελούντα χρέη
 Αρχηγού ΓΕΕΦ, ταξίαρχο Γεωργίτση, δεδομένου ότι αυτό πλέον
 το οποίο εκάναμε ήταν μία στρατιωτική επιχείρηση ο δε ρόλος
 ο δικός μου -εννοώ ως ναυτικό- ήτο τελείως περιορισμένος -δεν
 έκανα καμμία προετοιμασία,

(25) 1/20

30-9-86

SF

Απλώς την ημέρα του πραξικοπήματος επήγα στο γραφείο μου το πρωΐ και αφού εξεδηλώθη το πραξικόπημα, εξέδωσα τα ανάλογα σήματα προς τις υπηρεσίες μου. Ο, τιδήποτε εκάναμε ως ναυτικό, το εκάναμφ κατόπιν διάταγής.

Ο ρόλος του ναυτικού στο πραξικόπημα ήταν: Πρώτο, να θέσσουμε υπό τον έλεγχό μας τους τούτο δροφό του ΓΕΕΦ, ο οποίος είχε μέσα όλες τις βοηθητικές, κατά κάποιο τρόπο, υπηρεσίες- και το ναυτικό μας θεωρούσαν βοηθητικό, κατά κάποιο τρόπο, εκεί πέρα- ~~και~~ ήταν η Διεύθυνση Υγειονομικού, η Διεύθυνση Επικοινωνιών, η Γραμματεία και ορισμένα γραφεία της Αστυνομίας. Αυτό εκάναμε.

Εν συνεχεία, μου εξηγήθη και έστειλα 10 ναύτες στον ΟΤΕ της Κύπρου για φρούρηση. Το πρωΐ της ίδιας ημέρας έστειλα μία διμοιρία στην Αμμόχωστο ως φρουρά των θερέτρων των αξιωματικών στα οποία είχαν μεταφερθεί οι οικογένειες των αξιωματικών, και το απόγευμα της ίδιας ημέρας άλλη μία διμοιρία ως φρουρά στο νοσοκομείο για την φύλαξη της περιοχής του νοσοκομείου. Αυτές ήταν οι ενέργειες της πρώτης ημέρας.

Τη δεύτερη ημέρα υπέστημεν μία επίθεση από κάποιο ατίριτο το οποίο ήταν απέναντι από το ΓΕΕΦ, την οποία δεν αποκρούσαμε εμείς, γιατί δεν είχαμε τη δυνατότητα. Την απέκρουσαν μάλλον καταδρομείς και άρματα που ήταν γύρω-γύρω από το ΓΕΕΦ.

SF

M

2/20

ΒΠ

30.9.86

58

Εν συνεχεία, ο ταξιαρχος Γεωργίτσης μου εζήτησε να αναλάβω
 να κάνω μία έρευνα στην οικία Αζίνα—ήταν διευθυντής συνεργατικής
 τραπέζης—η οποία οικία ευρίσκετο πλησίον του ΓΕΕΦ περί τα 200 μέ-
 τρα. Ήταν από τα-σημείο στο οποίο είχαμε υποστεί την επίθεση και
 ήταν χαρακτηριστική γιατί επάνω στην ταράτσα του σπιτιού υπήρχαν
 πάρα πολλές κεραίες. Δυσανασχέτησα με τη διαταγή αυτή και το είπα
 στο Γεωργίτση. Μάλιστα του είπα ότι το Ναυτικό δεν είναι ο άνθρωπος
 για όλες τις δουλειές¹¹. Εν πάσῃ περιπτώσει, μου είπε να πάω, γιατί
 δεν είχε άλλη οργανωμένη δύναμη εκείνη τη στιγμή στο ΓΕΕΦ.

Όντως επήρα μία δύναμη 4-5 ανδρών και επήγαμε στην οικία. Ακροβολίστηκαν οι άνδρες κανονικά, μη τυχόν δεχθούμε επίθεση. Χτυπή-
 σαμε την πόρτα. Δεν ήταν κανείς. Κάνοντας το γύρο της οικίας, είδαμε
 ανοιχτές τις πίσω πόρτες. Η οικία ήταν μία σαν βίλλα, σε τέτοιο
 στύλ. Μπήκαμε μέσα. Μπήκα και έγώ μέσα. Είδα ότι το σπίτι είχε
 εγκαταλείφθει εν σπουδή από τους ενοίκους του. Δηλαδή υπήρχαν ακόμη
 φαγητά επάνω στα τραπέζια, ήταν άστρωτα τα κρεβάτια, πράγμα που
 έδειχνε μία γρήγορη εγκατάλειψη. Βγινε έρευνα στο σπίτι και σε
 ένα δωμάτιο στο ισόγειο είναι πάρα πολλά, 3 με 4 πρέπει να ήταν, τηλέ-
 τυπα, τα λεγόμενα PAT στο Ναυτικό, δηλαδή ραδιοτηλέτυπα τα οποία δεν
 ξέρω με ποιό σταθμό επικοινωνούσαν.

29

1/2

(Γ.Π.)

30-9-86

59

Επίσης υπήρχαν και δύο πομποδέκτες μεγάλοι, από ότι εξετίμησα των 500 βατ. Σε μία υτουλάπα βρήκαμε γύρω στα 4 ή 5 καλασνίκοφ και συν τις άλλοις

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Τι βρήκατε στη υτουλάπα;

ΜΑΡΤΥΣ: Καλασνίκοφ. Είναι αυτόματα τσεχασλαβικής κατασκευής, τα πιο μοντέρνα που υπήρχαν εκείνη την εποχή. Και συν τις άλλοις μια βαλίτσα με χρήματα την οποία παρέλαβα αμέσως προσωπικά και την κράτησα στο χέρι μου. Και εν συνεχείᾳ εξήλθον εκ της οικίας. Πήραμε τα όπλα, μπήκα σε ένα λάντ-ρόβερ και εκείνη την στιγμή είδαμε εκεί στην αυλή στην είσοδο μάλλον, ένα αυτοκίνητο μερσεντές το οποίο-ίσως θα έχετε διαβάσει ότι το πήραμε - ήταν ανοικτό, οι πόρτες δηλαδή και τα παράθυρα του ανοικτά. Μπήκα στην λάντ-ρόβερ και είπα σε ένα οδηγό να πάρει και το αυτοκίνητο το μερσεντές το οποίο πήγαμε εις το ΓΕΕΦ μαζί με την βαλίτσα, τα χρήματα και τα όπλα.

Πήγα και παρέδωσα αμέσως την βαλίτσα στην Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς. Δυστυχώς δεν έχω ιρατήσει απόδειξη για την παραλαβή αλλά δε νομίζω ότι θα υπάρξει άνθρωπος που θα πει ότι δεν την παρέδωσα. Δεν γνωρίζω τι απέγιναν τα χρήματα αυτά. Παρέδωσα

2/2 S (Γ.Π.) 30-9-86 60
 τα όπλα στο τέταρτο επιτελικό γραφείο του ΓΕΕΦ, στο οποίο συγκεντρώνονται όλα τα όπλα, και εν συνεχείᾳ τις άδειες και την πινακίδα του αυτοκινήτου του μερσεντές στην Τροχαία, η οποία ήταν στο ίδιο με την πινακίδα του αυτοκινήτου του μερσεντές στην Τροχαία, η οποία ήταν στο ίδιο με εμάς. Στο μερσεντές του ΓΕΕΦ ήταν εκεί η Αστυνομία, ήταν και η Διεύθυνση Τροχαίας.

Επειδή πολλά έχουν λεχθεί - θα επανέλθω εν συνέχειᾳ για αυτό - ανέφερα στον Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς ότι στο σπίτι μέσα υπάρχουν ραδιοτυλέτυπα με πομπούς μεγάλης εμβέλειας. Και επειδή το σπίτι, όπως συμβαίνει σ' όλα τα σπίτια των ανθρώπων μιας κάποιας τάξεως, ήταν πολυτελές, του είπα ότι θα πρέπει να στείλει αστυνομικούς να το φυλάνε. Έκτοτε δεν ξανα σχολήθηκα με το οίκημα αυτό. Πολλά έχουν γραφεί στον τύπο για πλιάτσικα, για κλοπές, για τούτο κ.λ.π. Εν πάσῃ περιπτώσει δηλώνω κατηγορηματικά ότι είμαι αμέτοχος οιασδήποτε τέτοιας μιαρής πράξεως και αν ήθελα να κάψω θα έπαιρνα τα χρήματα. Εμαδα εκ των υστέρων ότι ήταν κάπου 17-18 εκατομμύρια. Θα είχα λύσει και το πρόβλημα της ζωής μου δια παντός. Άλλα δεν είναι ίδιο του χαρακτήρος μου αυτό το πράγμα.

Το αυτοκίνητο το οποίο μου είπαν ότι πήρα το άφοσα στην Τροχαία και η Τροχαία το έδωσε στον κύριο Αζίνα πίσω. Απ' ότι έμαθα εκ των υστέρων δεν έπαθε τίποτε. Και τι να το κάνω; Αφού είχα και

[Handwritten signatures]

3/2 6 (Γ.Π.) 30-9-86

εγώ το ίδιο αυτοκίντο και είχα και υπηρεσιακό αυτοκίνητο, το οποίο
είχε ραδιοτηλέφωνο, ένα σωρό πράγματα. Είναι μερικά πράγματα τα
οποία δεν μπορώ να διανοηθώ ποιός τα σκέφθηκε και γιατί τα είπαν.
Εν πάσῃ περιπτώσει, μετά απ' αυτό, στην οικία αυτή απεστάλη δύναμη
της Διευθύνσεως Διαβ. ιβάσεων η οποία ξέλωσε όλα τα τηλέτυπα και
τους πομποδέκτες και τους πήρε. Αυτά είναι η περίπτωση αυτής της
οικίας.

(2BA)

(26) 1/2BA

(Θ.Σ.)

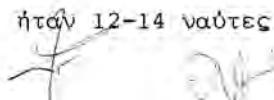
30-9-86

(Κυρίου μάρτυρος συνέχεια)

62

Το απόγευμα της δευτέρας ημέρας, στην Πάφο όπου ευρίσκετο ήδη ο Μακάριος, πλησίαζαν οι δυνάμεις οι οποίες είχαν αποσταλεί από την Λευκωσία για την κατάληψη της πόλεως. Δεν σας ιρύβω ότι φοβόμουν πως θα γινόταν μεγάλη αιματοχυσία στην Πάφο κατά την καταληψή της, πράγμα το οποίο είχε γίνει και την προτεραία και στη Λεμεσό, όταν δυνάμεις από την Πάφο προσπάθησαν να πάνε προς Λεμεσό. Και σε μάχες που έγιναν στην πόλη, υπήρχε μεγάλος αριθμός νεκρών.

Στην Πάφο, είναι ένα πράγμα το οποίο λησμόνησα να πω, την προηγουμένη, δηλαδή την ημέρα του πραξικοπήματος, η αστυνομία της Πάφου - και όταν λέω αστυνομία εννοώ και το επικουρικό σώμα-απαίτησαν από τον διοικητή του εκεί ναυτικού σταθμού να τους παραδώσει τον ναυτικό σταθμό. Αυτός βεβαίως αμέσως μου το ανέφερε με το ραδιοτηλέφωνο. Και αντιλαμβάνεσθε ότι είναι ένα πράγμα το οποίο είναι τελείως απαφάδεκτο για ένα στρατιωτικό να έρχονται και να του ζητούν να τους παραδώσει την υπηρεσία του. Ο επικεφαλής σηματοφόρος που ήταν εκεί, μου είπε ότι θα αμυνθεί του σταθμού. Βεβαίως αμέσως αντελήφθην ότι θα ήταν μάταιο - διότι ο σταθμός ήταν 12-14 ναύτες, 1-2 υπαξιωματικοί και 1 αξιωματικός - με κάτι,

2/2 BA (Θ.Σ.) 30-9-86

63

που είχαμε όλοι μας, εμφιλ 303 του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου.

Και θα αμυνόταν που; Εναντίον αρίστως εξοπλισμένων ανδρών.

Ο θάνατος των ανδρών του ναυτικού θα ήταν σίγουρος.

Συμπτωματικά ευρίσκετο στην Πάφο εκείνη την ημέρα εκτελών περιπολία το περιπολικό ΛΕΒΕΝΤΗΣ. Διέταξα πάραντα τους άνδρες του ναυτικού σταθμού να εγκαταλείψουν το σταθμό, όχι να αμυνθούν, να μπουν μέσα στο πλοίο-για να μη συλληφθούν αιχμάλωτοι - Και το πλοίο να ανοιχθεί ένα μίλι έξω από λιμάνι της πάρου.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Αιχμάλωτοι από ποιούς;

ΜΑΡΤΥΣ. Από τους αστυνομικούς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Από την Κυβέρνηση του Μακαρίου. Βηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

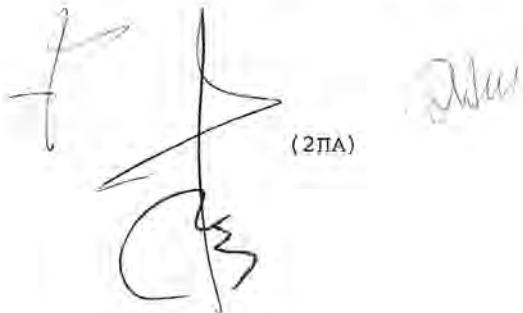
Ήδη είχαν συλληφθεί οι αξιωματικοί του κλιμακίου ξηράς της πάρου ~~θεματέπεδο υπό παρεπεμόδιο~~ και είχαν εγκλιντεί σε στρατόπεδο, υπό περιορισμό. Αυτό βέβαια για το ναυτικό δεν το ανεχόμουν εγώ. Και έτσι οι άνδρες του ναυτικού μπήκαν στο περιπολικό και εγκατέλειψαν το σταθμό. Ο σταθμός κατελήφθη και δυστυχώς ο εξοπλισμός του κατεστράφη από τη μανία που επικρατούσε εκείνες τις μέρες και έστρεψε τον έναν εναντίον του άλλου. Κατεστράφησαν οι συσκευές επικοινωνιών + πήραν τα κλίστρα από τα δύο αντιαε-

3/2 BA (Θ.Σ.) 30-9-86

64

ροπορικά πολυβόλα που είχα των 20 μιλιμέτρο και τα χάσαμε +
κατεστράφησαν 12 τορπίλες των τορπιλακάτων που είχα εκεί ως
απόθεμα και το ραντάρ της Πάφου . Αυτή την καταστροφή την πλή-
ρωσε ακριβά κατά την τουρκική εισβολή διότι ο σταθμός δεν είχε
όπλα να αμυνθεί .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Τους παλιανθρώπους !

1/2 πα

E.K.

30.9.86

65

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν ήταν παλιάνθρωποι, εφόσον το θέτετε έτοι. Άπλως γινόταν πόλεμος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Συνεχίστε, κύριε Παπαγιάννη.

ΜΑΡΤΥΣ: Το περιπολικό παρέμεινε έξω της Πάφου περί το ένα μίλι.

'Όταν μετεβιβάσθη το μήνυμα Μακαρίου από τον ραδιοφωνικό σταθμό της Πάφου, ο Γεωργίτσης με διέταξε να πα στο περιπολικό να γκρεμίσει τον ιστό τουφαδιοφώνου δια βολών πυροβόλου. Προφανώς ο άνθρωπος νόμιζε ότι έχει κανένα αντιτορπιλικό μπροστά του ή κανένα καταδρομικό. Το περιπολικό "Λεβέντης" ήταν ένα πλοιάριο 70 μέτρων με αντιεροπορικά των 20 μηνών.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: 70 μέτρων!

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Και το λέτε πλοιάριο:

ΜΑΡΤΥΣ: Πλοιάριο είναι διότι όταν το αντιτορπιλικό είναι 100 τόσα μέτρα, τότε τα 70 μέτρα είναι πλοιάριο.

Είχε 2 αντιεροπορικά εν πάσῃ περιπτώσει των 20 μηνών πάνω, τα οποία όχι στόχο δεν μπορούσαν να ρίξουν, αλλά θα έκαναν μία βολή 100, 150 μέτρων και αν κατά τύχη κανένα απ' αυτά έκοβε κανένα καλώδιο, θα μπορούσε να διακοπεί η εκπομπή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Μπόφωρς δεν είχε;

2/3 ΠΑ Ε.Κ. 30.9.86

66

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι αν είχε μπόφορς. Έχουν περάσει τδσα χρόνια, κύριε

πρόεδρε και δεν είναι δυνατόν να θυμάμαι τι είχε το καθένα. Αλλά
και μπόφορς να είχε το "Λεβέντης" δεν έχει μεγάλη διαπορά.

Ο κυβερνήτης του "Λεβέντης" πήγε δυτικώς της Κύπρου ήταν
η κεραία του για να δει τι μπορεί να κάνει.

Μου ανέφερε με το ραδιοτηλέφωνο ότι πλησίον της κεραίας υπάρχουν
οικίες και αν κάνει βολή θα κτυπήσει οπωσδήποτε και τις οικίες.

Κατόπιν τούτου τον διέταξα να μην κάνει βολή και του είπα να
επανέλθει έξω από το λιμάνι, νοτίως της Πάφου και ανέωρα στο Γεωργίτση
ότι δεν θα γίνει βολή διότι κάτω από την κεραία υπάρχουν οικίες.

Το απόγευμα όταν πλησίαζαν πλέον οι δυνάμεις του στρατού
Εηράς και θα γινόταν μάχη για την κατάληψη της Πάφου, ο Γεωργίτσης
διέταξε για αντιπερασπισμό να βομβαρδίσουμε από θαλάσσης την Πάφο.

Παίρνοντας κανείς ένα χάρτη θα δει ότι η Πάφος βρίσκεται του-
λάχιστον 2 μίλια στο εσωτερικό του νησιού από την ακτογραμμή και ένα
μίλι που ήταν το "Λεβέντης" πιο έξω, τρία μίλια.

Δύο χιλιάδες τετρακόσιες γιάρδες είναι το βεληνεκές των πυροβό-
λων και 3.600 νομίζω των 40mm εάν είχε μπόφορ. Με δποια θέληση και
αν είχαμε τα πυροβόλα του "Λεβέντης" δεν έφθαναν μέχρι την πόλη της
Πάφου.

[Signature]

3/2 ΠΑ Ε.Κ.

30.9.86

67

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Για ποιους λόγους;

ΜΑΡΤΥΣ: Λόγω βεληνεκούς. Ρίξαμε βολή, αλλά έφθασε ίσα-ίσα στην ακτή που
ήταν άκατοικητη, δεν έφθασε η βολή στην πόλη.

Βεβαίως μετά από 5, 6 βολές σταματήσαμε το πυρ, γιατί μας είπε
ο Γεωργίτσης "σταματείστε, ήδη έχουν παραδοθεί στην Πάφο".

  (ΓΡ)

(2ΠΑ)

1/2

Γ.Ρ.

(Ε.Γ.)

30-9-86

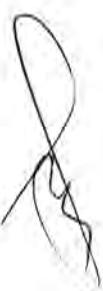
68

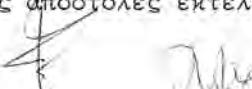
Την άλλη μέρα το πρωΐ το ΛΕΒΕΝΤΗΣ αποβίβασε το προσωπικό του ναυτικού/^{σταθμού} πάλι στο σταθμό και απήλθε διότι είχε/^{ήδη} βλάβες στις μηχανές και στον άξονα προς την Αμμόχωστο. Αυτά είναι όσον αφορά το πραξικόπειμα.

Το ναυτικό τελείως δευτερεύοντας ρόλους παίζει σε τέτοια πράγματα λόγο της φύσεως του όπλου και διότι η νοοτροπία των αξιωματικών του ναυτικού είναι τελείως διάφορη από την νοοτροπία των αξιωματικών των στρατού Εηράς. Δεν σας κρύβω ότι μας θεωρούσαν βοηθητικό σώμα.

Δικαιώματα τους.[!] Δεν σας κρύβω ακόμη ότι οποιοδήποτε αξιωματικός του ναυτικού θα δείτε, ότι μέσα του έχει όχι μίσος αλλά εν πάσῃ περιπτώσει, δεν θα τα βρεί πολύ εύκολα, για να χρησιμοποιήσω αυτή τη φράση, με έναν αξιωματικό του στρατού. Δεν υπήρχαν στο ναυτικό πραξικοπηματίες της 21η Απριλίου, όπως δεν υπάρχουν οτιδήποτε πραξικοπηματίες για οποιαδήποτε κίνηση. Εν πάσαι περιπτώσει[!]

Μετά από κεί φτάνουμε στην Τουρκική εισβολή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): 'Όχι, πρέν φτάσετε στην Τουρκική εισβολή πείτε μας, κύριε μάρτυς, μετά την επικράτηση του πραξικοπήματος εσείς τη[!] κάνατε μέχρι την Τουρκική εισβολή; Ποιές εντολές είχατε, ποιές αποστολές εκτελέσατε μέχρι της 20 του μηνός.'

2/2 Γ.Ρ. (Ε.Γ.) 30-9-86

68

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Και ποιές εντολές δώσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Και πώς υλοποιήσατε τις εντολές; Ήμε παρακολουθείτε κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Κάνατε ορισμένες ενέργειες.

Αναμιχθήκατε σε κάποια θέματα, τι εντολές σας ήρθαν για την αναμιξή σας, τι εντολές δώσατε, και τι αποστολές εκτελέσατε με δική σας πρωτοβουλία;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

Μετά το θέμα του ΛΕΒΕΝΤΗ που σας ανέπτυξα, ο ΛΕΒΕΝΤΗΣ επέστρεψε στη ναυτική διοίκηση, στην ναυτική βάση της Αιμορχώστου και εγώ είχα θέσει από την πρώτη μέρα σε συναγερμό όλες τις ναυτικές μονάδες και βάσεις που είχα στην Κύπρο και ζήτησα από τον Γεωργίτση την ταχυτάτη αποδεσμευση των ανδρών του ναυτικού που ήταν στο νοσοκομείο, εις τα ΚΑΟΑ της Αιμορχώστου και εις τον ΟΤΕ, στη ΣΙΤΑ, όπως τη λένε, για να επανέλθουν στις υπηρεσίες τους. Διότι τα προβλήματα επιχειρησιακής ετοιμότητας του ναυτικού απαιτούσαν την παρουσία του προσωπικού του ναυτικού στις θέσεις του.

3/2 Γ.Ρ.

Ε.Γ.

30-9-86

Zo

Το πραξικόπημα έγινε Δευτέρα, η αποδέσμευση των τμημάτων του ναυτικού πρέπει να έγινε ή Τετάρτη πρωΐ ή πέμπτη πρωΐ, δεν ενθυμούμαι καλώς. Πάντως, έγινε η αποδέσμευση των τμημάτων του ναυτικού. Τα τμήματα του ναυτικού πήγαν αμέσως πίσω στις υπηρεσίες τους και ησχολήθησαν με την επιχειρησιακή ετοιμότητα του όπλου και μόνο. Δηλαδή με την λειτουργία των ραντάρς, με την λειτουργία των τορπιλακάτων, τη συντήρηση των μηχανημάτων και γενικότερα την εύρυθμη λειτουργία για την εκπλήρωση της αποστολής μας στην Κύπρο.

*(Signature)**(Signature) (n)*

2/ΓΡ

A.M. 30-9-86

71

1/1 N A.M. 30-9-86

Επιμένως δεν είχαμε άλλη ενέργεια σαν ναυτικό μέχρι το βράδυ της 19ης προς 20ης Ιουλίου του 1974.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Εν συνεχείᾳ τι ιάνατε; Και ιάτι άλλο. Για ποιό λόγο έγινε η επιλογή να πάτε σείς να ερευνήσετε σπίτια στη Λευκωσία; Γιατί το ΓΕΕΦ, ο Γεωργίτσης δεν έδωσε αυτή την εντολή σε κάποιους αλλούς;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όπως προανέφερα δυσανασχέτησα στο Γεωργίτση όταν μου ανέθεσε αυτή την **εντολή** και του είπα ότι το Ναυτικό δεν είναι ο άνθρωπος για όλες τις δουλειές. Μου αντέτεινε **δεν είχε** οργανωμένο τμήμα εκείνη την στιγμή για νά πάει να κάνει την έρευνα, και κατόπιν τούτου πήγα εγώ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, όταν ξεκίνησε ο κύριος μάρτυς είπε ότι επειδή έχουν περάσει πάρα πολλά χρόνια, δεν μπορεί να ανταποκριθεί στο ερώτημά σας και να εξιστορήσει τα γεγονότα με **αποκλειστικό** χρονολογική σειρά. Μέσα σε λιγότερο **μισό** λεπτό εξιστόρησε τι έγινε μέχρι τις 15 του μήνα. Μετά όμως διαπίστωσα ότι θυμήθηκε και αρκετές λεπτομέρειες. Αν κρίνετε σείς σκέψιμο, παρακαλώ να του δώσετε λίγο χρόνο, ώστε να θυμηθεί **όσο** μπορεί καλύτερα και αν συμ-

2/1 N A.M. 3C-9-86

72

φωνεί να μας εξιστορήσει τις ενέργειές του και κινήσεις του λίγες μέρες πριν από το πραξικόπημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ: (Παυσανίας Ζακολίνος); Θύρωτης κύριε συνάδελφε, αλλά' ο μάρτυς περιερίζηκε σ' αυτά. 'Όταν φτάσουμε /^{τότε} έτερης θα δι- μήθει και δίλα.

Κύριε μά ρτυς, είμαστε 6την παραμονή της τουρκικής εισβολής τις μέρες 18, 19 και 20 του μήνα. Ποιά ήταν η κατάσταση που επει- κρατούσε στην Κύπρο εκείνες τις μέρες και σε τι οφειλόταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Αναμπουμπούλα, κύριε πρόεδρε. Είχε επέλθει αλλάγη μιάς καταστάσεως, η οποία ήταν στο νησί 12 με 15 χρόνια. Τα πάντα ήταν άνω κάτω. Αν μιά κυβέρνηση πέσει βίαια, είναι γνωστόν ότι τι χρειάζεται πάρα πολύς χρόνος για να συνέλθει η χώρα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίνος); Να το διευκρινήσουμε αυτό.

Αν μία κυβέρνηση πέσει, είπατε πως όλα γίνονται ανω κάτω. 'Όταν στην πτώση συντελεί εκέίνος που έχει την ασφάλεια του νησιού στα χέρια του, όπως είσασταν εσείς; 'Όταν η κυβέρνηση πέσει εξ' άλλης αιτίας, οι 'Ενοπλες Δυνάμεις δεν έχουν καμία ανάμιξη.

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε-Πρόεδρε, δεν μιλάω περί αλλαγής κυβερνήσεως κατά

β/1 N. A.M. 30-9-86

73

κοινοβουλευτικό τρόπο. Μίλησα για βίαια ανατροπή της αυθερνήσεως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Είχε ανατραπεί η υεραρχία, οι δομές του στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ: Η υεραρχία και οι δομές του στρατού δεν είχαν ανατραπεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Οι διοικητές, διοικούσαν κανονικά την εποχή; Μήπως διοικούσαν αλλοι που ήρθαν από την Ελλάδα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω τι γινόταν στο στρατό της Εηράς. Πάντως στο ναυτικό ουδείς ήρθε από την Ελλάδα, κι'ούτε θα επέτρεπα να ερχόταν κανείς από την Ελλάδα για να διοικήσει την δική μου διοίκηση.

Πολύ δε περισσότερο αν αυτός ήταν του στρατού Εηράς και είχε καὶ στολὴ. Στο στρατό Εηράς δεν ξέρω τι γινόταν, κύριε πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Να μου επιτρέψετε να κάνω το εξής σχόλιο κύριε μάρτυς: Δεν θα επιτρέπατε σε κανένα να διοικούσε τη δική σας διοίκηση. Πως δεχθήκατε την εντολή του Γεωργίτση να κάνετε πράξεις που δεν ήταν στις υποχρεώσεις σας και στα σχέδιά σας.

Είχε το ναυτικό υποχρεώση να ερευνήσει σπίτια και να πάρει αντικείμενα, κι' φέρει στο ΓΕΕΦ λάφυρα; Ήταν στα σχέδια σας αυτό;

(ΖΕΖ)

(N)

1/2EZ

I.B.

30.9.86

F4

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν διαταγή την οποία έλαβα από τον προϊστάμενό μου.

Δεν ήταν από κάποιον ο οποίος ήλθε απέξω να μου κάνει τον προϊστάμενο. Είναι διαφορετικό αυτό. Εγώ εξετέλεσα διαταγές. Και όταν είμαι στρατιώτης, θα εκτελέσω τη διαταγή που θα μου δώσει ο προϊστάμενός μου, οιοσδήποτε να είναι αυτός, οποιαδήποτε διαταγή. Δεν θα εξετάσω εγώ, αν αυτή η διαταγή, μου αρέσει ή όχι. Είμαι υποχρεωμένος να την εκτελέσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Νόμιμη ή παράνομη διαταγή;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

Κύριε Πρόεδρε, την ευθύνη την φέρει ο διατάσσων. Δεν την φέρω εγώ που είμαι το εκτελεστικό όργανο. Άλλοιμονο, αν εγώ πω στο στρατιγό, ή στον προϊστάμενό μου, ξέρεις δεν μπορώ να εκτελέσω τη διαταγή σου, να την κουβεντιάσω. Θα πρέπει να με σκοτώσει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αν αντί της διαταγής αυτής, να ερευνήσετε, σας είχε δώσει την 15η του μηνός, τη διαταγή να σκοτώσετε τον Μακάριο, γιατί σας θεωρούσε ένα οργανωμένο τμήμα, όπως μας είπατε, θα το κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είμασταν εις θέση να κάνουμε τέτοιο πράγμα. Άλλα, εάν λαμβάναμε τέτοια διαταγή ...

F4

2/2 EZ

I.B. 30.9.86

75

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Τι θά κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορούσα να αρνηθώ, κύριε Πρόεδρε, Βεν το καταλαβαίνετε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δηλαδή θα πηγαίνατε στο Προεδρικό Μέγαρο να σκοτώσετε τον Μακάριο.

ΜΑΡΤΥΣ: Θα πήγαινα αναγκαστικά. Εν γνώσει των ευθυνών τις οποίες ανελάμβανα και εν γνώσει των συνεπειών που πιθανόν να είχα, θα πήγαινα. Δεν μπορούσα να αρνηθώ. Αυτή είναι η στρατιωτική πειθαρχία. Δεν μπορείς να αρνηθείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δηλαδή, κατά την ιρίση σας, αυτοί που πήγαν να σκοτώσουν τον Μακάριο, καλά έκαναν;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν μπορώ να κάνω ιρίση σε αυτό, αν μου επιτρέπετε, δει να ήθελα να κάνω ιρίσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Μα, είναι ένα ερώτημα. Ή δεν θα υπάκουουαν στη διαταγή, ή καλά έκαναν.

ΜΑΡΤΥΣ: Μου ζητάτε να κάνω ιρίση για πρότεινη την οποία έκανε κάποιος άλλος. Είναι δύσκολο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Καλώς. Συνεχίστε, κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ: Γύρω από την Κύπρο είχα τέσσερα ραντάρ, στα τέσσερα άκρα της Κύπρου, στον Απόστολο Ανδρέα, στον Κορμακίτη, στην Πάφο και στην Αγία Νάπα. Αυτά τα ραντάρ δούλευαν συνεχώς επί 24ώρου βάσεως και είχα

K 2100

3/2EZ

I.B. 30.9.86

76

στην Λευκωσία θάλαμο επιχειρήσεων και τηρούσαμε υποτύπωση σιουδήποτε στόχου πλησίαζε ή διέρχετο πλησίου του νησιού. Το ραντάρ ειδικότερα του Αποστόλου Ανδρέα είχε τη δυνατότητα να εντοπίσει πλοία από την Τουρκία, τη στιγμή κατά την οποία έβγαιναν από τον κόλπο της Μερσίνης. Τα ραντάρ αυτά διούλευαν συνεχώς. Τη νύκτα της 19ης προς 20 Ιουλίου, το ραντάρ του Αποστόλου Ανδρέα μου ανέφερε ότι ενετόπισε στόχους στ οποίοι κατήρχοντο από την Μερσίνη προς Κύπρο. Τούτο ανέφερα αμέσως στον Γεωργίτση. Ο Γεωργίτσης το ανέφερε στο ΑΕΔ. Βεβαίως, οι στόχοι ήταν ακόμη μακριά από την Κύπρο. Ήταν περίπου 55 με 60 μίλια μακριά. Δεν πήραμε καμία απάντηση από το ΑΕΔ, από το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων το Ελληνικό, όσον αφορά αυτούς τους στόχους. Συνέχισα την υποτύπωση αυτών και είδα ότι είχαν πορεία προς Αιμμόχωστο.

(EZ)

1/2 Δ. A.M. 30-9-86*ff*

Μετά από μια ώρα εντόπισα και άλλους στόχους. Ήταν γύρω στις 10 και 15' το βράδυ της 19 Ιουλίου. Ήταν η δεύτερη ομάδα. Ανέφερα πάλι το γεγονός και ο Γεωργίτσης ξανά πήρε τηλέφωνο το ΑΕΔ και τους είπε για την Β' ομάδα των πλοίων, που εντοπίσαμε.

Δεν ξέρω ποιός ήταν στην άλλη γραμμή του τηλεφώνου που μίλα-
γε ο Γεωργίτσης, πάντως μου είπε "μην ανησυχείς, μου είπαν από
από πάνω ότι είναψακήσεις". Παράταυτα εγώ εξακολουθούσα να
υποτυπώνω τους στόχους.

Η πρώτη ομάδα κατέβηκε νοτίως προς τον κόλπο της Αμμοχώστου,
όπου υπήρχε μία περιοχή κατάλληλη για απόβαση. Οι κατάλληλες
περιοχές για απόβαση στην Κύπρο ήταν η περιοχή Αμμοχώστου και
δυτικώς στην περιοχή Μόρφου.

Το λέω αυτό, γιατί η περιοχή Κυρηνείας, στην οποία αποβιβάστη-
καν οι Τούρκοι, δεν ήταν ακτή κατάλληλη για απόβαση. Παρακολου-
θούσα τους στόχους που κατέβαιναν προς την Αμμόχωστο. Σε κάποια
δεδομένη στιγμή αυτού οι στόχοι άλλαξαν πορεία 180 μοιρών, δηλα-
δή πήραν την αντίθετη πορεία και άρχισαν να γυρίζουν πίσω προς
την Τουρκία. Ήταν η ώρα περίπου 12 και 15', που έγινε η αναστροφή
του πλού της Α' ομάδος πλοίων. Η Β' ομάδα είχε μία πορεία νοτιο-

*AB**5**-f Mu*

2/2 Δ.Α.Μ. 30-9-86

78

δυτική προς το ακρωτήριο Κορμακίτης και η πρώτη εκτίμηση που θα μπορούσα να κάνω ήταν ότι πήγαινε προς την περιοχή αποβάσεως της Μόρφου . Παρ'όλα αυτά εξακολουθούσαμε την υποτύπωση .

Επειδή είδα ότι αυτά τα πλοία πλησιάζαν προς την Κύπρο, παρά τα λεγόμενα του ΑΕΔ και παρά τον ειρησυχασμό που μου διεβίβασε ο Γεωργίτσης, εγώ έθεσα όλο το ναυτικό στην Κύπρο, αυτοβάλως, σε συναγερμό. Εν συνεχείᾳ κατέβηκα στον Γεωργίτση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Γιατί κύριε μάρτυς, πήρατε τέτοια πρωτοβουλία και θέσατε σε συναγερμό το ναυτικό, ενώ άλλες ήταν οι εντολές;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ήταν μια αντίδραση της στιγμής . Ετσι νόμισα ότι έπρεπε να αντιδράσω. Βλέπω τον εχθρό και πλησιάζει, παρ'όλο που μου λένε ότι είναι αστικήσεις, ας τους έχω σε συναγερμό, δεν χάνω τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αν όλοι αντιδρούσαν αυτοβούλως, δεν θα ανετρέποντο τα σχέδια αμύνης της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: Μακάρι να αντιδρούσαν όλοι, κύριε Πρόεδρε. Δεν θα ανετρέποντο τα σχέδια . Θα έπεφταν οι Τούρκοι στη θάλασσα!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Άρα κακώς εφηρημόσθησαν τα σχέδια, λόγω αδυναμίας ή ανικανότητος των διοικητών;

Σ. Μ. Η. Η.

3/2 Δ.Α.Μ. 30-9-86

fp

ΜΑΡΤΥΣ: Σχέδια αμύνης της Κύπρου δεν εφηρμόσθησαν, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Γιατί δεν εφηρμόσθησαν;

Αυτή η ενέργεια που κάνατε εσείς προεβλέπετο από τα σχέδια αμύνης της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Επομένως είχαμε μιά πρωτοβουλία για την εφαρμογή του σχεδίου.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Τα άλλα σχέδια, γιατί δεν εφαρμόστηκαν; Δεν ήταν ικανοί οι διοικητές, ή υπήρχαν άλλες εντολές για να εφαρμοστούν;

2Δ

1/2 .ο. Ζ.Β. 30-9-86

80

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μπορώ να ξέρω αν υπήρχαν άλλες εντολές, ούτε αντελήφθην να υπάρχει τίποτα τέτοιο. Το αποδίδω ότι δεν μπορώ να πάστην ακαταλληλότητα ^{Ιου} για τότε διοικητή της Εθνικής Φρουράς^γ αλλά στό διτι δεν είχε τις απαραίτητες γνώσεις για να εφαρμόσει τα σχέδια αμύνης της Κύπρου ο Ταξίαρχος Γεωργίτσης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ. (Παυσανίας Ζακολίκος) Τι εννοείτε μ' αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Ο Γεωργίτσης ήταν διοικητής μιας συγκεκριμένης περιοχής της Κύπρου, της Λευκωσίας. Και ξαφνικά βρέθηκε να είναι υπεύθυνος για την άμυνα δύο του νησιού, χωρίς να έχει υπόψη του τι θα κάνει στη Μόρφου, τι θα κάνει στην Αμμόχωστο, τι θα κάνει στην Κυρήνεια. Είναι σαν να πάρουμε εδώ ξαφνικά το διοικητή της μεραρχίας της Τριπόλεως, να τον κάνουμε ΆΓΕΣ την ώρα που γίνεται πόλεμος. Τι σχέδια να εφαρμόσει αυτός ο άνθρωπος που δεν ξέρει τίποτα;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ. (Παυσανίας Ζακολίκος) Διοικητής του ΓΕΕΦ ο Γεωργίτσης έγινε πριν το πραξικόπημα, κατά τις ημέρες εκείνες,

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, δύο μέρες πριν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Από τις 13 λοιπόν μέχρι τις 20, ο διοικητής δεν είχε ενημερωθεί και δεν είχε συνολική εικόνα;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μπορώ να το ξέρω αυτό, αλλά εικάζω από τον τρόπο που

2/2 . . O. Z.B. 30-9-86

81

αντιμετωπίστηκε η κατάσταση, δεν πρέπει να είχε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ. (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτό οφείλεται σε ανικανότητά του ή σε κακή ενημέρωση;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό δεν μπορώ να το ξέρω. Δεν είμαι αρμόδιος να ξρίνω την ικανότητα ——————ή όχι του ταξιάρχου, αλλά πιθανώς να οφείλεται σε κακή ενημέρωση, πιθανόν να μην ζήτησε να ενημερώθει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) Πούσι ήταν υποχρεωμένοι να τον ενημερώσουν.

ΜΑΡΤΥΣ. Τα επιτελικά γραφεία. Είχε ολόκληρο επιτελείο το ΓΕΕΦ κάτω. Είχε αξιωματικούς, συνταγματάρχες, αντισυνταγματάρχες, ταγματάρχες, πλήθος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτοί οι συνταγματάρχες και οι αξιωματικοί μήπως άλλαξαν τις ημέρες του πραξικοπήματος;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι, δεν είχε αλλάξει κανείς. 'Άλλαξαν μετά, κατά την διάρκεια του πραξικοπήματος και της Τουρκικής εισβολής.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) Πείτε μου το εεής; Για να εφαρμοστούν τα σχέδια, τα όποια σχέδια, που εσείς εφαρμόσατε με δική σας πρωτοβουλία - έτσι δεν είπατε; - δεν πρέπει μονάδες να είναι

στις προβλεπόμενες θέσεις; Αηλαδή για να γίνω πιο σαφής, εάν μέσα το πιλάκατος δική σας, είχε κατά τα σχέδια αποστολή να βρίσκεται

3/2 O... Z.B. 30-9-86

82

έξω από το ακρωτήριο Α και εσείς κατά το πραξικόπημα την είχατε στείλει στην αντίθετη πλευρά της νήσου, πώς θα εφήρουσε : τα σχέδια, θα μπορούσε;

ΜΑΡΤΥΣ. Η εφαρμογή των σχεδίων δεν σημαίνει και την μάχη, προϋποθέτει και την μετακίνηση. Δοιπόν, εάν μέν η τορπιλάκατος ήταν κοντά και προλάβαινε να πάει, όταν θα δοθεί η εφαρμογή του σχεδίου θα ξεκινήσει και θα πάει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Σύμφωνοι, αλλά πώς θα εφαρμόσετε τα σχέδια, όταν θα σπαταλήσετε χρόνο για τη μετακίνηση, ενώ θα έπρεπε να είσαστε σε κείνη τη θέση.

ΜΑΡΤΥΣ. Θα αρχίσω να τα εφαρμόσω νωρίτερα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) Αργότερα εννοείτε εσείς,

ΜΑΡΤΥΣ. Νωρίτερα. Ούτως ώστε να προλάβω το χρόνο. Κατάλαβα τι θέλετε να μου πείτε κύριε Πρόεδρε, θέλετε να πείτε ότι ο στρατός ήταν στην Πάφο, πώς θα πήγατε στην Κυρήνεια να αντιμετωπίσει τους άλλους;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Πολύ σωστά. Βλέπω ότι έχετε την οξύνοια και πιάσατε το ερώτημά μου. Σας λέω το εξής: Πώς θα εφήρουσαν τα σχέδια οι μονάδες που κυνηγούσαν τον Μακάριο,

όταν βρίσκοταν χιλιόμετρα μακριά από τους χώρους διασποράς,

Σταύρος

4/2 O. . Z.B. 30-9-86

83

όπως τους λέτε εσείς οι στρατιωτικοί.

ΜΑΡΤΥΣ. Οι μονάδες, οι οποίες αντιμετώπισαν την αποβατική ενέργεια, τουλάχιστον απ' ότι ξέρω στο/περιαρισμένο τομέα που είχα, γιατί δεν είχα πλήρη γνώση του σχεδίου του στρατού ξηράς, ήταν το πυροβολικό, το οποίο δεν είχε μετακινηθεί από την Δευκασία,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δεν πήγε μονάδα πυροβολικού στην Πάφο;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω, δεν νομίζω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δεν γνωρίζετε, εάν πήγε μονάδα πυροβολικού στην Πάφο εσείς;

ΜΑΡΤΥΣ. Πώς να το γνωρίζω;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Μάλιστα,

ΜΑΡΤΥΣ. Και το μηχανοκένητο τάγμα πεζικού, το οποίο ήταν στην Μόρφου, ~~Κοιλαλέα~~ δυστυχώς και κατά παράβαση παντός κανόνος ασφαλείας εκινήθη μέρα μεσημέρι να πάει στην περιοχή αποβάσεως και αποδεκατήστηκε από τα αεροπλάνα, Δεν έμεινε τίποτα όρθιο,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) Πού οφείλεται αυτό το θανάσιμο σφάλμα; Γιατί, αποδεκατήστηκε αυτή η μονάδα;

ΜΑΡΤΥΣ. Ποιός το διέταξε; Και ο μαθητής της σχολής Ευελπίδων δεν

5/2 O... Z.B. 30-9-86

84

είναι δυνατόν να διατάξει να μετακινηθεί τάγμα μηχανοκίνητο, σε
μια περιοχή που η αεροπορία του εχθρού ήταν δύναται από πάνω,
μέρα μεσημέρι.

(30)

1/3 H (E.M) 30.9.86

85

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Οι δικές σας μονάδες ήταν στις θέσεις διασποράς;

ΜΑΡΤΥΣ. Οι δικές μου μονάδες ήταν στις θέσεις τους, σημειώνονται προειπα, από την Τετάρτη ή την Πέμπτη. Δεν έλειπε τίποτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Ημερομηνίες να μας πείτε.

ΜΑΡΤΥΣ. Από τις 17 του μηνός πρέπει να ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Ο κύριος Ράλλης θέλει να κάνει μία ερώτηση.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ. Κύριε μάρτυς, εσείς είχατε ενημερώσει τον κ.

Γεωργίτση για την κατάσταση των ναυτικών δυνάμεων στην Κύπρο κατά το διάστημα αυτό, δηλαδή από το πραξικόπημα μέχρι λίγες μέρες πριν από την εισβολή των Τούρκων;

ΜΑΡΤΥΣ. Από ποιάς πλευράς να τον ενημερώσω;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ. Σε ποιά κατάσταση βρισκόταν το ναυτικό, δηλαδή οι δικές σας ναυτικές δυνάμεις.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. Οι ναυτικές δυνάμεις ήταν εντάξει. Θα τον ενημέρωνα μόνο εάν είχα βλάβες. Βλάβες, όμως, δεν είχα. Ήταν τελείως εντάξει.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ. Δηλαδή δεν τον ενημερώσατε.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. Δεν του είπα τίποτα. Κατά τεκμήριο, όμως, ενημερώ-

2/3 H (E.M) 30.9.86

νεις τον διοικητή σου, όταν έχεις βλάβη, όταν έχεις ανωμαλία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Κύριε μάρτυς, πείτε στην Επιτροπή το εξής. Από το πραξικόπημα μέχρι την εισβολή μεσολάβησε μια εβδομάδα.

ΜΑΡΤΥΣ. Ακριβώς πέντε μέρες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Μάλιστα. Στο χρονικό αυτό διάστημα κάνατε κάποια σύσκεψη, ο Γεωργίτσης, εσείς σαν ναυτικός διοικητής της Κύπρου και ο αεροπορικός διοικητής, ο κ. Καραστατήρας, ενόψη όλων αυτών των πληροφοριών, των μηνυμάτων που είχατε για την τουρκική εισβολή; Κάνατε κάποια σύσκεψη με τους επιτελείς σας, να πάρετε αποφάσεις, ή να καταστρώσετε σχέδια; Κάνατε κάποια απογραφή, τι σας έμεινε από το πραξικόπημα και να πείτε: "Έγινε δ, τι έγινε. Τώρα εμείς εδώ σαν Αρχηγοί, τι κάνουμε;" Το κάνατε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Κατ' αρχήν δεν είχαμε καμια πληροφορία, κύριε Πρόεδρε, ότι θα γίνει τουρκική εισβολή. Καμία απολύτως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Στις 18 του μηνός, που βλέπατε να κατεβαίνει η αρμάδα ...

ΜΑΡΤΥΣ. Στις 19 το βράδυ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Μάλιστα. Κάνατε κάποια σύσκεψη επιτελική; Όχι. *Διάλ*

3/3 Η (Ε.Μ) 30.9.86

27

ΜΑΡΤΥΣ. Πώς να κάνουμε; Στις 19 το βράδυ εγώ σας επανέλαβα, ότι διέταξα αυτοβούλως συναγερμό του ναυτικού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Σύμφωνοι κύριε μάρτυς. Αφού διατάξατε εσείς αυτοβούλως, λέγω, ο διοικητής του ΓΕΕΦ, που είχε την ευθύνη για την ασφάλεια της Κύπρου, δεν σας μάζεψε να σας πει ορισμένα πράγματα και να πάρετε ορισμένες αποφάσεις; Να συντονισθείτε. Να σας πει, τι βλέπετε εσείς, κύριε Παπαγιάννη;

Τι βλέπετε εσείς κύριε Καραστατήρα; Τι πληροφορίες έχουμε; Καθίστε κάτω. Αυτό θα κάνατε σεις, αυτό θα κάνουμε εμείς, εάν γίνει εισβολή. Δεν το έκανε ούτε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Συνεχίστε.

ΜΑΡΤΥΣ. Τα πλοία που πηγαίνανε προς το ακρωτήριο Κορμακίτης, και τα οποία είχα διαχωρίσει πλέον στο ραντάρ, και ήταν 12 τον αριθμό, στις 4 περίπου το πρωί, βρισκόντουσαν 25 μίλια περίπου μακριά από την Κερύνεια.

Ξαναδίνω την αναφορά στον Γεωργίτση, ξαναπαίρνει το ΑΕΔ και πάλι καμμιαδί αντίδραση από πάνω. Ούτε λίγο, ούτε πολύ, ήταν σαν να μας λέγανε "μη μας ενοχλείτε".

Στις 5 το πρωί, περίπου στις 4.45', από την υποτύπωση είδα ότι τα τύλοία είχαν μπει μέσω στα χωρικά ύδατα της Κύπρου.

 (3σ)

(37) 1/3 σ φκ 30.9.86

88

Μόλις είχε αρχίσει να χαράζει εκείνη την ώρα. Αμέσως διέταξα τις δύο τορπιλακάτους που είχα στην Κυρήνεια να αποπλεύσουν. Ήδη οι τροπιλάκατοι ήταν από τις 12 η ώρα έτοιμες-με τις τορπίλες οπλισμένες και το ένα δίδυμο αντιαεροπορικό μπράουν, που είχαν επίσην με σφαίρες μέσα- να αποπλεύσουν προς τους στόχους, να κάνουν αναγνώριση των στόχων και βεβαίως εφόσον βληθούν , να αμυνθούν και να επιτεθούν δια των τολπιλών.

Πράγματι οι δύο τορπιλάκατοι απέπλευσαν..

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πότε έγινε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 5 παρά τέταρτο το πρωΐ της 20ής. Και μέχρι να κατεβώ κάτω στο γραφείο του κυρίου Γεωργίτση για να του το αναφέρω- θιατί του ΓΕΕΦ ο όροφος/ήταν κάτω και εγώ ήμουν πάνω ψηλά- ότι στέλνω δύο τορπιλάκατους γι' αυτή την ενέργεια , ήταν 5 η ώρα περίπου. Η Λευκωσία άρχισε να βομβαρδίζεται, υπέστημε δηλαδή πλέον την Τουρκική επίθεση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο πρώτος βομβαρδισμός τέ ώρα έγινε στη Λευκωσία;

ΜΑΡΤΥΣ: Γύρω στις 5 το πρωΐ πρέπει να ήταν.

Και όπως ανέφερα στον Γεωργίτση ότι φεύγουν οι τορπιλάκατοι τις οποίες διέταξα για έξω, είδα από το παράθυρο του γραφείου του αλεπιπτωτιστές να πέφτουν προς τον Τουρκικό θύλακα της Λευκωσίας, τους οποίους είδε και ο Γεωργίτσης.

Δηλ.

2/3 σ ΦΚ 30.9.86

89

Αμέσως επήρε στο τηλέφωνο το Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων και εγώ έφυγα τροχάδην για να ανεβώ πάνω στον θάλαμο επιχειρήσεων του δικό μου για να έρθω σε επαφή με τις δύο τορπιλακάτους μου οι οποίες είχαν αποπλεύσει από την Κυρήνεια. Την ώρα που μπήκα στο θάλαμο επιχειρήσεων ήταν ήδη σε επαφή ο αρχαιότερος κυβερνήτης των δύο τορπιλακάτων, ο οποίος μου λέει : "Κύριε διοικητά βαλλόμεθα" και συγχρόνως μου λέει "πλέω να τορπιλίσω την υηοπομπή που την βλέπω". Ήταν ο υποπλοίαρχος Τσουμάκης. Του λέω "Λευτέρη πήγαινε και ο Θεός μαζί σου". Μετά από 2-3 λεπτά μου λέει "είμαι δύο μίλια από τη υηοπομπή, εξακολουθώ και βάλλομαι". Αυτές ήταν οι τελευταίες κουβέντες που άκουσα από αυτήν την τορπιλάκατο.

Όπως εκ των υστέρων μου είπανε, από τον ναυτικό σταθμό Κηφυνείας, η τορπιλάκατος ανετινάχθη από το εχθρικό πύρ και από τους επιβαίνοντας, ξέχα 9 νεκρούς και 1 τραυματία. Δέκα ήταν όλοι και όλοι το πλήρωμα της τορπιλακάτου και σκοτώθηκαν.

Η δεύτερη τορπιλάκατος εβλήθη και αυτή, τραυματίσθηκαν οι επιβαίνοντες. Κυβερνήτης της ήταν ένας έφεδρος σημαιοφόρος, Βερύκιος λεγόταν, και προσπάθησε να στρέψει την τορπιλάκατο προς την Εηρά για να τη ρίξει έξω, αλλά στο ενδιάμεσο βυθίστηκε και αυτοί βγήκαν κολυμ-

OK/U

3/3 σ φκ 30.9.86

90

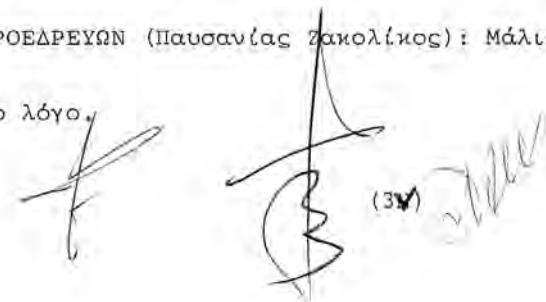
πώντας έξω.

Αυτές ήταν οι ενέργειες των δύο τορπιλακάτων.

Μη νομίζετε όταν λέω τορπιλακάτους ότι επρόκειτο περί τίποτε μοντέρνων τορπιλακάτων, ή τίποτε σκαφών με τα οποία μπορούσε κανείς να κάνει πόλεμο. Ήταν ένα σκάφος μήκους 33 μέτρων με δύο μηχανές μόνο και δύο τορπιλοβλητικούς σωλήνες και ένα αντιαεροπορικό. Δεν είχε ένα δωμάτιο μέσα, δεν είχε ένα κάθισμα, δεν είχε μια τουαλέτα. Δέκα άνθρωποι που μπαίναν επίσην, δενόντουσαν ο καθένας σε ένα κάθισμα, βάζαν κάτι λαρυγγόφωνα εδώ, διότι από το θόρυβο δεν μπορούσε να ακούσει ο ένας τον άλλο και μιλάγανε. Έτσι αιδάνητοι κάνανε την επίθεση. Και αν μεν πετυχαίνανε οι τορπίλες είχαμε κάποιο αποτέλεσμα, αλλοιώς το αποτέλεσμα ήταν αυτό το οποίο υπέστησαν.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Επιτρέπεται μια τεχνική ερώτηση, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Νακολίκος): Μάλιστα, κύριε Πεπονή, ορίστε έχετε το λόγο.

(2ΗΓ)

1/2N.

(E.S.)

30.9.1986

91

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Είχατε ποτέ εκθέσει στους ανωτέρους σας, του Ναυτικού, την τεχνική ανεπάρκεια αυτών των σκαφών, για την υπεράσπιση της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως. Ήδη είχα καταφέρει να παραγγείλει η Κυπριακή Κυβέρνηση τον Απρίλιο του 1974 δύο σκάφη με κατευθυνόμενα βλήματα από τη Γαλλία.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Από την Κυβέρνηση του Σαμψάν;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, η Κυπριακή Κυβέρνηση, η κανονικη, του Μακαρίου.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Η νόμιμη;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

Και αυτά τα σκάφη, βεβαίως, παρηγγέλθησαν κατόπιν αγύρων τους οποίους έκανα, αλλά δεν φτάσανε ποτέ στη Κύπρο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Φυνοείτε ότι δεν πρόλαβαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι. Ήλθαν, αλλά είναι εδώ στην Ελλάδα. Τις πήρε τελικά το Ελληνικό Ναυτικό εδώ το 1975,

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Άρα δεν πρόλαβαν να πάνε στην Κύπρο.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως, όχι. Θέλανε ένα χρόνο, για να ναυπηγηθούν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο χρόνος παραδοσής τους ήταν το 1975;

2/2V.

(Ε.Σ.)

30.9.1986

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

92

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πείτε μας τώρα, όλη την εμπλοκή του Ναυτικού, την πρώτη μέρα της εισβολής, εκτός απ' αυτές τις κινήσεις που έκαναν οι τορπιλλάκατοι.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Την πρώτη μέρα υπέστημεν επιθέσεις αεροπορικές στα ραντάρ και στη ναυτική βάση της Αμμοχάστου, τις οποίες αποκρύσαμε όλες με τα αντιεροπορικά ΕΡΑΙΚΟΝ, των 20 μιλών που είχαμε.

Ένα ή δύο αεροσκάφη πρέπει να είχαμε καταρρίψει στην περιοχή της Αμμοχάστου. Το ένα το κατέρριψε το περιπολικό "ΛΕΒΕΝΤΗΣ" και το άλλο το κατέρριψε η Ναυτική Βάση.

Τις δύο άλλες τορπιλλακάτους, τις οποίες είχαν στην περιοχή της Αμμοχάστου -διότι 4 είχαν όλες κι' όλες εν ενεργείᾳ- τις διέταξα να πάνε την πρώτη μέρα σε μιά περιοχή που είχαμε στους θυλωφάγους, περιοχή αποκρύψεως, όπως τη λέγαμε. Μπαίνανε κάτω από τα βράχια και ρίχνανε ένα δίχτυ από πάνω τους, ούτως ώστε να μην εντοπισθούν από τα αεροσκάφη, για να μπορέσουν το βράδυ, εφ' όσον απαιτηθεί να εκδηλώσουν επιθέσεις.

Ξεκίνησαν οι δύο τορπιλλάκατοι, αλλά ανεπιτυχώς. Η πρώτη μόλις έφυγε ανέφερε βλάβη στη μηχανή και ξαναγύρισε στη ναυτική βάση και η δεύτερη εξέκανε λε βορείως της Αμμοχάστου και εγκατελήφθη από το ~~πλήρωμά~~ της. *Μάλιστα*

3/2ν.

(Ε.Σ.)

30.9.1986

83

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Από σφάλμα του Κυβερνήτη;

ΜΑΡΤΥΣ : Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις το σφάλμα είναι του Κυβερνήτου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Αχρηστεύθηκε, δηλαδή και η δεύτερη.

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι μόνο αχρηστεύθηκε, αλλά παρελήφθη από τους Τούρκους και βρίσκεται αυτή τη στιγμή στο ναυτικό μουσείο της Κωνσταντινούπολεως, ως λάφυρο.

'Άλλη δράση δεν είχαμε εκείνη την πρώτη μέρα, εκτός από τις αεροπορικές επιθέσεις, οι οποίες ήταν...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Μας είπατε για τις 2 τορπιλλακάτους Για το "ΛΕΒΕΝΤΗΣ" δεν μας είπατε και για τις υπόλοιπες 2.

ΜΑΡΤΥΣ : Το "ΛΕΒΕΝΤΗΣ" ήταν στη Ναυτική Βάση Χρυσούλης Αιγαίου, όπως σας προανέφερα και μάλιστα κατέρριψε και ένα αεροσκάφος.

Για τις άλλες 2 τορπιλλακάτους, σας ανέφερα ότι η μία επέστρεψε με βλάβη της μηχανής στη Βάση και η άλλη εξάκει λε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Οι άλλες δύο;

ΜΑΡΤΥΣ : Η μία ήταν έξω στην Εηρά σε μακρά αιινησία για επισκευή, η δε δη, ελλείψει ανταλλακτικών την είχαμε στην Εηρά και αφού ρουζάμε ανακλαστικά από αυτή, για να μπορέσουμε να διατηρήσουμε εν ενεργείᾳ τις υπόλοιπες.

(ε)

3ν

1/3Ω ΒΠ 30.9.86

94

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Από κει και πέρα, μετά την απόβαση...

ΜΑΡΤΥΣ: Υπάρχει και άλλο ένα γεγονός, το οποίο παρέλειψα να σας αναφέρω, την προηγουμένη της εισβολής, την Παρασκευή 19 Ιουλίου. Την Παρασκευή 19 Ιουλίου έγινε αντικατάσταση της ΕΛΔΥΚ. Δεν μπορώ να το χαρακτηρίσω αυτό το πράγμα, να περιμένουμε επίθεση των Τούρκων, όπως φαίνεται ότι το ήξεραν εδώ, και να αντικαθιστούν την μοναδική μονάδα η οποία ήταν ετοιμοπόλεμη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Προηγουμένως σε ερώτησή μου μου είπατε ότι δεν είχατε καμία πληροφορία για επικείμενη απόβαση.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι εμείς. Εμείς βεβαίως δεν είχαμε. Οι εδώ είχαν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Και δεν σας τις μεταβίβαζαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Καμία, τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Από πού βγάζετε το συμπέρασμα ότι εδώ είχαν πληροφορίες και δεν σας τις μεταβίβαζαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Το διάβασα εκ των υστέρων, κύριε Πρόεδρε, τόσα έχουν γραφτεί. Δεν έχω προσωπική αντίληψη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Μήπως σε κάποιες επικοινωνίες που είχατε με συναδέλφους στην Αθήνα σας είχαν μεταβιβάσει πληροφορίες;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι καμία.

2/3Ω

ΒΠ

30.9.86

ΦΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δηλαδή στις 18, στις 19, είχατε επικοινωνία με το ΓΕΝ εδώ;

ΜΑΡΤΥΣ: Βέβαιως είχα. Δεν μου ανέφεραν καλά, πληροφορία. Το μόνο που μου είπαν, επειδή στις 22 Ιουλίου εγώ έπρεπε να μετατεθώ για να έρθω στην Ελλάδα, ήταν ότι "δεν θα μετατεθείς στις 22 Ιουλίου, αλλά πολύ αργότερα". Τίποτε άλλο. Και έφθασαν στο σημείο την Παρασκευή, την προτεράνα της εισβολής να κάνουν αντικατάσταση της ΕΔΔΥΚ, την οποία βέβαια, επειδή γινόταν στο λιμάνι της Αμμοχώστου και ήταν στην αρμοδιότητά μου πήγα και επέβλεψα. Ήρθε πραγματικά το αρματαγωγό "Λέσβος", πήρε τους άνδρες της ΕΔΔΥΚ, οι οποίοι βρίσκονταν ενάμιση χρόνο στην Κύπρο και ήξεραν και την παραμικρή πέτρα του νησιού και έβγαλε 600 και νούργιους στρατιώτες, οι οποίοι δεν ήξεραν ούτε να περπατήσουν στην Κύπρο. Αυτά την προτεράνα της εισβολής.

Εν πάσῃ περιπτώσει, το αρματαγωγό την Παρασκευή το απόγευμα,

γύρω στις 5, έφυγε από την Αμμόχωστο για να επιστρέψει στην Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Στο αρματαγωγό αυτό, κύριε μάρτυς, εκτός από τους άνδρες της ΕΔΔΥΚ που αποχωρούσαν, φορτώθηκαν μαζί οικοσκευές και ταξίδεψαν και οικογένειες στρατιωτικών;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Είστε βέβαιος ότι δεν φόρτωσαν

ΔΛΦ

3/3Ω

ΒΠ

30.9.86

96

στρατιωτικού οικοσκευές;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν φορτώθηκαν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δηλαδή, το αρματαγωγό φεύγοντας πήρε μόνο τους άνδρες της ΕΛΔΥΚ;

ΜΑΡΤΥΣ: Τους στρατιώτες και τα σακίδιά τους. Τίποτα άλλο.

Το αρματαγωγό έφυγε περίπου στις 5 το απόγευμα από την Αμμόχωστο και παραπλέοντας τα νότια παράλια της Κύπρου, ως συνήθως γινόταν - ευτυχώς δηλαδή και δεν πήγαιναν από τα βόρεια - επέστρεψε για την Ελλάδα. Ανατολικά και μέχρι το μεσημβρινό των 39 μοιρών είχα την ευθύνη του επιχειρησιακού ελέγχου των πλοίων που έπλεαν εκεί και παρακολουθούσα το αρματαγωγό. Την ώρα της εισβολής, στις 5 το πρωΐ, το αρματαγωγό βρισκόταν περίπου 20 με 25 μίλια νοτιοδυτικά της Πάφου. Βεβαίως, με τον ασύρματο στην απροειδοποίητη εκπομπή, όπως λέμε εμείς στο Ναυτικό, του διαβίβασα σήμα ότι η Κύπρος υφίσταται επίθεση.

3AK

(ε)

1/3 AK (Γ.Π.) 30-9-86

87

Δεν γνωρίζω αν το έλαβε, διότι η απροειδοποίητος εκπομπή είναι μια εκπομπή η οποία γίνεται συνεχώς και την ακούνε οι χειριστές και παίρουν τα σήματα. Εν πάσῃ περιπτώσει το αρματαγωγό "Λέσβος" έλαβε διαταγή από την Ελλάδα να φταναπλεύσει στην Πάφο και να αποβιβάσει την δύναμη της ΕΛΔΥΚ, την οποία είχε τάρει την προηγουμένη, πράγματα το οποίο έκανε. Προσγειώθηκε δυτικά της Πάφου κοντά την κεραία του ραδιοφωνικού σταθμού, που είπα προ ολίγου και πλησίον του τουρκικού θέλακος που υπήρχε στην Πάφο. Στην Πάφο ύπήρχε ένας ισχυρότατος τουρκικός θέλακας, έξω από την πόλη στα δυτικά αυτής και αποβίβασε την ΕΛΔΥΚ. Αυτό έγινε στις 20 του μηνός το απόγευμα, μετά τις 2.00' το μεσημέρι. Απεβιβάσθη η ΕΛΔΥΚ που έφευγε. Δεν ξέρω με ποιό τρόπο ήλθε στην Λευκωσία. Αυτό που ξέρω είναι, ότι εκείνη την ώρα ευρίσκετο εν εξελίξει μια επίθεση κατά του τουρκικού θέλακος της Πάφου, από τις μονάδες της Εθνικής Φρουράς που ήταν στην Πάφο και ο επικεφαλής τήτησε από το αρματαγωγό να βοηθήσει δια βολών την κατάλειψη του θέλακος.

Δεν ξέρω αν ο κυβερνήτης του ήλθε σε επαφή με το ΓΕΝ και ζήτησε έγκριση γι' αυτό το πράγμα ή το έκανε αυτοβούλως. Πάντως με

2/3 ΑΚ (Γ.Π.) 30-9-86

98

εμένα δεν ήλθε σε επαφή. Έριξε γύρω στα 1.000 βλήματα των 40 μιλιμέτρα μέσα στο τουρκικό θέλακα, σχεδόν όλο τον φόρτο των πυρομαχικών που είχε και οι Τουρκοκύπριοι του θέλακος Πάφου μετά την τρομερά αυτή βολή που έγινε παρεδώθησαν. Πριν παραδοθούν είχα υποκλέψει σήμα τους προς την Τουρκοκύπριακη διοίκηση Λευκωσίας, που έλεγε ότι παρεαδινώμεθα, διότι βαλόμεθα υπό ελληνικού πολεμικού. Συνεχίζων τις υποκλοπές, που έφεραν ένα σήμα, που έστει λε η τουρκοκύπριακή διοίκηση Λευκωσίας προς την Αγκυρα-πρέπει να ήταν-εν πάσῃ περιπτώσει προς το προϊστάμενό της αλιμάκιο, που ήταν στην Τουρκία, που έλεγε ότι η φρουρά της Πάφου παρεδώθη διότι εβλήθη υπό ελληνικών πολεμικών. Αυτά ήταν τα γεγονότα της πρώτης ημέρα του πολέμου.

Από πλευράς στρατού Εηράς δεν έχω πλήρη εικόνα...

ΠΡΟΕΔΡΕΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Από πλευράς ναυτικού μόνον να μας πείτε.

ΜΑΡΤΥΣ: Από πλευράς ναυτικού την δεύτερη ημέρα, συνεχιζόντουσαν οι βομβαρισμοί όλο το πρωΐ, το στρατηγείο ήδη της ναυτικής διοικήσεως το είχαμε μεταφέρει από την προηγουμένη στο υπόγειο στρατηγείο του ΓΕΕΦ στην Μαλούντα. Και μάλιστα κατά την διαδρομή, που

3/3

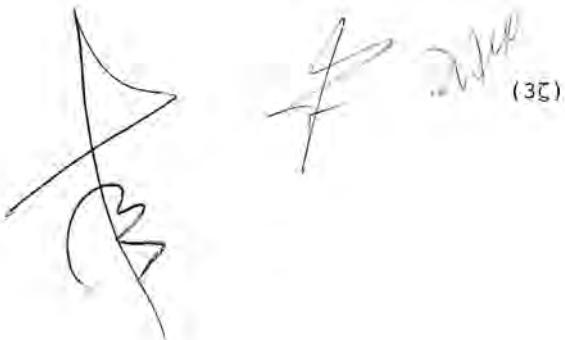
ΑΚ

(Γ.Π.)

30-9.86

99

πηγαίναμε μας είχαν χαλάσει τα αυτοκίνητα, ο θάλαμος επιχειρήσεων η ηλεκτρομηχανή και οι ασύρματοι που είχαμε επί των αυτοκινήτων και είχαμε σταθεί στο Στρόβωλο σε κάποια συστάδα δένδρων από κάτω, πρόσωρινά φαίνεται ότι μας είχαν φωτογραφήσει αναγνωστικά αεροσκάφη της τουρκικής αεροπορίας τα οποία έκαναν βόλτες πάνω από την Κύπρο διότι την επομένη, Κυριακή, όλη αυτή η περιοχή είχε βομβαριστεί με βόμβες ναπάλ και είχε καεί.

(35)

(3AK) 1/32 (θ.Σ.)

30-9-86

100

Βεβαίως ήταν μόνο δένδρα . Είχαμε φύγει εμείς .

Την Κυριακή είχαμε αεροπορικές επιθέσεις συνεχείς εναντίον των εγκαταστάσεών μας και ήταν άνευ επιτυχίας από πλευράς εχθρού διότι έφειχαν τις βόμβες από πάρα πολύ ψηλά λόγω του πυρός του αντιαεροπορικού που είχαμε . Γύρω στο μεσημέρι της Κυριακής 21 με μία ομάδα προσπάθησα να παραβαθμίσουμε την περιοχή της αποβάσεως που είχαν βγει ήδη οι Τούρκοι δυτικώς της Κυρηνείας για να εξετάσω δυνατότητα να στείλουμε βατραχανθρώπους για να τους τινάξουμε τα αποβατικά

Δεν σας ομίλησα καθόλου είναι παράλειψη αυτή διότι ακριβώς δεν έχω την σειρά της αναφοράς μου εδώ-για το προγεφύρωμα το οποίο έκαναν οι Τούρκοι την ίνα μέρα και το οποίο βεβαίως παρακολούθησα δια των πληροφοριών που είχα από το ναυτικό σταθμό της Κυρηνείας .

Οι Τούρκοι ξεκίνησαν κατ' αρχήν με 2 αποβατικά να βγουν στην ακτή . Το καθένα από αυτά δεν ήταν καν ούτε τα μικρά τα ABAK τα λεγόμενα τα δικά μας ήταν, τα LCU . Είχαν γύρω στους 100 με 120 στρατιώτες μέσα . Δύο από αυτά ήταν το πρώτο κύμα και προσέπλαθσαν να προσγυαλωθούν σε μία ακτή δυτικά της Κυρηνείας η οποία ήταν γεμάτη βράχια . Όταν δηλαδή πλησίασαν τα πλοία και είδαν

2/3C

(Θ.Σ.)

30-9-86

101

δτε ήταν βράχια μπροστά έστρεψαν προς δυσμάς και πήραν παράλληλα την ακτή μέχρι να βρουν κατάλληλη αμούδιά για να προσγυαλωθούν,
ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Δηλαδή στόχος κύριε μάρτυς
καταπληκτικός για αεριοβόλα . Ε;

ΜΑΡΤΥΣ . Ακριβώς .

Υπήρχαν ~~ορισμένα~~ τιμήματα , απάκτοις μπορώ να τους χαρακτηρίσω - επί της ακτής δικά μας τιμήματα , της ελληνικής φρουράς τα οποία έβαλαν κατά των αποβατικών αυτών και επήλθαν τρομερές απώλειες διότι οι Τούρκοι μέσα ήταν ακάλυπτοι . Εν πάσῃ περιπτώσει αυτοί έστρεψαν σιγά σιγά , βρήκαν μετά 2-3 μίλια στο πενταμήλι το λεγόμενο την περιοχή που είχε μία αμμουδιά, μία παραλία που έκαναν μπάνιο και προσγυαλώθηκαν εκεί .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Τοία μίλια μετά την πρώτη απότελεσα απόβασης .

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Τι ταχύτητα είχαν αυτά ;

ΜΑΡΤΥΣ . Η ταχυτήτα τους είναι περίπου 4-5 μίλια .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Δηλαδή έκαναν περίπου μία ώρα για να πάνε στην ακτή την άλλη . Έτσι ;

ΜΑΡΤΥΣ . Τόσο .

3/35

(Θ.Σ.)

30-9-86

102

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Άρα μία ώρα . Αυτά έπλεαν παράλληλα προς την ακτή και κοντά .

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν ξέρω . Είναι θέμα του στρατού Ξηράς . Αλλά πάντοτε μου γεννάται το ερώτημα τι έγιναν οι μονάδες Κυρηνείας , τι έγινε ο διοικητής τους ο οποίος εξηφανίσθη μου φαίνεται . Δεν βρέθηκε ποτέ . Δίπλα στην περιοχή του Πενταμιλίου υπήρχε μία μονάδα πύρο - βολικού από ότι θυμάμαι .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Υπήρχε σύμφωνα με τα σχέδια ;

ΜΑΡΤΥΣ . Είχε το στρατοπεδό της εκεί .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Γνωρίζετε αν ήταν εκεί η μονάδα ;

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν ξέρω .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δεν ξέρετε .

ΜΑΡΤΥΣ . Άλλα ξέρω ότι υπήρχε η μονάδα . Δηλαδή πηγαίνοντας εγώ για το ναυτικό σταθμό Κυρηνείας να τον επιστρέψω έβλεπα την μονάδα του πυροβολικού η οποία ήταν εκεί στην περιοχή του Πενταμιλίου .

Τι έκαναν όλοι αυτοί οι άνθρωποι ; Γιατί δεν κτύπησαν τους Τούρκους ; Εν πάσῃ περιπτώσει απεβιβάσθησαν αυτοί έξω . Είχαμε πάρα πολλούς νεκρούς από τους ατάκτους και μόνο οι οποίοι εκτύπαγαν από τη στεριά και έκαναν ένα προγεφύρωμα εκεί στο Πενταμίλι γύρω στα 200 μέτρα γύρω γύρω μία ακτίνα και εστάθηκαν εκεί περιμέ-

4/3Σ

(Θ.Σ.)

30-9-86

103

νοντας προφανώς να τους επιτεθούμε και να τους εξουδετερώσουμε .

Αλλά καμία επίθεση δεν εξεδηλώθη όλη μέρα του Σαββάτου 20 του μηνός .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Πόσο χρόνο έμειναν αυτοί σε αυτή την περιορισμένη ακτή ;

ΜΑΡΤΥΣ . Μέχρι την Δευτέρα το πρωΐ . Σαράντα οκτώ ώρες .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Εκεί †

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Συνεχίστε .

(38)

1/3 Θ Ε.Κ. 30.9.86

104

ΜΑΡΤΥΣ: Επήγα την επομένη, γιατί, όταν μου είπαν ότι ακόμη υπάρχει το προγεφύρωμα, το μόνο που σκέφθηκα ήταν να πάρω τους βατραχανθρώπους -είκα 25-30 βατραχανθρώπους- και να πάω εγώ να τους εξευδετερώσουμε από τη θάλασσα.

Βεβαίως, κατά τη διαδρομή, συμπιπτωματικά, την Κυριακή πέσαμε σε μια ομάδα Τούρκων αλεξιπτωτιστών, οι οποίοι είχαν εγκαταλείψει μόνοι τους ένα αεροσκάφος C-130 το οποίο έπεφτε και μπλέχτηκα σε μια μάχη μαζί τους, με αποτέλεσμα να χτυπήσω λίγο το πόδι και κατόπιν τούτου, δεν πήγα στην περιοχή αποβάσεως. Ως εκ τούτου, δεν εξεδηλώθη^η επίθεση των βατραχανθρώπων, την οποία είχα κατά νου να κάνω το βράδυ εκείνο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτήν την επίθεση θα την κάνατε βάση εντολής και σχεδίου του ΓΕΕΦ ή με δική σας πρωτοβουλία;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, κύριε Πρόεδρε, με δική μου πρωτοβουλία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δηλαδή υπήρχε κίνδυνος, όταν εσείς πηγαίνατε με τους βατραχανθρώπους, άλλες μονάδες του στρατού ξηράς να έβαλαν εναντίον του τμήματός σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θα υπήρχε τίποτε. Θα το.....

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Θα μπορούσε να γίνει αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Βράδυ δεν μπορούσαν να εκδηλώσουν επίθεση οι άλλοι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αν σας έβαρισκαν ημέρα, όμως;

2/3 Θ E.K. 30.9.86

 ΜΑΡΤΥΣ: Ημέρα δεν θα πηγαίνωμε εμείς, γιατί δεν μπορούν να κινηθούν
 οι βατραχάνθρωποι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ..... (δεν ακούστηκε).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτό νόμισε. (j)

Συνεχίστε, κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ: Την τιζτη μέρα, όλη την Κυριακή δεν ήταν μεγάλη η δραστηριότητα των Τούρκων, εκτός από την καταστροφή του αντιτορπιλλικού τους, που έγινε στην Πάφο. Αυτό το εξέλαβαν ως ελληνικό, γιατί, κατά την εκτίμησή μου, βασιζόμενοι στο σήμα της προτεραιάς, που τους είχαν πει οι Τουρκοκύπριοι ότι ελληνικά πολεμικά εβομβάρδισαν την Πάφο, νόμισαν ότι ήταν το αντιτορπιλλικό αυτό και του επετέθησαν και το βούλιαξαν.

Απορίας άξιο είναι βέβαια, γιατί δεν δούλευαν οι συσκευές αναγνωρίσεως των αεροσκαφών, των φιλίων αεροσκαφών οι IFF τις οποίες έχουν μέσα τα αντιτορπιλλικά, ούτως ώστε να αναγνωρίζουν αμφότερα τα αεροσκάφη και τα πλοία το ένα το άλλο. Δεν δούλευαν, γιατί οι Τούρκοι φαίνεται δεν τις είχαν σε ενέργεια.

Το λυπηρόν είναι ότι οι συσκευές IFF δεν δούλευαν και στα δικά μας αντιτορπιλλικά και όταν μπορούσε να συμβεί και σε μας κάτι τέτοιο εκείνη την εποχή.

 Εγ πάση περιπτώσει, δεν θα πρέπει, γι' αυτόν το λόγο, να οίχνουμε

3/3 Θ Ε.Κ. 30.9.86

106

όλα τα βάρη στους Τούρκους.

Κατά τη βύθιση του αντιτορπιλλικού, επειδή γνωρίζαμε ότι οι Τούρκοι υποκλέπτανε τις δικές μας συχνότητες, κάναμε - δεν ήταν, αν έπιασε ή όχι - και μία παραπλάνηση από τα ραδιοτηλέφωνά μας.

Δηλαδή ανέφερε ο ναυτικός σταθμός της Πάφου ότι υπάρχει ένα αντιτορπιλλικό έξω από την Πάφο, όταν είδε το τούρκικο και του απαντήσαμε εμείς από το ραδιοτηλέφωνό μας: "Μην ανησυχείς, δικό μας είναι."

Γνωρίζαμε, επαναλαμβάνω, ότι τις συχνότητες μας τις υποκλέπτανε. Απλώς κάναμε ένα παιγνίδι. 'Ισως έπιασε, ίσως δεν έπιασε.

Τη δεύτερη μέρα αυτά τα γεγονότα συνέβησαν από το ναυτικό.

Την τρίτη μέρα άρχισε τρομερός αεροπορικός βομβαρδισμός πλέον και διεφάνη ότι οι Τούρκοι θα έδιναν πλέον το τελικό κτύπημα.

30

1/3 δ Ε.Γ. 30-9-86

10F

Πραγματικά γύρω στις 8 το πρωτόχθινα αποβατικά έφυγαν, από την αποβατική δύναμη και κίνησαν προς την ακτή αποβάσεως. Δόθηκαν ορισμένες μάχες με δικά τας τμήματα και γύρω στη μία τη ώρα το μεσημέρι κατελήφθη η πόλη της Κηρύνειας, ολόκληρη η πόλη της Κηρύνειας, εκτός από το φρούριο, το οποίο φρούριο ήταν ναυτικός σταθμός, το κατείχαν, δηλαδή, τμήματα του ναυτικού. Το ναυτικό σταθμό Κηρύνειας, μετά τον ηρωϊκό θάνατο Τσομάκη στην τορπιλάνατο, τον είχε αναλάβει ως διοικητής ένας σημαιοφόρος Πετρόπουλος, ο οποίος ήταν φαίνεται καρδιοπαθής και την αρίστη εκείνη στιγμή ασθένησε από την καρδιά του, θπότε ανέθεσα την διοίκηση του σταθμού στον αρχαιότερο υπαξιωματικό πλέον που υπήρχε εκεί, έναν αρχικελευστή, τεχνίτη πυροβόλων, ούτε καν μάχιμο. Και αυτός δταν μου ανέφερε ότι μπαίνουν οι Τούρκοι στην Κηρύνεια, μου είπε ότι εγώ δεν θα παραδοθώ στους Τούρκους μαζί με το προσωπικό, αλλά θα πολεμήσω όσο μπορώ από το φρούριο. Πραγματικά η Κυρήνεια κατελήφθη την 22α Ιουλίου στις 1 περίπου το μεσημέρι, πλην του φρουρίου που ήταν ναυτικός σταθμός, και στις 4 το απόγευμα διετάχθη από το ΓΕΕΦ παύσις των εχθροπραξιών, συμφώνως με την απόφαση του, Συμβουλίου Ασφαλείας.

2/3 δ (E.M) 30.9.86

108

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Εδώ θα σταματήσουμε, κύριε μάρτυς, την αφήγησή σας. Ήθελα να σας ρωτήσω το εξής: Στην συνομιλία που έκανε ο Γεωργίτσης με το ΑΕΔ, όταν άρχισε η εισβολή η τουρκική και η πτώσις των αλεξιπτωτιστών, είσαστε παρών στο τηλεφώνημα;

ΜΑΡΤΥΣ. Στην αρχή, μάλιστα. Εν συνεχείᾳ ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Ακούσατε τί ειπώθηκε;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Σας είπε ο Γεωργίτσης τί του είπαν, μετά;

ΜΑΡΤΥΣ. Του είπαν ότι δεν υπάρχει τίποτα. Μην ανησυχείτε. Κάτι τέτοιο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Τί μην ανησυχείτε; Πέφτανε αλεξιπτωτιστές. Αυτό σας είπε ότι του είπαν;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό μου είπε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Γνωρίζατε εάν του είχαν δεσμευτένα τα αντιαεροπορικά πυροβόλα του, με διαταγή από την Αθήνα;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι, δεν το ξέρω αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δεν φώναζε ο Αρχηγός του ΓΕΕΦ, ότι δεν μπορώ να κάνω τίποτε, γιατί μου δίνουν διαταγές να μην χτυπήσω; Δεν φώναζε;

3/3 5 (E.M) 30.9.86

108

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό, μπορεί να το φώναζε, εγώ δεν ήμουν εκεί να το ακούσω. Εγώ, ήμουν πάνω στο θάλαμο επιχειρήσεων και ούτε δεσμευμένα πυροβόλα είχα, ούτε τίποτε. Έκανα πόλεμο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Για πέστε μου το εξής: Ήσείς κάνατε πόλεμο από την πρώτη στιγμή με δική σας πρωτοβουλία, έτσι μας είχατε πει.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Πείτε μου, τα σχέδια αμύνης της Κύπρου που τα γνωρίζατε, αφού είσαστε διοικητής, για να εφαρμοσθούν χρειαζόταν διαταγή από το ΑΕΔ, όταν η Κύπρος εδέχετο εχθρική προσβολή;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτό προεβλέπετο από τα σχέδια; ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα. Ο, τιδήποτε κι αν κάναμε στην Κύπρο χρειαζόταν διαταγή του ΓΕΕΘΑ, του Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δηλαδή κι αν εβάλεσθο εσείς, όπως βαλόσασταν, έπρεπε το ΑΕΔ να διατάξει να αμυνθείτε για να επιζήσετε;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτή η διαταγή υπήρχε από την

4/3 δ (Ε.Μ) 30.9.86

110

εκπόνηση των στοιχείων ή ήταν μεταγενέστερη; Δηλαδή, όταν έγιναν
 τα σχέδια στην Κύπρο προεβλέποντο ορισμένα σενάρια αντίδρασης,
 επίθεσης, άμυνας κ.λπ. Ήταν μέσα περιείχετο αυτή η ιδιομορφία
 να πάρετε διαταγή, ή εκ των υστέρων ήλθε κάποια διαταγή και έλεγε,
 σχέδιο αμύνης της Κύπρου θα εφαρμοσθεί μόνο αν δώσουμε εντολή
 εμείς;

(3BA)

36 1/3ΒΑ A.M. 30-9-86

111

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Πάντοτε, και για οποιαδήποτε ενέργεια μας ήτω, έπρεπε να πάρουμε διαταγή από την Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Για οποιαδήποτε ενέργεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Για οποιαδήποτε ενέργεια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτό ήταν ενσωματωμένο στο σχέδιο Κ', ή ήταν μεταγενέστερη τροποποίηση;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι υπήρχε απαρχής. 'Όταν πήγα εγώ το 1972, το ίδιο ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Διότι, εδώ μας κατέθεσε ο επιτελάρχης του ΓΕΕΦ, ότι υπήρχε μεταγενέστερη ειδική διαταγή η οποία έλεγε ότι για οτιδήποτε κάνετε πρέπει να έχετε εντολές δικές μας.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, ήταν από το 1972. Από τότε που πήγα εγώ, έτσι ήταν. Και μάλιστα νομίζω - χωρίς να είμαι βέβαιος - ότι αυτό είχε γίνει μετά τα γεγονότα της Κοφίνου το 1967.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Μετά αφήρεσαν κάθε πρωτοβουλία του διοικητή της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω. Δεν είμαι σίγουρος, κύριε Πρόεδρε.

2/3βα A.M. 30-9-86

112

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πήτε μου το εεής, κύριε μάρτυς: Η δική σας πρωτοβουλία για να αρχίσετε τον αγώνα στην κύπρο, γίταν καθαρά δική σας χωρίς καμία διαταγή από τον ΑΓΕΕΦ. 'Όταν ενημερώσατε τον ΑΓΕΕΦ ότι εγώ βγάζω τορπιλακάτους και εγώ αρχίζω αγώνα, τι σας απάντησε; 'Ότι αυτός εμμένει στην ————— εντολή "αυτοσυγκράτηση;" Δηλαδή εσείς, το ναυτικό, πολεμούσατε και ο στρατός περίμενε; Δώστε μας μία εξήγηση.

ΜΑΡΤΥΣ: Τι να απαντήσει, κύριε Πρόεδρε. Τα είχε χαμένα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δεν σας απάντησε τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν απάντησε τίποτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πείτε μου το εεής, κύριε μάρτυς, σε ένα σημαντικότατο κεφάλαιο. Μας είπατε για πρωτόκλητες πράξεις του ναυτικού, θύματα κλπ. Για να δούμε αν και οι πγέτες του ήταν αντάξιοι των θυσιών του.

ΜΑΡΤΥΣ: Ένα άλλο ήθελα να συμπληρώσω, κύριε Πρόεδρε, επειδή μιλήσατε για τα σχέδια αμύνης της νήσου. Τα σχέδια αμύνης της νήσου προέβλεπαν διάθεση δύο τορπιλακάτων από την Ελλάδα, υποβρυχίου και βεβαίως μιά κάποια αεροπορική.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Από ποιο χρονικό σημείο και

3/3BA A.M. 30-9-86

113

μετά θα δινόταν αυτή η βοήθεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Άμέσως, με την εφαρμογή του σχεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δηλαδή όταν εδίδετο η διαταγή, κύριε μάρτυς, από τον ΑΓΕΕΦ, εφαρμόσατε το σχέδιο κ, αυτόματα θα ερχόταν η βοήθεια από την Ελλάδα, ή χρειαζόταν αίτημα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, θα ερχόταν από την Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτόματα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Δηλαδή το είχαμε μέσα στα σχέδιά μας. Προβλεπόταν να έχω εγώ ως διοικητής στον επιχειρησιακό έλεγχο δύο τορπιλακάτους από την Ελλάδα, να συνεργάζομαι με τον αεροπόρο, για να έχω δεσμευμένα τα πυροβόλα μου όταν θα έρθουν τα ελληνικά αεροσκάφη. Το υποβρύχιο δεν το είχα εγώ. Διότι τα υποβρύχια κινούνται πάντοτε με επιχειρησιακό έλεγχο του Γενικού Επιτελείου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτή ή δύναμη δεν ήρθε ποτέ σε σάς κάτω;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πείτε μου τώρα το εξής: Τον αντιπλόναρχο Παπαδάκη Ανέστη τον είχατε υπό τας διαταγάς σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

4/3ΒΑ A.M. 30-9-86

114

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): 'Ηταν διοικητής της ναυτικής βάσεως ΧΡΥΣΟΥΛΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ηταν διοικητής της ναυτικής βάσεως ΧΡΥΣΟΥΛΗ και διοικητής των τορπικαλάτων, τακτικός διοικητής των τορπικαλάτων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): ο κύριος Παπαδάκης έχει δώσει μία κατάθεση. Σας διαβάζω ορισμένα κεφάλαια. "Την 9ην Ιουλίου 1974 ημέρα Τρίτη αφίχθη εις ναυτικήν βάσιν ΧΡΥΣΟΥΛΗ ο εν Δευκαλία εδρεύων ναυτικός διοικητής Κύπρου αντιπλοίαρχος Γεώργιος Παπαγιάννης". Συνέβη αυτό στις 9 Ιουλίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Πήγαινα τακτικά στη ναυτική βάση. Πήγαινα συχνά, πάρα πολύ συχνά. Μονάδα μου ήταν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Μα, ήταν σημαδιακή μέρα. Λέει λοιπόν: "Ούτος με διέταξε να καλέσω άπαντας τους υπό εμέ μονίμους αξιωματικούς της διοικήσεως του ναυστάθμου": Και είπατε επί λέξει τα εξής: "Την Κυριακήν προς Αευτέραν¹⁴ πρός 15 Ιουλίου, και ώρα 2 το πρωτ', θα γίνει πραξικόπεμα για την ανατροπή του Μακαρίου". Ειπώθηκε αυτό από σας κύριε μάρτυς;

(3ΠΑ)

(BA)

1/3 ΠΑ

(I.B.)

30.9.1986

115

ΜΑΡΤΥΣ: Κατά καιρούς, μάλιστα και σας ανέφερα ότι πολλές φορές μιλούσαν για πραξικόπημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Εδώ μου λέτε για συγκεκριμένη ημερομηνία 14 προς 15 δύο το πρωΐ. Έπινθηκε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ότι αυτό το γεγονός του πραξικοπήματος το γνωρίζουν ελάχιστοι. Ήτοι ο Αρχηγός Ενόπλων Δυνάμεων Μπονάνος, ο Ιωαννίδης και ο "Πρόεδρος της Δημοκρατίας" Γκιζίκης. Έπινθηκαν αυτά από σας:

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Από την Κύπρο το γνωρίζουν ο Διοικητής Καταδρομών Κομπόκης, ο Διοικητής της ΕΛΔΥΚ και ένας ή δύο άλλοι -λέει ο Παπαδάκης.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Συνεχίζει: "Αυτός ο βλάχος ο ΑΓΓΕΦ Ντενίσης και ο πλέον μπόϊ πρεσβευτής Δαγάκος θα ανακληθούν στην Αθήνα την Παρασκευή 12 Ιουλίου". Και αυτό συνέβη. Πράγματι ήλθαν στις 12 Ιουλίου. Τα είπατε εσείς αυτά στις 9 του μηνός;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναί, χωρίς τους χαρακτηρισμούς, βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δεν μάς ενδιαφέρουν οι χαρακτηρισμοί αυτό είναι δικό σας θέμα. *[Handwritten signature]*

2/3ΠΑ

I.B. 30.9.86

116

Καταθέτει, επίσης, ο Παπαδάκης ότι εσεις είπατε: " Εσεις

να μην ασχολείσθε με τις τορπιλλακάτους και να μην ενδιαφέρεσθε,
γιατί δεν ινδυνεύουμε από τους Τούρκους, αλλά ινδυνεύουμε από τον
εσωτερικό εχθρό. Επομένως όταν θα ινηθείτε για το πραξικόπημα προς
Λευκωσία, όποιους και αν συναντήσετε στην διαδρομή και φέρουν αντί-
σταση σε αστυνομικούς, να τους εκτελείτε επί τόπου. Διότι, έχουμε
εντολή τον Μακάριο να τον σκοτώσουμε, να τον βάλουμε σ'ένα τσουβάλι
και να τον φουντάρουμε στον Μπογιάζι, ρίχνοντας κακούργα βόμβα
βάθους". Ειπώθηκαν αυτά;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, προς Θεού!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Ποιές ήταν οι σχέσεις σας με τον
Παπαδάκη. Καλές;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΑΣ: Ενώπιον πόσων ελέχθησαν αυτά;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Ενώπιον όλων των αξιωματικών.

Απαντήστε, κύριε μάρτυς, σ'αυτό που σας ρώτησα.

ΜΑΡΤΥΣ: Οι σχέσεις μου με τον Παπαδάκη, ο οποίος ήταν υφιστάμενός
μου, ήταν άριστες...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Γιατί τα λέει αυτά ο Παπαδάκης,
σας μισεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Θα φθάσω και σ'αυτό, κύριε Πρόεδρε.

3/3ΠΑ

I.B.

30.9.86

117

... πάντοτε συνεργαζόμουν μαζί του, όπως με όλους τους αειω-
ματικούς μου. Σε όλα τα σημεία, για τα σπούδαια θάμβανα γνώση τους ενημέ-
ρωνα, **Γι' αυτό**, μόλις έλαβα γνώση των γεγονότων που αναφέρει...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δεν είναι γεγονότα αυτά, κύριε
μάρτυρε, προετοιμασία είναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Τους ενημέρωσα, λοιπόν, διότι έτσι έκανα πάντοτε.
Παρ' όλο που εν συνεχεία αυτό ακυρώθηκε και πάλι τους ενημέρωσα.

Τώρα, γιατί τα λέει αυτά ο Παπαδάκης: Διότι ο Παπαδάκης
βαρύνεται με μιά μεγάλη δειλία.

'Όταν τον διέταξα ως Διοικητή Τορπιλλακάτων να βγει στην
περιοχή αποκρύψεως και εν συνεχεία να πάει να τορπιλλίσει την
αποβατική δύναμη του τουρκικού στόλου, ο Παπαδάκης προτίμησε να
πετάξει την τορπιλλάκατο στην Εηρά, να το βάλει στα πόδια δια Εηράς
και να πάει στη Ναυτική Βάση, μέσω ενός ναρκοπεδίου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτήν την εξήγηση δίνετε εσείς
γι' αυτά.

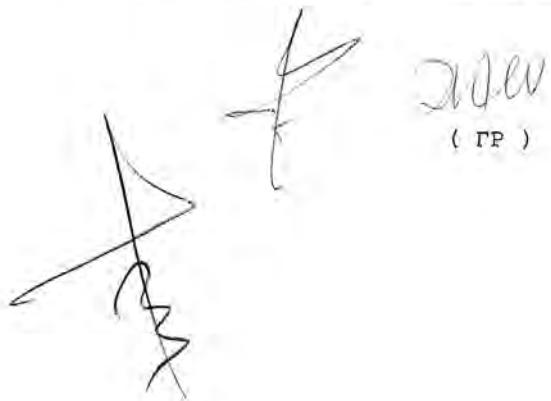
ΜΑΡΤΥΣ: Υπάρχει κι 'άλλη μία εξήγηση. Βεβαίως με το που ήλθε στην
Ελλάδα, πρόλαβε κύριε Πρόεδρε, να φωνάξει κάτω η χούντα και έγινε
αντιστασιακός. Από κει και ύστερα κάπου έπρεπε να στηριχθεί. Βρήκε
λοιπόν τον Παπαγιάννη και τον κοπάναγε, Τι άλλο να έκανε; Και είναι

4/3ΠΑ

I.B. 30.9.86

118

απορίας δεινού, διότι αν δείτε τις αναφορές που έχει κάγει ο
Παπαδάκης, θα διαπιστώσετε ότι κοπάνησε όλους αυτούς, κοπάνησε
αξιωματικούς, που πολέμησαν κατά των Τούρκων. Δηλαδή κοπάνησε
μόνο αυτούς που πολέμησαν κατά των Τούρκων.

A handwritten signature consisting of several stylized, overlapping lines forming a cross-like shape. To the right of the signature, the letters "M.W." are written in a cursive hand. Below "M.W.", the letters "(ΓΡ)" are enclosed in parentheses.

(3ΠΑ)
1/3 ΓΡ. Α.Μ. 30-9-86

118

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Θα έλθω πάλι κύριε μάρτυρες την
9η Ιουλίου. Σ' αυτή λοιπόν την συγκεντρωσή που εσείς αποκαλύψατε
αυτά τα σχέδια, βγάλατε και έναν φάκελλο που ήταν οι αποστολές
πολιτών
συλλήψεω^ρ που θα ανατίθεντο εις ένα έκαστο εξ υμών, λέει πλαι-
σιούμενο από μικρή ομάδα εξ υπαξιωματικών που θα μας καθόριζαν
βραδύτερον. Αυτό το φάκελλο τον είχατε αποστείλει προ 4 ή 5 ημερών
στην ναυτική βάση και εκείνη την ώρα τον ξήτησατε και τον ανοίξατε
εσείς προσωπικώς. Υπήρχε αυτός ο φάκελλος;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Είμαστε πάλι ...

ΜΑΡΤΥΣ: Τον είχα παραλάβει ...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Συνεχίστε.

ΜΑΡΤΥΣ: Το δεύτερο επιτελικό γραφείο του ΓΕΕΦ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ήτοιός;

ΜΑΡΤΥΣ: Διευθυντής, ο Μπούρλος, πως λεγόταν;

ΠΡΕΟΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο Μπούρλος. Α, δηλαδή αυτός
είχε μοιράσει τους φακέλλους σε όλες τις μονάδες;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω.

ΠΡΕΟΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δεν γνωρίζετε. Πάντως - εσείς είσα-
σταν αποδέκτης αυτού του φακέλλου;

[Handwritten signatures and initials]

2/3 ΓΡ.Α.Μ. 30-9-86

120

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Το περιεχόμενο το γνωρίζατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Του είχα ρέει μια ματιά, υπήρχαν ορισμένα ονόματα μέσα με την φωτογραφία τους και την διεύθυνσή τους. Αυτό το φάκελλο τον είχαμε παραδώσει στον Παπαδάκη, ο οποίος βεβαίως αν είχε κανένα πρόβλημα μπορούσε να το πει πιο μπροστά. Τέλος πάντων!!!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ήτο φάκελλο λοιπόν αυτό υπήρχαν συγκεκριμένες αποστολές και σχεδιαγράμματα, καταθέτει ο Παπαδάκης, και σ' αυτόν είχατε αναθέσει να συλληφθεί ο Κληρόδης. Είναι αληθές αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Μετά απ' αυτή την συγκέντρωση, καταθέτει, εσείς φύγατε και είπατε ότι θα ξανά έρθετε μία μέρα προ της Κυριακής, προ της εκδηλώσεως του πραξικοπήματος.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πείτε μου το εξής κύριε μάρτυς: Έβασικόπημα θα γινόταν. Είπατε ότι στην Κύπρο το γνωρίζαν 3-4 άτομα, και στην Αθήνα άλλα 3-4 άτομα. Εσείς αφού συμμετείχατε σ' αυτή την κίνηση, σ' αυτό το πραξικόπημα, πώς κουβεντιάσατε λεπτομέρειες 5 μέρες πριν με μία σμάδα αξιωματικών, που αποδεικνύεται, αν

Σ.Δ.

3/3 ΓΡ.Α.Μ. 30-9-86

121

είναι έτσι, ότι ορισμένοι αρνήθηκαν κατηγορηματικά. Δεν φοβηθήκατε ότι θα πάνε και θα καταγγείλουν αυτή την ενέργειά σας στην νόμιμη Κυβέρνηση του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Μα, κύριε πρόεδρε, εγώ διαταγή έλαβα από την κυβερνησή μου, να το κάνω. Δεν έκανα κάτι το παράνομο. Δηλαδή αν αυτή τη στιγμή με τα 10 χρόνια έλθουν και πουν ότι η Κυβέρνηση η σημερινή είναι παράνομη μπορούν να πιάσουν όλο τον κόσμο να τον βάλουν φυλακή;

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ: Το ίδιο είναι;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δεν είναι το ίδιο ακριβώς. Δεν θέλω να κάνω παραλληλισμό, ατυχές το παρα-
δειγμά σας, ατυχέστατο,

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορούσα να σκεφθώ εγώ εκείνη την εποχή ότι θα ρχοντουσαν μετά να μου λέγανε^{||} πρόσεχε δεν εί~~βαι~~ πι Κυβερνησή σου αυτή που σου δίνει εντολές^{||} δεν μπορούσα να το σκεφθώ αυτό κύριε πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Κύριε μάρτυς, θέλω να ελέγξω δηλαδή τη σοβαρότητα και αυτού του πραξικοπήματος. Αυτό θέλω να ελέγξω αυτή τη στιγμή. Θα γινόταν ένα πραξικόπημα και θα κτυπούσατε καμπάνες, ότι σε 5 μέρες κάνουμε πραξικόπημα, για να σκοτώσουμε το Μακάριο; Ήσείς σαν στρατιωτικός, σαν συνομώτης, διότι αφού συμμε-

4/3 ΓΡ. Α.Μ. 30-9-86

122

τελέχατε στο πραξικόπημα, συνθήματούσατε κατά της νομίμου κυβερνήσεως!

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν συνομωτούσα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πώς δεν συνομωτούσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εκτελούσα εντολές. Υπάρχει μια διαφορά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Με συγχωρείτε, γιατί σας στελλαμε στην Κύπρο κύριε μάρτυς; Να προστατεύσετε την Κύπρο, δεν σας στελλαμε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ωραία, την προστατευσα,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Οταν απεργαζόσασταν την ανατροπή της νομίμου Κυβερνήσεως δεν συνομωτούσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Τι κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Με συγχωρείτε, δεν απειργαζόμουν, την ανατροπή της νομίμου Κυβερνήσεως,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Άλλα;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήμουν εκεί, και οταν μου λεν θα ανατρέψεις τον Μακάριο, για να γίνει π 'Ενωση εγώ θα τους πω όχι;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτό σας έλεγαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως αυτό μας έλεγαν.

X

X

5/3 ΓΡ. Α.Μ. 30-9-86

123

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ποιός σας το έλεγε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Ολοι, οι πάντες, και ο Γεωργίτσης που μας έδωσε την εντολή, θα αγαπούμε τον Μακάριο για να γίνει η Ενωση. Και τι θα πω εγώ; Να μη γίνει η Ενωση;

ΓΕΩΡΓΙΩΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Οι "άλλοι", οι "πάντες" ποιοί ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ και το Γεωργίτση είχα, δεν είχα με άλλον να μιλήσω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Κύριε μάρτυς, πότε ανέλαβε αρχηγός ΓΕΕΦ ο Γεωργίτσης; Ποιά ημερομηνία;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεκα τρεις, δέκα τέσσερις του μηνός, κάτι τέτοιο.

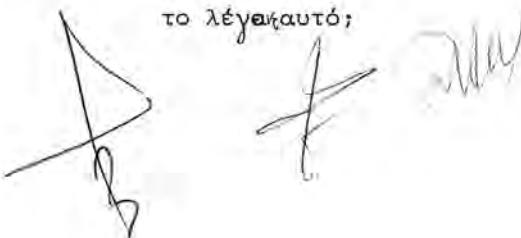
ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Σας είπε ποτέ, ο αρχηγός ΓΕΕΦ, ο Ντενίσης οτι θα ανατρέψει τον Μακάριο για να γίνει η Ενωση;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο στρατηγός Ντενίσης δεν ησχολείτο καθόλου μ' αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Επομένως εσείς στις 9 του μηνός αφού αρχηγός ΓΕΕΦ ήταν ο Ντενίσης, πως ιουβεντιάζατε με έναν αρχηγό ενός τομέα, διότι ο Γεωργίτσης μέχρι τότε ήταν της τρίτης ΑΤΑ, πως

το λέγεται αυτό;

(2N)

3ΓΡ

1/3 Ν.Μ. Ζ.Β. 30-9-86

124

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ εκείνη την εποχή ήμουν μέλος του ΓΕΕΦ κατ το δεύτερο γραφείο.....

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δεν είχε καμία σχέση με το ΓΕΕΦ, ο Γεωργίτσης κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μιλάω για τον Γεωργίτση, μιλάω για την συγκεκριμένη ημέρα. Εγώ έλαβα ένα φάκελλο και μία ειδοποίηση από το 2^ο γραφείο του ΓΕΕΦ. Θα πήγαινα στο στρατηγό, να του κτυπήσω την πόρτα και να τον ρωτήσω τι να κάνω;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Ποιός ήταν πρόστιτός σας νεραρχικά;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Ολο το ΓΕΕΦ. Από παντού έπαιρνα εντολές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ. (Παυδανίας Ζακολίκος). Τι βαθμό έφερε ο διευθυντής του Α2 του ΓΕΕΦ;

ΜΑΡΤΥΣ. Συνταγματάρχης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) Εσείς τι βαθμό είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Αντιπλοίαρχος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δηλαδή αντισυνταγματάρχης;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ. (Παυσανίας Ζακολίκος), Πήρατε ένα τέτοιο σοβαρό φάκελ-

2/3 N.M. Z.B. 30-9-86

125

λο και δεν εμφανιστήκατε διοικητής ναυτικών δυνάμεων στο στρατηγό Ντενίση και να του πείτε τι φίνεται εδώ στρατηγέ μου;
ΜΑΡΤΥΣ. Όχι, κύριε Πρόεδρε οι σχέσεις μου με τον στρατηγό δεν ήταν σε καλό σημείο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Γιατί δεν ήταν;
ΜΑΡΤΥΣ. Γιατί είχε επέμβει στα του ναυτικού, είχε εκδόσει τις οδηγίες μάχης για το ναυτικό, οι οποίες ήταν απαράδεκτες για μένα. Νόμιζε ότι εμείς είμαστε στο στρατό Εηράς και ειδικά γι' αυτό το λόγο είχα ζητήσει να επαναπατρισθώ στην Ελλάδα. Οι σχέσεις μας λοιπόν ήταν άσχημες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) Η αντίθεσή σας ήταν με του στρατηγό;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) Και πώς δεχθήκατε εντολή από τον στρατό Εηράς για μια παράνομη ενέργεια;

ΜΑΡΤΥΣ. Σας επαναλαμβάνω πώς τότε δεν ήταν παράνομη, 'Εγινε εκ των υστέρων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ. (Παυσανίας Ζακολίκος). Μια τόσο σοβαρή διαταγή μπορούσατε να την πάρετε από το Α2 χωρίς να την σχολιάσετε;

ΜΑΡΤΥΣ. ~~Το Α2 με προετοίμασε.~~ Την διαταγή θα την έπαιρνα από το

Αντ

3/3 N.M. Z.B. 30-9-86

126

ΓΕΕΦ, δια σήματος ή προφορικά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Εσείς απόκαλύψατε τη διαταγή στους άνδρες;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως έπρεπε να τους πά τι να κάνω. Δεν τα ένανα κρυφά,
και αυτό προστιαθώ να σας εξηγήσω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτό πρέπει να δούμε και εμείς στην επιτροπή, για να καταλάβουμε.

Υπήρχε με σφραγίδα και υπογραφή σχέδιο ολόκληρο από το A2 που έγραψε "ΓΕΕΦ, 2ο επιτελικό γραφείο; συλλάβατε Μακάριο, οικοτώ-
στετον. Συλλάβατε Κληρόδη και κάντε αυτές τις ενέργειες".

ΜΑΡΤΥΣ. Κατ' αρχήν περὶ Μακαρίου δεν είχα καμία σχέση, ούτε να σκοτώσω, ούτε να συλλάβω,

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Ήταν επίσημο το χαρτί; Άνοιξετε ένα φάκελλο κατ τους είπατε ότι η αποστολή της μονάδος είναι
όποιον βλέπετε μπροστά και αντιστέκεται....

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ δεν είπα τέτοια πράγματα. Ο φάκελλος είχε πέντε -έξι ονόματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Και τι έλεγαν; συλλάβατε Κληρόδη

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν 3-4 ονόματα, δεν θυμάμαι καλά, με τις φωτογραφίες τους,

την διεύθυνση τουσπιτιού τους και το σχεδιάγραμμα του

ANW

4/3 N.M. Z.B. 30-9-86

127

σπιτιού τους. Τίποτε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτός ο φάμελλος προερχόταν από επίσημη αρχή; Ήταν σφραγίδα και υπογραφή διοικητή;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Τι είχε;

ΜΑΡΤΥΣ. Σας είπα τι είχε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Ήταν χειρόγραφα;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι στην γραφομηχανή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ. (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτούς γράφατε ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Βρείτε πώς πεισθήκατε ότι αυτό ήταν η βούληση του ΓΕΒΦ ή της Κυβέρνησης;

ΜΑΡΤΥΣ. Σχέδια ανατροπής υπήρχαν από το 64 και εντεύθεν. Δεν ξέρω αν υπάρχουν ακόμη στα αρχεία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Συμφωνώ 'ότι υπήρχαν, σε τις πώς πεισθήκατε ότι ήταν αυτή η βούληση της τότε "Κυβέρνησης," της Ελλάδος;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν είχα λόγους να αμφιβάλω, αφού όντας αυτή ήταν η βούληση.

5/3 N.M. Z.B. 30-9-86

128

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Πού το ξέρατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Όλος ο κόσμος ήξερε ότι θα γίνει πραξικόπημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Μάλιστα. Μετά για κάποιο λόγο εσείς δεχθήκατε μία άλλη διαταγή που έλεγε ότι θα ανασταλεί.

Μια ειδοποίηση ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Με ειδοποίησε ο διευθυντής του Σου γραφείου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ. Μετά 2-3 ημέρες. Δεν θυμάμαι ακριβώς από τότε που είχα πάει στο Ηπογάζι και τους είχα πεί αυτά τα πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Τι σας είπε;

ΜΑΡΤΥΣ. Χαρακτηριστικά μου είπε δεν τρέχει τίποτα, δεν θα κάνουμε τίποτα.

ΖΕΖ

(3N) 1/3 EZ ΦΚ 30.9.86

129

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Και εσείς εικρασθήκατε, ότι χάθηκε
η ευκαιρία για να γίνει το πραξικόπημα...

ΜΑΡΤΥΣ: Σε ποιόν;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Στους αξιωματικούς σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν τους είπα τίποτα, ότι χάθηκε η ευκαιρία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πώς τους ανακοινώσατε την ανάκληση;

ΜΑΡΤΥΣ: Απλώς με ειδοποίησαν ότι δύο αξιωματικοί έχουν αμφιβολίες
εάν θα μπορέσουν να φέρουν εις πέρας την αποστολή τους.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Ποιοί είναι αυτοί;

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι υποπλοίαρχος Τσακαλός και υποπλοίαρχος Κανδαλέπας.

Τους είπα εγώ "καλά μην ανησυχείτε, δεν πρόκειται να γίνει τίποτε"
και έληξε η υπόθεση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Είπατε στους άνδρες σας εκεί, στους
αξιωματικούς, σε συγκεντρωση πάλι, ότι δυστυχώς θα εφαρμοσθεί η απόφαση
της αυτοριακής αυθερνήσεως και θα φύγουμε όλοι σταδιακώς κατά τρόπο
που θα καθορισθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Αυτό μας είχαν πεί. Το είχε διαβεβάσει ο στρατηγός
Ντενίστης, να το πούμε στις μονάδες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτό ήταν "δυστυχώς", κύριε μάρτυς,

επειδή η αυτοριακή αυθερνηση αποφάσισε...;

2/3 ΕΖ ΦΚ 30.9.86-

130

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως ήταν "δυστυχώς", κύριε Πρόεδρε. Διότι, εν πάσῃ περιπτώσει, πήγαμε σε ένα νησί για να το ενώσουμε με την Ελλάδα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Ποιός σας το είπε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ποιός σας είπε να το ενώσετε;

Αυτή ήταν η αποστολή σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Πάντοτε η αποστολή και ο πόθος των Ελλήνων ήταν να ενωθεί αυτό το νησί με τους 'Ελληνες. Γιατί να το κρύβουμε;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Τον εκφράζετε αυθεντικά τον πόθο!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Και βλέπατε ότι δεν θα επετυγχάνετο.

ΜΑΡΤΥΣ: Ακριβώς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Λυτή είναι η άποψη του μάρτυρος.

Γι' αυτό κατέβηκε κάτω, γι' αυτό αγωνίστηκε.

Πείτε μου το εξής: 'Όταν εκδηλώθηκε το πραξικόπημα, το περιπολικό "Λεβέντης" διατάχθηκε από σας να καταπλεύσει στην Πάφο, χωρίς να ξέρει κάν ο υπεύθυνος διοικητής, ο Παπαδάκης. Είναι έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Πρώτον, ο Παπαδάκης δεν ήταν διοικητής του "Λεβέντης".

Το "Λεβέντης" υπήγετο απευθείας στη ναυτική διοίκηση και ελέγχετο επιχειρήσιακώς από τη ναυτική διοίκηση. Το "Λεβέντης" απλώς και μόνο ελέγχετο στη ναυτική βάση της Αμμοχώστου και το πλοίο "Λεβέντης" έκανε συνεχώς περιπολίες γύρω από την Κύπρο. Τη μία μέρα ήταν στην

3/3 EZ ΦΚ 30.9.86

131

Πάφο, την άλλη στη Λεμεσό, την άλλη στην Κυρήνεια, την άλλη στον Κορμακίτη. Δεν σταματούσε πουθενά το "Λεβέντης". Συμπτωματικά έτυχε να βρίσκεται την ημέρα εκείνη στην Πάφο. Τελείως συμπτωματικά, μέσα σε πλαΐσιο περιπολίας του.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): 'Ήταν προγραμματισμένη πριν από μέρες η κίνηση του "Λεβέντης"; Υπάρχει καταχωρημένη στο ημερομολόγιο του;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως, προγραμματισμένη τουλάχιστον 20 μέρες πιο μπροστά.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Για να πλεύσει ...

ΜΑΡΤΥΣ: Για να βρίσκεται...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Τη συγκεκριμένη μέρα .

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 14 , νομίζω, πόσο ήταν , να είναι στην Πάφο και εν συνεχεία να πάει στο Λημνίτη επάνω στο θυλακα .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αρνήθηκε κάποιος, ο κυβερνήτης του "Λεβέντης", ή κάποιος άλλος αξιωματικός, να επιβιβασθεί, επειδή οι εντολές που δώσατε ήταν να βομβαρδισθεί η Πάφος; Δώσατε εντολή να βομβαρδισθεί η Πάφος;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): 'Οχι ;

ΜΑΡΤΥΣ: Να βομβαρδισθεί η Πάφος;

W.C.

4/3 ΕΖ ΦΚ 30.9.86

132

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ναι. Να βάλει το "Λεβέντης", κατά συγκεκριμένων στόχων στην Πάφο.

ΜΑΡΤΥΣ: Κατά συγκεκριμένων στόχων, όχι. Στην παραλία έβαλε, διότι μέχρι εκεί έφθαναν τα πυροβόλα του.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Εσείς δώσατε εντολή να βάλει το "Λεβέντης" κατά της παραλίας, των στόχων αυτών, της κεραίας ήλπι.

ΜΑΡΤΥΣ: Οτιδήποτε έκανε το "Λεβέντης", κύριε Πρόεδρε, και οτιδήποτε έκανε, οποιοσδήποτε από το ναυτικό στην Κύπρο, το έκανε κατόπιν εντολής μου και διαταγής μου. Δηλαδή δεν επέτρεπα πρωτοβουλίες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ναι, κύριε μάρτυς. Δηλαδή η όποια δραστηριότητα του "Λεβέντης" στην περιοχή της Πάφου - αυτό θέλουμε να ξεκαθαρίσουμε - ήταν κατόπιν διαταγής δικής σας και δεν υπήρχε καμία πρωτοβουλία από κανέναν άλλον.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

(3Δ)

(3EZ)

1/3 Δ (E.M) 30.9.86

/33

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Εδώ, ο ίδιος ο διοικητής ο Παπαδάκης, αναφέρει ότι από το ραδιοτηλέφωνο, ενώ υπήρχαν αντιρρήσεις για τον βομβαρδισμό της Πάφου από το "Λεβέντης", γιατί βομβαρδίζεται και άμαχος πληθυσμός, ακουγόσαστε εσείς που φωνάζατε "βάρα, βάρα". Δώσατε τέτοια εντολή;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως, δεν γνωρίζετε τα του ναυτικού, αλλά το να πάει ένας διοικητής και να φωνάζει από το ραδιοτηλέφωνο "βάρα, βάρα", είναι μάλλον όχι πραγματικό.

Αυτό δεν έγινε, κύριε Πρόεδρε. Και είναι και εκτός του χαρακτήρος μου το να φωνάζω από το ραδιοτηλέφωνο. Υπάρχει τρόπος να πω "αρχίσατε βολή", "διακόψατε πυρ", αλλά το "βάρα, βάρα" είναι μάλλον μυθιστόρημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Πείτε μου το εξής: Είχατε άρνηση επιβίβασης στο "Λεβέντης" του υποπλοιάρχου Κανδαλέπα, παρά τη διαταγή σας, γιατί δεν ήθελε να εκτελέσει την εντολή σας να βομβαρδισθεί η Πάφος;

ΜΑΡΤΥΣ. Ο Κανδαλέπας, ήταν κυβερνήτης τορπιλακάτου. Τι δουλειά είχε στο "Λεβέντης";

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δεν ξέρω. Ο Παπαδάκης τα λέει

/34

αυτά. Λέει ότι ο υποπλοιάρχος Κανδαλέπας είπε ότι εν γνώσει των

2/3 Δ (E.M) 30.9.86

134

συνεπειών δεν δέχεται να επιβιβασθεί του πλοίου. Διότι ο κυβερνήτης του υποπλοίαρχος Σταυραρίδης, του είπε ότι είχε διαταγή να χτυπήσει στο "ψητό" στην Πάφο.

Διατάξατε τον Κανδαλέπα να επιβιβασθεί του "Λεβέντης";

ΜΑΡΤΥΣ. Ψάχνω να βρω, γιατί να επιβιβασθεί ο Κανδαλέπας στο "Λεβέντης". Ποιός ο λόγος;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Εγώ, ερωτώ εάν έγινε το περιστατικό. Το αν έγινε ή όχι, εσείς θα μας το πείτε.

ΜΑΡΤΥΣ. Το πλοίο είχε κυβερνήτη. Άλλον αξιωματικό δεν προεβλέπετο να έχει. Ο Κανδαλέπας ήταν κυβεργήτης τορπιλακάτου, που την πέταξε έξω. Φαίνεται ότι μαζί με τον Παπαδάκη τα έκαναν και τα έγραψαν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Δηλαδή αυτό που είπε στον Παπαδάκη, ήταν πράξη για να θεωρηθεί αυτιστασιακός και αυτός;

ΜΑΡΤΥΣ. Οπωσδήποτε. Κάτι τέτοιο θα είναι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Είχατε στείλει κάποια μονάδα, την Τετάρτη 17 Ιουλίου, υπό τον υποπλοίαρχο Ντάνο, η οποία πεζή πλέον βρισκόταν κοντά στην πύλη της Λευκωσίας;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν μία μονάδα από 18 άτομα, τα οποία φρουρούσαν το νοσοκομείο της Λευκωσίας.

3/3 Δ (Ε.Μ) 30.9.86

135

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Εδώ καταθέτει ο Παπαδάκης ότι αυτοί άρχισαν να πυροβολούν στον αέρα και να δημιουργούν πρόβλημα, ενώ κοντά ήταν ένα τουρκοκυπριακό χωριό -μιλάμε για τις 17 Ιουλίου- που θα μπορούσε να δώσει έναυσμα σε οποιαδήποτε αντίδραση.

ΜΑΡΤΥΣ. Σε ποιό σημείο τοπικώς;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Ήταν απέναντι από τη Βάση.

ΜΑΡΤΥΣ. Είναι στη Βάση της Αμμοχώστου.

Δεν έχω γνώση του θέματος. Ούτε μου ανέφερε ο Παπαδάκης τίποτα τέτοιο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτοί οι 18-20 ναύτες σας ...

ΜΑΡΤΥΣ. Δικοί του ναύτες ήταν. Δεν ήταν δικοί μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Αυτοί οι ναύτες βρέθηκαν να έχουν μαζί με τα υπηρεσιακά τους όπλα και άλλα όπλα, αλλά και αντικείμενα, τα οποία δεν έχουν καμια σχέση με επιχειρήσεις, όπως ραδιοφωνάκια, μαγνητόφωνα, κασσετόφωνα. Και όταν τους ρώτησε του είπαν "Αυτά μας τα έδωσε ο Παπαγιάννης. Μας τα χάρισε". Πώς συνέβη αυτό; Πώς είναι δυνατόν μια μονάδα να κινείται και να έχει ραδιομαγνητόφωνα, ραδιόφωνα και διάφορα λάφυρα;

ΜΑΡΤΥΣ. Είναι θέμα και φαντασίας, κύριε Πρόεδρε.

4/3 Δ (Ε.Μ) 30.9.86

136

Εν πάσῃ περιπτώσει, αυτή η μονάς ήτο στο νοσοκομείο για την φρούρηση και ήταν η μονάς, που εξήτησα, όπως σας είπα, από τον ταξίαρχο Γεωργίτση να αποδεσμευθεί το ταχύτερο και να γυρίσει στη βάση της, που ήταν η ναυτική βάση της Αμμοχώστου.

(30)

(Δ.)

1/30

Ε.Σ. 30.9.86

137

'Όλοι αυτοί οι άνθρωποι, ανήκαν διοικητικά στον καταγγέλοντα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Ναι, αλλά όταν βρίσκονταν στη Λευκαδία και ήταν φρουρά του νοσοκομείου ή ό,τι άλλα κάνατε στη λειτουργία, δεν τους διοικούσε ο καταγγέλων, ο Παπαδάκης. Τους διοικούσατε εσείς.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Υπήγοντο στον αρχιατρό, ο οποίος ήταν επικεφαλής του νοσοκομείου. Εν πάσῃ περιπτώσει δεν τους είχα εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Ποιός τους διοικούσε αυτούς;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο αρχιατρός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Ο αρχιατρός έδινε εντολές για στρατιωτικές επιχειρήσεις;

ΜΑΡΤΥΣ: Ποιές επιχειρήσεις; Δεν έκαναν επιχειρήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Μα αυτοί φρουρούσαν το νοσοκομείο, βγήκαν έξω και άρχισαν να πυροβολούν. Ποιός τους έδωσε εντολή;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι στο νοσοκομείο. Αναφέρω ότι πυροβολούσαν όταν ήταν στη βάση, όταν γύρισαν πλέον.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Ποιός τους διοικούσε εκείνη τη στιγμή;

ΜΑΡΤΥΣ: Εκείνη τη στιγμή, είχαν τον επικεφαλής τους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) : Και έφεραν όλα αυτά τα λάφυρα από

ΔΗΛ

2/30

Ε.Σ. 30.9.86

138

τη λευκασία;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω, τα λάφυρα αυτά, τα οποία αναφέρει ο Παπαδάκης, τι είδους λάφυρα είναι. Ξέρω ότι σε αυτή την ομάδα, εγώ προσωπικά, παρέδωσα για να δοθούν στις τορπιλλακάτους 8 ιράνη, τα οποία έλειπαν και τα οποία βρήκα μέσα στις αποθήκες της Αστυνομίας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Αυτά τα ιράνη ήταν των τορπιλλακάτων;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, αλλά δυστυχώς δεν είχαμε ιράνη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Λείπαν μας είπατε ιράνη, να μην δημιουργούμε εντυπώσεις. Γιατί εγώ θα έλεγα, πλιάτσικο έκανε και η Αστυνομία. Μας είπατε ότι σας λείπαν ιράνη και τα βρήκατε, λέτε, στις αποθήκες της Αστυνομίας. Ta idia kράνη,

ΜΑΡΤΥΣ: Βρήκα κράνη -----

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Α, βρήκατε άλλα ιράνη.

ΜΑΡΤΥΣ: Στις αποθήκες που άνοιξαν της Αστυνομίας, βρήκαμε τα εξής πράγματα, μεταξύ των όπλων, τα οποία ήταν πλέον αναλάσιμα και ο κάθε ένας έμιταινε και έπαιρνε. Μου ανέφεραν ότι υπήρχαν στράματα, συγκεκριμένα αυτά τα αφρολέξ, ιράνη τα οποία δεν είχαμε και δέκτες

M.F., HF χάλικραφτ μάρκας. Από αυτά, έστειλα τον αξιωματικό εφοδιασμού σημαιοφόρο -Παπακόκκινο, νομίζει, τον έλεγαν, Κύπριος ήταν- και παρέλαβε τε απόδειξη 12 στοάνιατα. 6 κοάνη...

3/3(ο)

Ε.Σ. 30.9.86

139

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Καλά, θέλετε να πείτε ότι τα δύσατε για τις τορπιλλακάτους.

ΜΑΡΤΥΣ: Και εν συνεχεία απεστάλησαν στη ναυτική βάση Μπογαζίου με εντολή να εγγραφούν στις απογραφές. Λοιπόν, εάν ο κύριος Παπαδάκης τα είδε τρανζίστορς και τα έγραψε τρανζίστορς, τι να κάνουμε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Μία άλλη ερώτηση, τελευταία από εμένα. Στο πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, όταν γίνονταν οι συσκεψεις για την πορεία της επιτυχίας του πραξικοπήματος, εσεις λάβατε μέρος σε αυτές, για την οργάνωση της επιτυχίας και για την εξουδετέρωση των μικροοιμάδων αντίστασης;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, γιατί δεν είχα προσωπικό να κάνω τέτοιες ενέργειες. Ήταν δευτερεύων ο ρόλος του ναυτικού.'

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Εσεις απλώς χρησιμοποιηθήκατε για να ερευνήσετε σπίτια;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Μόνο στο ένα και συγκεκριμένο σπίτι.'

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Του Αζίνα.

ΜΑΡΤΥΣ: Μόνο. Τίποτε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): 'Άλλες αποστολές σας ανέθεσε ο Γεωργίτσης;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, καμμία.' *M. M.*

4/3 (O)

Ε.Σ.

30.9.86

140

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Πιστεύετε ότι έπρεπε να γίνει
το πραξικόπημα και να γίνει φυσική εξόντωση του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Πίστευα στην ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Με οποιοδήποτε αντάλλαγμα και
αν την καίγουμε την Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, κύριε Πρόεδρε, με οποιοδήποτε αντάλλαγμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ευχαριστώ, κύριε μάρτυς.

Ο κύριος Διβανός, έχει το λόγο.

Κύριε Πρόεδρε,
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΔΙΒΑΝΟΣ: Κύριοι βουλευτές, με αυτά τα οποία είπε και
στην κατόπιν του, ο μάρτυς, αλλά και με τις απαντήσεις, τις
οποίες έδωσε και με βάση τα στοιχεία, τα οποία έχουμε όλοι διαβά-
σει και στοιχεία εννοώ όχι μαρτυρίες, αλλά έγγραφα και σήματα —
ζητώ από την Επιτροπή να παραπέμψει τον μάρτυρα στον Εισαγγελέα
για ψευδορία, ψευδομαρτυρία και κυριάτατα για απόπειρα αποπροσα-
νατολισμού της Ειδικής Ανακριτικής Επιτροπής.

Πρέπει να μάθουν οι κύριοι, οι οποίοι έρχονται εδώ, όσοι
έρχονται με τον σκοπό να μας εμπαίζουν, όχι δεν μπορούν να το κάνουν.
Δεν μπορεί να εμπαίζουν τον ελληνικό λαό, κύριε Πρόεδρε. Εινψυλάσ-
σομαι στη συζήτηση, η οποία θα γίνει, αφού εξετασθεί ο μάρτυς,
να θέσω υπόψη σας τα στοιχεία με τα οποία θα ζητήσω αυτή την παρα-
πομπή. Δεν θα ρωτήσω τίποτα τον μάρτυρα.

Αλέκης (3σ.)

40

1/4σ

ΒΠ

30.9.86

141

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Καταχωρήθηκε η δήλωσή σας στα πρακτικά, κύριε συνάδελφε, και να προσκομίσετε τα στοιχεία στα οποία τεκμηριώνετε αυτή την πρότασή σας.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΔΙΒΑΝΟΣ: Βεβαίως, κύριε Πρόεδρε, και ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο κύριος ζερβός έχει το λόγο.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κατ' αρχήν, ήθελα να σας πω ότι με καλύψατε στα ουσιώδη και βασικά σημεία, τα οποία ήθελα να ρωτήσω και σας ευχαριστώ πολύ.

Συμπληρωματικά θα ήθελα να ρωτήσω τον μάρτυρα γιατί ο τόσος φανατισμός σας κατά του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έχω κανένα φανατισμό. Προς Θεού, Κανέναν απολύτως.

'Οσο καιρός ήμουν κάτω δεν είχα κανένα πρόβλημα. Ούτε φανατισμένος εναντίον του Μακαρίου ήμουν, ούτε σε καμιά οργάνωση ήμουν. Μάλιστα ο Μακάριος με βοήθησε στο θέμα των τορπιλακάτων πάρα πολύ. Αυτός προσωπικά έδωσε εντολή να αγοράσουμε τις δύο τορπιλακάτους. Διότι παρακάμπτοντας τον στρατηγό Ντενίση κατέψυγα στον ίδιο τον Μακάριο. 'Οχι, δεν έχω καθόλου μίσος εναντίον του.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: 'Όταν πληροφορηθήκατε από κάποιον υποπλοίαρχο του

2/4σ

ΒΠ

30.9.86

142

επιτελείου σας ότι άλλοι δύο υποτελούνται και κατά σύμπτωση ήταν αυτοί που ήσαν οι κυβερνήτες των τορπιλακάτων, εσκόπευαν να τηλεφωνήσουν στον ΑΓΕΝ και να τον πληροφορήσουν για όσα τους είχατε πει σχετικά με το επικείμενο πραξικόπημα, τους απειλήσατε ότι αν τολμούσε κανείς να τηλεφωνήσει θα τον σκοτώνατε. Είναι αληθές αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι δεν είναι αληθές. Άλλα και να τηλεφωνούσαν στον ΑΓΕΝ τι θα γινόταν; Θα τους έλεγε ο Αραπάκης τότε ότι έχετε δύκιο εσείς και έχει άδικο ο Παπαγεωννης.¹ Ήταν και αυτός σε γνώση της κινήσεως.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: 'Ήταν εν γνώση; Ακριβώς εκεί θέλω να οδηγηθώ, σ' αυτή την ερώτηση, από ότι γνωρίζετε εσείς.

ΜΑΡΤΥΣ: Απ' ότι γνωρίζω πρέπει να ήταν εν γνώση.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: 'Ήταν εν γνώση, μάλιστα.

Ποιά ήταν η κατάσταση των πλοίων προ του πραξικοπήματος και μετά το πραξικόπημα; Δηλαδή πόσο επηρέασε την μαχητική τους ικανότητα το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Καθόλου, τίποτα. Ήταν εξίσου αειθάλια και αειτοπόλεμα και πριν και μετά.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Δηλαδή, επειδή ήσαν απηρχαίουμένα πλοία, οι μηχανές τους, με τις κινήσεις που αναγκάστηκαν να κάνουν κατά το πραξικόπημα, ελάττωσαν εν πάσῃ περιπτώσει την ικανότητά τους, ούτως ώστε αυτή την

Δ. Μ. Κ.

3/4 σ

ΒΠ

30.9.86

143

ικανότητα που είχαν να τη διαθέσουν μετεπειτα στην εισβολή των Τούρκων;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν έκαναν κινήσεις στο πραξικόπημα, τουλάχιστον οι τορπιλάκατοι. Ο ΛΕΒΕΝΤΗΣ, ο οποίος έκανε^{την} περιπολία του παρουσίαζε ένα θόρυβο στον άξονα. Τίποτε άλλο. 'Αλλωστε επολέμησε το πλοίο, κατέρριψε και τουρκικό αεροσκάφος. Δεν είχε πρόβλημα στον οπλισμό του καθόλου.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: 'Ήθελα, επίσης, να αναχθώ στο επιχείρημά σας ότι η απόσταση της πόλεως Πάφου ήταν τόση. Το πλοίο ΛΕΒΕΝΤΗΣ ήταν ένα μίλια μακριά από την ακτή και έτσι ακόμα και αν είχαν Μποφίζων 40 μιλιμέτρο δεν θα μπορούσαν να βομβαρδίσουν τη Μητρόπολη, όπως έχω ακούσει και τον ραδιοφωνικό σταθμό. Το πλοίο δεν μπορούσε τουλάχιστον να κερδίσει αυτές τις 2.000 γιαρδες, το ένα μίλια δηλαδή και να πάει κοντά στην ακτή; 'Ήταν βραχώδης η ακτή;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, εβάλετο από την ακτή το πλοίο και δεν το άφησαν να πλησιάσει. Εβάλετο από τους αστυνομικούς που είχαν καταλάβει τον ναυτικό σταθμό Πάφου, ο οποίος ήταν επί της ακτής.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Κύριε μάρτυς, υπάρχει η πληροφορία ότι ο υποπλοίαρχος Ντάνος κακοποιούσε τους αναπήρους ή τους τραυματίες εν πάσῃ

πέριπτώσει Μακαριακούς, οι οποίοι εβρίσκοντο στο νοσοκομείο. Και

4/4σ

ΒΠ

30.9.86

144

διερωτώματι. Πως εσείς δεν επενέβητε άμεσα για να σταματήσετε αυτή
η ειδεχθής πράξη;

ΜΑΡΤΥΣ: Εάν όντως έχει γίνει αυτό είναι όντως ειδεχθής πράξη και
εκτός των παραδόσεων του Ναυτικού. Δεν έλαβα γνώση τέτοιου θέματος,
την εποχή που ήμουν ακόμα κάτω στην Κύπρο μέχρι τις 10 Αυγούστου.
Ο Ντάνος εν πάσῃ περιπτώσει υπήγετο, αφ'ης στιγμής επήγε στο νοσο-
κομείο, εις τον αρχιάτρο ο οποίος ήτο επικεφαλής του νοσοκομείου.
Δεν υπήγετο σε μένα.

(4σ)

1/4 ΗΓ

(Γ.Π.)

30-9-86

145

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Ανεξάρτητα αν υπήγετο ή όχι ...

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έλαβα γνώση αυτών των θεμάτων. Πάντως, αν όντως συνέβη πράγματι είναι ειδεχθής πράξη.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: 'Ηδη έχετε απαντήσει σχετικά με την λεηλασία της οικίας Αζίνα. Τι γνωρίζετε για ταόπλα αξίας τα οποία είχε ο κύριος Αζίνας; Και πιστή συγκεκριμένα. Εσείς χαρίσατε τέτοια όπλα σε υπαξιωματικούς σαν επιβράβευση της συμμετοχής τους κατά την διάρρηξη της οικίας αυτής και της λεηλασίας της;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι. Εγώ, όπως σας ανέφερθη πάγια μόνο μια φορά στην αρχή.

Μετά στην οικία αυτή - πράγμα το οποίο κανείς δεν το λέγει κατ' αρχήν - έριξε την θεύρηνση Διαβιβάσεων, πάγιαν διαβιβασταί, πάγιαν στρατιώτες, πάγιαν Κύπριοι, Εηλώνανε μηχανήματα από μέσα, βγάζανε τηλέτυπα, βγάζανε πομποδέκτες, ξηλώσανε τις κεραίες πάνω από την ταράτσα. Γιατί, λοιπόν, να κάνει την ζημιά το ναυτικό; Δεν το καταλαβαίνω. Δεν πήραμε απολύτως τίποτα.

Και επί πλέον η οικία αυτή κατεστράφη ολοσχερώς κατά την Τουρκική εισβολή. Βομβαρδίστηκε, προφανώς από τις κεραίες που είχε επάνω κατασκευαστεί. Οι Τούρκοι την περάσανε ότι κάτι ήτανε και ισοπεδώθηκε.

Δεν έμεινε τίποτα. Δεν πήραμε τίποτα.

2/4 ΗΓ (Γ.Π.)

30-9-86

146

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Τι γνωρίζετε σχετικά με τα υποβρύχια, τα οποία δεν έφθασαν ποτέ στον τόπο της αποβάσεως;

ΜΑΡΤΥΣ: Εκείνη την στιγμή δεν ήξερα τίποτα. Αυτά τα έμαθα εκ των υστέρων, όταν ήλθα εδώ και όταν υπέστην όλη αυτή την ταλαιπωρία την οποία έχω υποστεί μέχρι τώρα, ακριβώς, γιατί δεν πρόλαβα να φωνάξω και εγώ "κάτω η χούντα". Έμαθα τότε ότι εστάλησαν τα υποβρύχια. Έμαθα ότι είχαν φθάσει μέχρι την πάφο.

'Οπως θα ξέρετε, λισας καλύτερα από μένα, ο επιχειρησιακός έλεγχος των υποβρυχίων ασκείται αποκλειστικά από το ΓΕΝ, και όχι από τους τοπικούς διοικητάς. Δεν είχα γνώση.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: 'Εστω και των υστέρων. Είχατε ακούσει ποιός τα ανεκάλεσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Μου το είπαν συμμαχητές μου, οι οποίοι υπηρετούσαν στο ΓΕΝ. Ότι ανεκλήθησαν από τον ίδιο τον αρχηγό του ΓΕΝ, τον κύριο Αραπάκη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Κύριε μάρτυς, εσείς Ναυτικός Διοικητής της Κύπρου, δεν γνωρίζετε ότι θα ερχόταν υποβρύχια; Διερωτώματε δηλαδή, τι επιχειρήσεις κάνετε. Εντάξει, να μη τα διολέσετε το καταλαβαίνω. Άλλα δεν γνωρίζετε ότι θα ερχόταν υποβρύχια;

3/4 ΗΓ

(Γ.Π.)

30-9-86

147

αμύνης

ΜΑΡΤΥΣ: Το ήξερα. Αφού ήταν μέσα στο σχέδιο/της Κύπρου, ότι θα ερχόταν ένα υποβρύχιο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Το περιμένατε αυτό το ένα;

ΜΑΡΤΥΣ: Ανά πάσα στιγμή περιμέναμε και το υποβρύχιο και τα αεροπλάνα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Δεν θα έπρεπε να ειδοποιηθείτε, πότε θα ερχόταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι. Ειδικώς για το υποβρύχιο όχι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Θα δρούσε μόνο του.

ΜΑΡΤΥΣ: Το υποβρύχιο δρα με διαταγή του ΓΕΝ πάντοτε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Τους στόχους ποιός θα τους έδιβε;

ΜΑΡΤΥΣ: Τους στόχους τους έδωσα εγώ στο ΓΕΝ, την Δευτέρα το πρωΐ στις 5 η ώρα. Μου τους ζητήσανε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Συνεχίστε, κύριε Ζερβέ.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Κύριε μάρτυς, η παρεμβολή του πραξικοπήματος, κατά την κρίση σας, συνετέλεσε αποτελεσματικά στην αιτοδυνάμωση της εικανότητος αμύνης της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως, ναι.

4/4 ΗΓ(Γ.Π.)30.9.86148

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ: Δεν έχω άλλη ερώτηση, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο κύριος Κάππος έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Κύριε Παπαγιάννη, είπατε αρχικά, ότι μια με δύο μέρες πριν το πραξικόπημα, πήρατε εντολή από τον Γεωργίτση, για να ετοιμάσετε τις μονάδες Α.Λ.Π. για το πραξικόπημα.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Μετά παραδεχθήκατε όμως, στην κατάθεση Παπαδάκη, ότι στις 9 Ιούλη πήγατε στον σταθμό της Αιμοοχώστου. Ποιό είναι αλήθεια; Το πρώτο, μια με δύο μέρες, ή πριν από έξι μέρες.

The image shows several handwritten signatures and initials. On the left, there is a large, stylized signature that appears to be 'Papadakis'. To its right is a smaller, more compact signature. Below these are some initials, possibly 'M.P.' or similar. The entire set of markings is enclosed in a light gray rectangular box.

(4v)

(3H) 1/4 v (Θ.Σ.) 30-9-86

149

ΜΑΡΤΥΣ . Και τον πρώτο και τον δεύτερο .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Πως είναι δυνατόν;

ΜΑΡΤΥΣ . Στο πρώτο πήγα και τους ανέφερα αυτά
τα οποία μου είχαν πει από το δεύτερο γραφείο και εν συνε-χεία όπως μου το είπαν από το δεύτερο, το ακύρωσα . Και μετά από
δυό μέρες ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Είπατε ότι πήρατε εντολή για το πραξικόπημα

να ετοιμάσετε τις μονάδες . Και στη συνέχεια παραδεχόσαστε αυτό
που λέει ο Παπαδάκης , στις 9 πήγατε και τους είπατε ότι στην
τάδε μέρα θα γίνει το πραξικόπημα .ΜΑΡΤΥΣ . Ήταν άλλο αυτό . Ήταν προηγούμενο πραξικόπημα που επρό-
κειτο να γίνει και δεν έγινε .ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Εν πάσῃ περιπτώσει, είναι αντιφατική η κατά-
θεσή σας .

Τώρα πώς εδώ που έχουν περάσει μια σειρά μάρτυρες , ελάχι-
στοι ήταν που μυήθηκαν στο πραξικόπημα για να μην διαρρεύσει.λπ;
πώς εμπιστεύθηκε εσάς ο Γεωργίτσης 6 μέρες πριν ;Γνωριζόσασταν ;
Είχατε σχέσεις ; Είχατε σχέσεις με τον Ιωαννίδη , σας είχε συστήσει
κανένας ; Πως ήρθαν σε σας και σας είπαν , να εσείς,κύριε Παπα-
γιάννη, κατοι βεβαίως δεν έχετε όπλα , δεν μπορείτε να πολεμήσετε
στις οδοιμαχίες κ.λπ. ετοιμαστείτε να πάρετε μέρος στο πραξικόπημα;

2/4

ν

(Θ.Σ.)

30-9-86

150

Πως σας εμπιστεύθηκαν και πως σας είπαν αυτό το πράγμα ; Πως το εξηγείτε ;

ΜΑΡΤΥΣ . 'Ημουνα διοικητής μιας μονάδος .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Και άλλοι ήταν και δεν τους είπαν . Ο πούλος π.χ. πήγαν το πρωί στις 8 η ώρα και του λένε "ψηλά τα χέρια , μην αινιγθείς γιατί γίνεται πραξικόπημα" και εν συνεχείᾳ τον πήραν στο ΓΕΕΦ . Ενώ εσάς πριν 6-7 ημέρες σας λένε ότι θα γίνει πραξικόπημα να ετοιμαστείτε κ.λπ.

ΜΑΡΤΥΣ . 'Έχω την εντύπωση ότι όλους τους είχαν ειδοποιήσει .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Ο Καραστατήρας δεν είχε ιδέα .

ΜΑΡΤΥΣ . Εγώ του είπα πήγαινε στο αεροδρόμιο . Το πρωί της Δευτέρας μου είπε ο επιτελέαρχης να πω στον Καραστατήρα να πάει στο αεροδρόμιο .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Γιατί λοιπόν διαλέξανε εσάς ;

Καταλαβαίνουμε βέβαια ότι έχετε ευθύνες και ότι μπορείτε να κρύψετε, αλλά αν θέλετε μου απαντάτε .

ΜΑΡΤΥΣ . Σε όλους το είχαν πει . Δεν νομίζω ότι δεν το είχαν πει .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Σε όλους ; Μα εδώ έχουμε γνώση .

ΜΑΡΤΥΣ . Μα ήταν επιχείρηση πλέον, δεν ήταν πραξικόπημα .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος) . Στον Καραστατήρα δώσανε ίδιο

3/4 ν (Θ.Σ.) 30-9-86

151

φάκελο, κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν ξέρω .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Αφού εσείς τον διατάξατε να πάει στο αεροδρόμιο .

ΜΑΡΤΥΣ . Προς Θεού , δεν μπορούσα να διατάξω τον Καραστατήρα .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Τι του είπατε ;

ΜΑΡΤΥΣ . Του είπα,^{χρ} επιτελάρχης μου είπε να πας στο αεροδρόμιο^{>>}.

Και πήγε .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Εάν είχε τέτοιο φάκελο δεν θα πήγαινε μόνος του ; Ήταν ανάγκη να του το πείτε εσείς ;

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν μπορώ να ξέρω εάν είχε φάκελο .

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος). Συνεχίστε, κύριε Κάππο .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Αφού λέτε ότι ήταν επιχειρηση, γιατί δεν το αναφέρατε στο ΓΕΝ ότι πρόκειται να κάνουμε αυτές τις επιχειρήσεις κ.λπ. Βέβαια εσείς είχατε μια αλαζονεύτης της εξουσίας από ότι φαίνεται . Διότι έτσι μπορώ να εξηγήσω μόνο το γεγονός ότι πήγατε εκεί, καλέσατε όλους τους αξιωματικούς και τους είπατε. Έδω νομίζατε ότι όλοι ήταν πρόβατα και μπορείτε να τα μεταχειρίζεστε σαν τον τσοπάνη .

Κ ωω

4/4

ν

(Θ.Σ.)

30-9-86

152

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν είναι θέμα αλαζονίας της εξουσίας .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Βεβαίως αυτό ήταν, όταν πήγατε κάτω στη βάση και λέγατε αυτά που λέγατε .

Εν πάσῃ περιπτώσει γιατί δεν το είπατε στο ΓΕΝ αφού ήταν επιχείρηση ;

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν υπαγόμουν στο ΓΕΝ .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Είχατε μια σχέση . Επικοινωνούσατε συνεχώς, λέτε κ.λπ.

ΜΑΡΤΥΣ . Επικοινωνούσα όχι για θέματα τέτοια . Υπαγόμουν στο ΓΕΕΦ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Δεν είχατε καταλάβει τι έγινε στις 21 Απριλίου 1967 :

ΜΑΡΤΥΣ . Εγώ είχα καταλάβει πολύ καλά . Διότι είχαμε τσαλακωθεί εμείς του ναυτικού από την 21η Απριλίου .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Αφού το είχατε καταλάβει καλά, λοιπόν, πώς δεν κοιτάξατε ας πούμε να προστατευθείτε και να μην γίνει αυτό το πράγμα,

ΜΑΡΤΥΣ . Και αυτό το οποίο ονομάζετε αλαζονία της εξουσίας, είναι

η έκρηξη . Διότι δεν μπορούσα να ανεχθώ την καταπίεση ανθρώπων, οι ^{εποιητές} δεν είχαν ιδέα από ναυτικό , να το διοικούν .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Εν πάσῃ περιπτώσει είπατε ότι ήταν πραξικό- πτημα . Τώρα το λέτε επιχείρηση . Τελικά ήταν παράνομη η ενέργεια

f. M.L

5/4

ν

(Θ.Σ.)

30-9-86

153

το να πάτε εκεί, μεγάλη αποστολή, να καταλύσετε τις νόμιμες αρχές
της Κύπρου; Ήταν παράνομη ενεργεια ή όχι; Τι γνώμη έχετε τώρα;
Δεν ζητάω δήλωση. Απλώς την γνώμη σας. Εάν θέλετε απαντάτε.

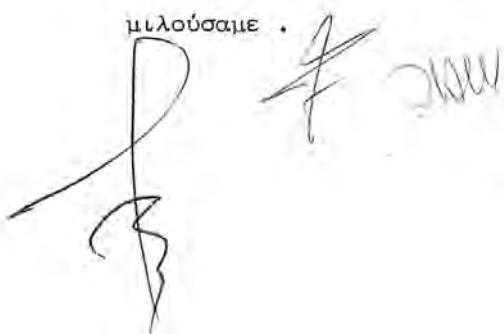
ΜΑΡΤΥΣ. Απήντησα προ ολίγου ότι διαταγή έλαβα, διαταγή εξετέλεσα.

Εάν τώρα είναι παράνομη, είναι παράνομη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Τώρα ότις, πήγατε να το καλύψετε με το ότι εσείς
θέλατε την ένωση και επομένως η προσπάθεια αυτή είχε κατεύθυνση την
εξασφάλιση της ένωσης και κατά συνέπεια τους θεωρείτε τουλάχιστον
δικαιολογημένους.

ΜΑΡΤΥΣ. Από το 1964 που πηγαίναμε στην Κύπρο, πάντοτε για ένωση

μιλούσαμε.

(Ω)

4v

1/4 Ω Ε.Κ. 30.9.86

154

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ:

Σήμερα, Εέρετε ότι για να

γίνει το πραξικόπημα είχε γίνει συνεννόηση με τις ΗΠΑ -θα έλθει ο Ιωαννίδης εδώ και θα πει ποιος των εξαπάτησε- Εέρετε ότι οι Εγγλέζοι ήξεραν από τις 13 ότι θα γίνει η εισβολή των Τούρκων, δηλαδή ήταν οργανωμένα και το πραξικόπημα και η εισβολή από κάποιο κέντρο.

Και ερχόσασθε εσείς και λέτε ότι "εγώ αγωνιζόμουν για την ένωση και να ανατρέψω το Μακάριο ήλπ". Είναι λογική αυτή, όταν Εέρετε...

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω. Τώρα το έμαθα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Έχουν γραφεί από το '74 και μετά και σεις λέτε, πηγαίναμε για την ένωση. Να πείτε, βεβαίως κάναμε λάθος, ναι μεν πηγαίναμε για την ένωση, αλλά δεν ξέραμε τι επιτιλογές θα είχαμε με τους Τούρκους ήλπ.

ΜΑΡΤΥΣ: Αν το ξέραμε θα το κάναμε; Γιατί;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Αυτό είναι απλό. Δεν σκεπτόσασθε ότι υπάρχουν Τούρκοι κατά 20%. Αυτοί τι θα γίνονταν; Μετά, η Τουρκία είναι κοντά, δεν θα αντιδράσει; Εδώ τουλάχιστον ο Γεωργίτσης είπε ότι ρώτησε τι θα γίνει αν τυχόν υπάρξουν αντιδράσεις από την Τουρκία και του είπαν ότι έχουν κανονισθεί ήλπ. Και εγώ (ήξερα) ότι οι αμερικάνοι έχουν γνώση και επομένως δεν υπήρχε θέμα. Εσείς το αμελείτε τελείωστο θέμα της Τουρκίας και λέτε "προχωράμε".

2/4 Ω E.K. 30.9.86

155

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν ήμουν στην κορφή του λόφου, όπως ήταν ο Γεωργίτσης.

Εγώ ήμουν πολύ χαμηλότερα, δεν μπορούσα να ξέφθανα αυτά τα πράγματα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ τελείωσα τις ερωτήσεις, αλλά θα παρακαλούσα να γίνει, αν είναι δυνατόν, αντιπαράσταση του μάρτυρα αυτού με τον μάρτυρα Παπαδάκη για να διακριθούν οι δύο θέσεις.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Θα πάρει απόραση η επιτροπή για τον μάρτυρα συνάδελφο.

Ο κύριος Δασκαλάκης έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κύριε μάρτυρε, πέστε μου, όταν δίνετε όρκο -και δεν λέω για τον σημερινό- τον θεωρείτε μια τυπική διαδικασία ή δεσμευτική;

ΜΑΡΤΥΣ: Ουσιαστικοτάτη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Θυμάσθε στη ζωή σας πόσες φορές έχετε δώσει όρκο, ή τις κυριότερες φορές;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως. Όταν μπήκα στη σχολή Δοκίμων και όταν ορκίστηκα αξιωματικός.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Θυμάσθε τον όρκο που δώσατε όταν βγήκατε από τη σχολή Δοκίμων;

ΜΑΡΤΥΣ: Να εκτελώ προθύμως και άνευ αντιλογίας τας διαταγάς των

[Signature]

3/4 Ω Ε.Κ. 30.9.86

προϊσταμένων μου.

156

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Αυτό μόνο; Να σας τοιδιαβάσω εγώ, που τον Φέρω καλύτερα, που ήμουν μόνο "Εφεδρος και δεν φιλοδοξούσα να γίνω ναύαρχος;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: "Ορκίζομαι να φυλάττω πίστιν ως εις την πατρίδα, τον Συνταγματικό Βασιλιά" - μετά, όποιο καθεστώς - "υπακοήν εις το σύνταγμα, τους νόμους, τα κελεύσματα του κράτους, ανωτέρους κλπ".

Αυτό "το σύνταγμα" και στη συνέχεια "κελεύσματα ανωτέρων" το θεωρείτε ότι είναι ισοπέδωση ή υπάρχει μια ιεράρχιση; Κάνατε αρχηγός σώματος στην Κύπρο, είχατε φθάσει σε βαθύτερες ανώτερες και με φιλοδοξία για ανώτατες και εν πάσῃ περιπτώσει δεν μπορεί ποτέ να μην σας είχε απασχολήσει αυτό, γιατί αν πραγματικά δεν σας είχε απασχολήσει, θα σας πω ότι λυπάμαι πάρα πολύ. Πέστε μου, υπάρχει ιεράρχιση ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Σε ποιο πράγμα;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Πώτα το σύνταγμα, μετά το κράτος, μετά ο ανώτερος τι πιστεύετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Σ' όλα υπάρχει ιεράρχιση. Χωρίς ιεράρχιση δεν μπορεί να ζήσουμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Αφήστε τα "όλα", στο συγκεκριμένο μιλάω. Δεν έχουμε πολύ χρόνο. Πιστεύετε ότι είναι πρώτο το σύνταγμα και μετά όλα τα άλλα

4/4 Ω Ε.Κ. 30.9.86

157

ή πρώτα ο Γεωργίτσης και μετά το σύνταγμα;

ΜΑΡΤΥΣ: Εντάξει, να βάλουμε πρώτα το σύνταγμα και μετά τ' αλλα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Να σταματήσουμε να λέμε περί διαταγών. Επομένως, όταν έχετε δώσει ένα δόρκο που λέει ότι είναι πρώτο το σύνταγμα, υπορείτε να έρχεσθε εδώ να μας λέτε ότι, ναι, θα πήγαινα να σκοτώσω το Μακάριο αν μου το έλεγε ο Γεωργίτσης; Σας το έλεγε το ελληνικό σύνταγμα αυτό, κύριε μάρτυς;

ΜΑΡΤΥΣ: Πραγματικά δεν το καταλαβαίνω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δεν θέλετε να το καταλάβετε ή δεν το καταλαβαίνετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν υπήρχε περίπτωση να πάω να σκοτώσω εν ψυχρώ ένα άνθρωπο για οτιδήποτε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Με διαταγή. Είπατε στον κύριο Πρόεδρο ότι αν σας έλεγαν, πηγαίνετε, είπατε τι θα έκανα, διαταγή ήταν, θα πήγαινα. Σας λέω λοιπόν, προεβλέπετο υποχρέωση να εκτελέσετε μία τέτοια διαταγή από το τότε ελληνικό σύνταγμα στο οποίο είχατε ορκισθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν προεβλέπετο και κάτι αντίθετο νομίζω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Επομένως, παραβιάσατε τον δόρκο σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν νομίζω ότι τον έχω παραβιάσει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Άρα είναι τυπική διαδικασία ο δόρκος.

(4AK)

(6)

1/4 A.K. E.G. 30-9-86

158

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είναι τυπική η διαδικασία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Μα, πέστε μου πως την αξιολογείτε.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν βλέπω το σύνταγμα να γράφει πουθενά αυτό που μου λέτε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Τι γράφει το σύνταγμα δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: Το σύνταγμα κατεδαφίσθηκε στις 21 Απριλίου. Παραβίαση, δεν είναι;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Μιλώ για τον δρόκο που δώσατε, γιατί αυτό τον δρόκο έπρεπε να τηρούσσετε όταν βγήκατε από την Σχολή Δοκίμων γιατί αυτό δεσμευθήκατε να τηρήσετε με όποιες φυσιολογικές αλλαγές μέσα από το
κανονισμό, ελληνικό λαό θα επήρχοντο.

Και προχωρώ εν πάση περιπτώσει. Λέτε "διατάγες εκτελούσα τι να κάνω;" Όμως όταν εδώ ήρθατε να μας πείτε ότι γίνατε ήρωας της άμυνας ενάντια στους Τούρκους δεν περιμένατε καμμιά διατάγη. Βγήκατε με τους βατραχανθρώπους καππιτάρη. Επιλεκτικά εκτελείτε διατάγες όποτε θέλετε πειθαρχείτε και όποτε θέλετε αυτονόμαστε. Η δεσμεύεσθε για διατάγες νόμιμες ή παράνομες - θα το παραβλέψω αυτό - δεν μπορείτε επιλεκτικά. Δηλαδή τις διατάγες που σας εξέφραζαν τις εκτελούσατε απόλυτα. Αυτό κατα την άποψή μου βεβαιώσατε με την καταθεσή σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Όλες τις διατάγες ^{θα} τις εκτελούσα, ότι δήποτε και αν συνέβαλνε.

2/4 A.K. Ε.Γ. 30-9-86

159

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δεν πήρατε διατάγη να βάλετε τους βατραχανθρώπους

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό ήταν επιπλέον. Δεν μου έδωσαν διατάγη να μην πάω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: 'Όταν δεν πάρνετε διαταγή, σημαίνει παραμένεις

εκεί που είσαι και περιμένεις διαταγή. Αυτό είναι μία πάγια τακτική που ισχύει πάντα.

Έπατε ότι υπηρετήσατε ναυτικός ακόλουθος στην 'Αγκυρα. Αυτή η θέση, κύριε μάρτυς, κάπως άπειται ή έστω - λόγω της αποστολής, αλλά και λόγω των συναναστροφών με την διπλωματία. Δεν στέλνουν τυχαίως ναυτικούς ακόλουθους, αλλαγείναι πληροφοριοδότες, άλλοι έχουν δυνατότητα να ασκήσουν, μια διπλωματία ή τουλάχιστον να βγάλουν κάποια συμπεράσματα από τις συζήτησεις της πληροφορίες που έχουν στο χώρο που υπηρετούν. Πέστε/όταν φύγατε ποιά αντίληψη είχατε, τι γνώμη είχαν οι Τούρκοι για τον Μακάριο. Υπήρετήσατε δύο χρόνια. Τι γνώμη είχαν οι Τούρκοι για τον Μακάριο δύταν φύγατε από την 'Αγκυρα.

ΜΑΡΤΥΣ: Οπωσδήποτε τον μισούσαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Για ποιό λόγο;

ΜΑΡΤΥΣ: Μισούσαν κάθε τι Ελληνικό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Για τον Μακάριο συγκεκριμένα ρωτώ. 'Ηταν αρχηγός κράτους. Γιατί τον μισούσαν; 'Ηταν εμπόδιο σε κάποιο στόχο τους;

3/4 A.K. E.G. 30-9-86

160

Το κάθε τι ελληνικό το μισούνε γιατί π.χ. δεν μπορούν να πάρουν τη μιτιλήνη ή τη Θράκη ήλπι. Το άτομο γιατί να το μισούν, γιατί ήταν εμπόδιο στην υλοποίηση κάποιων στόχων τους στρατηγικών ή όχι.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ενα κράτος μισεί ή αγαπά αναλόγα με τις πολιτικές

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Για άτομα πάλι μιλάμε...

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Μακάριος ήταν Κράτος τότε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Το Μακάριο προσωπικά μπορείτε να μου πείτε.

ΜΑΡΤΥΣ: Δηλαδή ποιός προσωπικά;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Η άρχουσα τάξη οι κυβερνήστες τότε στην Τουρκία.

'Ησασταν σύμβουλος της ελληνικής κυβέρνησης.'[»] Σας ρωτά λοιπόν τι εντύπωση σχηματίσατε, προσπαθήστε να με καταλάβετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Γενικώς μας μισούσαν όλους, και τον Μακάριο θα τον μισούσαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Επομένως, δίοτι κάπου θα στεκόταν εμπόδιο σε κάποιες βλέψεις τους.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να πώ εεκάθαρα συμπερασματικά το λέγω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Αυτό λέγω και γώ συμπερασματικά. Έσεις λοιπόν ήσαστε έτοιμος να ανατρέψετε όχι τον αρχηγό της Κύπρου, αλλά αυτόν που αποτελούσε εμπόδιο στις Τούρκικες βλέψεις. Και μιλάτε "μα πίστευα στην ένωση". Δηλαδή ο Μακάριος ήταν εμπόδιο στην ένωση, 'Ετσι δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θέλω να απαντήσω σ' αυτό το σημείο.

F. 10ws. F (2)

(4AK) 1/4 ζ Α.Μ. 30-9-86

161

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δεν θέλετε να απαντήσετε. Να συνεχίσω όμως παρακάτω εγώ.

Ας υποθέσουμε ότι τι θέλαμε όλοι την Ενωση. Όλοι και οι Κύπριοι και οι ηγεσίες και οι λαοί και όλοι. Υπήρχαν εμπόδια να οδηγηθούμε προς την "Ενωση, νομικά, διεθνείς αντιδράσεις, τούρκικες αντιδράσεις; Εγγυήτριες δυνάμεις υπήρχαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είμαι σε τόσο υψηλό επίπεδο να τα γνωρίζω αυτά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Ναυτικός ακόλουθος και αρχηγός ναυτικού στην Κύπρο δεν είσθε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είμαι. Πώς να το κάνουμε;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δηλαδή κάνατε καμία ομολογία ότι η σασταν ανίκανος να κάνετε αυτές τις εκτιμήσεις κύριε μάρτυς; Εκτίμηση αρχηγός στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ: Την εκτίμηση αυτή θα την κάνει συνταγματολόγος, δεν θα την κάνω εγώ,

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Μα με συγχωρείτε. Εγώ ήμουνα απλός πολίτης και ήξερα ότι υπήρχαν κάποιες τρείς εγγυήτριες δυνάμεις για να εγγυηθούν το καθεστώς όπως είχε συμφωνήσει η Ζυρίχη. Το ξέρατε αυτό;

2/4 Σ Α.Μ. 30-9-86

162

ΜΑΡΤΥΣ: Το ήξερα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Το ξέρατε.

Επομένως οποιαδήποτε πράξη πάνω στην Κύπρο που θα επιθυμούσαμε εμείς ή εσείς προσωπικά που θα οδηγούσε σε κάποια ενδεχόμενη 'Ενωση θα είχε την αντίθετη αυτών των εγγυητριών δυνάμεων ή μέρους αυτών; 'Ηταν δύσκολο να το σκεφτείτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι πάρα πολλά τα δεδομένα, είναι πάρα πολύ μεγάλο το πολιτικό παιχνίδι σε διεθνή κλίμακα το οποίο θα παιζόταν σε μία τέτοια περίπτωση. Δεν έχω τις δυνάμεις όύτε τις γνώσεις, ούτε την δυνατότητα να σας απαντήσω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δεν έχετε. Πολύ ωραία. Και δεν μου λέτε εσείς/^{που} πιστεύατε στην 'Ενωση βλέπατε ότι ήταν εφικτό να γίνει η 'Ενωση όλου του νησιού με την Ελλάδα;

Γρήγορης ΜΑΡΤΥΣ: Μα αν μιλάγαμε για όλο το νησί. Οπωσδήποτε για όλο το νησί μιλάγαμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Ναι. Δεν υποψιάζεσθε έστω τώρα ότι ενδεχόμενα να υπήρχε κάποιο σενάριο για διπλή 'Ενωση;

ΜΑΡΤΥΣ: Πολλά σενάρια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: 'Οχι, τώρα αν το υποψιάζεσθε.

Γρήγορης Δασκαλάκης

3/4ζ A.M. 30-9-86

163

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι αυτή τη στιγμή δεν ασχολούμαται καθόλου. Είναι τόσα
τα προβλήματα επιβιώσεως που έχω...'

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δέκα, δώδεκα χρόνια δεν σας απασχολεί καθόλου μάλιστα όταν ξέρατε ότι θα έρθει η εποχή που θα ανοίξει ο φάκελλος και θα καθήσετε εκεί που κάθεσθε και ενδεχόμενα να καθήσετε και κάπου αλλού; Δεν σας απασχόλησε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε ήμουν προετοιμασμένος για όλα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Τελειώνοντας θέλω μία διευκρινιστική ερώτηση να σας κάνω.

Είπατε σε ποιόν παραδώσατε την βαλίτσα με τα χρήματα από το σπίτι του τραπεζίτη. Σε ποιόν την παραδώσατε την βαλίτσα;

ΜΑΡΤΥΣ: Στον Γεωργίτσο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Προσωπικά;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Προσωπικά. Και δεν πήρατε απόδειξη. Θα το βεβαιώσει αυτό ο Γεωργίτσης νομίζετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ελπίζω ναι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Ελπίζετε ναι.

Είπατε επίσης στη συνέχεια σε μιά άλλη ερώτηση ότι βρήκατε

214

4/4 Σ A.M. 30-9-86

164

κάποια κράνη σε κάποιες αποθήκες. Αηλαδή πως τα βρήκατε; Λαναλά-
βατες και άλλες αποστολές;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, μου είπαν ότι στις αποθήκες που άνοιξαν υπάρχουν
κράνη.'

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Υπ' αυτή την έννοια το είπατε όχι ότι πήγατε
εσείς και ανοίξατε αποθήκες.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.'

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Τελειώνετε, κύριε Δασκαλάκη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Τελείωσα κύριε Πρόεδρε. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Ο κύριος Τσιγαρίδας παρακαλώ.

5/4ζ A.M. 30-9-86

165

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Κύριε Παπαγιάννη, στις 13 Ιουλίου έφυγε
ένα κλιμάκιο αξιωματικών από την Αθήνα. Μεταξύ αυτών με ψευδώ-
νυμο ήλθε σε σας ένας Σημαιοφόρος Μιχαήλ Βρεττός, σας θυμίζει
τίποτα το όνομα αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 13 Ιουνίου;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Στις 13 Ιουλίου.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι. ούτε τον ξέρω, ούτε τον είδα ποτέ μου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Από εδώ έφυγε με ψευδώνυμο.

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, δεν μου έτυχε. Δεν τον ξέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δηλαδή λέτε από αυτό το κλιμάκιο που
έφυγε στις 13 από εδώ ναυτικός δεν ενεφανίσθη σε σας.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι μανείς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Μάλιστα.

Κύριε μάρτυς, δώσατε μία εξήγηση για την προσωπικότητα του
Παπαδάκη και είπατε για ποιό λόγο καταμαρτυρεί αυτά που καταμαρτυ-
ρεί και δια δια έχουν σχέση με εσάς. Ειλικρινά πέστε μου ο Βασιειάδης
ο Σαλωΐδης, ο Σαγιάς, ο Καβαδίας - αυτοί είναι υφιστάμενοί σας -
όταν αυτοί καταθέτουν και λένε ότι για δώρο μας έδωσε ο διοικητής
ναυτικών δυνάμεων για την επιτυχή επιχείρηση που κάναμε, ο ένας

6/45 A. M. 30-9-86

166

ένα κυνηγήτικό όπλο, ο Σαλωέδης ένα ραδιόφωνο πρίζας, μετά αρολογίου επ' αυτού, ο Σαγιάς ένα κυνηγετικό όπλο, ο Καβαδίας ένα ραδιόφωνο, δύοι αυτοί λένε ψέματα;

ΜΑΡΤΥΣ: Κυνηγετικά όπλα δεν ξέρω που τα βρήκαν. Για τα ραδιόφωνα σας ανέφερα ότι ήταν τρείς δέκτες *MF*, *HF*, στις οποίους πήγαν να την απογραφή των τορπιλακάτων και της ναυτικής βάσεως Αμμοχώστου.

(4θ)

(45) I/4@ 30-9-86

167

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Δηλαδή αυτούς τους ανθυπασπιστές.

ΜΑΡΤΥΣ. Πρέπει να υπάρχει και άλλο, ένα τρίτο ραδιόφωνο ακόμη, εφόσον αναφέρουν μόνο δύο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Δηλαδή, όταν καταθέτουν οι υφισταμένοι σας, καταθέτουν το τονίζω -δεν τα λέει ο Παπαδάκης αυτά, δεν τα λέει ο Ντάνος αυτά, έδωσαν κατάθεση στα υπηρεσιακά συμβούλια, που περάσατε - και λένε ότι "Μας έδωσε για δώρο μία κυνηγετική καραμπίνα ...

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν συνηθίζεται να δίνουμε δώρα στο ναυτικό. Πραγματικά πιστέψτε με. Είναι κάτι το οποίο είναι έξι από το χαρακτήρα μας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Ειλικρινά θέλω να σας πιστέψω, γιατί, για μένα, ατιμωτικότερη πράξη απ' αυτή δεν υπάρχει.

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως, δεν υπάρχει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Και θέλω να δάσετε μία εξήγηση. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι συνομιώτονται; Δηλαδή σας συκοφαντούν, όταν λένε ότι τους δώσατε δώρα για 'αυτό το μεγάλο κατόρθωμα που ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Ισας προσπαθούν να διασύνουνε κάτι. Δεν τους ξέρω καν. Πρέπει να είναι υπαξιωματικοί αυτοί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Υπαξιωματικοί είναι.

Τώρα, πέστε μοι κάτι άλλο. Εσείς είχατε ανάμειξη με αξιωματικούς, με λοχαγούς Κύπρους, με αστυνόμοις, με υπαστυνόμους; Διαπλη-

168

2/4 Θ ----- 30-9-86 -----

168

κτισθήκατε, αρπαχθήκατε, χτυπηθήκατε, βασανίσατε κανένα, κύριε

Παπαγιάννη;

ΜΑΡΤΥΣ. Ουδέποτε είχα ανάμειξη σε τέτοια πράγματα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Δηλαδή όταν ο υπαστινόμος Νικολάοι Στέλιος,

καταθέτει φοβερά πράγματα ότι υφίσταται από σας, λέει ψέμματα;

ΜΑΡΤΥΣ. Από μένα;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Από σας, προσωπικά από σας, από τον κύριο

Παπαγιάννη το ναυτικό.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν τον ξέρω τον αστυνόμο αυτόν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Ο λοχαγός Παπαϊώστας Κώστας, ο λοχαγός

Παπαστέλλοπουλος Νίκος (Σ) . . .

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν τους ξέρω καθόλου. Πραγματικά σας λέω. Δεν τους ξέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Δεν τους ξέρετε.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, Και συγκεκριμένα για τους αστυνομικούς που μου είπατε, ήμουν ο μόνος από τη ναυτική διοίκηση ο οποίος είχα στενές σχέσεις και ο μόνος ο οποίος με την έκθρηση του πολέμου, επήρα μία ομάδα επικουριών, που είχαν απολυθεί από τις φυλακές και τους ενέταξε στη δύναμη μου. Και μάλιστα παρετηρήθην γι' αυτό το πράγμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Σε ερώτηση του κ. Προέδρου προηγουμένως,

είπατε το εξής: "Ο 'Ελληνας αξιωματικός είναι υποχρεώμένος να υπα-

χει

3/4@ 30-9-86

169

κούνει στους ανωτέρους του.^α

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. "Και αν δεν υπακούσει στους ανωτέρους του υπάρχει και η εκτέλεση. Αυτό λέει η πειθαρχία στο στράτευμα." Δημοφωνούμε μέχρι εδώ, κύριε Παπαγιάννη;

ΜΑΡΤΥΣ. Σε ακραίες περιπτύσεις, μάλιστα υπάρχει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Αυτούς τους φιστάμενούς σας, που ειλικρινά αποτελούν ένα άνθος που κάπου-κάπου εμφανίζεται, τον Τσακαλό, και δεν ξέρω, πόσον άλλον που είπαν ότι "Εμείς δεν συμφωνούμε μαζί σας, κύριε Διοικητά", γιατί δεν τους εκτελέσατε, κύριε Παπαγιάννη;

ΜΑΡΤΥΣ. ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Και για να το Εεκαθαρίσουμε. Είχατε κρούσματα από ιψιστάμενούς σας, που είπαν ότι "Εμείς δεν συμφωνούμε μ' αυτό το πραξικόπημα"; Αν ^{δεν} το είχατε λεκτικά, θα το είχατε τουλάχιστον με πράξη, με εκδήλωση, με συμπεριφορά.

ΜΑΡΤΥΣ: Λεκτικά ήταν μόνο αυτοί οι δύο. Άλλα και πάλι, για να τοποθετηθούν τα πράγματα στη θέση τους, τη Δευτέρα το πρωί, με την εκδήλωση του πραξικοπήματος, όταν έλαβαν το σήμα, να πάνε με τις τορπιλλακάτους τους, ν' αποκλείσουν το λιμάνι της Αμμοχώστου, επήγαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Μα, τί να κάνουν τη Δευτέρα, Αρχηγέ μου, τί να κάνουν;

4/4@ 30-9-86

170

Όταν βρίσκονται δύο υπαξιωματικοί και λένε στο διοικητή της τους ότι "Εγώ δεν συμφωνώ μαζί σου", αυτό και μόνο δείχνει ότι βρέθηκαν και δύο άνθρωποι, οι οποίοι πραγματικά ήταν άλλο ήταν σ' αυτό το δύνολο.

Εσείς, λοιπόν, γιατί δεν τους εκτελέσατε αυτούς και για τον εαυτούλη σας φοβόσαστε την εκτέλεση από τον Γεωργίτση ή από τον Μπονάνο;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι. Αυτοί δεν το είπαν, γιατί δεν ήθελαν να λάβουν μέρος στο πραξικόπημα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Άλλα;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτοί απλάς δεν ήθελαν συλλήψεις. Αυτοί δεχθήκαν να κάνουν οποιαδήποτε άλλη αποστολή, εκτός από συλλήψεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Μα και αυτό προς τιμή τους είναι.

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν άλλοι λόγοι, δεν ήταν λόγοι...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Άλλοι λόγοι.

ΜΑΡΤΥΣ. Αντιστασιακοί έγιναν μετά. Πάντοις, πιστέψτε με.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Εγώ δεν τους κρίνω τους κυρίοις, αν έγιναν αντιστασιακοί. Τους κρίνω και τους συγχαίρω, γιατί είχαν τη δύναμη να ποιων στον πλοίαρχο, ότι "Εγώ δεν συμφωνώ είτε λέγεται σύλληψη, είτε λέγεται στιδήποτε".

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι "δεν συμφωνάς" θείαν ότι "Δεν θέλουμε να λάβουμε μέρος

5/4θ ----- 30-9-86

171

σε συγκεκριμένη...

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Να μας πείτε, ποιοί ήταν οι λόγοι.

ΜΑΡΤΥΣ. Σε συγκεκριμένη αποστολή δεν ήθελαν να λάβουν μέρος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Μα και αυτό, κύριε Παπαγιάννη, είναι προς τιμή τους. Γιατί αν είπαν ότι "Εγώ δεν τάω στο σπίτι του Αζίνα" είναι παλληκαριά και αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ. Είναι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Τώρα, κύριε Παπαγιάννη, να ξεκαθαρίσουμε κάτι αλλο. Σεις, λοιπόν, λέτε ότι υπηρετούσατε και ότι κάνατε, το κάνατε για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ. Ποιές πολιτικές δυνάμεις στην Κύπρο, κατά το χρόνο που υπηρετούσατε σεις, συμφωνούσαν μ' αυτή την επιθυμία τη δική σας;

(48)

(4θ)

1/4 5 A.M. 30-9-86

172

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μπορώ να ξέρω, νομίζω κανείς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Ο αύριος ^{ήταν} Κληρόδης διαπραγματευτής με την άλλη πλευρά στο διάστημα που είσθε σεις κάτω;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ενθυμούμαι να σας πω. Πρέπει να ήταν. Κατά καιρούς ήταν διαπραγματευτής, δεν ξέρω αν ήταν στο διάστημα που ήμουν εγώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Προ του πραξικοπήματος;

ΜΑΡΤΥΣ: Ισως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Ποιές άλλες δυνάμεις στην Κύπρο είχαν τον δια ^{καή} πόθο της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα; Η ΕΟΚΑ Β^η, για να μη γελοιόμαστε τώρα.

ΜΑΡΤΥΣ: Και ναι και όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Και ναι και όχι η ΕΟΚ Β^η; Δηλαδή ΕΟΚΑ Β^η είχε σαν σημαία; Δεν είχε σαν σημαία τον αγώνα της να ενωθεί με την Ελλάδα;

ΜΑΡΤΥΣ: Εξαρτάται. Άλλες φορές ήθελαν άλλες φορές δεν ήθελαν. Δεν ήταν απόλυτο, δηλαδή άλλες φορές ήθελαν την Ελλάδα άλλες φορές μας έβριζαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Σεις είχατε καμία συμμετοχή συνεργασία και ανάμειξη με την ΕΟΚΑ Β^η;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι καμία, δεν ασχολούμουν με τέτοια πράγματα.

ΑΠΑ

2/4 δ. A.M. 30-9-86

173

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Καθόλου;

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Ψευδώνυμο δεν είχατε σαν συνεργάτης της ΕΟΚΑ Β'

ΜΑΡΤΥΣ: Αφού δεν ήξερα ποιά ήταν η ΕΟΚΑ Β'...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Κύριε Παπαγιάννη, ίσως να σας φαίνονται λίγο αστεία ωντά τα πράγματα...

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν ήμουν ποτέ, δεν είχα ασχοληθεί ποτέ με την ΕΟΚΑ Β'.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Γιατί υπάρχουν κάτι αλλα κανάλια, κάποιες άλλες πληροφορίες από κει που άκομα έχετε και ψευδώνυμο, συνεργάτης της ΕΟΚΑ Β'

ΜΑΡΤΥΣ: Ίσως να με μπερδεύετε με άλλον.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Όχι, δεν σας μπερδεύουμε, έχουμε ξεκαθαρίσει πολλά πράγματα. Εάρουμε ποιός ήταν ο άλλος Παπαγιάννης. Εάρουμε ποιός είσθε εσείς.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είχα ποτέ καμία σχεση, ούτε ξέρω κανέναν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Η τελευταία μου ερώτηση είναι η εξής: Σας είπε προηγούμενα ο κύριος συνάδελφος, ότι ο κύριος Γεωργίτσης, αυτός ο οποίος διέταξε, σας λέγει ότι, κύριοι, να μου πέρασε από το μυαλό ότι σ' αυτή την ενέργεια υπάρχει το ενδεχόμενο της άλλης πλευράς, αλλά κάποιοι με

διαβεβαίωσαν -και τους κατονόμασε- ότι μην ανυσήχεις υπάρχει το πράσινο

3/4 δ. A.M. 30-9-86

174

φως και είναι τακτοποιημένα αυτά. Σεις ώρες Παπαγιαύνη, πολύ πετυχημένος αξιωματικός του Ναυτικού, γνώστης όχι από τις 9 που λέτε, αλλά τέσσερις ημέρες προ της 9 που σας παρέδωσε ο μακαρίτης ο Μπούρλος το φάκελλο, δεν σας πέρασε ποτέ από το μυαλό...

ΜΑΡΤΥΣ: Έχει πεθάνει ο Μπούρλος;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Έχει πεθάνει. Δεν το ξέρατε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Σεις λοιπόν, που περίπου στις 2 με 3 του μηνός γνωρίζετε όλη αυτή την ιστορία δεν σας πέρασε ποτέ από το μυαλό, καλά, θα κάνουμε αυτό το πραξικόπημα, θα σκοτώσουμε τον Μακάριο, θα ενώσουμε την την Κύπρο με την Ελλάδα, οι άλλοι τι θα έκαναν; Δεν σας πέρασε ποτέ από το μυαλό αυτό; Χρειαζόταν να σας το πει κάποιος άλλος; Εσάς δεν σας απασχόλησε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μας απασχόλησε, οπωσδήποτε πέρασε από το μυαλό μας αυτό το πράγμα. Δεν ήταν λογικό να μη πέμψουμε από το μυαλό μας. Και από την άλλη πλευρά, όταν υπάρχει, όπως θα έλεγε ο Γεωργίτσας, η διαβεβαίωση από την Αθήνα ότι ^{δεν} κουνηθούν οι Τούρκοι, από κει και ύστερα μας περίσσευε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Σας το έλεγε αυτό ο Γεωργίτσας;

4/4 δ A.M. 30-9-86

175

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίωσ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δηλαδή, τι σας είπε ο Γεωργίτης γι' αυτές τις διαβεβαιώσεις;

ΜΑΡΤΥΣ: Είπε ότι το θέμα της Τουρκίας έχει εξασφαλιστεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Κύριε Παπαγιάννη, αν το έλεγε και μένα που δεν έχω καμμία σχέση μ' αυτή την ιστορία θα τον ρωτούσα, μα, στρατηγέ μου, ταξίαρχε-πως τον λέγατε- τι διαβεβαιώσεις έχουμε από την Τουρκία; Μην τυχόν μας κάψουν το νησί;

ΜΑΡΤΥΣ: Οπωσδήποτε πολύ περισσότερες πληροφορίες είχε ο Γεωργίτης που είχε τα κανάλια με την Αθήνα, παρά εμείς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Σεις δεν τον ρωτήσατε να σας εγγυήσει αυτή την κουβέντα, ότι μην ανησυχείς ...

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ προσωπικά, δεν τον ρώτησα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Και είναι φυσιολογικό αυτό να μην τον ρωτήσετε; Πως το βλέπετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εφόσον το έλεγε ότι δεν θα έχουμε αντιδράσεις από την Τουρκία σκέφθηκα ότι κάτι θα έχουν κανονίσει. Εέρω και ξώ; Τι άλλο να πω;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Κύριε Παπαγιάννη, για όνομα του Θεού, έχουμε και μεις κοινό νου. Και λέμε εμείς, εκτός και αν κάνουμε λάθος— ο' αυτή τη στερεότυπη κανθάρη που σας λέει ο Γεωργίτης, εσ. ύ—

5/4 δ.Α.Μ. 30-9-86

176

πλούταρχε κάνε αυτό, και σταν τον ρωτάς εσύ, καλά από δω, τι γίνεται με τον εχθρό και σου λέει μη φοβάσαι, πάνε καλά οι δουλειές, δεν είχες την περιέργεια να τον ρωτήσεις ; Μας έχουν εξασφαλίσει ; Τι εγγυήθηκαν, τι έκαναν, ~~Αυτό δεν σας απασχόλησε.~~

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν ερώτησα. Αρκέστηκα σ' αυτά που είπε μόνο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Τώρα ήύριε παπαγιάννη, από την ημέρα που ανακοινώθηκε δια του Τύπου και το πληροφορηθήκατε και σεις ότι ανοίγει ο φάκελλος, της Κύπρου, με πόσους από τους συναδέλφους που υπηρετούσατε στην Κύπρο συναντηθήκατε συσκεψήκατε συζητήσατε, συμφάγατε;

A handwritten signature consisting of two loops on the left and a stylized 'F' with a horizontal line and a flourish on the right. Above the 'F' are the initials '(4BA)'.

(48) 1/4 BA BZ 30.9.86

178

ΜΑΡΤΥΣ: Την περασμένη βδομάδα που είχα κληθεί εδώ πέρα, συνάντησα εδώ τον ταγματάρχη Κοντώση. Δεν έχω δει κανέναν άλλο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Κανέναν απόλύτως.

ΜΑΡΤΥΣ: Με κανέναν απόλύτως. Ούτω διατηρώ επαφές με κανέναν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Όταν γυρίσατε στην Ελλάδα, πήγατε στο Επιτελείο.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Σε ποιόν παρουσιαστήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στον Αρχηγό του Ναυτικού.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Στον κ. Αραπάκη.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Σας είπε τίποτε ο κ. Αραπάκης, του είπατε εσείς, του διαμαρτυρήκατε γιατί κύριε Αρχηγός με άμφοτε ... αυτά που προέβλεπαν τα σχέδια, ή απλώς τον χαιρετήσατε, σας χαιρέτησε και φύγατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Τι κουβεντιάσατε κ. Παπαγιάννη; Διότι μη μου πείτε και εδώ ότι πήγα στον Αρχηγό τον χαιρέτησα και του είπα πώς θα με στείλεις τώρα να πάω να υπηρετήσω. Αν θα το πείτε αυτό κύριε Παπαγιάννη, ειλικρινά θα ζητήσω να διαγραφούν όλα όσα σας ερώτησα.

[Signature]

2/4 BA BZ 30.9.86

178

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, όχι προς θεού! Πήγα στον Αρχηγό, παρουσιάστηκα και του είπα γιατί δεν στελλατε βοήθεια. Μου απάντησε ότι θα τα πούμε άλλη φορά. Πήγαινε τώρα να πάρεις το φύλλο πορείας για να πάς στην νέα σου υπηρεσία.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δεν νοιωθατε προδομένος κ. Παπαγιάννη;

ΜΑΡΤΥΣ: Προδομένος! 'Εβαλα τις φωνές στους διαδρόμους του Γενικού Επιτελείου και με πήραν και με κλείσαν σε ένα γραφείο και με στείλαν σπίτι μου με 10 μέρες άδεια γι' αυτό το πράγμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δεν αισθανθήκατε άσχημα όταν σας είπε ο κ. Αραπάνης "φύγε και θα τα πούμε αργότερα?".

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως, αισθάνθηκα άσχημα. Και ήδη από εκείνη τη στιγμή ιατάλαβα ότι είχαμε γίνει πιόνια όλοι μας ενός μεγαλυτέρου παιχνιδιού.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Στον κύριο ΑΕΔ πήγατε καθόλου;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ: Δεν έχω να πω τίποτε κύριε Πρόεδρε. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Κύριε μάρτυς, πότε σας διαβεβαίωνε ο κ. Γεωργίτσης ότι δεν διατρέχουμε πανέναν κίνδυνο: Ποιά ημερομηνία:

ΜΑΡΤΥΣ: Την ημέρα που μου έδωσε την εντολή ότι θα γίνει και το πραξικόπημα.

3/4 BA BZ 30.9.86

179

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Τον φάκελλο.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι.'

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Στις 15 :

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 12.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): 'Όταν εκδηλώθηκε.

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 12.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παυσανίας Ζακολίκος): Θα διαιρέψουμε αυτή τη στιγμή

και θα έλθετε την πέμπτη στις 18.30' για να συνεχίσουμε.

Μπορείτε να αποχωρήσετε κύριε μάρτυς.

(Στο σημείο αυτό εξέρχεται της Αιθ. ούσης ο μάρτυς

κύριος Παπαγιάννης).

Κύριοι συνάδελφοι, λύεται η συνεδρίαση για την προσεχή πέμπτη
και ώρα 18.30' .

Στη συνέχεια λύθηκε η συνεδρίαση ώρα 15.10'.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΖΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Π. ΓΙΑΝΝΑΚΟΔΗΜΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Γ. - M. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

Την 11. Αγριαθρό... ημέρα 21.11.1986..... και ώρα 9.00 π.μ., στη Γραμματεία της Εξεταστικής Επιτροπής για το "φάκελο της Κύπρου" (Α'όροφος, γραφείο 143 του Μεγάρου της Βουλής) συνήλθε το Προεδρείο της Εξεταστικής Επιτροπής, αποτελούμενο από τους βουλευτές, Χρίστο Μπασαγιάννη, Πρόεδρο, Παυσανία Σακολίκο, Αντιπρόεδρο, Κων/νο Τσιγαρίδα, Ηρακλιανέα και ενώπιον του σε εκτέλεση της από 30. Δεκ. 1986. αποφάσεως της Εξεταστικής Επιτροπής, ο μάρτυρας Π. Λ. Α. Ν. Ζ. Κ. Λ. Φ. Κ. Λ. Ζ.
 ανέγνωσε, θεώρησε, βεβαίωσε και υπέγραψε τις καταθέσεις του που έδωσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής στις 1.8. Ιαν. 30. Δεκ. 1986.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΛΥΣΗΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Ο ΜΑΡΤΥΡΑΣ

Π. Κ. Α. Ν. Ζ. Κ. Λ. Φ. Κ. Λ. Ζ.

30/9/86

**ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

1. Ακρίτα-Σύλβα Καΐτη + 2. Δασκαλάκης Γεώργιος + 3. Ζακολίκος Παυσανίας + 4. Ζερβός Κλεάνθης 5. Κουτσογιάννης Ιωάννης + 6. Λιαροκάπης Αλέξανδρος + 7. Μαρκόπουλος Χρήστος + 8. Μπαντουβάς Κωνσταντίνος + 9. Μπασαγιάννης Χρήστος 10. Παγορόπουλος Δημήτριος 11. Παπαδονικολάκης Ιωάννης 12. Παπαστεφανάκης Εμμανουήλ + 13. Πεπονής Αναστάσιος + 14. Περάκης Γεώργιος + 15. Ράλλης Σπυρίδων + 16. Τσιγαρίδας Κωνσταντίνος 17. Βαρβιτσιώτης Ιωάννης + 18. Βασιλειάδης Ιωάννης + 19.. Ζαΐμης Ανδρέας + 20. Λάσκαρης Κων/νος 21. Μπλέτσας Στυλιανός + 22. Σαρχάς Αθανάσιος + 23. Παναγιωτόπουλος Γεώργιος + 24. Παπακωνσταντίνου Μιχάλης + 25. Παπαληγούρας Αγαστάσιος + 26. Παυλίδης Αριστοτέλης + 27. Φωτόπουλος Χοήστος + 28. Κάππος Κωνσταντίνος + 29. Γιατράκης Κωνσταντίνος + 30. Λιβανός Διονύσιος	<p>ΠΡΟΕΔΡΟΣ : X. ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ
 ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Π. ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ
 ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ</p> |
|--|--|

4-9-1986.

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

ΒΟΥΔΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΒΟΥΔΗΣ
ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
"ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ"

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο

Στην Αθήνα, σήμερα 2 Οκτωβρίου 1986, ημέρα Πέμπτη και ώρα 18.30' συνεδρίασε στην αίθουσα της Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής η Εξεταστική Επιτροπή "για το φάκελο της Κύπρου", με Πρόεδρο τον κ. Χρήστο Μπασαγιάννη και με θέμα ημερήσιας διάταξης την εξέταση των μαρτύρων κ.κ. Αν.Παπαδάκη και Γ.-Μ.Παπαγιάννη (3η μέρα).

Στη συνεδρίαση ήταν παρόντες από τα μέλη της Επιτροπής οι βουλευτές κ.κ. Γ.Δασκαλάκης, Π.Ζακολίκος, Κ.Ζερβός, Α.Λιαροκάπης, Κ.Μπαντουβάς, Ι.Παπαδονικολάκης, Ε.Παπαστεφανάκης, Α.Πεπονής, Γ.Περάκης, Σπ.Ράλλης, Ι.Βασιλειάδης, Α.Ζαΐμης, Γ.Παναγιωτόπουλος, Α.Παπαληγούρας, Α.Παυλίδης, Χ.Φωτόπουλος, Κ.Κάππος και Δ.Λιβανός.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής διαπιστώνει την ύπαρχη απαρτίας και λέγει:

.....

1/1 Λ ΦΚ 2.10.86

2

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αρχίζει η συνεδρίαση.

Παρακαλώ όπως είχαμε πεί προχθές, πρώτος θα εφετασθεί ο
Αρχιφιλοτύρκος Σ.Τ.
 Ανέστης Παπαδάκης του Παναγιώτου, αντικαγκυλατόρχης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι πρέπει να κάνουμε
 κάποιο χρονοδιάγραμμα της σημερινής συνεδριάσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Νομίζω ότι θα πρέπει να τελειώσει
 νωρίς αυτός την αφήγησή του, μία ώρα δηλαδή μαζί με τις ερωτήσεις
 τις δικές μου, στη συνέχεια να γίνει αντιπαράσταση με τον άλλον
 και στη συνέχεια να ολοκληρωθεί η κατάθεση του άλλου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Χρονικά δεν μας είπατε τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Σας είπα μία ώρα να πάρει η πρώτη
 αφήγηση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Για να είμαι πιο απλός τις ώρα θα τελειώ-
 σουμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν μπορώ να το προσδιορίσω επ'
 ακριβώς, αλλά πάντως νομίζω ότι αν εφετασθεί μία ώρα ο κ.Παπαδάκης
 Ανέστης και γίνει η αντιπαράσταση, περισσότερο από μισή ώρα δεν θα
 καταλάβει. Όσο γνα είναι δύο-τρία είναι τα σημεία στα οποία διαπω-
 νούμε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΠΟΣ: Εμείς πρώτα και μετά η αντιπαράσταση;

2/1 ζ ΦΚ 2.10.86

3

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Βεβαίως, πρώτα θα εξετάσουμε τον Παπαδάκη επί μία ώρα τουλάχιστον, και όταν θα τελειώσω εγώ δηλαδή τις ερωτήσεις μου, μπορεί να αρχίσει η αντιπαράσταση. Και μετά να αρχίσετε εσείς τον Παπαδάκη και στη συνέχεια να ολοκληρωθεί και ο Παπαγιάννης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θέλω να πώ δύο λόγια σε σχέση με την αντιπαράσταση που είπατε, έπειδή και από άλλους αξιωματικούς στην ίδια σύσκεψη ακούγονταν περίπου τα ίδια, έχω την γνώμη ότι η αντιπαράσταση θα έχει μία αξέα να είναι όλοι μαζί. Δηλαδή και με τους άλλους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τους ξαναφέρνουμε, κύριε Περράκη, διότι πρέπει να γίνουν αρκετές αντιπαραστάσεις, αλλά επειδή τώρα τους έχουμε εδώ αυτούς τους δύο, λέμε να γίνει μια αντιπαράσταση και αργότερα βεβαίως θα γίνει άλλη μία γενικότερη αντιπαράσταση με πολλούς μάρτυρες.

Παρακαλείται ο κύριος γραμματεύς να συνοδεύσει τον κύριο Ανέστη Παπαδάκη στην Αίθουσα.

(Στο σημείο αυτό προσέρχεται στην Αίθουσα ο μάρτυς
κύριος Ανέστης Παπαδάκης).

[Signature]

3/1 ζ (Φ.Κ.) 2-10-86

4-5

Παρακαλώ, κύριε Παπαδάκη, να απαντήσετε σε ορισμένα ερωτήματα δικά μου σχετικά με την ταυτότητά σας.

ΕΠΩΝΥΜΟ: Παπαδάκης

ΟΝΟΜΑ : Λαζαρίδης

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ : Παναγιώτης

ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΡΟΣ : Αργυρώ

ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ : Αθήνα

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ : 1935

ΕΓΓΑΜΟΣ - ΑΓΑΜΟΣ: Έγγαμος

ΟΝΟΜΑ ΣΥΖΥΓΟΥ : Ιωάννα

ΤΟ ΓΕΝΟΣ : Σταθούλια

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ : Αρχιπλοίαρχος ε.α.

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ: Χολαργός, οδός [REDACTED], αριθμός [REDACTED]

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ : Χριστιανός Ορθόδοξος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ να βάλετε το χέρι σας στο Ευαγγέλιο και να δώσετε τον νενομισμένο όρκο.

Παρακαλώ και τους κ.κ. συναδέλφους να εγερθούν.

(Στο σημείο αυτό ο μάρτυς θέτει την δεξιά επί του Ευαγγελίου και

δίδει τον ακόλουθο όρκο:

"Ορκίζομαι ενάπειρον του Θεού να είπω ενσυνειδήτως όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τις".

(ζ)

1/1 Θ Ε.Τ. 2-10-1986

6

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Υπηρετήσατε στην Κύπρο πότε;

ΜΑΡΤΥΣ. Από τις 13 Ιουλίου 1972 έως τις 29 Αυγούστου 1974.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Υπηρετήσατε στην κρίσιμη περίοδο δηλαδή τον Ιούλιο του 1974 και με ποια ιδιότητα;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήμουν διοικητής της ναυτικής βάσεως Μπογαζίου "Χρυσούλης" ονόματι και διοικητής παρακτίου αμύνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Υποβάλλατε καμία έκθεση μετά τα γεγονότα αυτά στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων;

ΜΑΡΤΥΣ. Μόλις έφθασα, 29 του μηνός, αμέσως έφτιαξα την αναφορά μου και την υπέβαλα κατ' αρχήν στο Αρχηγείο Ναυτικού στις 2 Σεπτεμβρίου. Υπέβαλα την αναφορά μου επί όλων των γεγονότων, γιατί μιλούσα μόνο επί γεγονότων. Κατ στη συνέχεια στο ΓΕΕΘΑ διετάχθη τον Δεκέμβριο του 1974, αν δεν απατώμαι και υπέβαλα και δεύτερη αναφορά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή υποβάλλατε μία αναφορά στο Αρχηγείο Ναυτικού και μία αναφορά στο Αρχηγείο Ενόπλων Δυνάμεων.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Πότε αποστρατευτήκατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Απεστρατεύθην το 1982.

20/11

R

2/1 Θ Ε. Τ. 2.10.86

7

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Με τον βαθμό;

ΜΑΡΤΥΣ : Του αρχιπλοιάρχου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Τότε τί βαθμό είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ . Αντιπλοιάρχος.

ΓΕΩΡΡΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ . Στην Κύπρο τί βαθμό είχατε;

ΜΑΡΤΥΣ . Στην Κύπρο πήγα ως Πλωτάρχης, αλλά εν τω μεταξύ προήχθην.

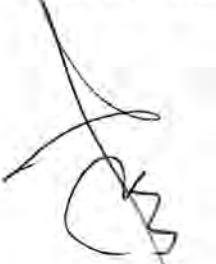
Κατά την περίοδο του πραξικοπήματος ήμουν αντιπλοιάρχος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) . 'Εχουμε εδώ μία έκθεση δική σας προς το ΑΕΔ. Δική σας τη λέψη, αλλά εσείς θα το βεβαιώσετε. Θέρει την υπογραφή "Παπαδάκης" και έχει αριθμό πρωτοκόλλου του Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων 1691 και φέρεται υποβληθείσα στις 21 Δεκεμβρίου 1974.

Θα σας την θέσει υπόψη ο γραμματεύς και θα σας παρακαλέσω να την κοιτάξετε και να μας πείτε, αν είναι δική σας η υπογραφή και αν βεβαιώνετε και πάλι ενώπιόν μας και ενόρκως το περιεχόμενο αυτής της εκθέσεως.

(Στο σημείο αυτό επιδεικνύεται στον μάρτυρα η προαναφερθείσα έκθεση)

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα, την επιβεβαιώνω απολύτως, κύριε Πρόεδρε.

3/1 Θ Ε.Τ. 2-10-1986

8

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα σας παρακαλέσω επίσης να μας πείτε, αν εξετασθήκατε και από τον κ. Μπέλια τον αναθεωρητή.

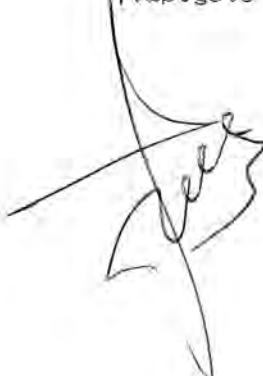
ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό δεν το ενθυμούμαι. Θυμάμαι ότι είχα πάει στον κ. Μπέλια, αλλά δεν θυμάμαι, αν τυχόν μου πήρε ανάκριση ή όχι ο κ. Μπέλιας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Γιατί εδώ έχω μία έκθεση.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ενθυμούμαι, ιύριε Πρόεδρε, αυτό ειδικώς. Θυμάμαι ότι με είχε φωνάξει ο κ. Μπέλιας.

Αυτό που θέλω να προσθέσω είναι το εξής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα σας παρακαλέσω να κοιτάξετε και αυτή την έκθεση και να βεβαιώσετε αυτή την υπογραφή, αν αναγνωρίζετε το περιεχόμενο.

201 (B)

(θ)

1/1 B (Z.B.) 2-10-86

9

(Στο σημείο αυτό επιδειχνύεται στον μάρτυρα η προαναφερθείσα κατάθεση).

ΜΑΡΤΥΣ. Την επιβεβαιώνω καὶ αυτή κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Θα σας διδούμε η ευκαιρία στο τέλος της καταθέσεως σας όταν θα έλθετε να υπογράψετε τα πρωτικά της συζητήσεως να σας την διαβάσουμε καὶ την άλλη επίσης καὶ να την βεβαιώσετε καὶ τότε να διευκρινήσετε εάν θέλετε να διευκρινήσετε κάτι, για να είμαστε εν απολύτω τάξει.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Πέστε μου λοιπόν στην περίοδο του '74 λέτε ότι υπηρετούσατε εκεί καὶ είσαστε διοικητής της ναυτικής βάσεως "Χρυσούλης". Αυτή ήταν σε ποιά πλευρά, της Αμμοχώστου¹ ή της Κυρήνειας;

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν από την πλευρά της Αμμοχώστου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ. (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και τη διοίκηση του παρακτίου αμύνης που ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Εκεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή είσαστε καὶ διοικητής παρακτίου αμύνης;

2/1 B. (Z.B.) 2-10-86 10

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σε σας ανήκε και το^{*} Δεβέντης;^{*}

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στην παράκτιο άμυνα;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στις 15 Ιουλίου στο πρα-

ξικόπημα μετείχατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι. Με συγχωρείτε γιατί['] μου αρέσει να ακριβολογώ, όπως γράφω και στις αναφορές μου και στις καταθέσεις μου, διεφάνησα απολύτως, φώναξα τον κ. Παπαγιάννη και ενώπιον των αξιωματικών του είπα ότι η απόφασή μας είναι ότι εγώ δεν συμμετέχω μετά των αξιωματικών, συμφωνούντων όλων των αξιωματικών μου πλήν ενός Ντάνου.

Αυτός ο Ντάνος, ενώ τελικώς επείσθη, όταν φωνάξαμε τον Παπαγιάννη και του είπαμε ότι δεν συμφωνούμε, **ο** Ντάνος εκεί τα είπε αλλιώς δηλαδή ότι συμφωνεί με τον Παπαγιάννη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ πέστε μας τα ονόματα των κυρίων αξιωματικών οι οποίοι δεν συνεφώνησαν, πλήν υμών.

ΜΑΡΤΥΣ. Ο Τσακαλός ήταν τότε υποπλοίαρχος, ο Κανθαλέπας, υποπλοίαρχος ήταν τότε. Δεν συνεφώνησαν από την πρώτη στιγμή που μας το είχε

Διάλει

Σ

3/1 B Z.B. 2-10-86

11

πεί. 'Όχι τότε που τον φωνάζαμε, το είπαν από την πρώτη στιγμή διότι εκείνοι δεν είχαν την θέση του διοικητού, ενώ εγώ ήθελα να κερδίσω χρόνο ~~χρόνο~~ να δώ τι θα γίνει, διότι ο κ. Παπαγιάννης έλεγε πάντοτε διάφορα πράγματα δηλαδή "ίπτατο" χωρίς να θέλω να αποδώσω μαμία μομφή, διότι μίσος δεν έχω έναντι ουδενός, εγώ μόνο γεγονότα θα σας πώ. 'Όταν λοιπόν του είπα... του κ. Παπαγιάννη ότι δεν συμφωνούμε, αμέσως μας είπε ότι ήλθε άλλη διαταγή η οποία ανατρεί και ματαιώνει το πραξικόπημα και ότι είδε την πίστη που είχαμε στον διοικητή μας δηλαδή στον Παπαγιάννη. Στη συνέχεια μάζεψε τους υπαξιωματικούς και τους είπε ότι ελήφθη η απόφαση κατά το θέλημα του Μακαρίου ου να επαναπατεισθάμε σιγά-σιγά και μου είπε να συνεχίσει η εν άρματι υπηρεσία και ότι δεν πρόκειται να γίνει τίποτα.

The bottom left corner of the page contains several handwritten signatures and initials. On the far left, there is a large, stylized signature that appears to begin with 'Α'. To its right is a smaller, more cursive signature that looks like 'Δημήτρης'. Further to the right is a signature that includes the letter 'δ'. Above these, towards the top right of the signature area, is another signature that includes the letter 'Β'.

(ΒΕ)

1/16.

(Ε.Σ.)

2.10.1986

12

Εκεί έχω να αναφέρω ότι την Τρίτη, ήλθε και μας βρήκε και μας έλεγε τις αποστολές μας. 'Ελεγε να πάμε να συλλάβουμε πολιτικούς και μη πολιτικούς άνδρες, ανεξαρτήτες παρατάξεως και να φεύγαμε από την Κυριακή το πρωί και να πηγαίναμε στη Λευκωσία και το βράδυ από τις 2 η ώρα, που θα ὀρχιζε το πραξικόπημα, να κάναμε συλλήψεις.

Βεβαίως, αυτό δεν έγινε, διότι τον φωνάζανε την Τετάρτη το πρωί 10 του μηνός, την επομένη μέρα και ήλθε το αιώνευμα στις 5.

Δηλαδή, δεν ήλθε στις 5, στις 5 ήλθαμε εμείς, αφού είχαμε πάει στο σπίτι μας πρώτα και μετά γυρίσαμε. Αυτός είχε έλθει 5 παρά τέταρτο περίπου και είχε συζητήσει με τον αξιωματικό φυλακής του Ντάνο. Και ο Ντάνος τον είχε ειδοποιήσει και του είχε πει τι συζητούσαμε το πρωί. Διότι ο Κανταλέπας και ο Τσαταλός είχαν πει ότι θα τηλεφωνήσουν στον Αρχηγό Ναυτικού, κάτι τέτοιο-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Είναι εν ενεργεία αυτοί οι δύο;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Τσαταλός και ο Κανταλέπας είναι εν ενεργεία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Τι βαθμό έχουν;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν δεν απατάμαι, είναι ή Αντιπλοίαρχοι ή πλοίαρχοι.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Είναι παραγγικής σχολής;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

2/16..

(Ε.Σ.)

13

2.10.1986

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Ο Ντάνος τί πάν;

Γρ. Επαρχίας
Πάτρας και
Προστινέσσας
Πάτρας

ΜΑΡΤΥΣ : Ηχαντικός τεχνικός. Αυτός λείπει.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ : Και αυτός παραγωγικής σχολής;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

Αφού έψυγε, συνέχισε η υπηρεσία κανονικά. Τετάρτη, Πέμπτη,
 Παρασκευή, δεν έγινε καμμία προειδοποίηση, που να μας έλεγε να
 ετοιμασθούμε να οπλισθούμε, να διάλεξουμε σε άδεια προσαπικό
 που δεν του είχαμε εμπιστοσύνη, κ.λ.π. Δεν έγινε τίποτε τέτοιο
 και μείναμε ήσυχοι ότι δεν θα γίνει τίποτα. Μάλιστα χαρακτηριστικά
 -μπορεί να είναι μία λεπτομέρεια- την Κυριακή το βράδυ εγώ είχα
 πάει σ'ένα γάμο στη Γιαλούσα, σ'ένα κυπριακό σπίτι, και γύρισα
 στο σπίτι γύρω στις 4 η ώρα, στις 7.30' ήμουν στο γραφείο μου.
 Στις 8.30' η ώρα, ο υποδιοικητής μου, υποπλοίαρχος Δούκας, έρχεται
 και μου φέρνει ένα σήμα, που έλεγε, συναγερμός, ^{και} αμαζλήψει, στείλτε
 δυό τορπιλακάτους, ενώ πέρα από ότι οι τορπιλάκατοι ήταν μηδέν
 και δεν έπρεπε να απασχολούνται με αλλότρια. Να σταλούν στο λιμά-
 νι, να μην επιτρέψουν την έξοδο πλατάνι μέσων, κ.λ.π. Εξήντα άνδρες
 να φύγουν με τον Ντάνο και τον Αρμενιάκο -ο Αρμενιάκος Ανθυποπλοίαρ-
 χος- και να πάνε στην Λευκασία για προστασία από τους Μακαριακούς,
 των ενδιαιτουμένων σ'ένα στρατόπεδο εκεί ανδρών της ναυτικής
 διοικήσεως, δηλαδή του Αρχηγείου Ναυτικού στην Κύπρο.

3/18. (E.S.)

14

2.10.1986

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Μία διευκρινιστική ερώτηση: Αυτό "το μηδέν", τι θα πεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Οι τορπιλάκατοι ήταν ρωσφινής κατασκευής του 19~~5~~4.

Παρελήφθησαν αφού είχαν διαθεί στους Αιγαίνους από το κυπριακό ναυτικό το 1964 και έκτοτε, επειδή δεν έδιναν ανταλλακτικά, οι μηχανές δεν ήταν σε καλή κατάσταση, με αποτέλεσμα οι τορπιλάκατοι με έναν πλούντιας ώρας και πλέον, ερχόταν ~~τη~~ ρυμουλκούμενες ή με μιά μηχανή.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ : Ευχαριστώ.

(ΒΔ)

δ

1/1BA

ΒΠ

2.10.86

15

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να ρωτήσω κάτι σχετικά με τις τορπιλακάτους;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ρωτήστε. Αλλά είπαμε μέσα στα πλαίσια του χρόνου, 'Αλλωστε πήραμε και την απόφαση αργότερα να εξετάζουμε τρεις μάρτυρες και πρέπει να συνηθίσουμε στο ρυθμό αυτό.

Ορίστε, κύριε Λιβανέ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Γνωρίζετε, κύριε μάρτυς, αν έχουν καμία σχέση οι τορπιλακάτοι αυτοί με το μετέπειτα αρχηγό του Ναυτικού Αραπάκη;

ΜΑΡΤΥΣ: Σχέση;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Αν έχει αναμειχθεί στη μεταφορά τους στην Αίγυπτο και από την Αίγυπτο στην Κύπρο.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν το ξέρω.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε μάρτυς, υπάρχει και μία άλλη αναφορά σας εδώ η οποία υποβάλλεται στο πρώτο επιτελικό γραφείο του αρχηγείου Ναυτικού.

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 2 Σεπτεμβρίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στις 3 Σεπτεμβρίου.

Και υπάρχουν και ορισμένα σήματα εδώ, αλλά δεν είναι ανάγκη

2/1BA

ΒΠ

2.10.86

16

να τα βεβαιώσετε εσείς, γιατί είναι επίσημα αντίγραφα.

(Στο σημείο αυτό επιδεικνύεται στο μάρτυρα η από 3.9.74 αναφορά του).

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, την επιβεβαίωνα και αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αναφέρεσθε και στο περιεχόμενο αυτής;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να προσθέσω ότι βάσει αυτής της αναφοράς μου, ο μετέπειτα, μετά από τον αύριο Αραπάκη, αύριος Εγκολφόπουλος, του οποίου είχα την τιμή να είμαι υπασπιστής κάποια χρονιά, με φώναξε

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Όταν δηλαδή ήταν αρχηγός του Ναυτικού;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όταν ήταν αρχηγός Κρητικού και Ιουνίου πελάγους στην Κρήτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παλαιότερα δηλαδή.

*Δ. Αργοράφεια
4 Λεζεγία* ΜΑΡΤΥΣ: Άγο παλαιότερα. Στη συνέχεια όταν ήλθε υπαρχηγός, πήγα και εγώ ιροβούσα.

40 χαρτικές στο αρχηγείο Ναυτικού στην Κλαυθμώνας. Δηλαδή και με φώναξε. Του εξιστόθρηκε ο Ναυτικός της αρχηγούς το 1975

Διέπουσε και η θέση του γεγονός και του είπα ότι έχω την αναφορά μου η οποία δυστυχώς

δεν έχει πειραχθεί και τελικώς διέταξε ΕΔΕ. Βάσει της ΕΔΕ αυτής, νομίζω και εκτιμώ, ότι απεδόθησαν τα του Καΐσαρος των Καΐσαρι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή;

*Διέπουσε και πρετέρες
διεύθυνσης* ΜΑΡΤΥΣ: *Εμεγκός διοικητικής εξέτασης.*

3/1BA

ΒΠ

2.10.86PP

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το κατάλαβα αυτό. Είπατε ότι απεδόθησαν τα του Καΐσαρος τα Καΐσαρι. Δηλαδή ποιός εδικαιώθη και ποιός δεν εδικαιώθη;

ΜΑΡΤΥΣ: Όποιοι δεν εδικαιώθησαν, έφυγαν από το Ναυτικό. Άλλοι τιμωρήθηκαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιοί είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι πολλούς. Θυμάμαι πάντως τον κύριο Παπαγιάννη, τον κύριο Ντάνο, τον κύριο Ταβλαρίδη....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο Ταβλαρίδης ήταν Κυβερνήτης, του Λεβέντης;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και ο κύριος Ντάνος ήταν αυτός που είπατε προηγουμένως;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αύτοί τιμωρήθηκαν και έφυγαν. Έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Και ο κύριος Παπαργύρης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Και ο Παπαγιάννης.

ΜΑΡΤΥΣ: Και ο Παπαγιάννης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο Παπαγιάννης ήταν ο ναυτικός διοικητής. Έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

4/1BA

BΠ

18

2.10.86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο Παπαργύρης ήταν πλωτάρχης τότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν πλωτάρχης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο κύριος Τσαταλός εδικαιώθη.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κατ ο άλλος που είπατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Κανδαλέπας, και ο Δούκας ο υποδιοικητής μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πέστε μου τώρα χρονολογικά, στις 15

του μηνός τη¹ έγινε στο ναυτικό σας σταθμό. Είχατε καταλάβει τίποτα για το κίνημα πριν;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στις 10 του μηνός τον καλέσατε και του είπατε ότι εσείς και οι αξιωματικοί σας Τσαταλός ήλπι. δεν συμφωνείτε, δεν λαμβάνετε μέρος, δεν μετέχετε. Ο Ντάνος, ενώ αρχικά ήταν διατεθμένος έτοι, τελικά δέχθηκε.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πέστε μου τη¹ έγινε στις 11, στις 12, στις 13 και στις 14;

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Σιωπή.

5/1BA

BII

2.10.86

19

ΜΑΡΤΥΣ: Σιωπή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στις 14 μήνως καταλάβατε τι πρόκειται να γίνει την επομένη;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Σας είχε πει πότε προοριζόταν να γίνει;

ΜΑΡΤΥΣ: Για τις 15 στις 2 η ώρα τη νύκτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Για τις 15 στις 2 η ώρα τη νύκτα σας το είπε στις 9 του μηνός. Και στις 10 του μηνός όταν του είπατε εσείς ότι δεν μετέχετε, σας είπε ότι ματαιώθηκε.

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 10 του μηνός.

The image shows two handwritten signatures. On the left is a signature that appears to be 'Σιωπή'. To its right is another signature, possibly 'ΠΑ', which is likely the signature of the judge or the recorder. Below these signatures is the handwritten text 'ΠΑ'.

(BA) 1/1 PA (Θ.Σ.) 2-9-86

20

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στις 15 του μηνός, από την ώρα που εξεδηλώθη, την νύκτα της 14ης προς 15η δεν καταλάβατε τίποτα ; Δεν σας εδόθη καμία εντολή ;

ΜΑΡΤΥΣ . Απ' ότι ξέρω δεν εξεδηλώθη στις 2 την νύκτα, αλλά στις 8.30 το πρωί ήρθε ένα σήμα το οποίο έλεγε συναγερμός και ο υποδιοικητής δούκας να πάει στο ΚΑΟΑ με ορισμένους ναύτες - τα ΚΑΟΑ ήταν τα θέρετρα των στρατιωτικών στην Αμόχωστο - για προστασία των γυναικοπαίδων . Ο Κανδαλέπας και ο Τσαταλός να πάρουν τις ζΤΑ τορπιλακάτους και να πάνε έξω από το λιμάνι και να μην επιτρέπουν την έξοδο από το λιμάνι , Ο Ντάνος και ανθυποπλοίαρχος Αρμενιακός , μηχανικοί και οι δύο, να πάρουν 60 ανδρες και να πάνε στο ΒΜΗ - έτσι λεγόταν το στρατόπεδο που ενδιαιτώντο οι ναύτες της ναυτικής διοικήσεως της Κύπρου . Δηλαδή οι δύο οι ναύτες , του επιτελείου του .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και τι άλλο έλεγε το σήμα αυτό ;
ΜΑΡΤΥΣ . Έλεγε να αναφέρουμε εκτέλεση .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Έλεγε και για τυχόν αντίσταση που θα συναντούσατε ;

ΜΑΡΤΥΣ . Αυτό αν δεν απατώμαι δεν το έλεγε στο σήμα . Μας είχε πει ότι όποιαδήποτε αντίσταση συναντήσουμε - το είχε πει όταν

2/1

PA

(θ.ε.)

2-10-86

21

ήλθε στις 9 του μηνός - οποιοισδήποτε φέρει αντίσταση να εκτελείται.

επί τόπου . Αυτήν/ την φρασεολογία χρησιμοποίησε .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ναι, ένα ακριβές αντίγραφο *

από το σήμα έχω εδώ . Να δούμε αν αναφέρεσθε σε αυτό .

ΜΑΡΤΥΣ . Ένα ήταν το σήμα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Αυτό είναι του ναυτικού διοικητού

Κύπρου , του κ. Παπαγιάννη ;

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Αυτό φαίνεται ότι εστάλει στις

8.18' το πρωί της 15ης Ιουλίου .

ΜΑΡΤΥΣ . Στις 8.30' μου το έφερε ο υποδιοικητής μου .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Υποδιοικητής σας ποιός ήταν ;

ΜΑΡΤΥΣ . Ο υποπλοίαρχος Δούκας .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Δέξι το σήμα : " 'Αμα λήψῃ

έλθετε σε συναγερμόν και ενεργείσατε ως κάτωθι . Αποστείλατε

ένοπλον διεισδύταν υπό Δούκα εις ΚΑΟΑ δι' ασφάλειαν περιοχής .

Αποστείλατε δύναμιν υπό 60 ενόπλων υπαξιωματικών και ναυτών υπό

Ντάνον και Αρμενιάκον εις ΒΜΗ Λευκωσίας . Δύο ΤΑ απομονώσουν

λιμένα Αμμοχώστου από πάσης κινήσεως και κυρίως πλοίων και πλοια-

ρίων . Όπου συναντήσετε αντίστασιν πατάξετε αυτήν δια των όπλων.

3/1

ΠΑ

(Θ.Σ.)

2-10-86

22

Δεύτερον αναφέρατε λήψιν και έναρξην εκτελέσεως " .

Αυτό ήταν το σήμα το οποίο λάβατε στις 8.30' το πρωί .

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Τι κάματε από αυτά :

ΜΑΡΤΥΣ , ' Εκανα γενική κλήση και εξετελέσθησαν όλα αυτά . Δηλαδή

οι κινήσεις . Το να πάνε στο λιμάνι οι δύο τορπιλάκατοι , ο Δούκας
να πάρει
στην Αμόχωστο ————— και ο Ντάνος με τον Αρμενιάκο να πάνε στο

ΒΜΗ . Από κει και ύστερα όμως έγιναν αλλιώς .

Από ότι μου είπαν στη συνέχεια αυτοί δεν κάθησαν στο ΒΜΗ,
 οι 60 άνδρες, αλλά πήγαν στο ναυτικό νοσοκομείο . Δεν ξέρω τι κά-
 νανε εκεί . Θα πω μόνο αυτά που ξέρω . Πήγαν, λοιπόν, στο ναυτικό
 νοσοκομείο και άκουσα ότι πολλοί Κύπριοι ήταν εναντίον τους .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Εσείς το ακούσατε αυτό .

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα . Στη συνέχεια ενώ γύρισε ο Αρμενιάκος με μερι-
 κούς ναύτες, ο Ντάνος πήγε και κάπου άλλού και εμάχετο . *Και* αυτό
 εκ πληροφορίας .

(v)

TA
 1/1 N (Γ.Π.) 2-10-86
 23

'Όταν δε επέστρεψαν ο Ντάνος με τους ναύτες, ερχόντουσαν στη βάση και ενώ στα 2-3 χιλιόμετρα ήταν τουρκικό χωριό, απ'έξω από την βάση, άρχισαν τους πυροβολισμούς αλλαλάζοντες ως ήρωες. Εγώ οργισμένος γιατί αυτό ήταν "πλιάτσικο" έβαλα τις φωνές να σταματήσουν αμέσως τους πυροβολισμούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δε ποιό χωριό ήταν απ'έξω είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το θυμάμαι. Πάντως μου είπε ο Ντάνος ότι είχαν άδεια από τον ναυτικό διοικητή, για να πυροβολούν. Βέβαια έφεραν κάτι δύλα κυνηγετικά, κάτι τρανζίστορς κ.λ.π. τα οποία τους τα είχε δώσει ο κύριος Παπαγιάννης για να τα δώσουν σε διάφορους αξιωματικούς και υπαξιωματικούς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Με δώρα τους τα είχε δώσει; Δάφνυρα ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, λάφυρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πού τα βρήκαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Είπαν αυτοί ότι τους τα είχε δώσει ο κύριος Παπαγιάννης.

ΜΑΡΤΥΣ: Και τους είπε και που να τα δώσει. Έτσι είπε ο Ντάνος.

A. J. C.

A. J. C. *P.*

2/1 N (Γ.Π.) 2-10-86

24

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ: Πού τα έδωσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν δεν απατώμαι, ένα κυνηγετικό όπλο στον ανθυπασπιτή

Αγιασοφήτη, ένα άλλο όπλο είχε ο Ντάνος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τέ όπλο;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι, κύριε Πρόεδρε αν ήταν κυνηγετικό. Είναι ακριβώς

αυτά που γράφω μέσα στην αναφορά μου. Βέβαια ό,τι πήρα είδηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το όπλο που είχε ο Ντάνος, ασφαλώς

το χαρακτηρίζετε στην έκθεσή σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα διεί γράφω εκεί.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν διαβάσατε την εκθεσή σας πριν έλθετε

εδώ;

ΜΑΡΤΥΣ: Τη διάβασα, αλλά δεν θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτά τα τρανζίστορς μήπως χρεια-

ζόνταν στις τορπιλακάτους;

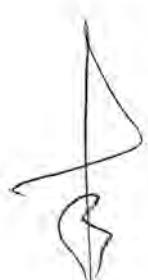
ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

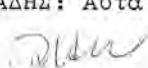
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Ετσι ελέχθη εδώ από τον κύριο

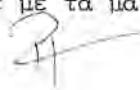
Παπαγιάννη. Αυτά είπε πως τα έδωσε, γιατί ήταν χρήσιμα στις τορπιλακάτους.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, κύριε Πρόεδρε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Αυτά τα είδατε με τα μάτια σας;

3/1 N

(Γ.Π.)

2-10-86

25

Γ Πάντων

Σίδην ποὺς ἔφερε
Ἐπιτρόπος που οι
ναύαρχος σὲν εἰχαν
κέρει μὲν δραπιώ
ζινέτειν αὐτὸν
τὰς πορέματας ἔγει

ἄνθρωπον τοῦτον
λέγων τοποθετεῖσθαι
πορέματαν εἶται
χειρωναὶ εἰσὶν
τὸν τὰς ἔφεραν τὴν
εὐθὺς εἴδειν
τοῦτον τοντάνειν

ΜΑΡΤΥΣ: Τα είδα. Δεν θυμάμαι αν ήταν 2-3 ή πως 4 ήταν. Στην αναφοράς στην εἰσήγηση μου γράφω αυτά που είδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τα φύλλα ικανότητός όλων των μουναράδων ποιοτήτων.

(N)

1/1 ΓΡ E.K. 2.10.86

26

Δηλαδή άρχισε ξαφνικά από κείνη την ημέρα να μου φέρεται λίγα
υποτιμητικά. Το μόνο καλό ήταν ότι οι αξιωματικοί παρά το ότι
έβαλε τον Δούκα ως Διοικητή, τον Υποδιοικητή μου κλπ.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Πότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μετά από την πρώτη φάση του πολέμου. Παρά ταύτα μου έκανε
εντύπωση ότι οι αξιωματικοί μου ενώ έκανα κλήση και τους είπα ότι
εσείς δεν χρειάζεσθε να έλθετε διότι δεν υπάγεσθε πλέον υπ' εμέ,
ήρθαν μου δώσαν αναφορά όλοι οι αξιωματικοί, είδα δηλαδή ότι οι
αξιωματικοί δεν είχαν ενστερνισθεί καθόλου αυτά του κυρίου Παπαγιάν-
νη.

Γ. Σ. Ε. Ζ. Η. Β.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα. Τέλος πάντων. Παρακάτω
τώρα. Ξέπαμε 16, 17, 18, 19 ότι δεν είχατε υπόψη σας, στις 20 του
μηνός είχατε καμία ένδειξη πριν ότι επίκειται τουρκική εισβολή;

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, όπως γράφω στην αναφορά μου βέβαια είχε πει
ο κύριος Παπαγιάννης ότι τις τορπιλακάτους αφήστε τις διότι δεν
ηινδυνεύουμε από τους Τούρκους, θυδεμία πληρωμοία είχαμε εμείς, το
μόνο ότι επειδή έπαιρνα κάτι πληρωμοίες από το ραντάρ που μιλούσε
στον κύριο Παπαγιάννη, είδαμε ότι υπήρχαν στόχοι, μερικοί στόχοι
επάνω στο Ακρωτήρι του Αποστόλου Ανδρέα στη Βορειοανατολική πλευρά

2/1 ΓΡ Ε.Κ. 2.10.86

27

Και μου λέει,ⁱⁱ είναι έτοιμοι οι τορπιλλάνατοι να πάμε επάνω; Του λέω,ⁱⁱ
 κοιτάχτε να δείτε οι τορπιλλάνατοι ⁱⁱξέρετε ότι για πολύωρους πλόες δεν
 είναι. Εάν όμως πρέπει να πάνε, θα πάνε. Και μου λέει,ⁱⁱ ας δεν χρειά-
 ζεται να πάνε, διότι ήδη ανέστρεψαν και πήγαιναν προς την Κυρήνεια.ⁱⁱ
 Εκείνο το βράδυ από ότι μου είπε αξιωματικός του στρατού, ένας ταγματάρ-
 χης ζέρβας τότε, στις 11.30 είπε στο ΓΕΕΦ;ⁱⁱ Μύριοι εγώ πάω για
 ύπνο δεν συμβαίνει τίποτα. Και έπεσε για ύπνο.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Ο Παπαγιάννης;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Τουλάχιστον έτσι μου είπε ο ταγματάρχης ζέρβας τότε,
 ότι γράφω μάλιστα και μέσα στην αναφορά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Εν τω μεταξύ έξω από την Κυρήνεια ήτανε 3 ή 5 στόχοι, αντιτορ-
 πιλλικά, όπως έμαθα ειν των υστέρων. Αυτά δεν τα είδα, μου τα είπαν.
 Και λίγο μακρύτερα δηλαδή στα 7 ή 8 μίλια ήταν και άλλοι στόχοι, καμιά
 15μα, που ήταν τα μεταγωγικά τους. Εκείνη τη στιγμή, ο Παπαγιάννης
 φαίνεται ότι ξύπνησε εν τω μεταξύ τη νύκτα και ενώ τα είδε αυτά υπήρχαν
 δύο τορπιλλάνατοι στην Κυρήνεια, οι οποίες κανονικά ανήκαν σε μένα.

Αλλά βέβαια, σαν προϊστάμενο ιλιμάνιο τους έδωσε απευθείας διαταγή
 και στις 5.10' επήραμε σήμα εμείς κοινοποιημένο, ότι απέπλευσαν δύο
 τορπιλλάνατοι, χωρίς να έχω ενημερωθεί. Διότι, για να είμαι ειλικρινής

QWU

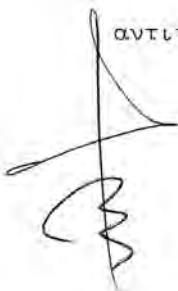
P

3/1 ΓΡ Ε.Κ. 2.10.86

28

ποτέ δεν θα συνένούσα με το φως της ημέρας, γνωστής της θέσεως των
 τορπιλλαιάτων μέσα εις το λιμανάκι της Κυρήνειας, να βγουν με φως
 ημέρας τη στιγμή που ήσαν 5 αντιτορπιλικά στα 3 μίλια και είχαν
 αρχίσει να πιτανταί αεροσκάφη να βγουν για να δουν, τι κάνουν τα

αντιτορπιλικά.

(EZ)

(FP)

1/1 EZ: _____ A.M. 2-10-86 29

Ως είναι γνωστό, οι τορπικαλάτοι στηρίζονται, έχουν όπλα του αιφνιδιασμό. Δηλαδή, μέρα ή νύκτα, έχουν θέσεις αποκρύψεως, δηλαδή σε σημεία δύνωστα, που να μη φαίνονται, που να μην γνωρίζουν που είναι, για να εξορμήσουν και με την ταχύτητά τους να αιφνιδιάσουν τον εχθρό. 'Όταν δύναται γνωστή η θέση τους απ'έξω τα αντιτορπιλικά, με μειωμένη ταχύτητα οι τορπικάτοι, πολύ μειωμένη, δεν πήγαιναν παραπάνω από 26-28 κόμβους....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μειωμένη πάντοτε, ή μειωμένη εκείνες τις μέρες;

ΜΑΡΤΥΣ: Πάντοτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πάντοτε. Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Μόλις βγαίνουν λοιπόν οι τορπικάτοι, τα αντιτορπιλικά, κύριε Πρόεδρε, έχουν σύστημα πυροβολικού, το οποίο δεν είναι τώρα σύγχρονο, είναι αρκετών χρόνων, που μπορούν αμέσως να το εγκλωβίσουν και δεν είναι δυνατόν να ξεφύγουν οι τορπικάτοι. Βεβαίως το θεώρησαν αμελητέο και τα αντιτορπιλικά να ασχοληθούν με τις τορπιλατούς και ασχολήθηκαν τα αεροσκάφη, τα τουρκικά. Εκεί λοιπόν απ'έξω, στο τηλεφωνικό κέντρο - γιατί εκείνη τη βραδυά από διαί-

2/1 EZ.

A.M. 2-10-86

30

σθηση δεν είχα κοιτηθεί καθόλου, 19 προς 20 μιλώ - μπαίνω στο τηλεφωνικό κέντρο και ακούω δυστυχώς το συγχωρεμένο τον υποπλοί-αρχο Τσομάκη, εξαιρετικό παιδί, εξαιρετικός αξιωματικός, να λέει "βαλόμεθα, βαλόμεθα, βαλόμεθα". 'Όταν λοιπόν, ακούω τον κύριο παπαγιάννη και του έλεγε από την ΣΣΒ, κάτι να του αναφέρει, τον καλούσε, από κεί και ύστερα δεν ακούσθηκε τίποτε. Διότι η μια πήγε αύτανδρος, *ένας* αν δεν απατώμαι σώθηκε, και ή άλλη που ήταν υπό ένα σηματοφόρο εξ Ελλάδος, γύρισε προς την Επρά και ήμαρά το ότι είχε χτυπηθεί κατόρθωσαν να σωθούν όλοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πώς ελέγετο αυτός ο εξ Ελλάδος;

ΜΑΡΤΥΣ: Βερύκιος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και ο μακαρίτης ο Τσομάκης που λέτε, σκοτώθηκε μέσα στην τορπιλάκατο που αύτανδρη *ρυθμικές*;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο Βερύκιος ζει;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τώρα ζει. Και είναι εν ενεργείᾳ;

ΜΑΡΤΥΣ: Τώρα δεν ξέρω αυτή την στιγμή αν ζει.

3

Διδυ

Δ

3/1 EZ. A.M. 2-10-86

31

Νέο παιδί ^{είνατη} και εύχομαι να ζει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εν ενεργεία πρέπει να είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, Ήταν επίκουρος, δηλαδή υπηρετούσε την θητεία του, έφεδρος. Ήταν του Εμπορικού Ναυτικού, δηλαδή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα.

Παρακαλώ επίσης πολύ να μου πείτε, έναν Πετρόπουλο, επίκουρος και αυτός, σημαντοφόρος, τον ξέρω απεις;

ΜΑΡΤΥΣ: Πετρόπουλος;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πετρόπουλος Βασίλειος.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν τον θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Που ήταν υπό μονάδα ναυτικού σταθμού Κυρηνείας.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, δεν τον θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν το θυμάσθε,

^{ένας}

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, γιατί εκεί ήταν ανθυπασπιστής Γαλατοάτος, αρχικελευστής τότε. Αυτόν δεν τον θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Για πέστε μου: Κανένα σήμα, μήπως πριν γίνει αυτή η ιστορία, στις 3 περίπου η ώρα της 19ης, την

B
JAN
P

P

4/1 EZ. A.M. 2-10-86

32

νύκτα δηλαδή της 19ης, μήπως ο μακαρίτης ο Τσομάκης σεισέτηκε πελ
τίποτε για κανένα σήμα τούρκων που είχε συλλάβει;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Πόσοι πνίγηκαν, κύριε Πρόεδρε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εννέα εμείς πέρα και ένας τραυματίσθηκε.

Κύριε Πρόεδρε, ξέχασα μόνο να πω το εξής: Για το "Λεβέντης" στις
13 του μηνός είχε κληθεί ο Ταβλαρίδης από τον Παπαγιάννη στην ναυτι-
κή διοίκηση επάνω.

(Δ)

(ΕΖ)

1/1Δ.

(Ι. Β.)

2.10.1986

33

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης): Ο Ταβλαρίδης, τι βαθμό είχε;

ΜΑΡΤΥΣ: Υποπλοίαρχος.

Του είχε πει να πάει στη Λευκωσία, και εκεί του έδωσε εντολή να πάει στην Πάρο. Και στις 14 του μηνός, απέπλευσε από το λιμάνι της Αμμοχώστου, χωρίς να εκδύσει τα σήματα που προεβλέποντο, τη στιγμή που ήμουν εγώ διοικητής του γιατί του είπε να μην τα εκδύσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης): Και χωρίς να σας αναφέρει τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτα. Και του είπε ειδικά να μην μου αναφέρει τίποτα και να μην εκδύσει τα απαιτούμενα σήματα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Γιατί αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Γιατί ήξερε ότι θα αντιμέρασε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης): Ο κύριος Παπαγιάννης ισχυρίσθηκε ότι η κυβέρνηση του "Λεβέντη" ανήκει στον ίδιο κατ'ευθείαν και όχι σε σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι κατ'αντιπαράσταση δεν μπορεί να το πει αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης): Θα δούμε. Μπορεί να γίνει κι αυτό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: "Επιχειρησιακώς", είπε ο κύριος Παπαγιάννης.

ΜΑΡΤΥΣ: Επιχειρησιακώς είχε τη δυνατότητα, και τις τορπιλλακάτους να τις κινήσει, όπως και το λεβέντη! Άλλα το να μην εκδοθούν τα σήματα και να μην ενημερωθεί ο πρώτος Διοικητής, ο άμεσος προϊστάμενός του,

αλτ

Ρ

2/Δ

I. B. 2.10.86

34

νομίζω δεν είχε το δικαιώμα, κύριε Ναύαρχε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Είχε διαταχθεί ο "Λεβέντης" να μετακινηθεί, χωρίς την δική σας άδεια και χωρίς να εκδόσει τα σήματα.

Πήγε στην Πάφο. Πότε πρέπει να έφθασε στην Πάφο;

ΜΑΡΤΥΣ: Την ίδια ημέρα, το βράδυ. Στις 14.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή, όταν ξυπνήσατε στις 15 του μηνός και άρχιζε το πραξικόπημα, ο "Λεβέντης" ήταν στην Πάφο;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιός ήταν ο σκοπός της μετακινήσεως του;

Πρόσιτο Ιούλιος
και Αύγουστος
2000

ΜΑΡΤΥΣ: Ήγε για ποιό σκοπό το έστειλε, δεν ήξερα. Επέστρεψε, όμως, ο "Λεβέντης" από την Πάφο ^F στις 15 το βράδυ, αν δεν απατάμαι, στη ναυτική βάση χρυσούλης, εκεί που ήμουν εγώ. Πήρε τρόφιμα, υλικά, νερό και είπε ο κύριος Παναγιάννης να επιβιβάσουμε και έναν υποπλοίαρχο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Όταν ήλθε το "Λεβέντης", ο κ. Ταβλαρίδης, δεν σας είδε εσάς;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι σας είπε, που ήταν χαμένο από τις 14 έως τις 15;

ΜΑΡΤΥΣ: Μου είπε, ήμουν στην Πάφο. Και έχω την εντύπωση ότι εκείνη

3/1Δ.

(I.B.)

35

2.10.1986

την ημέρα, δεν κτύπησε. Τον είχε διατάξει να πάει στην Πάφο. Και όταν επανήλθε και πήρε τα υλικά, δεν επεβιβάσθη υποπλοίαρχος, γιατρός. Δεν δέχτηκαν ούτε ο Τσαταλός, ούτε ο Κανδαλέπας να επιβούν, γιατί είπε ο Ταβλαρίδης ότι έχει εντολή να κτυπήσει την Πάφο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ταύτα στις 15 του μηνός, που επανήλθε το "Λεβέντης".

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Κι' αν δεν απατώματε επεβιβάσθη ένας ελληνοκύπριος σημαντιφόρος και έψυγε.

'Επειτα, απόω" ΕΣ-ΡΣ-ΒΙ"-το ραδιοτηλέφωνο- χωρίς να ξέρει ο κ. Παπαγιάννης ότι τον ακούμε, άκουσα με τ' αυτιά μου να λέει ο Ταβλαρίδης ότι "η περιοχή είναι κατακημένη". Και ενώ το φώναζε, του φώναζε και ο κ. Παπαγιάννης :" Βάρα, βάρα"!

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ας ήταν κατακημένη περιοχή;

ΜΑΡΤΥΣ: Το άκουσα με τ' αυτιά μου!

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: 'Αλλοι το άκουσαν; 'Η μόνο θεοίς το ακούπατε;

(O.)

(Δ)

1/1 O (E.M) 2.10.86

36

ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ λέω αυτό που άκουσα. Θα το άκουσε και ο υποδιοικητής ο Δούκας φαντάζομαι, δεν θυμάμαι αυτή τη στιγμή ποιός άλλος το άκουσε. Αυτό ήταν εις επήκοον των ραδιοτηλεγραφητών των Κυπρίων και εμού και όλων.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Πρέπει να το άκουσαν;

Βεβαίως
ΜΑΡΤΥΣ. Ηρέπει να το άκουσαν. Άλλοι μόνο αν το άκουγα εγώ μόνο, ήταν εις επήκοον όλων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ποιός άλλος ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Πρέπει να ήταν ο Δούκας, ο ραδιοτηλεγραφητής, και Ελληνοκύπριοι ναύτες που ήταν εκεί, πιθανόν ένας υπαξιωματικός Αθανασούλης που ήταν επί της συνεννοήσεως, άλλους δεν θυμάμαι κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο Δούκας και ο υπαξιωματικός

Αθανασούλης υπηρετούν ήδη;

ΜΑΡΤΥΣ. Ο Δούκας ήταν υποδιοικητής μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Υπηρετεί ήδη;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως υπηρετεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο υπαξιωματικός Αθανασούλης υπηρετεί;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω κύριε Πρόεδρε.

2/1 O (E.M) 2.10.86

37

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο Δούκας με τί βαθμό υπηρετεί;

ΜΑΡΤΥΣ. Πρέπει να είναι πλοίαρχος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και άκουσε και αυτός το "βάρα, βάρα"; Βάρεσε;

ΜΑΡΤΥΣ. Με συγχωρείτε κύριε Πρόεδρε, πρέπει να το άκουσε. Γιατί είμασταν δίπλα στην 55B.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τελικώς βάρεσε στην κατοικημένη περιοχή;

ΜΑΡΤΥΣ. Απ' ό,τι μάθαμε βάρεσε. Το τί έγινε δεν ξέρω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Στην κατοικημένη περιοχή βάρεσε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σας παρακαλώ αν θέλετε μη μου διασπάτε την προσοχή.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Με συγχωρείτε κύριε Πρόεδρε, θέλω να επανέλθω σε μία δική σας ερώτηση. Είπατε γιατί πήγαν στις 14 και γύρισαν στις 15 και δεν απήντησε ο κ. μάρτυς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Σας είπε κύριε μάρτυς γιατί έφυγε στις 14 και γύρισε πάλι στις 15; Είπατε ότι σας είπε ότι πήγε στην Πάφο. Κατόπιν διαταγής τίνος;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μου είπε. Άηλαδή 99,99%, γιατί σας λέω ότι δεν θυμάμαι, γιατί αλλιώς θα το έβαζα στην αναφορά μου, δεν θυμάμαι εάν

M.J.C.

P

B

3/1 O (E.M) 2.10.86

38

μου είπε τιποτε άλλο. Νομίζω ότι απλώς μου είπε, είχα διαταγή να πάω στην Πάφο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είπε όμως ότι έχει νέα διαταγή να πάει στην Πάφο.

* * *

ΜΑΡΤΥΣ. ^P Το είπε αυτό στον Κανδαλέπα. Και ήλθε ο Κανδαλέπας και μου λέει, εγώ δεν επιβαίνω κατόπιν αυτού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο Κανδαλέπας υπηρετεί τώρα;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εδώ ένας Πετρόπουλος, ο οποίος

λέει ότι ήταν επίκουρος σημανθόρος, λέει ότι ο τότε υπόπλοιαρχος, ο μακαρίτης ο Τσομάκης, του είπε ότι τα τουρκικά πολεμικά πλοία δίνουν σήματα προς το τουρκοκρατούμενο νάστρο του Αγίου Ιλαρίωνα. Παρακαλώ να με ενημερώσετε σχετικώς με τα σήματά του, του είπε ο Τσομάκης του Πετρόπουλου. Το σήμα ήταν το εξής λέει: "Θα καλύπτεσθε από θαλάσσης με κορβέτες. Απόβασις άρχεται από δην πρωΐνην".

Πιθανή απόβασις περιοχή Βόσπορος - Κηρυνείας" και αυτό το έχει μετά και εγγλέζικα. Και λέει ότι το ανωτέρο σήμα το ανέφερε στο διοικητή ο Πετρόπουλος. Ούτος ειδοποίησε το ΓΕΕΦ, ναυτική διοίκηση Κύπρου, τον διοικητή τον δικόν του δηλαδή και το τρίτο τακτικό συγκρότημα ότι η απόβαση κατά πάσα πιθανότητα θα γίνει από το

4/1 O (E.M) 2.10.86

39

Βόσπορο, συμφώνως προς το προαναφερθέν σήμα. Είχατε ιδέαν εσείς αυτού του σήματος;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ο κ. Τσομάκης δεν σας είχε πει τίποτε;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. Δηλαδή να σκεφθείτε ότι άρχισαν μετά από το όπι ακούσαμε ότι εσίγησαν οι τορπιλάκατοι, που έλεγε βαλλόμεθα, βαλλόμεθα, βαλλόμεθα και εσίγησαν αμέσως παρά τις κλήσεις του κ. Παπαγιάννη, επενέβην τότε και του είπα, κύριε Παπαγιάννη, γιατί είναι αληθεια ότι εκείνη τη στιγμή, σωστά βέβαια, ήταν πολύ συγχυσμένος, όταν άκουγε τέτοιο πράγμα και εσίγησαν οι τορπιλάκατοι, και επενέβην και του λέω, για να σώσουμε τις δύο άλλες τορπιλακάτους να βγούμε έξω και να επιβιώσουμε ούτως ώστε την νύχτα, γιατί περίμενα εγώ ότι την νύχτα, διότι επρόκειτο σύμφωνα με τα σχέδια αν ερχόντουσαν οι Τούρκοι να κάνουν απόβαση προς την πλευρά της

Αιγαίοχώστου -

(σ)

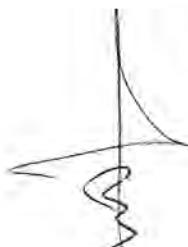
(ο)
1/1 σ A.M. 2-10-86.

40

Ψα επιβιώσουμε κατ' την νύχτα να κάνουμε όπως μπορούμε μία τορπιλική επίθεση, μόλις δούμε στόχους κατ' ερχόντους. Κατ' μου λέει ο κυρίος Παπαγιάννης "συμφωνώ",

Βέβαια βγαίνοντας από το λιμανάκι, με κυβερνήτη τον Κανδαλέπα επέβαινα εγώ ως διοικητης του και στην άλλη ο Τσαταλός. Κατ' βεβαίως του Τσαταλού χάλασε και έμεινε τελικώς μέσα στο λιμανάκι και μεις πήγαμε νοτίως του Μπογαζίου. Ήκεί στο **ΣΑΛΑΜΙΣ ΒΑΥ** ήταν ένα ξενοδοχείο στο οποίο ακόμη έμεναν 'Αγγλοι τουρίστες, βέβαιοι όντες ότι δεν θα κτυπήσουν εκεί. Κατ' περιμέναμε με τις μηχανές εν λειτουργεία μέχρις ότου έλθει το σκότος. Κατ' αν δούμε στόχους να έρχονται προς τα εκεί να κάνουμε μία τορπιλική επίθεση. Δυστυχώς, δύμας, στόχοι δεν ήρχοντο προς τα κειματά ούτε είχαμε και τις πληροφορίες μας τι γινόταν από τη άλλη πλευρά. Δηλαδή εμείς ξούσαμε εν αγνοία από την πλευρά εκείνη. Το μόνο που ξέραμε είναι ότι άρχισαν σιγά-σιγά να εκδηλώνουν επιθέσεις εναντίον της βάσεως.

Η βάση έβιε τουλάχιστον 4 αεροσκάφη, τα δύο τα είδαμε που έπεσαν από τα δικά μας βόλια, τα άλλα 2 είχαν πάρει την κατούσα, πιθανόν δύμας να εβληθήσαν και από άλλα στρατόπεδα. Επεσαν 4 αεροσκάφη των Τούρκων. Κατ' δεν ετόλμησε κανένα άλλο αεροσκάφος να περάσει

Δικια

Ρ

1/2σ Α.Μ. 2-10-86

41

πάνω από τη βάση, διότι το πυροβολικό της βάσεως ήταν πάρα πολύ καλό.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Το σήμα αυτό το Τουρκικό μπορείτε να μας πείτε τι ταυτότητα είχε; Είναι σημαντικό. Αν θέλετε έχω εγώ πληροφορίες ότι το σήμα αυτό έφτασε στο γκύρο Μπονάνο στον Άγιο Ανδρέα με ένα λοχαγό επιτελή κάποιον παπαϊωάννου^{της} Βιπρεσίας ήληροφορίων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: Είναι οπτικό στο σήμα με σηματαγωγό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το πέρνω από μια κατάθεση ενός σημαιοφόρου πετροπούλου. Είναι σημαντικότατο, αλλά δε το επαληθεύουμε.

Δηλαδή αρχίζουμε να επαληθεύουμε αυτό το σήμα με την δήλωσή σας, Άλλα εν πάσῃ περιπτώσει αυτό θα εξετασθεί όταν θα έλθει ο κ. Μπονάνος ή οταν θα έλθουν άλλοι. Εγώ το πήρα από την κατάθεση ενός πετροπούλου σημαιοφόρου, ο οποίος λέγει και άλλα πράγματα. Θα ήθελα τώρα να ρωτήσω σχετικώς μ' αυτά.

Υπήρχαν στην Κυρήνεια, ανοικτά της Κυρήνειας, Αγγλικά αντιτορπιλικά τα οποία κτύπησαν την Κυρήνεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό τώρα το ακούω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το αεροπλανοφόρο ΕΡΜΗΣ υπήρχε εκεί:

ΔΙΔΩ

P

3/1 σ. A.M. 2-10-86

4/2

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω. Άκουσα όμως ότι υπήρχε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το ακούσατε πότε;

ΜΑΡΤΥΣ: Το άκουσα μετά από την πρώτη φάση του πολέμου, όταν είχα ανέβει ως ναυτικός διοικητής, μετά την αντικατάσταση από τον κ. Παπαγιάννη. Άκουσα ότι ήταν ένα αεροπλανοφόρο "ΕΡΜΗΣ" το οποίο πήρε τους τουρίστες. Αυτό είχα ακούσει μόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πήρε μας τώρα, σύμφωνα κατ' αρχήν με το σχέδιο που υπήρχε, ΑΦΡΟΔΙΤΗ 3 το λέγαν το σχέδιο; Με τι όνομα είχε καταχωρηθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ενθυμούμαι με τι όνομα. Άλλα θυμάμαι

ΧΡΙΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: "ΑΦΡΟΔΙΤΗ".

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε Φωτόπουλε, ρωτάω αν το ξέρει ο μάρτυς. Με συγχωρείτε πάρα πολύ, αλλά το μάρτυρα ρωτάω.

ΜΑΡΤΥΣ: Συγνώμη, αλλά δεν το θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Από αυτό το "δεν το θυμάμαι" κρίνονται πάρα πολλά πράγματα. "Δεν θυμάμαι", "δεν ξέρω", ή "δεν ενδιαφερθηκα να μάθω", από αυτά κρίνεται η επιτροπή τι σημαίνουν αυτά τα πράγματα.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό που ήξερα είναι ότι θα ήρχοντο δύο πυραυλάκατοι και ένα τρίτο υποβρύχια.

Δ. Α. Β. Ν. *P*

4/1 σ.Α.Μ. 2-10-86

43

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ελληνικά;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Εν ή περιπτώσει δηλαδή υπόρχε σύγκρουση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και μια και το προχωρήσατε αυτό το θέμα, ήρθαν αυτά τα υποβρύχια;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, εξ όσων γνωρίζω.

Φ (H)
ΔΩΣ

(σ)

1/1 ΗΓ Φ.Κ. 2.10.86

44

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Είχαν διαταχθεί να έλθουν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ούτε μάθατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Έμαθα, όταν πλέον είχα επαναπατρισθεί εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Όταν επαναπατριστήκατε, τι μάθατε ακριβώς και από ποιον τα μάθατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ενθυμούμαι από ποιον. Όταν ήλθα εγώ εδώ με τοποθέτησαν στο ΓΕΕΘΑ. Μάλιστα στη Διεύθυνη του Κυπριακού. Και εκεί από συζητήσεις των αξιωματικών άκουσα ^{είχαν} ότι/πάει δύο υποβρύχια, τα οποία στη συνέχεια επέστρεψαν. Αυτό μόνο άκουσα. Πώς και τι, δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Με συγχωρείτε. Δεν το κατάλαβα.

Είχανε πάει δύο υποβρύχια;

ΜΑΡΤΥΣ: Πηγαίνανε δηλαδή προς τα κει, αλλά ανεκλήθησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πήγαναν σύμφωνα με διαταγή, ή πήγαναν μοναχά τους;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι βέβαια. Πήγαναν σύμφωνα με κάποια διαταγή.

Πρέπει με κάποια διαταγή.

2/1 Η ΦΚ 2.10.86

45

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και μετά, λέτε, γυρίσαν πάνω.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Έτσι άκουσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Με τίνος διαταγή;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τότε που πήγατε εσείς στο ΓΕΕΘΑ,

Αρχηγός ΓΕΕΘΑ ποιός ήτανε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κύριος Αρμπούζης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και Αρχηγός του ΓΕΝ;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο κύριος Αραπάκης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εξακολουθούσε να είναι ο κ. Αραπάκης, όταν πήγατε εσείς εμεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μήπως λοιπόν συνεζητείτο εάν ο κύριος

Αραπάκης είχε διατάξει να φύγουν, να πάνε και στη συνέχεια ^{τα} αγανε-

κάλεσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το γνωρίζω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εάν γινόταν η απόβαση στη Κυρήνεια,

σύμφωνα με τα σχέδια της δυνάμεις είχαν για να την αποκρούσουν:

Είχατε επαρκείς δυνάμεις; Όχι εσείς, αλλά η Κύπρος.

ΜΑΡΤΥΣ: Από απόψεως στρατού δεν ξέρω τι προέβλεπε. Άλλα θα πώ

εκτίμηση, η οποία δεν βασίζεται πουθενά.

Δ. ΦΛ

3/1 Η ΦΚ 2.10.86

46

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πώς δεν βασίζεται πουθενά; Είστε πλούσιος. Πώς λέτε ότι δεν βασίζεται πουθενά; 'Έχετε γνώσεις επιστημονικές, έχετε εμπειρία'.

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν ήξερα σύμφωνα με το σχέδιο, τί θα παρέθεταν στην παράκτιο άμυνα. Αλλά αυτό που ήξερα ότι ήσαν εκεί, εάν τυχόν ημύνοντο κανονικά, δηλαδή δεν είχε γίνει το πραξικόπημα, νομίζω ότι έτσι δύνατον ήταν αρκετά ερασιτέχνες οι Τούρκοι, θα απεκρούντο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή με τις δυνάμεις που υπήρχαν στην Κύπρο, εάν δεν είχε γίνει το πραξικόπημα-λέτε-θα απεκρούντο.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτή είναι η προσωπική μου αντίληψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτή είναι η προσωπική σας αντίληψη.

Και γιατί το πραξικόπημα συνετέλεσε ώστε να μην ---

ΜΑΡΤΥΣ: Διότι άκουσα ότι είχαν μετακινηθεί μονάδες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Από πού;

ΜΑΡΤΥΣ: Από την περιφέρεια εκείνη και είχαν πάει προς την Πάφο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Από πλευράς ναυτικών δυνάμεων,

είχε μετακινηθεί τίποτε από την Κυρήνεια;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι.' *Δ. Ιω. Ρ.*

47

4/1 Η ΦΚ 2.10.86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Είχαν δύως μετακινήσει ποιές:
Δυνάμεις στρατού;

ΜΑΡΤΥΣ: Στρατού, είχα ακούσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πυροβολικό:

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δυνάμεις λοιπόν, στρατού είχαν
μετακινήσει.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και συνεπώς δεν ήταν εκεί για να
αμυνθούν.

Ποιά ώρα νομίζετε, ακούσατε, μάθατε, ότι άρχισε η πτώση
των αλεξιπτωτιστών;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ενθυμούμαι, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιά ώρα ξυπήσαν τα αεροπλάνα
τις τορπιλακάτους; Γιατί είπατε για αεροσκάφη.

ΜΑΡΤΥΣ: Πρέπει να ήταν γύρω στις 5,30 με 6.00 η ώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τόσο πρωΐ,

ΜΑΡΤΥΣ: Πρωΐ-πρωΐ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι άμυνα κάνανε, πλην από τις τορ-
πιλακάτους των οποίων σι αξιωματικοί μλπ. Βρήκαν τραγικό θάνατο;

Al Rhee

P

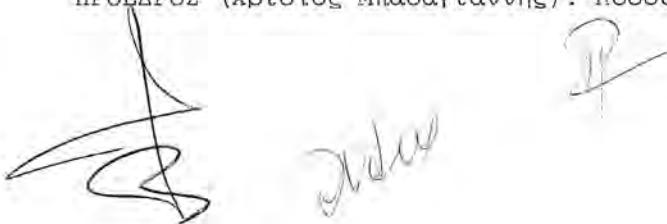
5/1 Η ΦΚ 2.10.86

4/8

πλήν από τις τορπιλλαμάτους, ποιός άλλος εκεινήθη στην Κυρήνεια;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ήταν η βάση εκεί που ήταν ορισμένοι άνδρες. και όταν έωυγε ο Τσο μάκης, έμεινε ένας αρχικελευστής ο οποίος, αυτός και οι άνδρες του επολέμησαν ηρωϊκά.'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πόσους άνδρες είχε;

(v)

(Η)

1/1 ν Ε.Τ. 2-10-1986

47

ΜΑΡΤΥΣ. Τώρα, περίπου 30-35 ηάπου εκεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτοί οι 30-35, όπως λέτε αμύνθη-
ιαν τηρωικά και προειδόλεσαν καμιά...

ΜΑΡΤΥΣ. Ευμενέστατα σχόλια. Ευμενέστατα σχόλια σε όλη την Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Νεκροί απ' αυτούς;

ΜΑΡΤΥΣ. Κανείς νομίζω. Κατόρθωσαν και διέφυγαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Πλην από αυτούς που αμύνθηκαν τηρω-
ικά, άλλες δυνάμεις δεν υπήρχαν εκεί, στην Κηρύνεια;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή όχι μέσα στην Κηρύνεια,
αλλά στην περιοχή της Κηρύνειας να μπορούν να κτυπάνε;

ΜΑΡΤΥΣ. Εξ όσων ήξερα υπήρχε κάποιο πυροβολικό εκεί κλπ. Δεν ξέρω
τώρα τι κάνανε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα θέλατε να ρθει και ο Ι. Παπα-
γιάννης για να γίνει η κατ' αντιπαράθεση εξέταση στα σημεία αυτά
και στη συνέχεια να ρωτήσετε εσεις ότι θέλετε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, έχω τη γνώμη ότι πρέπει να
ρωτήσουμε κάτι και εμείς πρώτα.

The image shows three handwritten signatures. On the left is a large, stylized signature of the witness's name. In the center is a signature of the investigating committee member, which appears to be "Α. Μαρτυρίου". On the right is another signature, possibly "Ε. Τ.", which is the investigating committee.

2/1 ν Ε.Τ. 2-10-1986

50

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δεν έχω αντίρρηση. Γραμμένοι στον κατάλογο είναι οι κ.κ. Μπαντουβάς, Διβανός, Δασκαλάκης ο κ. Κάππος ο κ. Παπαστεφανάκης.

Ορίστε, κύριε Μπαντουβά, έχετε το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Κύριε μάρτυς, είπατε ότι εστάλη ο Ντάνος σε αποστολή κατά το πραξικόπημα στο νοσοκομείο και ότι υπήρξαν έντονες διαμαρτυρίες από τους Κυπρίους. Μήπως μάθατε τίποτε το συγκεκριμένο για τη στάση του Ντάνου;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Δεν μάθατε το "Λεβέντης" αν έπληξε στόχους και ποιους στόχους έπληξε;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Ούτε το είδατε προσωπικά;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Γνωρίζετε μέσω ποίου αξιωματικού εζητήθη η απομάκρυνση η δική σας από τον Αραΐδανη, όταν ενημερώθηκε από τον Παπαγιάννη για τις αντιδράσεις σας;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Ποιος ήτο ο αξιωματικός;

ΜΑΡΤΥΣ. Ο τότε Αντιπλοίαρχος, συμμαθητής του κ. Παπαγιάννη, κ. Νικολό-

3/1 v E.T. 2-10-1986

51

πουλος. Αυτό μου το ανέφερε ένας Ανθυπασπιστής Μητρόπουλος ότι άκουσε -δεν το έχω επιβεβαιώσει μόνο ο Μητρόπουλος το είπε ενώπιον του Τσανταλού και του Κανθαλέπα-ότι μιλούσε με τον κ. Παπαγιάννη και του είπε "στείλτους επάνω γρήγορα". Και κάπως άλλοις μου το είπε χειρότερα, δεν θυμάμαι ακριβώς να σας πω. Και ο κ. Παπαγιάννης κατά τη μαρτυρία του Μητρόπουλου του είπε "θέλω σήμα". Το σήμα δύμας δεν εστάλη και σιγά-σιγά έπεφτε το εγώ το^s και στη συνέχεια ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Κύριε μάρτυς, εκτός από τα όπλα και τα τραντζίστορς που πήραν από το^s Αζίνα και είπαν ότι τους τα εδώρησε... ΜΑΡΤΥΣ. Δεν είπα εγώ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Α, δεν είπατε, απλώς είπατε ότι σας είπαν ότι τους τα εδώρησε ο Παπαγιάννης.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Τίποτε άλλο πληροφορηθήκατε σχετικά με την προέλευση αυτού του υλικού; Μήπως υπήρξαν και άλλα αντικείμενα ή χρήματα;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτό το οποίο έγινε είναι ότι μετά τη δευτέρα φάση του πολέμου που βρισκόμουνα σε ένα δάσος μαζί με τον αρχηγό που ΓΕΕΦ, τον μετέπειτα αρχηγό ΓΕΣ κ. Καραγιάννη, ένας διευθυντής εκεί του στρα-

4/1 ν Ε.Τ. 2-10-1986

52

τού, του δευτέρου επιτελικού γραφείου, ζήτησε ορισμένους αξιωματικούς
και ναύτες να τους πάρει κατάθεση για κάποια βαλίτσα που είχε κάτι,
λέει, χρήματα.

(Ω)

(ν)

1/2 Ω Ζ.Β. 2-10-86

53

Δεν ξέρω τι ακριβώς είχε συμβεί, δηλαδή ποιός ήταν μπλεγμένος
άν είχε χρήματα ή δεν είχε. Την βαλίτσα την ειχαν πάρει από του κ.
Αξίνα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ, Και μια τελευταία ερώτηση: Κατά τη συγκέντρωση της Τρίτης 9 Ιουλίου, η οποία ήταν ενημερωτική από πλευράς Παπαγιάννη και καθοριστική ύσον αφορά τους ρόδους του καθενός σας-
πούοι θα συνελάμβαναν ποιούς κλπ. - ειπώθηκε η φράση ότι "θα βάλουν σε ένα τσουβάλι τον Μούσκο και θα τον ποντίσουν με μία τορπίλη βυθού;"

ΜΑΡΤΥΣ. Ακριβώς ότι θα σκοτώσουν τον Μακάριο, θα τον στείλουνε στο Μπογάζι και θα του ρίξουν και μία βόμβα βυθού.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ, Το ακούσατε αύτό εσείς ο ίδιος;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα,

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Ευχαριστώ, κύριε μάρτυς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Παρακαλώ τον κ. Διβανό να πάρει το λόγο.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ, Κύριε μάρτυς, έχω τρείς ερωτήσεις, θα ήθελα πρώτα να μου κάνετε μία διευκρίνηση για τα λάφυρα που είπατε προηγουμένως και για το "πλιάτσικο" και για τις κραυγές τις οποίες ακούσατε, τις

2/2 Ω Ζ.Β. 2-10-86

54

οποίες και απαγορεύσατε, και τους πυροβολισμούς στο Τουρκικό χωριό
το οποίο είπατε δεν ξέρατε,

ΜΑΡΤΥΣ. Ήταν μακρύτερα αυτό.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Τι εννοούσατε "λάφυρα και πλιάτσικο"; Πήραν οι
άνθρωποι αυτοί από εκεί πράγματα;

ΜΑΡΤΥΣ. Αυτά, ρώτησα, που τα βρήκατε; Μου είπε ο Ντάνος ότι αυτά
μας τα έδωσε ο κ. Παπαγιάννης. Λέω, που τα βρήκατε. Μου λέει, δεν
ξέρω, τα βρήκανε;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Οι άνθρωποι αυτοί από που ερχόντουσταν;

ΜΑΡΤΥΣ. Μου φαίνεται ^{ότι} μετά την αποστολή τους γύρισαν μέσω της ναυτι-
κής διοικήσεως, γιατί αλλιώς δεν δικαιολογείται που τα βρήκανε αυτά.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Άλλο αυτό, κύριε, Εσείς κάνετε αυτή τη στιγμή
κρίσεις. Βγώ σας ρωτώ συγκεκριμένα. Μήπως αυτά τα λάφυρα, τα πλιά-
τσικα, τα "βούτηξαν" αυτοί; Πώς μπορούμε να είμαστε βέβαιοι; Σας
είπαν ότι τα έδωσε ο διοικητής για να μην τους χώσετε μέσα σαν
κλέφτες. Θα μπορούσαν να σας το πουν, να! ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Ωραία. Γιατί εσείς δέχεστε ντέ και καλά ότι τα
έδωσε ο Παπαγιάννης; Και δεύτερη ερώτηση γύρω από αυτό/ότι επιμένετε
και στην αναφορά σας, αλλά και σήμερα εδώ, και μου κάνει εντύπωση.

3/2 Ω Ζ.Β. 2-10-86

55

Εδώ κατεστράφει, η Κύπρος, εδώ έγινε απόπειρα κατά του Μακαρίου, έγιναν όλα λίμπα, γιατί εσείς μένετε σ' αυτό το στοιχείο; Είναι τόσο σημαντικό τάχα δύο-τρία τρανγίστορς και ένα κυνηγετικό όπλο να τα αναφέρετε σε πολεμικές αναφορές και να λέπε : στην εξεταστική επιτροπή; Ήέστε μου πώς το αιτιολογείτε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Με συγχωρείτε. Πρώτον, δεν το δημιουργησα, άν δεν απατώμαι κύριε βουλευτά, με ερώτησαν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Το έχετε στην αναφορά σας.

ΜΑΡΤΥΣ. Το έχω αυτό στην αναφορά μου γιατί μόλις ήλθα, εξιστορώ όλα όπως τα είχα στο μυαλό μου, είτε ήταν σημαντικά είτε ήταν ασήμαντα. Κατ' δεν είπα ότι τους έδωσε ο ι. Παπαγιάννης. Είπα ότι μου είπε ο ι. Ντάνος,

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ, 'Ότι τιχυρίστηκαν αυτοί δηλαδή,

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα,

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Είπατε ότι είδατε τον Παπαγιάννη.

ΜΑΡΤΥΣ, 'Οχι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ, 'Αρα μπορούμε να βγάλουμε το συμπέρασμα και εμείς, όπως και εσείς, ότι αυτοί πλιατσικολογήσανε και για να δικαιολογηθούν ο' εσάς

ΜΑΡΤΥΣ. Μπορεί βεβαίως.

AK

Η

(Ω)

1/1AK

(Ε.Ε.)

2.10.1986

56

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Δεύτερη ερώτηση: Πόσες τορπίλλες έφεραν εκείνες οι συγκεκριμένες τορπιλλάκατοι;

ΜΑΡΤΥΣ: Τέσσερις η κάθε μία.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Μας είπε ο προηγούμενος μάρτυς, ότι σε μία περίπτωση και σε ακόμα μιά δεύτερη περίπτωση, μία τορπίλλη αντί να πάει προς τον στόχο της ή προς την θάλασσα, κτύπησε την Εηρά. Συνέβηαν τέτοια πράγματα;

ΜΑΡΤΥΣ: Πότε, δηλαδή στην Κυρήνεια;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Δεν ξέρω πού και μάλιστα ότι είχε σαν συνέπεια εσας και κάποιον άλλον να ζητήσει να πάτε Στρατοδικείο και απόσπασμα. Είναι αλήθεια αυτά;

ΜΑΡΤΥΣ: Τορπίλλη;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Μάλιστα, και πήγε στην Εηρά.

ΜΑΡΤΥΣ: Τορπιλλάκατος και όχι τορπίλλη.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Ακόμα χειρότερα.

ΜΑΡΤΥΣ: Η άποψή μου, επειδή αναφέρομαι όσο μπορώ σε γεγονότα, προσπαθώ πάση θυσία αντικειμενικός να είμαι και όχι να ρίχνω, δηλαδή σε ανθρώπους, λάσπη. Δεν μ' αρέσει αυτό το πράγμα.

Στη τορπιλλάκατο αυτή, όταν ξεκινήσαμε από το λιμανάκι του

2/1AK

(Ε.Σ.

2.10.1986

57

Μπογαζίου, η μία σας είπα ότι χάλασε και μπήκε μέσα και με την
 άλλη, με κυβερνήτη τον Κανδαλέπα, εγώ επέβαινα ως Διοικητής. Βαδί-
 σαμε, λοιπόν στο Σέλαμις-Μπέη, δηλαδή περίπου 4 Μιλ. νοτίως. Εκεί
 με τις μηχανές αναμένες περιμέναμε την έλευση του σκότους, μήπως
 τυχόν παρουσιασθούν στόχοι να έλθουν για απόβαση από την πλευρά
 εκείνη. Δεν έγινε αυτό, και επειδή χάλασε η μία μηχανή, μου ειση-
 γήθη ο κυβερνήτης Κανδαλέπας να γυρίσουμε στη βάση. Αφού είδα ότι
 δεν υπήρχαν στόχοι από εκεί, το έκανα αποδεκτό, διότι δύος σας είπα...
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Μας τα είπατε αυτά, κύριε μάρτυς. Πέστε μας
 πώς καβάλησε η τορπιλλάκτος στην Επρά.

ΜΑΡΤΥΣ: Θα σας πω αμέσως. 'Όπως πλέαμε προς την βάση, χαλάει και η

F Διαγράφονται
 ΙΟΛΕΞΕΙ και άλλη μηχανή. Λίγο πριν χαλάσει είδα εγώ ότι η πλώρη μας ήταν προς
 προβολής του.
 "κοι λέγω λέτου F"
 ΚΑΝΔΑΛΕΠΑΣ έχει την Επρά, αυμενυούσαμε το ραδιοτηλέφωνο με τη ναυτική βάση,
 δεξιώτερη διορία
 Κυρρούσικος
 Ξ' ώντας ξύρα: ανταλλάσσω πληθωρίες και μου λέει ο κυβερνήτης Κανδαλέπας "μην
 ξενικεύεις"
 Μέταν της Βίβης ανησυχείτε, κύριε Διοικητά, βλέπω". Αμέσως μετά και ενώ είχα το ρα-
 διοτηλέφωνο
 Άνταλασσόνα
 Ζήμεργ-ρίες// διιστηλέφωνο στα χέρια μου χαλάει και η άλλη μηχανή. Μένουμε ξυλάρ-
 μενοι? Είχε πυκνό σκότος και αποθάλασσα προς την Επρά, δηλαδή,
 αυτό το βουβό κύμα, όποτε τους λέω κυττάτε να βάλουμε μπροστά τη
 μία μηχανή τουλάχιστον, για να μπορέσουμε να πάμε στη βάση. Μέχρι που
 να βάλουμε την άλλη μηχανή και μόλις ξεκινάει, μετά από 1-2 λεπτά

PP

3/1AK)

(Ε.Σ.)

2.10.1986

58

κάθησε σε μία ξέρα. Αυτό ακριβώς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Αυτό το αναφέρετε στην έκθεσή σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως, ακριβώς και στην πρώτη και στη δεύτερη.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Είναι γεγονός αυτό, που μας κατέθεσε ο κ. Παπα-

γιάννης, ότι ζήτησε την δίωξή σας για τα γεγονότα αυτά;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό που έμαθα εκ των υστέρων είναι ότι έχει γράψει...

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: 'Άλλο το φύλλο ποιότητας. Εγώ ρώτησα αν ζήτησε

να στραφεί η Δικαιοσύνη εναντίον σας.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω εγώ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Μα, δεν θα το ξέρατε, αν έιχατε κατηγορηθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι. Το μόνο είναι το εξής: 'Όταν έκανα την αναφορά μου

και με φώναξε ο κ. Εγκολφόπουλος και τότε έγινε ΕΔΕ, δηλαδή ένορκος

διοικητή εξέταση, ο εκτελών την ΕΔΕ τότε πλοιάρχος Μεταλλινός, είπε

ότι στην περίπτωση της τορπιλλακάτου, θα γίνει άλλη ένορκος διοικητή

εξέταση.

(Σ.)

(ΑΚ)

1/25

ΒΠ

59 2.10.86

Κατ εγένετο από τον νυν αρχηγό του Ναυτικού του Παππά, ο οιοίος στο πόρισμα βέβαια έβλεπε την ουσιαστική ευθύνη του αυθερνήτη αλλά και την τυπική την δική μου. Οπότε ο αύριος Εγκολφόπουλος έβαλε και σε εκείνον και σε εμένα μια επίπληξη. Αυτό είναι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Αυτό ήταν όλο.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Κατ η τελευταία μου ερώτηση.

Σεις υπηρετήσατε ως υπασπιστής του Εγκολφοπούλου όταν ήταν

....

ΜΑΡΤΥΣ: Το 1966, 1967.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: 'Όταν έγινε αρχηγός του επιτελείου Ναυτικού δχι υπαρχηγός, ο αύριος Εγκολφόπουλος σας εκάλεσε κοντά του;

Για Διασφαλίσεις στην επιχειρήσεις του ΓΕΝ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Είχατε επαφή μαζί του;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως,

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Σας ερώτησε ενδεχομένως τίποτε γύρω απ' αυτά τα γεγονότα;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Και τον ενημερώσατε;

Για Διασφαλίσεις στην επιχειρήσεις του ΓΕΝ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2/25 ΒΠ 2.10.86 60

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όταν επέστρεψα δηλαδή.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: 'Όταν επιστρέψατε.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όταν έγινε αρχηγός.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: 'Όταν έγινε αρχηγός του επιτελείου και αντικατέ-

στησε τον Αραπάκη είχατε επαφή με τον αρχηγό του Ναυτικού κύριο

Εγκολφόπουλο, ναί ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Σας ερώτησε και σεις του κάνατε μια ενημέρωση γύρω από τα γεγονότα στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα και του είπα ότι έχω υποβάλει μία αναφορά η οποία δεν είχε κινηθεί.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: 'Ασχετα από την αναφορά, αν σας ερώτησε αν ιρατούσε σημειώσεις, εάν, εάν, εάν.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Δεν έγινε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Σημειώσεις όχι, αλλά ότι με έβαλε να ^{του} εξιστορήσω τα γεγονότα, ναι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Και δεν ιρατούσε σημειώσεις;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ:

Μια τελευταία ερώτηση.

3/25

ΒΠ

2.10.86

61

Όταν είχε συλληφθεί ο κύριος Εγκολφόπουλος για τα γνωστά γεγονότα του Ναυτικού του "Βέλους" και εκρατείτο στο Βοτανικό-αν δεν απατώμαι-και γινόντουσαν φρικτά πράγματα εις βάρος του- δεν ήταν στο ΕΑΤ όχι, στο Βοτανικό.....

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Πρώτα στο Βοτανικό.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Εκεί ξέρετε ότι τον εξευτέλισαν βεβαίως τον ναύαρχο αυτόν, ιλπ;

ΜΑΡΤΥΣ: Το έμαθα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Πού αήταν η στάση του τότε αρχηγού του Ναυτικού, για την γνωστή πια αυτή κατάσταση για το πως εξευτελίζετο ένας ναύαρχος;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ δεν ήμουνα εδώ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Δεν είσαστε, αλλά τι εμάθατε; Διότι αυτό είχε γίνει γνωστό πιά.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό που έμαθα ήταν ότι του έμανε πάρα πολύ νακό και στην υγεία του.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Άλλο του Εγκολφόπουλου. Πως αντέδρασε λέω η η πγεσία του Ναυτικού προ αυτού του φαινομένου, να εξευτελίζεται ένας ναύαρχος από τους ναύτες.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω.

4/2ε BP 2.10.86 62

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΔΙΒΑΝΟΣ: Ευτάξει. Καλώς, ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον αύριο Δασκαλάκη να λάβει το λόγο, αφού προηγουμένως-επειδή δεν κατάλαβα καλά-μου πειτε αύριε μάρτυς /ετιμωρήθητε με επίπληξη εσείς από τον ναύαρχο Εγκολφόπουλονα με επίπληξη ο άλλος. Ποιός άλλος;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Κανταλέπας, ο κυβερνήτης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο κυβερνήτης;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

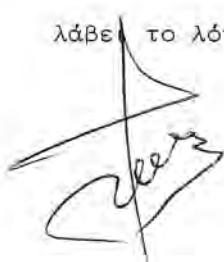
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Για την απώλεια της τορπιλακάτου;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Όχι απώλεια για την προσάραξη όπως το λένε.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον αύριο Δασκαλάκη να λάβει το λόγο.

5/2ζ

ΒΠ

63 2.10.86

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Μπορείτε να μου πείτε γιατί ο Παπαγιάννης διέταξε να επιβιβασθεί ένας από τους αξιωματικούς ^{σας} στο "ΛΕΒΕΝΤΗΣ";

Υπήρχε έλειψη αξιωματικών, υπήρχαν κενά, ποιός ο λόγος; Αρνήθηκε ο Κανθαλέπας;

ΜΑΡΤΥΣ: Για να κάνει βάρδιες, είπε επειδή θα κουραζόταν ένας συνέχεια μέρα νύκτα, να είναι μόνος του ο κυβερνήτης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δηλαδή θα τον έκανε βοηθό του, συγκυβερνήτη, πώς; Δεν υπήρχε επάνω στο "ΛΕΒΕΝΤΗΣ" άλλος αξιωματικός;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν δεν απατώμαι, αν υπήρχε ένας ελληνοκύπριος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Ήταν μόνος του

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Πείτε μου επίσης; Έφυγαν δύο τσοπιζάκια ^{μή} μία σχεδόν αύτανδρη βυθίστηκε στον ΑΤΤΙΔΑ, ————— και η άλλη βυθίστηκε αλλά με τραυματίες, τον Βερύκιο κλπ. πριν καν συμμετάσχουν σε επιχειρήσεις. Έτσι δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Με συγχωρείτε;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δεν είχαν προφθάσει να βάλουν κατά του εχθρού τίποτα; Κατά την πορεία έγινε αυτό;

(25) 1/2θ (Θ.Σ.) 2-10-86

64

ΜΑΡΤΥΣ . Από όσα έμαθα , όχι δεν είχαν προλάβει .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Κατά την πορεία .

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα . Πιθανόν , από όσα έμαθα ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Νομίζω ότι δεν επήλθε συνεννόηση . Προφανώς δεν κατάλαβε ο κύριος μάρτυς το ερώτημα *πας*, κύριε Δασκαλάκη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Νομίζω ότι μου απάντησε .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Κύριοι συνάδελφοι , παρακαλώ τον κύριο Δασκαλάκη να συνεχίσει , χωρίς να διακόπτεται .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Νομίζω , κύριε μάρτυς , ότι μου απαντήσετε .

Κατά την πορεία για συνάντηση του εχθρού και πριν έλθουν σε σύγκρουση με τον εχθρό οι δύο τορπιλάκατοι εβαθύσθησαν , η μία αύτανδρη και η άλλη με όλους τραυματίες .

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Πού οφείλεται αυτή η αποτυχία ; 'Ησαστε ο διοικητής ,

ΜΑΡΤΥΣ . Με συχγωρείτε . Σε αυτό δεν μπορώ να πω μετά πλήρους βεβαιότητος ότι δεν έβαλαν .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . 'Εστω .

ΜΑΡΤΥΣ . Πρέπει να το πω , για να έχω ήσυχη την συνείδησή μου .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Δεν είναι αυτό το κύριο ερώτημα . 'Άλλο

Σταύρος

Σταύρος

P

2/2θ

(Θ.Σ.)

65

2-10-86

είναι το ερώτημά μου . Πού οφείλεται αυτή η αποτυχία ;

Δύο τορπιλάκατοι έψυγαν και οι δύο βούλιαξαν . Οφείλεται σε

αδυναμία του προσωπικού , σε μηχανήματα που δεν ήταν καλά , σε

κακές διαταγές ;

ΜΑΡΤΥΣ . Νομίζω ότι έστω και καμικάζι να τις χρησιμοποιήσει κανείς

αυτές θα πρέπει να είναι σαφής ότι μόλις βγείτε , προετοιμαστείτε ,

ας πούμε , για τορπιλλική προσβολή , μόλις μπορέσετε . Άλλα συμβα-

νει , δηλαδή ήταν οι συνθήκες τέτοιες που ούτε αυτό μπορούσε να

το πει , γιατί δεν είχε εκπάσει τίποτε , δηλαδή δεν είχε εκπάσει

ο πόλεμος εισέτες

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Ομολογώ ότι δεν σαξικατάλαβα . Και νομίζω

ότι ούτε οι κύριοι συνάδελφοι . Μπορείτε να επαναλάβετε την απάντησή σας ;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ . Το " καμικάζι " τι σημαίνει ;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Έχετε πάρει στραβό δρόμο και δεν με αφήνε-

τε να σας βοηθήσω .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Αν ο κύριος Πρόεδρος το επιτρέπει , εγώ

δεν έχω καμία αντίρρηση κύριε ναύαρχε .

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ . Κύριε Πρόεδρε , θα μιλήσω σαν απλός ακροατής .

Θα έλεγα να προηγηθεί ο κύριος Βασιλειάδης του κυρίου Δασκαλάκη .

3/2θ

(Θ.Σ.)

66 2-10-86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Αυτό θα έλεγα τώρα . Θα παρα-
καλέσω τον κύριο Βασιλειάδη , μολονότι προηγούνται άλλοι .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Δεν έχω καμία ερώτηση , κύριε Πρόεδρε, αλλά
αντιλαμβάνομαι ότι υπάρχει δυσκολία επικοινωνίας και είναι φυσικό .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Καθόλου απίθανο .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Νόμισα ότι θα μπορούσα να διευκολύνω .

Το ερώτημα ετέθη, αν η τορπιλλάκατος ούτε καν έλαβε μέρος
στην επιχείρηση .

Πρώτον ερώτημα, για να καταλάβετε το σκηνικό: Η απόσταση
από το στόμιο της Κυρήνειας, εκεί που απέπλευσε η τορπιλλάκατος
και του εχθρού , πόσα μίλια ήταν ;

ΜΑΡΤΥΣ . Περίπου 3 μίλια .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Δηλαδή η απόσταση των πυροβόλων του εχθρού
ήταν 18.000 γυάρδες , 9 μίλια, οι τορπιλλάκατοι ξεκίνησαν από
3 μίλια . Άρα από την αρχή άρχισε η επιχείρηση, με το ξεκίνημα,
αμέσως .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Άρα ήταν καταδικασμένες , κύριε ναύαρχε ;
Αυτό ερωτώ .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Εγώ ίστορα, αλλά θα μας το πει ο κύριος μάρτυς.

4/20

(Θ.Σ.)

67

2-10-86

'Ελαβαν μέρος στην επιχείρηση , ξεκίνησαν , εν επιχειρήσει έγινε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Αυτό είναι το ερώτημά μου λοιπόν : 'Ηταν καταδικασμένες , όταν διετάχθηκαν να ξεκινήσουν την επιχείρηση , όπως λέει ο ναύαρχος και που οφείλεται αυτό ; Σε κακές διαταγές , σε κακούς κυβερνήτες , σε κακά μηχανήματα ή δεν ξέρω τι άλλο μπορείτε να μου πείτε ;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΛΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ . Αυτό εννοούσατε , όταν είπατε " κακιά-
ζε " ;

ΜΑΡΤΥΣ . Περίπου .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ . Δηλαδή τι "περίπου" ; 'Εχουμε θύματα εδώ , πνιγήκαν άνθρωποι . Θα πρέπει να το δούμε .

(2B)

(2θ)

1/2 B E.K. 2.10.86

~~68~~

ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι ο Παπαγιάννης βρισκόταν σε πλήρη σύγχυση. Δηλαδή να πει στις τορπιλλακάτους μόλις βγείτε κτυπήστε τα αντιτορπιλλικά; Πώς να το πει εκείνη την ώρα, όταν δεν ξέρω τι εντολές έπαιρνε από πάνω; Εάν δηλαδή δεν είχε αηρυγχθεί ο πόλεμος δεν είχαν αρχίσει να βάλουν αιόλια τα αεροσκάφη κλπ, αυτοί βρισκόντουσαν εκεί στα 3 μίλια οπότε νομίζω γιατί όλες αυτές είναι εκτιμήσεις που-ότι δεν μπορούσε να τους πει βγέστε έξω και προσβάλετε τους στόχους. Ήποτε εκ των πραγμάτων, εγώ αν ήμουν, δεν θα τις έβγαζα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Γιατί δεν μπορούσε να το πει;

ΜΑΡΤΥΣ: Διότι σας είπα, ότι εάν τυχόν δεν επρόκειτο να γίνει πόλεμος επειδή αυτά βρισκόντουσαν στα 3 μίλια, είχαν παραβιάσει βέβαια τα χωρικά ύδατα, αλλά όταν παραβιάζονται τα χωρικά ύδατα ο άλλος αρχίζει κατ κτυπάει;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Όχι λέω τούτο. Αυτή η παραβίαση με πόσα αντιτορπιλλικά;

ΜΑΡΤΥΣ: Με 3 ή 5. Πέντε νομίζω, ότι γράω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο αποβατικός στόλος δεν προστατευόταν από τα αντιτορπιλλικά αυτά;

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν πιο μακριά τα αποβατικά, αυτή ήταν η προστασία τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Φαίνοταν ο αποβατικός στόλος ή

2/2 B E.K. 2.10.86

69

δεν φαινόταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Λένε ότι φαινόταν.

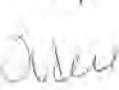
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Λοιπόν όταν έρχονται τα αντιτορπιλικά σε χωρινά ύδατα και έχουν από κοντά τους αποβατικό στόλο πλήρη, λέτε ότι έπρεπε να περιμένουν, γιατί είναι νοοτροπία πολύ τυπική και ξέρετε οι πόλεμοι δεν γίνονται με τον τύπο αλλα γίνονται με την ουσία.

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, εάν τυχόν αυτοί ανέστρεψαν και έφευγαν, είναι σύμφωνα με τις πληροφορίες, τι εκτιμούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Από που έπρεπε να περιμένει εντολή ο κύριος Παπαγιάννης για να κτυπήσει;

ΜΑΡΤΥΣ: Κατ' αρχήν εάν τυχόν είχαν αρχίσει εκείνοι πρώτοι, οπωσδήποτε δεν έπρεπε να περιμένει από κανένα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Επιτέλους τουλάχιστον να το ακούσουμε από ένα αξιωματικό αυτό το πράγμα, γιατί μέχρι τώρα ακούμε ότι έπρεπε να περιμένει διαταγή από το ΑΕΔ. Λοιπόν έπρεπε να κτυπήσει αν άρχιζαν εκείνοι. Μα εκείνοι νομίζω εγώ είχαν ήδη παραβιάσει με 5 αντιτορπιλικά και με αποβατικά σκάωη σωρεία.

ΜΑΡΤΥΣ: Είχαν παρατάσει, αλλά σας είπα επειδή παραβιάστηκε θα αρχίσει τον πόλεμο;

3/2 B E.K. 2.10.86

70

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Για να τελειώνω κύριε Πρόεδρε, **Αν** κατάλαβα καλά
ή έπρεπε η εντολή να είναι έξοδος και βολές αμέσως ή όχι έξοδος.

Αυτό εννοείτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτή είναι η εκτίμησή μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Και η τελευταία ερώτηση. Το "Λεβέντης" στην Πάφο,
ελέχθη εδώ ότι και διαταγή να έδωσε να κτυπήσει ήταν τόσο μακριά το
"Λεβέντης" από την παραλία 1 μίλι και 2 ή πόλες μέσα, που το βεληνε-
κές των πυροβόλων δεν έφτανε. Τι λέτε επ' αυτού; 'Αρα δηλαδή και αν
έβαλε κάπου στη παραλία, κάπου σε κάποια αμμουδιά, κάπου στη θάλασσα
πέσαν οι βολές.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οπως καταλαβαίνετε δεν έχω άμεση αντίληψη από πόσο μακριά
έβαλε, αν τυχόν πραγματικά έβαλε στην κατιθημένη περιοχή και σκότωσαν
ανθρώπους, δεν τα ξέρω εγώ αυτά, αυτό μόνο που άκουσα είναι όπως
γράφω στην αναφορά μου ότι κάποιος στρατιωτικός του είπε χάρις
σε σένα έλεγε, στο "Λεβέντη", έπεσε η Πάφος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Εγώ άλλο ρώτησα. Υπήρχε αδυναμία αν ήθελε να
βάλει και στο ψητό; Δηλαδή οι αποστάσεις ήταν τέτοιες πουδεν μπορού-
σε έστω και αν ήθελε; Τον χώρο τον ξέρετε.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Ευχαριστώ.

Δημήτρης Λαζαρίδης

Π. Ρ.

4/2 B E.K. 2.10.86

71

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε μία ερώτηση παρακαλώ διευκρινιστεί της αμέσου προηγουμένης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ορίστε κύριε Παπαληγούρα.

(δ)

(2BE)

1/2 δ (Γ.Π) 2.10.86

72

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Σε σχέση, δηλαδή, με το σκόπιμο της εφόδου κατ' αρχήν των τορπιλακάτων και της προσβολής των αντιτορπιλικών απ' αυτά. Το κρίσιμο για μένα είναι το εξής: Μιλάμε για ποιά ώρα, κύριε μάρτυς; Πότε βγήκαν οι δύο τορπιλάκατοι;

ΜΑΡΤΥΣ. Στις 5.10' πήρα το σήμα απόπλου τους.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Και έστω -είναι αμφισβητούμενο- αν προσβάλλεις ή δεν προσβάλλεις αυτόν τον στόλο των αντιτορπιλικών.

Αλλά δεν είχε προηγηθεί αεροπορική επιδρομή;

ΜΑΡΤΥΣ. Εκείνη τη στιγμή, όχι.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ. Τί θα πει, εκείνη τη στιγμή; Μέχρι τότε υπήρξε καμιά απιδρομή;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι, εγώ τουλάχιστον δεν ξέρω καμιά μέχρι εκείνη την στιγμή επιδρομή αεροπορική. Για να τελειώσω σ' αυτό, ήταν το πρώτο πράγμα που άκουσα και κατάλαβα, ότι έχουμε πόλεμο. 'Όταν είπε "βαλλόμεθα, βαλλόμεθα", τότε κατάλαβα ότι πράγματι αρχίζει πόλεμος εκεί μέσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κύριο Κάππιο να λά-

βει το λόγο.

2/2 δ

(Γ.Π.)

2-10-86

43

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Κύριε παπαδάκη, πριν από τις 9 του Ιούλη, σε μια για την πατέρα σας είχε ^{μότε} πει για ανατροπή του Μακαρίου, για πραξικόπεμψη.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Πότε περίπου;

ΜΑΡΤΥΣ: Αρχισε κατ' αρχήν να λέγει περί του ότι δεν πάμε καλά και πρέπει να φύγει ο Μακάριος από τον Απρίλιο του 1974. Κατά καιρούς έλεγε διάφορα, δηλαδή ότι τους πατάξουμε, ότι όταν μας σκοτώσουν οι εφεδρικοί. Βέβαια, για να είμαι σωστός και με την συνειδησή μου, όπως προσεφέροντο, όπως ελέγοντας, είχε δημιουργηθεί μία εντύπωση, ότι εμείς δεν είμαστε αρεστοί εκεί, στην Κύπρο, θα ταλαντώνετε; Και έλεγε διάφορα. Άλλα έλεγε την μία το ένα, την άλλη το άλλο, δηλαδή, πότε δεν πάρναμε στα σοβαρά αυτά τα οποία έλεγε ενίστε. Δηλαδή, πραγματικά δεν μπορούσαμε να τα πάρουμε στα σοβαρά, διότι ο άνθρωπος, χωρίς να θέλω να ^{το} κατηγορήσω, είχε μια έπαρση πάντοτε και σε μας εφέρετο λίγο έτσι, σαν να απείχε 15 τάξεις από εμένα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Δεν μου λέτε, στις 9 που σας κάλεσε εκεί όλους τους αξιωματικούς, ποιό ήταν το συγκεκριμένο που σας είπε; Σας είπε ότι έχουμε εντολή από το ΓΕΕΦ, από πού, και ότι θα γίνει την ώρα

3/2 δ

(Γ.Π.)

74 2-10-86

στις 2 η ώρα στις 15 το πραξικόπημα; Τι συγκεκριμένα σας είπε;

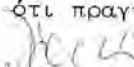
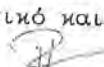
ΜΑΡΤΥΣ: 'Ότι από την Κυριακή το πρωΐ να φορτωθούν ναύτες οπλισμένοι και υπειωματικός κλπ και καθ' ομάδες να πηγαίνουν στην Δευκασία , Να συγκεντρωθούν σε ένα στρατόπεδο της μοίρας καταδρομών- 31, εάν δεν απατώμαται - και από εκεί στις 2 ή ώρα την νύκτα που θα εκδηλωθεί το πραξικόπημα να πάμε να συλλάβουμε διαφόρους πολιτικούς και μή πολιτικούς σημαίνοντα πρόσωπα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Ποιούς .

ΜΑΡΤΥΣ: Εμένα, όμαται συγκεκριμένα, με είχε βάλει να συλλάβω τον κύριο Κληρίδη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Πώς το εξηγείτε αυτό, που μπροστά σε τόσους αξιωματικούς σας κάλεσε; Αφού πρόκειται να κάνουν πραξικόπημα γιατρών, ποιοί έπρεπε κάπως συνομωτικά να ξέρουν περίπου θα είναι αυτοί που θα συμφωνήσουν, να τους ψαρέψουν ας πούμε .

ΜΑΡΤΥΣ: Γι' αυτό σας είπα προηγουμένως, ότι δεν τον λαμβάναμε σοβαρά, σ' ταν ήλθε και μας είπε, ότι αυτό το πράγμα το ξέρει ο κύριος Μπονάνος, ο Ιωαννίδης και νομίζω ότι είχε πει και ο "Πρόεδρος της Δημοκρατίας" και από την Κύπρο ότι το ξέρει ο διοικητής ή υποδιοικητής της ΕΛΔΥΚ, ένας, Κομπόκης και είπε και άλλα δύο λόγια. Λοιπόν, όταν αυτό το πράγμα το ξέρουν τόσοι πολλοί, μας είπε 6-7 άτομα και το έλεγε ανοικτά σε άλλους 8 αξιωματικούς, πώς μπορεί κανείς να πιστέψει ότι πραγματικά αυτό ήταν μυστικό και ότι θα γίνει τέτοιο πράγμα;

(2BA)

(28)

1/2BA

A.M.

2-10-86

75

Δηλαδή δεν ξέρω. Εγώ τουλάχιστον δεν μπορούσα να πιστέψω αυτό το πράγμα ότι θα γίνει. Άλλα δεν ήμουν όμως και εκατό τοις εκατό σίγουρος ότι δεν θα γίνει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Σας είπε τίποτε γιατί θα κάνουν το πραξικόπημα; Δηλαδή να ανατρέψουν τον Μακάριο ολπ. Άλλα γιατί πράγμα θα γινόταν το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Για την 'Ενωση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Για την 'Ενωση. Το είπε καθαρά;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, το είπε καθαρά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Πως χαρακτήρισε το Ντενίση και κάποιουν άλλον που αναφέρετε στην έκθεσή σας, το όνομα του οποίου δεν θυμάμαι;

ΜΑΡΤΥΣ: Το Ντενίση τον είπε "βλάκα" και το Δαγάκο "πλένε-μπόύ".

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Εσείς τι συμπέρασμα βγάλατε; Ότι αυτός ήταν μυημένος, οργανωμένος ολπ; Βέβαια, προηγουμενα δώσατε μία εξήγηση για το χαρακτήρα του, ότι δεν τον παίρνατε σοβαρά.

* Ήταν μυημένος, ή πειθαρχικός αξιωματικός;

2/2BA A.M. 2-10-86

46

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ έχω την εντύπωση ότι τον είχαν πείσει από πάνω. Αλλά - αυτό που θα πώ είναι καθ' υποκειμενική άριστη - δύσι και να μ' έχει πείσει κάποιος από πάνω, εγώ που είμαι ακριβώς στο σημείο που ξέρω την κατάσταση καλύτερα από αυτόν που είναι στο γραφείο, θα πρέπει τουλάχιστον, αν δεν αντιδράσω, να μην υπερθεματίσω. Δηλαδή νομίζω ότι δεν έφταιγαν μόνο οι επάνω, αλλά έφταιγαν και οι κάτω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: 'Όταν λέτε "οι επάνω", από ότι έχετε πεί, φαίνεται ότι είναι ο Κομπόνης, ο Γεωργίτσης. Αυτοί θα έπρεπε να τον είχαν ενημερώσει, με αυτούς να συνδεόταν. 'Οχι, βέβαια με το ΓΕ Ν.

* Έχετε την εντύπωση ότι είχε από το ΓΕ Ν την εντολή;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω. Πάντως έλεγε ότι έχει επάνω διασυνδέσεις, μίλαγε με τα μικρά τους ονόματα για Ιωαννίδη και για κάποιους άλλους.

Πάντως έδειχνε

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Οργανωμένος.

ΜΑΡΤΥΣ: Άλλα εγώ προσωπικώς νομίζω ότι κάποιοι τον διαβεβαίωναν.

Δηλαδή κάποιοι του έλεγαν ότι οι Τούρκοι δεν θα κάνουν τίποτε, ότι αυτό είναι για το καλό. Αυτά όμως εκείνος τα άκουσε και δυστυχώς δεν συμβουλεύθηκε κανέναν. Απλώς πήρε αποφάσεις από μόνος του.

3/2BA A.M. 2-10-86

γνω

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Να πάμε τώρα σ'ένα τελευταίο ζήτημα. Εσείς γίνατε πότε διοικητής των ναυτικών δυνάμεων της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όταν παρέλαβα...'

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Πότε παραλάβατε;

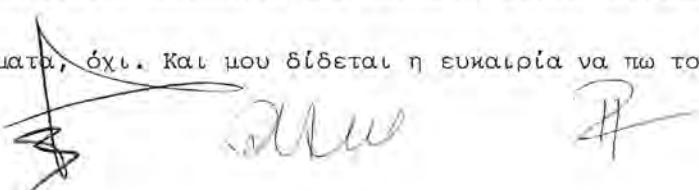
ΜΑΡΤΥΣ: Πήγα στις 13 Ιουλίου του 1972.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: 'Οχι διοικητής της βάσης. Πότε διαταχθήκατε από τον Παπαγιάννη;

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 10 Αυγούστου, λίγο προ της δευτέρας φάσεως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Θα ήθελα να σας ερωτήσω κάτι, για το οποίο δεν νομίζω ότι μπορείτε να μου δώσετε τη γνώμη σας, αλλά εν πάσῃ περιπτώσει εγώ θα σας ρωτήσω. Μετά την ανακωχή των δυνάμεων επεκτάθηκε το προγεφύρωμα των Ταύρων. Και αυτοί ετοιμαζόντουσαν φυσικά να κάνουν τον Αττίλα 2. Εμείς - τι γνώμη σχηματίσατε - μπορούσαμε να αντιδράσουμε σ'αυτή την επέκταση του προγεφύρωματος και τελικά να αποφευχθεί στον α'ή τον β' βαθμό η κατάσταση που δημιουργήθηκε με τον Αττίλα 2;

ΜΑΡΤΥΣ: Η προσωπική μου εκτίμηση είναι, ότι σ'ώπως ήλθαν τα πράγματα, όχι. Και μου δίδεται η ευκαιρία να πω το εξής, ότι ευτυχώς

4/2BA A.M. 2-10-86

78

που ήλθε εγκαίρως, μεταξύ πρώτης και δευτέρα φάσεως, μετά από την μεταπολίτευση, ο κύριος Καραγιάννης, ένας στρατηγός του οποίου εγώ θαύμασα τις ικανότητές του, διότι χρειαζόνταν διπλωματικότης, χρειαζόταν πολλή δύναμη και ως άνθρωπος και ως αξιωματικός να καταφέρει να διοικήσει αυτούς τους ανθρώπους εκεί πέρα. Ως περισσότεροι χωρίς ήταν ηθικό. Ο ένας εμάχετο τον άλλο. Ως εν κύπρῳ, κατά κανόνα, ήταν όλοι της χούντας, σχεδόν όλοι. Είχε να αντιμετωπίσει πάρα πολλά.

(2ΠΑ)

1/2ΠΑ

(Ι.Β.)

79

2.10.1986

Είχε ν' αντιμετωπίσει πάρα πολλά. Είχε ν' αντιμετώπισει διχόνοιες, αλληλούποβλέψεις, δηλαδή ο ένας υπέβλεπε τον άλλον, Εφόδια δεν υπήρχαν. Δεν ήλθε τίποτα και από πάνω. Εάν ήταν άλλος δεν θέρευεν θα κατάφερνε τίποτα. Ήγινε το λιγάτερο κακό, λόγω των δυνατοτήτων αυτού του ανθρώπου. Μου είχε κάνει έντυπωση, τουλάχιστον εμένα, σαν μικρό αξιωματικό, γιατί δεν είχα συνυπηρετήσει με αξιωματικούς του στρατού ποτέ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Δηλαδή, εσείς λέτε κάτι που δεν έχει ειπωθεί ποτέ. Ότι το πραξικόπημα και όλη αυτή η κατάσταση είχε επίδραση σε όλη τη διάρκεια των επιχειρήσεων μέχρι και τον δεύτερο "Αττίλα". Δεν ήνται έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Έτσι πιστεύω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κ. Παπαστεφανάκη, να λάβει το λόγο., λαμβάνοντας υπόψη την *γνωστή παρακληση*.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε μάρτυς, είπατε ότι δεν δύσατε βέβαια βάση στα όσα σας είπε ο κ. Παπαγιάννης, σχετικά με το πραξικόπημα 4-5 νέορες πριν, αλλά και ότι δεν είσθε 100% σίγουρος ότι δεν θα συνέβαινε κάτι τέτοιο

Μην

IP

2/2ΠΑ

(I. B.)

2.10.1986

80

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Η ερώτησή μου είναι η εξής: Με δεδομένα
ότι εσεις πήγατε να υπερασπισθείτε μία Δημοκρατία και τη νόμιμη
Κυβέρνησή της, αφού δεν είσαστε 100% σίγουρος ότι δεν θα μπορούσε
να γίνει κάτι τέτοιο, γιατί δεν πήρατε τηλέφωνο τον Αρχιεπίσκοπο
να τον ενημερώσετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Θα σας απαντήσω. Η κατάσταση εκεί, κύριε Βουλευτά, ήταν
φοβερή. Ο ένας εκεί μέσα παρακολουθούσε τον άλλον. Τα τηλέφωνα
παρακολουθούντο. Θα μου επιτρέψετε να πω ότι το δίκιο με τη μία
κατάσταση, είναι άδικο με την άλλη. Ο ένας το θεωρεί προδοσία και ο
άλλος όχι. Αν δεν έχει κανείς διασυνδέσεις και δεν είναι άνθρωπος
των πραγμάτων, δε μπορεί εύκολα να το κάνει. Τουλάχιστον εγώ, έτσι
τυχόν
σκέψηνα. Να πάρω τηλέφωνο, κι αν / δεν είναι αυτό, να δημιουργήσει
ολόκληρα πρόβλημα, χωρίς να υπάρχει τίποτα, λόγω μιας επιπόλαιας
σκέψης ενός αξιωματικού; Θα το είχα βάρος στη συνείδησή μου στη
συνέχεια, ότι εγώ θέλησα να κάνω τον καλό. Ήταν πολύ δύσκολη η θέση
μου εκεί μέσα.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε Παπαδάκη, αυτά τα αντιλαμβάνομαι.

Με την απλή δική μου λογική, αν θα ήμουν εγώ στη θέση σας, θα εθριπτα

3/2ΠΑ

(I.B.)

81

2.10.1986

κάποια ευκαιρία, κάποιο τηλέφωνο απ'έξω, θα έπαιρνα τον Αρχιεπίσκοπο και θα του έλεγα: "Άκουσα ότι θα γίνεται αυτό. Δεν λέω ότι θα γίνει, αλλά εν πάσῃ περιπτώσει, το άκουσα. Έχε το και συ υπόψη σου". Είναι τόσο απλό.

ΜΑΡΤΥΣ: Έχετε απόλυτο δίκιο να το λέτε αυτή τη στιγμή. Είναι βέβαιος ότι το ίδιο θα έλεγα και εγώ στη θέση σας τώρα.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε Παπαδάκη, είπατε όταν σας κάλεσε να σας πει όλα αυτά και το ότι θα έπρεπε να αναλάβετε και συγκεκριμένες αποστολές, ότι εσεις είχατε συμφωνήσει ήδη με κάποιους αξιωματικούς και του είπατε σε συνέχεια ότι: "Βέρεις εμείς δεν συμμετέχουμε".

Παρ'όλα αυτά -και είναι προς τιμή σας- όταν εκδηλώνεται στη συνέχεια το πραξικόπημα, ενδιό δεν συμφωνούσατε, ενώ είχατε δηλώσει ότι δεν θα συμμετάσχετε, παίρνετε ένα σήμα που σας διαττάσσει να προβλήτε σε κάποιες στρατιωτικές ενέργειες και προβαίνετε σ'αυτές.

Αυτά τα δύο δεν είναι αντιφατικά;

(2ΓΡ)

(2ΠΑ)

1/2

ΓΡ

(Ε.Μ)

2.10.86

871

ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι, να σας πω γιατί: Διότι όλα αυτά, που έγραψε στο σήμα πλην της περιπτώσεως που έλεγε, στην αντίσταση να εκτελείται επιτόπου κ.λπ.^{να}, πράγμα το οποίο δεν εγένετο, είναι ότι έλεγε^{να} αλλα πράγματα/εκείνη τη στιγμή υπήρχε περίπτωση, Διότι αυτός πάντοτε έτσι έλεγε ότι θα επιτεθεί το εφεδρικό, ότι είναι υπερ της πατρίδος μας, δηλαδή ότι είναι επί τω καλώ κ.λπ. και επειδή θα επετίθετο το εφεδρικό εναντίον και θα χτύπαγε τους ναύτες μας και τους αξιωματικούς και τους υπαξιωματικούς, έπρεπε να υπάρχει μία άμυνα. 'Όλα αυτά τα μέτρα, τα οποία ελάμβανε δεν ήταν επιθετικά. Δηλαδή έλεγε να πάει στα ΚΑΟΑ, δεν ήταν επιθετική κίνηση.

'Έλεγε να πάει να προφυλάξει τους ναύτες στο ΒΜΗ, ούτε αυτό.

'Έλεγε να απαγορεύσει την έξοδο. Ποιά έξοδο; Από ποιούς;

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Μάλιστα. Κύριε παπαδάκη, κοιτάξετε, πάντα σας μιλώ έτσι με απλοϊκή αν θέλετε λογική.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Αρνείστε να συμμετέχετε και στη συνέχεια εκτελείτε κάποιες εντολές. Εντολές, οι οποίες δεν είναι μεν επιθετικές, αλλά εάν εγώ δεχθώ ότι εκείνη τη στιγμή ο Μακαριώτατος είχε την ευχέρεια να επιβιβασθεί κάποιου πλοιαρίου και να σηκωθεί να φύγει από το λιμάνι, εσείς θα τον εμποδίζατε. Ουσια-

2/2 ΓΡ (Ε.Μ) 2.10.86

83

στικά δε, τον εγκλωβίζατε να μείνει στην Κύπρο και να συλληφθεί
ή να φυνευθεί. Είναι έτσι ή δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ. Όχι. Διότι κατ' αρχήν οι κυβερνήται και ο Τσαταλός και
ο Κανδαλέπας δεν θα το κάνανε αυτό.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Δεν επιμένω πάνω σ' αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ. Θα μου συγχωρήσετε να συνεχίσω μόνο ότι εάν τυχόν είχαμε
αποδεχθεί απ' αρχής, δεν θα γινόταν αυτό. Θα γινόταν σφαγή. Θα
γινόντουσαν δηλαδή άλλα πράγματα. Δηλαδή, μεγάλη αναστολή
για 'αυτό η συμμετοχή στο πραξικόπημα του ναυτικού, κατ' εμέ, ήταν
πολύ, πάρα πολύ ελάχιστη, εν σχέση με τα σχέδια που έλεγε εκείνος.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Και κάτι ακόμα ήριε πρόεδρε και να τε-
λειώσω εγώ. Ακούσαμε και από σας κ. Παπαδάκη σήμερα εδώ όπως ακού-
σαμε και από τους προηγούμενους του Στρατού Βηράς, να μας λέν συνέ-
χεια πεπαλαιώμενος ο οπλισμός, τα άρματα δεν μπορούσαν να κινηθούν
διότι ήταν αυτής της προέλευσης και αυτού του χρόνου, μας είπατε
εσείς σήμερα εδώ ότι είχαμε μεν τέσσερις τορπιλακάτους, αλλά ουσια-
στικά δεν ήσαν κατάλληλες για πλόες διότι οι μηχανές τούτο, εκεί-
νο, θα έβγαιναν και μετά δεν θα μπορούσαν να γυρίσουν μέσα, όλα
αυτά δεν ήσαν γνωστά πριν την αποβίβαση ή απόβαση;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

3/2 ΓΡ (E.M) 2.10.86

84

EMMANOYLA PAPASTEFANAKH, Mália stá. Eντύπωση λοιπόν μου κάνει εμένα που ζω εδώ στην Ελλάδα, αφού τα ξέρετε όλα αυτά εσείς στον τομέα σας και οι άλλοι στον δικόν τους τον τομέα, πώς διανοούσασθε ότι ήταν δυνατόν να αποκρούσετε με αυτά τα μέσα μια οποιαδήποτε τουρκική επίθεση και τί κάνατε εν πάσῃ περιπτώσει → ότι παιρνούσε απ' το χέρι σας δηλαδή -ώστε αυτός ο οπλισμός αυτά τα μέσα, να μπορέσουν να βελτιωθούν για να είσαστε ετοιμοπόλεμοι και ικανοί για αντίσταση.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα. τα μέσα, λοιπόν, αυτά τα οποία είχαμε, εγώ θα αναφερθώ μόνο στο ναυτικό. Δεν μπορώ να εκφέρω γνώμη για το στρατό Βηράς. 'Οσον αφορά λοιπόν το ναυτικό, όπως σας τα είπα αυτά γιατί δεν θέλω ποτέ να καλύψω κατάσταση, τουλάχιστον για τον εαυτό μου θα είγαι αντικειμενικός, ό,τι και να πω - κατά τη γνώμη μου ήταν έτοι, το διαβεβαιώνω και πάλι. 'Ότι εγένετο ό,τι ήτο το καλύτερο για να βρίσκονται σε μία σχετικά καλή κατάσταση, είναι γεγονός, ότι ήτο γνωστή αυτή η κατάσταση, αλλά ότι εάν τυχόν γυνόταν κάποια σύγκρουση με την Τουρκία, ότι θα ήρχοντο ελληνικές δυνάμεις, πάλι ήταν γνωστό και οι οποίες δεν ήλθαν.

EMMANOYLA PAPASTEFANAKH. Εντάξει, κατάλαβα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κ. Παπαδονικολάκη

4/2 ΓΡ (Ε.Μ) 2.10.86

85

να λάβει τον λόγο, με την υδία πάντοτε παράκληση κύριε Παπαδονικόλακη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Κύριε μάρτυς θα ήθελα να σας ρωτήσω το

εξής: Πέστε μου, εσείς είσαστε διοικητής παρακτίου αμύνης.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Στο σχέδιο αμύνης ανάγκης της Κύπρου

νομίζω ότι είχε εκτιμηθεί ότι μία από τις ενδεχόμενες ακτές αποβάθρως, θα ήταν η περιοχή της Κιλούνειας, μία από τις ενδεχόμενες.

(2N)

1/2---N---A.M---2-10-86---

86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το ξέρει αυτό κύριε Παπαδονικολάκη;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: Το ξέρει και το επιβεβαιώνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Περιελαμβάνε την Κυρήνεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το είχα ακούσει. Όμως σαν προβλεπόμενη, που το πίστευαν οι πάντες, ήταν η περιοχή της Αμμοχώστου. Γι' αυτό είχε δημιουργηθεί εκεί η βάση των τορπιλακάτων στο Μπογάζι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: Στην Κυρήνεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Στη Κυρήνεια ήταν οι δύο, ενώ στο άλλο κανονικά ήταν πέντε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: Σαν διοικητής παρακτίου αμύνης μπορείτε να μας πείτε τι ακριβώς δυνάμεις διαθέτατε - εσείς στη περιοχή της Κυρήνειας;

ΜΑΡΤΥΣ: Μόνο τις δύο τορπιλακάτους. Η βάση δεν υπήγετο σε μένα, της Κυρήνειας. Άεν το αναφέρω, γιατί υπήγετο στο κύριο Παπαγιάννη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: Η παράκτιος άμυνα πως εξασφαλίζετο εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Η βάση με τον οπλισμό της υπήγετο στην θαυματική διοικηση της Κυρήνειας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: Σεις

είσασταν διοικητής της παράκτιας άμυνας

2/2_N.A.M.-2-10-86

87

ολοκλήρου της Κύπρου;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ ήμουν διοικητής των τορπιλάκατων, διοικητής παράκτιας αμύνης, υπό την έννοια ότι ήμουνα διοικητής των τορπιλάκατων.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: Δεν επιμένω, αν και δεν με ικανοποιεί η απαντησή σας. ~

Θέλω να μου πείτε εκείνη τη τορπιλάκατος που προσήραξε, απεκλήθη ή παρέμεινε εκεί και κατεστράφη;

ΜΑΡΤΥΣ: Παρέμεινε εκεί. Πήγαμε την άλλη μέρα βγάλαμε όλο το υλικό και τον οπλισμό, αλλά δυστυχώς χρειαζόταν πλωτός γερανός για να αποκολληθεί. Ζητήσαμε τον γερανό της ΑΡΧΙΡΟΔΩΝ για να κάνουμε μία ανορθόδοξη επιχείρηση. Δηλαδή θα έμπαιναν μέσα οι βατραχάνθρωποι και θα πέρναν τοι^{αἱ} πλωτό γερανό από το λιμάνι της Αμμοχώστου που ήταν ήδη υπό την επικυριαρχία των Τούρκων. Ομως, η ΑΡΧΙΡΟΔΩΝ δεν ήθελε να μας δώσει τον γερανό, γιατί φοβόταν ότι θα βληθεί από τους Τούρκους. Τελικά τον πήραν τον γερανό οι Τούρκοι και ησύχασαν και αυτοί.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: Είπατε ότι ο κυβερνήτης του Λεβέντη,⁴ στην πόρτη φάση έφυγε, είχε εντολή κατ'ευθείαν από τον διοικητή ναυτικών δυνάμεων, τον κ. Παπαγιάννη, και έφυγε χωρίς τα προβλεπομένα σήματα ή επιβεβαιώσεις αναχωρήσεως αλπ. . Ήρθε το βράδυ

3/2 N AM 2.10.86

88.

της 15ης για να ξαναφύγει. Εκείνη την περίοδο σεις σαν διοικητής καλέσατε τον κυβερνήτη να του πείτε, εσύ πώς έφυγες από εδώ χωρίς να μας πείς τίποτε; 'Ήταν μια πράξη, θα έλεγα, πέρα από κάθε στρατιωτική δεοντολογία. Σεις ασκώντας τα καθήκοντά του διοικητού έπρεπε να του φωνάξετε και να του πείτε πού πήγες εσύ και δεν μας είπες τίποτα; Τον φωνάξατε;

ΜΑΡΥΤΣ: Βεβαίως. Και μου είπε ότι, "μου είπε ο κ.Παπαγιάννης - με είχε φωνάξει από το Σάββατο - να μη σας πώ τίποτα και να μην εκδώσω τα απαραίτητα σήματα."

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ: 'Όταν έφυγε τη δεύτερη φορά τα εξέδωσε;

(2EZ)

(2N) 1/2 EZ ΦΚ 2.10.86

89

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως το εξέδωσε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΛΑΚΗΣ: Καλώς. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ του κ.Περράκη να λάβει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Κύριε Παπαδάκη, εγώ θέλω να μάθω για τον οπλισμό της Κύπρου. Έχουμε μάθει εδώ πέρα ότι είχαν τα ΔΟΚ ή EMFIL του β' Παγκοσμίου πολέμου, προφανώς, εσείς τέτοια είχατε "στάσην Τούρκο να γεμίσω" τα ατομικά όπλα. Ετσι δεν είναι; EMFIL; Οι ναύτες τις όπλα είχαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Εμείς εκεί, αν δεν απατώματε, είχαμε M1.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Είναι καλύτερα αυτά;

ΜΑΡΤΥΣ: Λίγο καλύτερα, αλλά παλιά και αυτά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: M1;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, M1.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Αυτό που με ενδιαφέρει, είναι στα τορπιλλάνατα. Αν κατάλαβα καλά, και διορθώστε με, από πλευράς ναυτικής δύναμης υπήρχαν 4 τορπιλλάνατα και το "Λεβέντης".

ΜΑΡΤΥΣ: Οι τορπιλλάνατα ήταν 5. Ήταν οι 3 βεβλαμένες και υπήρχαν δύο που δούλευαν και όπως εξήγησα προηγουμένως πώς έγινε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Αυτές οι τορπιλλάνατα, από τι σημείωσα, Φεν-

ΔΙΟ

P

2/2 EZ ΦΚ 2.10.86

90

νησαν το '54, είναι η "Βιβλος Γέννεση", προφανώς τότε ναυπηγήθηκαν λίγο πριν '54, Αίγυπτο άκουσα, Κύπρος. Είκοσι χρονών λοιπόν τότε '54, '64, '74.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Για τα ελληνικά δεδομένα και για σας τους άλλους που είναι του ναυτικού εδώ πέρα ειδικοί, πιστεύω ότι αυτά είναι καινούργια πράγματα, δηλαδή για τα δικά μας, όταν ήσας εκ του Α' Παγκοσμίου πολέμου ————— έχουμε ακόμη πλοΐα από πλευράς ναυπήγησης. Είπατε όμως εσείς, είπε και ο κ. Παπαγιάννης μάλιστα χαρακτηριστικά αν το κατάλαβα, πως σε μία απ' αυτές γινόταν "κανιβαλισμός" για να διορθωθούν σι αλλες. Είναι αλήθεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Γιατί αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Γιατί δεν μας έδιναν ανταλλακτικά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Ποιός δεν μας έδινε ανταλλακτικά;

ΜΑΡΤΥΣ: Έπρεπε να έρθουν από τη Ρωσσία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Και γιατί δεν μας έδιναν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήσαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δεν διερωτηθήκατε ποτέ!

ΔΙΑΛΛ

Π

B

3/2 ΕΖ ΦΚ 2.10.86

91

ΜΑΡΤΥΣ: Διότι η ναυτική διοίκηση είναι γεγονός, δεν ήταν τώρα αν είχε κάνει καὶ πάνω στο Αρχηγείο Ναυτικού χαρτιά, αλλά η ναυτική διοίκηση είχε απευθυνθεί, αν δεν απατώμαι, στην πρεσβεία, μέσω δηλαδή της Κυπριακής κυβερνήσεως καὶ είχε ζητήσει η Κυπριακή κυβέρνηση επανειλημμένως ανταλλακτικά, τα οποία όμως δεν μας έστελναν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δεν μας τα έδιναν.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. 'Ελεγαν "θα", "θα", "θα έλθουν", αλλά δεν ερχόντουσαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δεν τα έδιναν.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Και ουσιαστικά ήταν άχρηστα τα σκάφη μας δηλαδή, από την ώρα που η παραμικρή βαλβίδα δεν μπορούσε να αντικατασταθεί.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Είναι αυτονόητο.

ΜΑΡΤΥΣ: Εμείς τις φτιάχναμε, χάλαγαν, τις φτιάχναμε, χάλαγαν. Αυτή η δουλειά γινόταν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Το "Λεβέντης" τι προέλευση, είχε; Τι καράβι ήταν αυτό; Είχε ανταλλακτικά;

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το είχε χαρίσει ένας εφοπλιστής Λεβέντης, δεν ήταν, το είχε ναυπηγήσει εκεί, δεν θυμάμαι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Πάει καλά. Πάντως σημασία έχει ότι τα πλοία μας

4/2 EZ ΦΚ 2.10.86

72

δεν είχαν ανταλλακτικά. Δεν προμηθευόμασταν για να τα φτιάξουμε.

Αυτό είναι γεγονός.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Και στο ένα γινόταν [“]κανιβαλισμός[”] για να φτιάχτούν τα υπόλοιπα.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Πάει καλά.

Τώρα σε ό,τι αφορά τη μύησή σας, ας το πούμε, στο πραξικόπημα, εσείς αρνηθήκατε.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Θα ήθελα να μου πείτε κ.Παπαδάκη, γιατί η θέση σας είναι και ιδιόρρυθμη εδώ μέσα. Εσείς αρνηθήκατε, άλλοι δεν αρνήθηκαν.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Εσείς που αρνηθήκατε, πέραν του ότι σαν στρατιωτικός, και καλά κάνατε και συγχαρητήρια γι' αυτό, είπατε αρνούματε δεν συμμετέχω, γιατί δεν είναι η αποστολή μου αυτή, δεν είναι ο δρόμος μου ήλπ., αυτά τα γνωστά για τον κάθε αξιωματικό. Πέστε μου πέραν αυτού και προφανώς ότι θα προηγούμενα πραξικόπηματα/πρέπει να είχατε σχέση, 21 Απρίλη, Ιωαννίδης ήλπ... δεν
R

Δια. Λ.

5/2 EZ ΦΚ 2.10.86

93

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν είχαμε κανένα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Πέραν απ' αυτά τα καθαρώς στρατιωτικά, το καθαρό ηθικό μέρος, βάρυνε στη συνείδησή σας πέραν αυτού, για τους άλλους έστω που μυήθηκαν, τι πρόκειται να γίνει μ' αυτή την ιστορία; Τι πρόκειται να επακολουθήσει πέρα από αυτό το συγκεκριμένο το ηθικό μέρος; Δηλαδή αν γίνει το πραξικόπημα, θα έχουμε κάποιες επιπτώσεις εδώ πέρα, πέραν του ότι εγώ δεν κάνω πραξικόπημα; Αλλά οι άλλοι το κάνουν. Εσείς μετρήσατε τις επιπτώσεις του; Αυτό θέλω να πω.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως. Η μεγαλύτερη επίπτωση ήταν πρώτον, ότι ήταν ανήθικο, διότι θα σκοτωνόντουσαν 'Ελληνες.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Μάλιστα.

ΜΑΡΤΥΣ: Το δεύτερο εξ ίσου σημαντικό, ήταν ότι θα προσκαλούσαν την εισβολή των Τούρκων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Φαινόταν δηλαδή αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ: Βέβαια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Και οι άλλοι που είχαν τον κοινόν υού, δεν το

κατάλαβαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Σ' αυτά που του είπα, σε ένα απ' αυτά, γιατί εγώ του έλεγα και άλλα, ότι δεν μπορούμε, δεν έχουμε τα κατάλληλα όπλα, δεν κάνουμε τούτο, δεν κάνουμε κείνο, γιατί ήθελα να ιερδίσω το χρόνο και να τον πείσω για αυτό που σκεπτόμουν,

Δικαίωση (Δ)

Δ

(EZ)

1/2 Δ Ε.Τ. 2-10-1986

94

Του είπα ότι θα αποτελέσει και εθνικό όλεθρο. Και το γράφω στην αναφορά μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Και εσείς και οι άλλοι το καταλαβαίνετε.

'Όταν ο κ. Παπαγιάννης σας μίλησε για ένωση, τι καταλάβατε, ή πώς το εννούσε; 'Ένωση ολόκληρης της Κύπρου, ή ενδεχομένως να πάρει ένα κομμάτι ο ένας και ένα κομμάτι ο άλλος, για να τελειώνουμε;

Πώς το καταλάβατε εσείς και οι άλλοι, που άκουσαν την κουβέντα; ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως δεν το διευκρίνισε. 'Ήθελε να δώσει έμφαση ότι θα γίνει ένωση ολόκληρης της Κύπρου, αλλά δεν είναι τι θέλεις ή τι εννοείς, αλλά τι είναι εφικτό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Εσείς εκτιμήσατε ότι δεν είναι εφικτό.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι.

'Όταν δεν ήθελε ο νόμιμος πρόεδρος σε εκείνη τη φάση, πώς ήταν δυνατόν, με το ζόρι;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Εκδηλώνεται η επίθεση των Τούρκων και είναι γνωστό, να μην επανερχόμαστε, ότι από την Αθήνα συνιστούσαν αυτοσυγκράτηση. Αυτό είναι δεδομένο.

ΜΑΡΤΥΣ. Τι συνιστούσαν και τι δεν συνιστούσαν δεν το ξέρω. Ήγε μόνο με τον κ. Παπαγιάννη.

2/2 Δ Ε.Τ. 2-10-1986

95

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Ισως λόγω της θέσεώς σας. Αλλά θα το μάθατε αργότερα ότι στην πρώτη εκδήλωση τουλάχιστον ήταν ήρεμα. Το ακούσατε μετά δέκα μέρες, ή ένα χρόνο μετά την εισβολή, ότι εδώ στην Αθήνα, στο ΑΕΔ, τις πρώτες ώρες έλεγαν "γίνεται άσκηση και μη φοβάστε". Τα ακούσατε αυτά;

ΜΑΡΤΥΣ. Είχα μάθει ότι αυτοί είχαν διαλυθεί.

Αυτά τα άκουσα και τα άκουσα και στην Κύπρο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Είναι γεγονός και όλος ο κόσμος το ξέρει. Πώς το ερμηνεύετε αυτό, κύριε Παπαδάκη; Μην τα λέμε πάλι έρχονται οι Τούρκοι αλεξιπτωτιστές αλπ., εσείς τι ερμηνεία δίνετε; Ή τι μάθατε από οπουδήποτε, γιατί η μαρτυρική κατάθεση η δική σας έχει κάποιο ειδικό βάρος, κατά τη γνώμη μου.

ΜΑΡΤΥΣ. Η γνώμη μου είναι ότι δεν μπορώ να πω ότι έγινε έτσι ή έτσι, γιατί όλα είναι μέσα. Μπορεί να είχε γίνει συνεννόηση ότι δεν θα γίνει τίποτα["] και να ήταν φτιαγμένο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Στην ανθρώπινη λογική, όπως το ζήσατε εσείς, έστεκε να έρχονται οι άλλοι, χωρίς να υπάρχουν το ένα ή το άλλο που λέτε σείς και να λένε["] σταματάτε["]; Στέκεται αυτό με τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν βλέπω να υπάρχει τρίτη εκδοχή.

GB

20/10/86

AF

3/2 Δ Ε.Τ. 2-10-1986

96

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Τελευταία ερώτηση:

'Ηλθε ο "Αττίλας-II", εσείς σαν Ναυτικό έπρεπε να έχετε μηδέν δύναμη. Σ' αυτό το διάστημα από πλευράς Ναυτικού υπήρχε δυνατότητα να έλθει βοήθεια στο μεταξύ, αφού τα πράγματα ήταν σε εξέλιξη.

'Οπως είπατε δεν ήλθε. Υπήρχε όμως ή όχι αυτή η δυνατότητα να έλθει βοήθεια στο διάστημα μέχρι τον "Αττίλλα-II"; 'Εγινε ότι έγινε στον "Αττίλλα-I", είπανε ότι δεν έφθασαν τα υποβρύχια κλπ. 'Ερχεται κάποια ώρα ο "Αττίλας-II", μπορούσε να υπάρξει κάποια βοήθεια; ΜΑΡΤΥΣ. Προσωπική μου γνώμη και όσο μπορώ να είμαι αντικειμενικός στην ιρίση μου, νομίζω ότι δεν συνιστάτο. Δεν μπορούσαμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Δηλαδή να είναι σε μια απόσταση, σε αγκυροβόλιο κάπου;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν είχαμε τέτοιες δυνατότητες τότε. 'Απαξ και είχε γίνει ο "Αττίλας-I", μεσολάβησαν τόσες ημέρες και είχαν εδρεωθεί αυτοί εκεί και ύστερα ήταν θέμα στρατηγικής, εάν αποφάσιζαν να κάνουν πόλεμο, ή να μην κάνουν. Δηλαδή θα υπήρχε εμπλοκή.

The image shows three handwritten signatures or sets of initials in black ink. From left to right: 1) A large, stylized signature that appears to be 'Perrakis'. 2) A signature that looks like 'Dimitris' followed by '(O)'. 3) A signature that looks like 'Papadopoulos'.

1/2 Ο.Σ. Z.B. 2-10-86

97

ως

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Για λόγους εμπλοκής δηλαδή, όχι τεχνικά

δεν μπορούσαν κάποια καράβια να έχουν πλησιάσει;

ΜΑΡΤΥΣ. Αεροσκάφη ξέρω ότι δεν μπορούσαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Για πλοία;

ΜΑΡΤΥΣ. Για πλοία και για υποβρύχια δεν ξέρω να σας πώ, δεν ήμουν

ο αρμόδιος,

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Στο διάστημα από την αποβίβαση και μετά ήταν

αγκυροβολημένα εις την Κύπρο ή φύγαν και πήγαν εις την Τουρκία;

ΜΑΡΤΥΣ. Περιεφέροντο γύρω-γύρω και μέσα στα χωρικά ύδατα της Κύπρου,

γύρω για μία μέρα

διότι μόλις εκκενώθη Τερματικός δύο φορές, κατά μαρτυρία αξιωμα-

τικού του στρατού που το είδε αυτό, διότι ήσαν απ'έξω αντιτορπιλινά.

Νοτίως ήσαν, Ανατολικώς ήσαν, Βορείως ήσαν, συνέχεια περιεφέροντο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Δηλαδή στόχοι εχθρικοί ήσαν συνέχεια στην Κύπρο

επάνω.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα,

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Τίποτα άλλο μύριε Πρόεδρε, Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) Παρακαλώ τον κ. Διαροκάπη να λάβει

το λόγο, Με την ίδια παράλληση να είναι σύντομος.

2/2 Ο.Σ. Z.B. 2-10-86

98

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ. Έχω καλυφθεί, κύριε Πρόεδρε, αλλά για την τιμή των όπλων ρωτάω τα εξής: Απ' όσα σας έλεγε ο Παπαγιάννης, τί κατάλαβατε; Ήταν απλώς ένα εκτελεστικό όργανο που αναγκάζοταν να εκτελεί διαταγές ανωτέρων ή ήταν θεριμός υποστηρικτής του πραξικοπήματος ενάντια στον Μακάριο;

ΜΑΡΤΥΣ. Νομίζω και τα δύο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ. Δηλαδή πίστεψε στο πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα,

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ. Νομικώς αυτό λέγεται φυσικός συναντουργός. Δεύτερο άφησαν και ήρθαν οι Τούρκοι σε βολή, είπατε, εκεί με την τορπιλάνατο. Ο Παπαγιάννης όταν έρχονταν τα καράβια τα Τούρκικα, και οι αλεξιπτωτισταί, πίστευε και αυτός ότι οι Τούρκοι δεν θα μας κτυπήσουν;

ΜΑΡΤΥΣ. Νομίζω ότι το πίστευε αυτό. Το πίστευε αυτό διότι τον διαβεβαίωναν,

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ. Μάλιστα. Ευχαριστώ,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ και τον κ. Ζερβό να λάβει τον λόγο, ο οποίος είναι και ο τελευταίος.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Κύριε Παπαδάκη, με τους όρους που χρησιμοποιήσατε, όταν ρωτήθηκατε τι ήταν υπηρεσία είχατε αναλάβει στην Κύπρο, εδημιουργήσατε την εντύπωση ότι είχατε την ευθύνη της παρακτίου αμύνης.

3/2 Ο.Σ. Ζ.Β. 2-10-86

99

Εν συνεχεία δε, σε διάφορες ερωτήσεις που απαντήσατε δείξατε κατ' ακολουθία - βγαίνει σαν συμπέρασμα - ότι δεν κάνατε τον απαράίτητο συντονισμό για την παράκτιο άμυνα, εάν πράγματι είσασταν ο διοικητής της παρακτίου αμύνης. Συγκεκριμένα, όταν ρωτηθήκατε σχετικά, είχατε πει ότι είσαστε ο διοικητής της ναυτικής βάσης Χρυσούλης.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Δεύτερον δε, ότι είσαστε και διοικητής παρακτίου αμύνης.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Μήπως λέγοντας διοικητής παρακτίου αμύνης εννοούσατε, των ναυτικών δυνάμεων και μόνον;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Και της βάσεως Χρυσούλης μόνον;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ. Εγώ, αυτό συνεπείρανα, αλλά' δεν το είπατε έτσι και μοιραίως εδημιουργήσατε την εντύπωση, ότι σαν διοικητής της παρακτίου αμύνης δεν κάνατε τον απαραίτητο συντονισμό, που θα έπρεπε να είχατε κάνει και με τις στρατιωτικές δυνάμεις, διότι όταν ρωτηθήκατε ποιά ήταν η παράκτιος άμυνα από πλευράς στρατιωτικής της περιο-

4/2 Ο.Σ. Z.B. 2-10-86

100

χής της Κυρήνειας, Βέβαια, και όπως τώρα εξηγείτε, δεν εγνωρίζατε ,

διότι δεν είχατε την ευθύνη να κάνετε συντονισμό σχεδίων,

ΜΑΡΤΥΣ, Μάλιστα,

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ, Αυτά λοιπόν, θέλω να τα διευκρινίσετε για να μην
μείνουν αυτά τα σκοτεινά σημεία, διτι δεν πράξατε το καθήκον σας σαν
διοικητής παρακτίου αμύνης, από πλευράς συντονισμού των σχεδίων σε
συνδυασμό με τις δυνάμεις του στρατού Εηράς,

ΜΑΡΤΥΣ, Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, έτσι είναι όπως το είπατε. Εκ σφάλ-
ματος δηλαδή , δεν έδωσαν να καταλάβουν οι κύριοι, τι ακριβώς εν-

νθούσα,

σ

(20)

1/2α.

(Ε.Σ.)

2.10.1986

102

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ ; Και μια άλλη διευκρίνηση σε ένα άλλο σημείο.

Οταν η τορπιλάκοστος, μετά που είχαν τεθεί εκτός και οι δύο μηχανές της και εν συνεχείᾳ για λίγα λεπτά, οπως είπατε, η μια από τις μηχανές ξαναλειτούργησε και προχώρησε η τορπιλάκατος, τότε προσέκρουσε στην ύφαλο και προσήραξε.

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ ; Η τορπιλάκατος θα πρέπει να είχε ραντάρ ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ : Η τορπιλάκατος δέν είχε.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ ; Μου αρκεί αυτή η απάντηση, φατί βεβαίως άν είχε τότε ασφαλώς δεν θα εδημιουργείτο η προσήραξη. Ενώ δεν είχε ραντάρ υπό τις συνθήκες αυτές ορατότητος και ο πλέον άξιος ναυτίλος και αν ήταν μέσα θα την είχε πάθει. Ευχαριστώ πολύ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Κύριε Πρόεδρε μου επιτρέπετε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) Όχι, κύριε Μπαντούβα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Δυο λέξεις, μόνο, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) Σας παρακαλώ. Υπάρχει απόφαση της Επιτροπής, για βαντιπαράσταση εξέταση.. Η επιτροπή εμμένει

στην απόφασή της αυτήν.

2/2σ.

(Ε.Σ.)

2.10.1986

102

ΠΟΛΛΟΤ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ : Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλείται ο κύριος Γραμματεύς να συνοδεύσει τον κ. Παπαγιάννη, εις την Αίθουσα, προκειμένου να γίνει κατ' αντιπαράσταση εξέταση, επί φρισμένων σημείων. Δεν πρόκειται να γίνει εφ' όλης της ύλης. Εφ' φρισμένων σημείων, για να τελειώσουμε. Θα ρωτήσω εγώ 3-4 πράγματα, κι' αν θέλει και κάποιος άλλος συνάδελφος να ρωτήσει κάτι, μπορεί.

Εν συνεχείᾳ, μετά την κατ' αντιπαράσταση εξέταση, η οποία

δεν πρέπει να διαρκέσει πάνω από 10^ρ, θα συνεχίσουμε με τὸν μάρτυρα κ. Παπαγιάννη, για να τελειώνουμε απόψε. Πρέπει να υπάρξει κάποια ταχύτης γενικώτερα, όχι σήμερα μόνο.

(Στο σημείο αυτό, προσέρχεται στην Αίθουσα ο μάρτυρας κ. Παπαγιάννης).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να πω δυό λέξεις μόνο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : 'Οχι, κύριε Μπαντουβά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Κύριε Πρόεδρε, αυτό που ήθελα να ρωτήσω έχει σχέση με την κατ' αντιπαράσταση εξέταση.

 ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Ρωτήστε, κύριε Μπαντουβά. Ορίστε έχετε το λόγο.

3/2σ.

(Ε.Σ.) 103

2.10.1986

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Κύριε Παπαδάκη, οι τορπιλλάκατοι που είχατε, λόγω της προέλευσης και της ελλείψεως ανταλλακτικών, δεν ήσαν αξιόμαχες. Είχατε ζητήσει, τόσο εσείς, όσο και ο κ. Παπαγιάννης, να αντικατασταθούν από άλλες, οι οποίες να είναι αξιόμαχες;

ΜΑΡΤΥΣ : Ο κ. Παπαγιάννης ναι, και εγώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Ζητήσατε, είπατε, ανταλλακτικά. Εκτός από τα ανταλλακτικά, ζητήσατε από Αθήνα ή κι' από Λευκωσία, να αντικατασταθούν με άλλες αξιόμαχες, με σκάφη;

ΜΑΡΤΥΣ : Είχε ζητήσει ο κ. Παπαγιάννης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Επίσης, πως δικαιολογείται να μην έχετε ραντάρ; Είχατε ζητήσει, γιατί είχε πάθει βλάβη; Είχατε ζητήσει να σας φέρουν; Τι ακριβώς συμβαίνει εδώ;

ΜΑΡΤΥΣ : Θα μου πείτε τώρα, πως μετά τόσα χρόνια δεν το θυμάμαι, αλλά θυμάμαι το εξής: Δεν είχαν ραντάρ οι τορπιλλάκατοι. Δηλαδή 99% δεν είχαν. Διότι θυμάμαι, όταν βγαίναμε έξω, εγώ ως Διοικητής μπορούσα και έβλεπα...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Δεν χρειάζονται αυτά, κύριε μάρτυς.

Εσείς ήσαστε Διοικητής της Βάσεως, η οποία είχε 5 τορπιλλακάτους.

Είχαν ή δεν είχαν ραντάρ;

4/2σ.

(F.Σ.)

104

2.10.1986

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είχαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Ζητήσατε να σας σταλούν ραντάρ από την Αθήνα, ή να αγορασθούν από τη Λευκωσία; Δεν είχατε ζητήσει;

ΜΑΡΤΥΣ: Φγώ δεν είχα ζητήσει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Και τελειώνοντας, μία τελευταία ερώτηση:

Εν όψει τουρκικών δραστηριοτήτων, μετά από το πραξικόπημα, ήταν

έκδηλη η ανησυχία, καθόσασταν όλοι στα κάρβουνα επάνω και είχατε πληροφορίες για συγκεντρώσεις στη Μερσίνα, κ.λ.π. Φοιεις έπρεπε να είσασθε μέσα στις βάσεις, ή εν πλω, ή διάσπαρτοι, για να αποφύγετε την καταστροφή μέσα στα λιμάνι;

ΜΑΡΤΥΣ: Κατ' αρχήν, η μόνη πληροφορία, την οποία είχαμε εμείς, ήταν ότι υπήρχαν αυτοί οι 3 στόχοι επάνω στον Άγιο Ανδρέα. Από κει και ύστερα, που ανέστρεψαν προς Κυρήνεια, εμείς τα μάθαμε εκ των υστέρων ότι υπήρχαν πολλοί στόχοι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Απλάς είχατε διαταχθεί να είσθε σε ετοιμότητα. Τίποτε άλλο.

ΜΑΡΤΥΣ: Είχαμε διαταχθεί να ήμαστε σε ετοιμότητα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Ευχαριστώ, χώριε πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασάγιαννης) : Κύριε Παπαγιάννη, στη προχθεσινή

κατάθεσή σας, σας θέσαμε υπόψη μια έκθεση, την οποία είχε κάνει

Δ. Β. Σ.

Ζ. Ρ.

5/2σ.

(Ε.Σ.)

105

2.10.1986

ο κ. Ανέστης Παπαδάκης, υπό Διοικητής της Ναυτικής Βάσεως, Χρυσούλης
 και Διοικητής της Παρακτίου Αμύνης. Και είχατε πει ότι ορισμένα πράγματα
 από κει μέσα που σας θέσαμε υπόψη, δεν είναι αληθή.

Κατόπιν αυτού, ρωτήσαμε και πάλι σήμερα τον κ. Παπαδάκη, επ'
 αυτών των σημείων της εκθέσεώς του και μας τα επιβεβαίωσε. Πιό συγκε-
 κριμένα:

(2H)

(2σ)

1/2ΗΓ

ΒΠ

2,10.86

106

Αρνηθήκατε ότι είχατε πει ποτέ την φράση "να ρίξουμε στη θάλασσα το Μακάριο και να τού ρίξουμε μια βόμβα βυθού". Αυτό ο κύριος Παπαδάκης επιμένει ότι ορθώς το έγραψε και το καταθέτει και ενόρκως, ότι πράγματι το είπατε.

Θα είχατε την καλωσύνη να πείτε εδώ μπροστά στον κύριο Παπαδάκη, αν έγινε τέτοιο πράγμα, πώς έγινε αλπ;. Και να μας πει και ο κύριος Παπαδάκης, ενώπιόν σας πλέον, τι συνέβη με αυτό το πράγμα;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Κατ' αρχήν κύριε Πρόεδρε, η αποστολή η δική μας δεν ήταν να συλλάβουμε ή να εξοντώσουμε τον Μακάριο. Η αποστολή του Ναυτικού, όπως θα πρέπει να σας είπε και ο κύριος Παπαδάκης, ήταν ορισμένες συλλήψεις. Επομένως κάθε συζήτηση περί Μακαρίου, περί εξοντώσεώς του και οτιδήποτε άλλο, ήταν εκτός αποστολής μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Το πραξικόπημα, όμως δεν εστρέφετο μόνο κατά εκείνων των ασήμων ανθρώπων, που θα συλλαμβάνοντο, αλλά εστρέφετο προεχόντως κατά του Μακαρίου. Και συνεπώς ο στόχος "Μακάριος", ήταν ο γενικός στόχος δλων των πραξικοπηματιών.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Δεν ήταν δικός μας στόχος, κύριε Πρόεδρε. Εμείς, ως Ναυτικό, είχαμε τελείως δευτερεύοντα ρόλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε Παπαδάκη, επιμένετε ότι αυτό το είχε πει ο κύριος Παπαγιάννης;

Α. Μ. Ζ.

P

2/2ΗΓ

ΒΠ

10/2.10.86

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Βεβαίως. Αυτό το είχε πει. Το γράφω και στην αναφορά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σύμφωνοι. Πέστε μας αν το ακούσατε εσείς, αν το είπε σε άλλους, ή από ποιόν το μάθατε, αν το μάθατε από άλλους.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Όχι. Το άκουσα εγώ παρόντων βέβαια και των λοιπών αξιωματικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πότε;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Στις 9 του μηνός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Του Ιουλίου;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρόντων και των λοιπών αξιωματικών;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Μάλιστα. Στο γραφείο μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή, της βάσεως της δικής σας;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Επ' αυτού κύριοι συνάδελφοι, δεν μπορούμε να επανέλθουμε πλέον. Νομίζω ότι ξεκαθαρίστηκε το ζήτημα. Ξεκαθαρίζεται δηλαδή κατά την ιράνη της Επιτροπής, όπως νομίζετε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Εδώ κύριε Πρόεδρε, πρέπει να γίνει μία διευκρίνιση. Ο κύριος Παπαγιάννης είπε ότι μοναδικός στόχος του Ναυτικού

Δ. Λαζαρίδης

Π. Ράφτης

3/2ΗΓ

ΒΠ

108 2.10.86

ήταν να ρίξει τον Μακάριο στη θάλασσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Με συγχωρείτε, κύριε συνάδελφε.

Νομίζω, ότι- και το είπα - ο άμεσος στόχος όλων των πραξικοπημάτων ήταν ο Μακάριος. Είναι θέμα κρίσεως πλέον των μελών της Επιτροπής, εάν λέγει αλήθεια ο κύριος Παπαδάκης στο σημείο αυτό ή ο κύριος Παπαγιάννης.

Επίσης κύριε Παπαγιάννη, είχατε καταθέσει ότι δεν αποκαλέσατε ποτέ^{||} βλάκα^{||} τον Ντενίση, τον στρατηγό σας και πλέυ-μπό[¶] τον πρεσβευτή της Ελλάδας στην Κύπρο τον κύριο Λαγάκο. Το είχατε αρνηθεί, ενώ ο κύριος Παπαδάκης το κατέθετε.

Τι λέτε επ' αυτού;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Δια μεν το στρατηγό πιθανόν να έκανα αυτό το χαρακτηρισμό, όχι εκείνη την ημέρα, αλλά άλλη μέρα, την οποία ο κύριος Παπαδάκης πρέπει να γνωρίζει, όταν ήλθα σε σύγκρουση μαζί του μέσα στη ναυτική βάση, όταν είχε κάνει μια επιθεώρηση. Και δια να εξασφαλίσω τα συμφέροντα του ναυτικού, ίσως μετά σε συζήτηση που είχα με τον κύριο Παπαδάκη, τον απεκάλεσα έτσι.

Για τον κύριο Λαγάκο: Είναι τελείως άσχετος με όλη αυτή την υπόθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε Παπαδάκη, αυτό το θέμα του

Παπα

Η

4/2ΗΓ

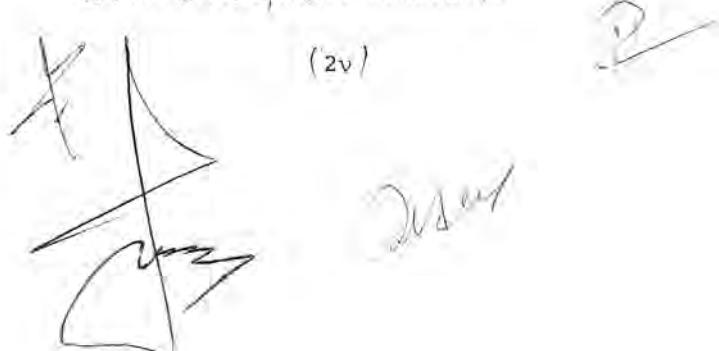
ΒΠ

109 2.10.86

χαρακτηρισμού του στρατηγού Ντενίση, του αρχηγού του ΓΕΕΦ, του προϊσταμένου σας, ως βλακός και του κυρίου πρεσβευτού της Ελλάδος, ως πλεύ μπόδη, πώς το ξέρετε, πού το ακούσατε; Το ακούσατε εσείς; Το μάθατε; Εάν το μάθατε, από ποιόν το μάθατε;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Την ημέρα της 9ης του μηνός ελέχθη. Και μάλιστα το έχω γράψει και αυτό στην αναφορά μου. Δεν ξέρω αν ήταν συγχυσμένος ο κύριος Παπαγιάννης. Άλλα γι' αυτό το έχω γράψει στην αναφορά μου, διότι τι γράφω και χαρακτηριστικά ότι είπε, ότι αυτοί θα ανακληθούν την παρασκευή στις 12 του μηνός επάνω.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Μα, δεν το αρνούμαι αυτό. Τον χαρακτηρισμό αρνούμαι, ότι είνα εκείνη την ημέρα. Δεν ξέρω αν το θυμάστε πάρα πολύ καλά. Χαρακτηρισμό είχα κάνει για τον Ντενίση τέτοιο και ξέρετε πότε. Ήσασταν και παράν. Εκείνη την ημέρα δεν νομίζω ότι είχα κάνει τέτοιο χαρακτηρισμό, κύριε Παπαδάκη.

(2v)

2

Mai

(2H) 1/3 ν (θ.Σ.) 2-10-86
110

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . Επειδή, κύριε Παπαγιάννη, γνωρίζετε και εσείς ας πούμε το θέμα του ήθους μου, τουλάχιστον όσον αφορά το θέμα ψέματος ότι δεν έχω πει στη ζωή μου εκτός των κατά συνθήκην, γι' αυτό έχουν αποβεί πάρα πολλά εις βάρος μου ας πούμε κατά την σταδιοδρομία μου, διότι ποτέ δεν λέω ψέματα, θα παρακαλούσα πάρα πολύ αυτό να μην το αρνηθείτε. Το ότι ήσασταν συγχυσμένος μπορεί αλλά ότι ελέχθη, υπάρχει η μαρτυρία του Τσαταλού και του Κανταλέπα . Διότι όταν έφτιαξα την αναφορά μου ήταν Τσαταλός, Κανταλέπας και Δούκας στο σπίτι μου που έφτιαχνα την αναφορά μου μήπως τυχόν έχω ξεχάσει κάτι .

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ . Τη φτιάξατε από κοινού .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης) . Παρακαλώ !

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . Όχι, την είχα φτιάξει και ρώτησα μήπως τυχόν έχω ξεχάσει κάτι .

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ . Υπήρχαν και άλλοι αξιωματικοί, κύριε Παπαδάκη , στη σύσκεψη που είχαμε κάνει . Έχουν αναφέρει και αυτοί το ίδιο πράγμα που αναφέρετε εσείς, ο Τσαταλός και ο Κανδαλέπας ;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . Και ο Δούκας .

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ . Και ο Δούκας . Ρωτώ ότι άλλοι αξιωματικοί της ναυτικής βάσεως που ήταν υπό τας διαταγάς σας έχουν αναφέρει τα ίδια

-ΔΛΕ

Ζ

2/3 v

(θ.Σ.)

2-10-86

III

πραγματα που λέτε και σεις ; Διότι και εκείνοι παρίσταντο στη σύσκεψη .

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . Δεν γνωρίζω διότι αυτοί κύριε Παπαγιάννη , ήτανε μαζί σας . Αφού πέσω από την πλάτη μου εγίνοντο συσκέψεις του Ντάνου στο Τρίκομο δίπλα υπό τον Παπαργύρη και ο ανθυπασπιστής Αγιασοφίτης για να σας λένε ότι με έχουν υπό έλεγχο στη βάση κύριε Παπαγιάννη μου .

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ . Λυπάμαι πάρα πολύ που τα λέτε αυτά κύριε Παπαδάκη . Λυπάμαι πάρα πολύ διότι τα γεγονότα ...

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . Δεν θα αντιδικήσω ούτε μισώ ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Παρακαλώ κύριοι δεν πρόκειται να διαπληκτισθείτε εδώ !

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ . Όχι κύριε Πρόεδρε , προς θεού ! δεν έχουμε να διαπληκτιστούμε .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Θα ήθελα να ρωτήσω τον κύριο Παπαδάκη και για τις δυό περιπτώσεις . Και για την περίπτωση του να ρίξουμε στη θάλασσα το Μακάριο και να του ρίξουμε μια βόμβα βυθού και για τη φράση "Βλάκας ο Ντενίσης" , "πλαίσιο μπόϋ ο Λαγάκος , ποιοι άλλοι πλην υμών ήταν αξιωματικοί παρόντες και το άκουσαν και αυτοί ;

3/3ν

(θ.ε.)

112

2-10-86

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . Ήταν ο Κανδαλέπας , ο Τσαταλός , ο Δούκας , ο Αρμενιάκος , ο Ντάνος , δεν ενθυμούμαι αν ήταν ο Γουλέας διότι αυτός ήρθε στο τέλος , ένας υποπλοίαρχος βατραχάνθρωπος που ήρθε στο τέλος .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Μάλιστα .

Εσείς , κύριε Παπαγιάννη , αρνηθήκατε ότι λέγατε στον πλοίαρχο . . .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Κύριε Πρόεδρε , μια διευκρίνηση .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Ορίστε κύριε Βασιλειάδη .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Στον κύριο Παπαδάκη : Αυτή η φράση την

οποία λέτε ότι είπε ο κύριος Παπαγιάννης , τι έννοια είχε ;

Ήταν μέρος σχεδίου , ήταν σοβαρή κουβέντα ή κάτι τι άλλο ;

Σέκαθαρίστε το . Πως το εξηγείτε αυτό που ακούσατε ; Σας έδωσε

εντολή για να κάνετε αυτό το πράγμα όπως το είπε , ή σας είπε ότι είναι κάτι που ενδεχομένως θα γίνει την άλλη μέρα , σε 5 μέρες ,

ή ήταν αέρας κοπανιστός τύπου " πλαιν-μπός " και τύπου βλακός

Ντενίση ;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . Το μέν σχέδιο ήταν να ανατραπεί ο Μακάριος . Άλλα για το συγκεκριμένο , κουβέντα . Κουβέντα , λεχθείσα όμως .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Σύμφωνοι για το λεχθείσα , αλλά πάντως

200

3

4/3 ν (Θ.Σ.) 113 2-10-86

δεν αντελήφθη τε ότι δίδει οδηγίες σε κάποιο χρόνο να ρέουμε

βόμβα ...

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . 'Οχι .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Προχωρούμε .

Κύριε Παπαγιάννη, είπατε και παταθέσατε ότι εσείς

διαρκούντος του βομβαρδισμού της Πάφου , δεν λέγατε στον κυβερ-

νήτη Ταβλαοίδη ^{βάρα}, ^{μάρα} ήλπι;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ . Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Ο κύριος Παπαδάκης αντιθέτως

λέει ότι σας άκουσε στο ραδιοτηλέφωνο , σε μια ραδιοτηλεοπωνική

σας επικοινωνία με τον κύριο Ταβλαοίδη . Τι λέτε επ' αυτού κύριε

Παπαγιάννη ;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ . 'Οχι κύριε Πρόεδρε , εγώ δεν μίλαγα συνήθως από

το ραδιοτηλέφωνο . Δεν ξέρω εάν ο κύριος Παπαδάκης άκουσε δική

μου επικοινωνία ή άλλου και αν τόσο πολύ ξεχώριζε την φωνή μου

από το ραδιοτηλέφωνο .

1/2 Ω Ε.Κ. 2.10.86

114

Υπήρχε δυσκολία στην επικοινωνία και δεν ξέρω αν η ναυτική βάση χρυσούλης μπορούσε να πιάσει την ραδιοτηλεφωνία με την Πάφο που ήταν στην άλλη όχθη της Κύπρου. Δεν είπα αυτή τη φράση, είναι γεγονός αναμφισβήτητο. Δεν ξέρω αν ήταν άλλος και την είπε, πάντως εγώ δεν την είπα.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, όπως καταλαβαίνετε, από το ραδιοτηλέφωνο, γιατί δεν μου αρέσει κατ' αρχήν να ρίχνω λάσπη ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Προχωρήστε, κύριε Παπαδάκη. Τι έγινε επ' αυτού;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Έχω να πω επ' αυτού ότι εγώ ήμουν βέβαιος διότι τα άκουσα με τα αυτιά μου και όπως γράφω στην αναφορά μου και κάποιος άλλος αξιωματικός ήταν εκεί που το άκουγε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ποιος;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Δεν ενθυμούμαι, ήταν ή ο Δούκας ή κάποιος άλλος από τους αξιωματικούς. Ναι, όμως, ελέχθη αυτό.

Μία τοις χιλίοις να μην ήταν ο κύριος Παπαγιάννης και να φαινόταν ότι ήταν ο κύριος Παπαγιάννης. Στη συνέχεια όμως κάποιος άλλος μίλησε -αυτό μου το ανέφεραν, χωρίς να το ακούσω εγώ με τα αυτιά μου- που του έλεγε του Ταβλαρίδη, μπράβο, λόγω εσού έπεσε η πάφος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μια διευκρίνηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάνης): Ορίστε, κύριε Λάσκαρη, ρωτήστε ματέσεις διευκρινιστικά. *Αλεξ* *Ζή*

2/2 Ω Ε.Κ. 2.10.86

115

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, επειδή είναι ένα σοβαρό θέμα
 ευθύνης του αυρίου Παπαγιάννη αυτή η εντολή "βάρα βάρα", θα
 ήθελα να ρωτήσω τον αύριο Παπαδάκη πώς με τόση κατηγορηματικότητα
 μας διαβεβαιούσε ότι ήταν ο αύριος Παπαγιάννης που έδωσε την εντολή
 αυτή. Πρέπει να έχει κάποιο στοιχείο γιατί ήταν πολύ κατηγορηματικός,
 πολύ θετικός/σ'όλη την έκθεση την οποία έκανε. Γι'αυτό νομίζω
 ότι πρέπει να μας διευκρινήσει πόθεν αυτή η βεβαιότης του ότι
 ήταν ο αύριος Παπαγιάννης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Απαντήστε, κύριε Παπαδάκη.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Προσωπική μου άποψη, γιατί σας είπα ότι αυτή η αναφορά γράφτηκε, την έχω διαβάσει στους αξιωματικούς μου κατ' οπωσδήποτε κάποιος θα με διόρθωνε τότε. Εγώ άκουσα αυτή τη φωνή. Αν τυχόν, όπως είπα προηγουμένως, δεν ήταν ο αύριος Παπαγιάννης, δεν μπορώ να αποκλείσω το 100%. Εγώ όμως είμαι πεπεισμένος ότι ήταν η φωνή του αυρίου Παπαγιάννη. Τι να κάνω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Η ραδιοτηλεφωνική επικοινωνία δεν έλεγε "από Λεβέντης προς ναυτική διοίκηση" ή "ναυτική διοίκηση προς Λεβέντη"; 'Ετσι δεν λένε; Πώς είχε αρχίσει αυτή η επικοινωνία;

3/2

Ω

E.K.

116

2.10.86

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Δεν την θυμάμαι κύριε Πρόεδρε, ~~θ~~που λέω επιλέξει, το γράφω στην αναφορά μου. Το "βάρα, βάρα" το θυμάμαι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μια ερώτηση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Και εγώ, κύριε Πρόεδρε, μια ερώτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε Περράκη και κύριε Δασκαλάκη, νομίζω ότι είχαμε πει και προηγουμένως να μην επεκταθούμε σε ερωτήσεις στην εξέταση κατ' αντιπαράσταση. Νομίζω ότι δεν είναι τόσο σπουδαίο το πράγμα. Πιστεύω ότι μπορεί να κηρυχθεί λήξασα η κατ' αντιπαράσταση εξέταση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Είναι ερώτηση πάνω σ' αυτό, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πάνω σ' αυτό, ας ρωτήσει πρώτα ο κύριος Περράκης και μετά ο κύριος Δασκαλάκης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να ρωτήσω και τους δύο μάρτυρες και πρώτα τον κύριο Παπαγιάννη.

Δεδομένου ότι η κουβέντα ειπώθηκε, αν, κύριε Παπαγιάννη, δεν ~~εί~~σασθε εσείς, γιατί εδώ πρόκειται περί διαταγής στον πόλεμο, δεν είναι διαταγή "παρουσιάστε, Άρμ", είναι διαταγή πολύ σημαντική, αν λοιπόν δεν ~~εί~~σασθε εσείς στο τηλέφωνο, ποιος ήταν ~~πιο~~ πάνω απ' αυτόν που έπαιρνε τη διαταγή που θα μπορούσε να λέει αυτός "βάρα,

4/2 : Ω E.K. 2.10.86

117

"βάρα" και να μην είσθε εσείς; Ποιος μπορεί να το έλεγε αυτό, γιατί
βέβαια δεν μπορεί να ήταν λοχίας και να διατάξει.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Τη διαταγή να κτυπήσει το "Λεβέντης" την Πάφο, όπως προα-
νέφερα και στην προηγούμενη κατάθεσή μου **παν** είχα δώσει ενώ, με
την κανονική διαδικασία. "Αρχίσατε πυρ επί της ακτής" γιατί μας
είχαν καταλάβει την ναυτική βάση και κτυπούσαν το πλοίο.

(2AK)

(2Ω)

1/2 ΑΚ

(Γ.Π.)

2-10-86

118

Το "βάρα-βάρα" δεν το είπα εγώ. Το ότι έδωσα διαταγή να κάνει βολή το ΛΕΒΕΝΤΗΣ βεβαίως την έδωσα. Δεν μπορύσε να πάει πιό μέσα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Εγώ δεχόμαι και αν θέλετε υπό ⁹ τικά δεχθείτε το και εσείς, ότι ακούστηκε αυτή η κουβέντα "βάρα- βάρα". Αυτή είναι εντολή.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Μπορεί να την είπε ο υπαξιωματικός που ήταν στο ραδιοτηλέφωνο, ή μπορεί να το είπε ένας σημαιοφόρος που ήταν στο τηλέφωνο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δηλαδή ένας άσχετος έδινε διαταγές πολέμου εκείνη την ώρα; Είναι δυνατόν κύριε Παπαγιάννη - διότι βάζετε ένα πολύ πιό σημαντικό θέμα, ίσως, από το πρηγούμενο, - ήταν τέτοια η κατάσταση που μπορούσε ένα υπαξιωματικός να διατάξει το πλούτο βάρα, κατεδάφισε την πόλη και ό, αλλος να την ακούει;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Δεν διέταξε.

 ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ και τον κύριο Δασκαλάκη να διευκρινήσει διτι θέλει να διευκρινήσει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Με κάλυψε η απάντηση του κυρίου Παπαγιάννη - - -

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Και θα ήθελα τον λόγο μετά, κύριε Πρόεδρε.

 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Και εγώ κύριε Πρόεδρε.

2/2 ΑΚ (Γ.Π.) 119 2-10-86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εάν πρόκειται να συνεχιστεί η κατ' αντιπαράσταση εξέταση με αυτά τα κατά κάποιο τρόπο ασήμαντα πράγματα και να ρωτήσουμε 30 άνθρωποι, δεν πρόκειται να τελειώσουμε ποτέ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Θεωρώ θεμελειακό ένα ζήτημα και θα ήθελα να το ρωτήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Καλώς, συνεχίστε, ούριε Δασκαλάκη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Με εκάλυψε, είπα, η απάντηση του κυρίου Παπαγιάννη που ανέλαβε την ευθύνη, ότι εν πάσῃ περιπτώσει έδωσε αυτός τη διαταγή για να βληθεί η Πάφος. Εκείνο που θέλω να διευκρινισθεί από τους δύο γιατί έκανα προηγουμένως την ερώτηση στον κύριο Παπαδακη, είναι σε σχέση του αν υπήρχαν οι τεχνικές δυνατότητες, λόγω απόστασης ή λόγω πυροβόλων, να κτυπηθεί η Πάφος. Ο κύριος Παπαγιάννης είπε προχθές ότι "και να ήθελα λόγω του ότι ήταν ένα μέλι εξω το καράβι και δύο η Πάφος από την παραλία τρία", ενώ ο κύριος Παπαδάκης είπε ότι αυτό δεν ίσχυε αν ήθελε το καράβι μπορούσε να βγει στα 200 μέτρα ή στα 500 και η Πάφος να μην ήταν δύο μέλια, αλλά ενάμισυ και άρα έφθανε. Αυτό θέλω να διευκρινιστεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ορίστε, ούριε Παπαγιάννη.

X

Δασκαλάκης

Ζ

3/2 ΑΚ (Γ.Π.) 120 2-10-86

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Έχω εδώ τον χάρτη της Κύπρου, στον οποίο μπορείτε να δείτε που είναι η Πάφος,^{και} μπορώ να σας σημειώσω τη θέση που ήταν ο ΛΕΒΕΝΤΗΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Εγώ έχω πάει στην Πάφο 2-3 φορές και ξέρω που είναι. Αν έχει εικές αποστάσεις να μας τις διαβάσατε.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Έχει αποστάσεις. Θα ήθελα να ρωτήσω τον κύριο Παπαδάκη ο οποίος ήταν και αξιωματικός ποιό είναι το βελκυνεκές του πυροβόλου των 40 μιλιμέτρων.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: 4.800.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Επομένως 2,5 μίλια περίπου. Δεν μπορούσε να φθάσει την Πάφο εφόσον ήταν και 1 μίλι απ'έξω το πλοίο.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Να φθάσει μπορούσε, αλλά δεν θα έφθανε, ας πούμε, στην κάτω χώρα. Θα κτύπαγε, ας πούμε, την παραλία.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Αυτό είπα και εγώ την παραλία.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Τον ραδιοφωνικό σταθμό των έφθανε ή δεν τον έφθανε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Κατ'αρχήν αυτό το "βάρα-βάρα", ίσως φταίω εγώ που δεν τον διατύπωσε αφεώρα την αναφορά του ΛΕΒΕΝΤΗ ότι

ήταν κατωκημένη περιοχή και γι' αυτό δίσταζε και ρωτούσε. Ο κύριος Παπαδάκης λέει ότι άκουσε το "βάρα-βάρα" για κατωκημένη περιοχή. Και

ο κύριος Παπαγιάννης λέει ότι αυτό δεν το είπε αλλά ότι εν πάσῃ περι-

F. Ιωάννης

X

Δ. Δ. Σ.

Δ.

4/2 ΑΚ (Γ.Π.) 2-10-86

121

πιώσει δεν μπορούσε και να το πει διότι το βελμνεκές δεν έφθανε

για να κτυπηθεί η κατωκημένη περιοχή.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Με συγχωρείτε, έχω πει τελείως διαφορετικό πράγμα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΔΙΒΑΝΟΣ: Η διαταγή ήταν να κτυπηθεί ο σταθμός και ο κυ-
βερνήτης αναφέρει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Η διαταγή που δώσατε ήταν να
κτυπηθεί ο σταθμός; Υπάρχουν δύο διαταγές. Ποιές είναι αυτές;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Η πρώτη είναι ακριβώς όπως την λέει ο κύριος Διβανός
και απαντώ ότι είναι σπίτια και λέγω μη κτυπήσει. Και δεν κτύπησε
τον σταθμό. Η δεύτερη φορά ήταν άλλη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Η δεύτερη φορά ποιά ήταν;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Η δεύτερη φορά ήταν την ώρα που μπαίναν τα στρατεύματα
για να καταλάβουν την Πάφο και ζήτησε ο Γεωργίτσης, το είπα προ-
χθές στην καταθεσή μου να κάνουμε αντιπερισπαμό. Και επί πλέον,
επειδή μας είχαν καταλάβει και τον ναυτικό σταθμό κάτω και είχαν
συλλάβει και τους αξιωματικούς της εθνικής φρουράς, κάναμε αντι-
περισπαμό. Κτυπήσαμε την παραλία κάτω για να τους τραβήξουμε
την προσοχή και να μπορεστεί ο στρατός να μπει από την βόρεια πλευρά
της Πάφου.

(25)

(2AK) 1/3C A.M. 2-10-86

122

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Η παραλία κύριε Παπαγιάννη δεν ήταν κατωκημένη;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: 'Όχι, κύριε Πρόεδρε πλήν του αρχαίου φρουρίου και του ναυτικού σταθμού. Υπήρχαν δύο ταβέρνες και τίποτε άλλο.'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τα κέντρα αυτά της Πάφου δεν είναι στην παραλία;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Ποιά;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τα κέντρα αυτά της Πάφου, οι ταβέρνες ^Γτων οποίων ομιλείτε.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: 'Όχι στην περιοχή του λιμένος

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πολυτελή κέντρα κατά κάποιον τρόπο, δεν υπήρχαν ή έστω ἀν δεν γίνονται έχω περάσει και εγώ από την Πάφο κάποτε και τα θυμάματα - εν πάσῃ περιπτώσει ήταν λαϊκές ταβέρνες όπως λέτε. Δεν έχουν κόσμο οι λαϊκές ταβέρνες;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Εκείνες τις ημέρες δεν είχαν τίποτα οι λαϊκές ταβέρνες, αφού γινόταν μάχη εκεί κάτω,

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μήπως είπατε τίποτα;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: 'Όχι δεν έδωσα καθόλου τη λέξη αυτή.'

2/35 A.M. 2-10-86

123

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν είπατε.

Νομίζω ότι το θέμα ετελείωσε αλλά σας παρακαλώ και για κάτι
άλλο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, όχι και σε άλλο.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε τελειώσαμε με το "ΛΕΒΕΝΤΗΣ";

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Νομίζω να.

Γεω ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Είναι σημαντικό θέμα διότι διεστανταί απόψεις.

Ο μεν ένας λέει, ότι έκανε περιπολίες συνεχείς στο ΛΕΒΕΝΤΗΣ,
ο δε έτερος λέει, ότι είχε εντολή από το ΛΕΒΕΝΤΗΣ. Τι από τα δύο
είναι ή αλήθεια; Βρέθηκε τυχαία εκεί' όπως υπάρχει στην έκθεση
εδώ, το ΛΕΒΕΝΤΗΣ, ή πήρε διαταγή να πάει το ΛΕΒΕΝΤΗΣ να αποκόψει
να σκοτώσει τον Μακάριο, ή να φράξει την φωνή του να μιλήσει;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μα νομίζω ότι η αποψη του κυρίου
Παπαγιάννη είναι ότι πήγε ειδικώς να χτυπήσει την Πάφο.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Όχι, κύριε Πρόεδρε.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Ο κύριος Παπαγιάννης λέει ότι έκανε περιπολίες και έτυχε να βρίσκεται εκεί.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Το πλοϊό είχε προγραμματισμένη περιπολία και θα
πρέπει το πρόγραμμα να ήταν ήδη και στην ναυτική βάση Χρυσούλης

X *λαζ*

ΖΗ

3/3ζ

A.M.

2-10-86

124

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Προγραμματισμένη περιπολία από Πότε;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Τουλάχιστον ένα εικοσαήμερο/πέντε μέρες.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Τα ακούτε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Να είναι στις αυτές της πάφου;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Σ' όλη την Κύπρο τριγύρνω το πλοίο.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Κατ βρέθηκε τυχαία;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Βρέθηκε τυχαία στην Πάφο εκείνη την ημέρα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Καλά την προηγούμενη ημέρα δεν είχε πάει; στις 14 του μηνός;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Όχι ήταν στην Λεμεσό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Άλλη αντίφαση εδώ. Εδώ λέτε ήταν στην Λεμεσό;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Από ότι θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στις 14 το βράδυ εξηφανίσθη από την Αμμόχωστο/ΛΕΒΕΝΤΗΣ και ξαναγύρισε στις 15 το βράδυ. Πού ήταν εν τω μεταξύ;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Περιπολία έκανε το ΛΕΒΕΝΤΗΣ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ,

4/3ξ Α.Μ. 2-10-86

125

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Περιπολία, κήτων βάσην προγράμματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Σήμα για αυτόν τον απόπλου από την Αιμόχωστο εξεδόθη;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Βεβαίως. Χωρίς σήμα δεν μπορούσε να φύγει το πλοίο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο αύριος Παπαδάκης λέει ότι δεν εξέδωσε κανένα σήμα.

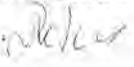
Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Μα δεν θα το εξέδιδε ο αύριος Παπαδάκης το σήμα. Την περιπολία την έκανε εγώ πάντοτε, ξώρια είχα τον υπηρεσιακό έλεγχο. Ή κάνω λάθος;

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Ο απόπλους δεν έπρεπε να κοινοποιήθει!

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Δεν σας κοινοποιήθηκε;

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Όχι κανένα σήμα.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Το πρόγραμμα περιπολιών δεν το είχατε του "ΑΕΒΕΝΤΗΣ",

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Όχι. Για τις 13 του μηνός που το φανάρισαν επάνω και του δάσατε κατευθύνσεις. Από είπε ο Ταβλαρίδης. Βέβαια μπορεί να το ανατρέσει.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Εδώ είναι ο Ταβλαρίδης και θα τον φανάξουμε

5/35 A.M. 2-10-86

126

Θ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Ο άνθρωπος όμως όταν τον ρώτησα "που βρισκόσουν γιατί δεν μου κοινοποίησες και εμένα πώς έφυγες από την Αμμόχωστο την Κυριακή" μου είπε^{ειπέτες} μέ φάναξε ο κύριος Παπαγιάννης επάνω και μού είπε στις 14 του μηνός να αποπλεύσω να μην εκδρόσω σήματα. Εγώ δεν μπορούσα έτσι να τα γράψω στην αναφορά μου και μου είπε να πάω προς στην περιοχή της Πάφου. Αυτά μου είπε ο Ταβλαρίδης.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: 'Όταν θα έλθει ο Ταβλαρίδης θα ερωτηθεί βέβαια και θα δούμε τι θα πει.'

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: 'Ετσι λέτε ότι ήταν;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: 'Όχι το πλοίο ήταν σε προγραμματισμένη περιπολία και ακόμη αν υπάρχουν τα αρχεία της ναυτικής διοικήσεως και δεν έχουν καταστραφεί^{Έχει} μπορεί^{να} να βρεθεί^{να} και το σήμα και το πρόγραμμα.
Πρόεδρος (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε Παπαγιάννη επιμένετε ότι

ήταν σε προγραμματισμένη περιπολία;

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Μάλιστα κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Παπαγιάννης): Προχθές μας καταθέσατε ότι δεν σταματούσε πουθενά το ΛΕΒΕΝΤΗΣ. Συμπτωματικά έτυχε να βρίσκεται εκείνη την ημέρα στην Πάφο, τελείως συμπτωματικά μέσα σε πλαίσιο

6/εξ. A.M. 2-10-86

127

περιπολίας του. Ήταν συμπτωματικό:

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και πώς χτύπησε χωρίς εντολή δική σας;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Πού χτύπησε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στην παραλία της Πάφου.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Του έδωσα εντολή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης). Α, του δώσατε εντολή. Πώς του την δώσατε εντολή;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Με τα ραδιοτηλέφωνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Φυσά δεν μίλησε αυτός καθόλου; Δεν σας είπε, ότι εδω έχω κατακημένες περιοχές είναι ενδεχόμενο να κινδυνεύσει κατακημένη περιοχή; Αυτές οι ταβέρνες που λέτε,

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε βεβαίως τα έχω πεί αυτά, τα έχω κατα-

^{ψέματα} θέσει δεν επέμεινα στο να χτυπήσει όταν μου είπε ότι ^{ψέματα} κατακημένη περιοχή. Άλλο είναι όταν χτύπησε εκεί.

Α.Μ.Υ.
(3θ)

(35.)

1/3θ.

(I.B.) 128

2.10.1986

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλώ του κ. Ζακολίκο να λάβει το λόγο, που συνέπεσε να εξετάσει του κ. Παπαγιάννη.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ : Κύριοι συνάδελφοι, επειδή υπάρχει τραγική αντίφαση με αυτά που καταθέτει ο κ. Παπαγιάννης και αποκαλύπτεται ότι δεν λέει την αλήθεια...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Αυτό είναι συμπέρασμα, κύριε Ζακολίκο.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ : Συμφωνώ. Θα το τεκμηριώσω.

'Έχω μπροστά μου, κύριε Παπαγιάννη, τήν έγγραφη αναφορά του Ταβλαρίδη, ο οποίος λέει επί λέξει τα εξής και διαψεύστε με:

"Την 13ην Ιουλίου και κατόπιν τηλεφωνικής προσκλήσεως του διοικητού, μετέβην εις το εν Λευκωσίᾳ γραφείο του, όπου και έλαβον προφορικήν διαταγήν να αποπλεύσω την Κυριακήν το εσπέρας 14/7, ούτως ώστε να ευρίσκομαι εις τον λιμένα της Πάφου την 15/7, τας πρωτένας ώρας."

Και συνεχίζει: "Ο πλούς θα εξτελείτο, χωρίς να ενημερωθή ουδείς περί αυτού απολύτως. Αυτή ήτο η διαταγή του ναυτικού διοικητού

Κύπρου, άνευ ετέρων σχολίων."

 Τι είναι αυτά που μας λέτε τώρα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Ο Ταβλαρίδης, λέτε να λέει ψέματα,

 κύριε Παπαγιάννη;

2/3θ.

(Ε.Σ.)

2.10.1986

129

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: 'Οχι, κύριε Πρόεδρε, αλλά αυτό ήταν κάτι το οποίο γινόταν συνέχεια. Δεν ήταν μόνο εκείνη την ημέρα που πήγε στην Πάφρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Με συγχωρείτε. "Ο πλούς θα εξετελείτο, χωρίς να ενημερωθή ουδείς περί αυτού απολύτως. Αυτή ήτο η διαταγή του..."

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: 'Όταν ένα πλοίο κάνει περιπολία, συνβαίνει αυτό πολλές φορές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αφού ήλθε στο γραψείο σας και του είπατε, στην Πάφο να πάει ειδικώς, όρα δεν περιεπόλει και τυχαίως βρέθηκε στην Πάφο. Πήγε στην Πάφο, 13 με 14. Δηλαδή, αυτό που αρνηθήκατε προηγουμένως και το οποίο είχε καταθέσει ο κ. Παπαδάκης. Δηλαδή, στις 14 επήγε στην Πάφο κατ'εντολή σας, κατ'ειδική εντολή, χωρίς να πληροφορηθεί κανένας περί αυτού.

 Νομίζω ότι το θέμα έληξε.

Περαιτέρω, είπατε χθες ότι είχατε δύσει ορισμένα τρανζίστορ, βέκτες, κράνη κ.λ.π., τα οποία προσφίζονταν για τις τορπιλλακάτους και ότι απεγράφησαν και εδόθησαν στις τορπιλλακάτους ή στη Βάση του Πολεμικού Ναυτικού.

 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Κύριε Πρόεδρε, νομίζω ότι υπάρχει κάτι

3/3θ.

(I.B.) 130

2.10.1986

ακόμα, προτού να φθάσουμε σ' αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Αν θεωρείτε, κύριε Μπαντουβά, ότι υπάρχει κενό, μετά απ' αυτό που λέει ο Ταβλαρίδης, ορίστε έχετε το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Υπάρχει, κύριε Πρόεδρε, και η έκθεση του μάρτυρος και παρακαλώ να την ανοίξετε στη σελίδα 5. Θα δείτε ότι λέει ο ίδιος στην έκθεσή του, ότι όταν το "Λεβέντης" εγύρισε στη Βάση-είχε μάλιστα και μία οικογένεια κάποιου Εφέδρου - διετάχθη από τον μάρτυρα να μεταβεί στη Πάφο και να αναμένει διαταγές. Ότι ο κυβερνήτης του "Λεβέντης", σας είπε κύριε μάρτυρε, ότι είναι έτοιμος να κτυπήσει την κεραία του ραδιοσταθμού της Πάφου, αλλά υπάρχουν κατοικίες και κόσμος και εσείς του είπατε να μην κτυπήσει. Αυτό που είπατε προηγουμένως. Αυτό λέτε στην έκθεσή σας.

Επομένως, το βεληνεγκές ήταν αρκετό, για να κτυπήσει τις κατοικημένες περιοχές.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ : Όχι, κύριε Μπαντουβά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Να ολοκληρώσου.

Δεύτερο, μετά από επαφή με τον ~~αρχηγό~~ του ΓΕΕΦ, εδόθη εντολή να κτυπήσετε, αντιπερισπαστικά, όπως είπατε και εν τη εκδηλώσει της επίθεσης των χερσαίων τμημάτων κατά της Πάφου, την παραλία, όπου

Σ.Μ.Π.
R

4/30.

(I.B.)

131

2.10.1986

ευρίσκοντο κέντρα, σπίτια και πάση η Ιαυτική.

Δέτε εντελός τα αντίθετα πράγματα.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: 'Οχι, δε λέω. Την αναφορά μου είπα ότι την επιβεβαιώνω.

'Εχουν περάσει και τόσα χρόνια.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Σημείωση έχω ιρατήσει.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την παρέμβαση αυτή.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ : Και κάτι ακόμη, κύριε πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ορίστε, κύριε Λιβανέ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Αν διέταξε ο κύριος μάρτυς τον Χανδαλέπα να

επιβιβασθεί του "Λεβέντης" ή όχι. Είναι αλήθεια αυτό ή όχι;

Γιατί εδώ έχουμε τον μάρτυρα που λέει ότι διετάχθη, ενώ ο άλλος λέει ότι δεν διετάχθη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Διετάξατε τον Υποπλοίαρχο αυτόν να επιβιβασθεί...

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Αν μπορεί να μου υπενθυμίσει ο κ. Παπαδάκης, γιατί δεν θυμάμαι, για ποιό λόγο θα πήγαινε 'ο...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Στην κατάθεση στον Μπέλκα είναι αυτό.

(3B)

(3θ)

1/3 B (E.M) 2.10.86

132

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Είπα ότι ο κ. Παπαγιάννης μας πήρε τηλέφωνο και μου είπε να επιβιβάσω έναν υποπλοιάρχο, όχι για τον Κανδαλέπα, αλλά έβαλα τον Κανδαλέπα και ο Κανδαλέπας δεν δέχθηκε, είπα στον Τσαταλό, δεν δέχθηκε και τελικά μου είπε να μπει ένας Ελληνο-κύπριος σηματοφόρος, για ενίσχυση βαρδιών.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Επομένως δεν είχα κανένα συγκεκριμένο πρόβλημα,

θυμόμουνα τον Κανδαλέπα γι' αυτό είπα και δεν ξέρω.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Μας είπατε χθες αφού είχε κυβερνήτη γιατί να πάει άλλος αξιωματικός; Αυτό μας είπατε.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Μα, είπατε για Κανδαλέπα.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Για ενίσχυση φυλακών είχατε πει.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Επομένως αυτό μπορούσα να το κάνω για έναν σηματοφόρο. Ήγειρε ένας σηματοφόρος τελικά. Ήταν ενίσχυση φυλακών.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Λέτε ότι τελικά ο κ. Παπαδάκης διέταξε τον Κανδαλέπα. Αρνήθηκε αυτός και σεις δεν το θυμάστε, ότι κάποιος αξιωματικός αρνήθηκε υπηρεσία; Κύριε Πρόεδρε, τελείωσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Κύριοι με συγχωρείτε, θα σας διακόψω για να θέσω υπόψη του κ. Παπαγιάννη και ένα έτερο σημείο, το πιο μρίσιμο λίσως της εκθέσεως του υποπλοιάρχου τότε κ. Ταγκλα-

ρίδη. "Περί ώρα 11.30 της 16 Ιουλίου το πλοίο κατέπλευσε έξω του

αλιΖ

2/3 B (E.M) 2.10.86

133

λιμένος της Πάφου ότε και ελήφθη διαταγή να καταστραφεί σήμα βομβαρδισμού ο ήδη κατεχόμενος ναυτικός σταθμός Πάφου. Το πλοίο ήνοιξε πυρ εναντίον του ΝΣΠ, το οποίον και ανταπεδόθη δια βολής όλων και πυροβόλου έρλικουν, ερρίφησαν περί τα 400 βλήματα όπως και 500 βλήματα έρλικουν. Ακολούθως το πλοίον έλαβε διαταγή όπως μεταβήγει σε παρακείμενον όρμον και καταστρέψει δια βομβαρδισμού μικρόν ραδιοφωνικόν σταθμόν. Πλεύσαμε προς τούτο πλην όμως λόγω υπάρξεως πλησίον του σταθμού οικιών, ηρνήθην, παρά την επιμονή της ναυτικής διοικήσεως Κύπρου, να εκτελέσω την διαταγήν, αποπλεύσας πάραυτα παρέμεινα δε εκτελών διαδρομές πλησίον του ΝΣΠ".

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ. Βεβαιώνεται και το "βαράτε, βαράτε".

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Επ' αυτού είμαι κατηγορηματικός ότι όταν μου ανέφερε ότι υπάρχουν σπίτια στην παραλία του είπα να μην κάνει βολή. Δεν ηρνήθη. Είμαι κατηγορηματικός σ' αυτό και όταν παρακαλέσω κύριε πρόεδρε, εφόσον το ιρίνετε σωστό σε αντιπαράθεση με τον πλοίαρχο Ταθλαρίδη, όταν εξετασθεί να κληθώ και επ' αυτού του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα γίνουν και άλλες αντιπαραστάσεις.

Τώρα, για την εικόνα της όλης υποθέσεως, είπατε ότι εσείς κάτι τρανζίστορ, κάτι δέκτες και κράνη, τα στείλατε για να δοθούν

ΔΑΣ

Ρ

X

3/3 B (E.M) 2.10.86

134

στις τορπιλακάτους και ότι απεγράφησαν και ότι δόθησαν στις τορπιλακάτους ή στη βάση όπως λέτε, του Πολεμικού Ναυτικού. Ο κ. Παπαδάκης μιλάει για τρανζίστορ που κρατούσαν αυτού υπό τύπον "πλιάτσικου." Ότι κάναν "πλιάτσικο." Επίσης ομιλεί περί κυνηγετικών όπλων ένα εκ των οποίων είχε, ποιός είπατε κύριε Παπαδάκη;

Α·ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Ο ανθυπασπιστής Άγιασοφίτης αν δεν απατώματ. Το γράφω στην αναφορά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα θέλαμε για λόγους ηθικής τάξεως περισσότερο κύριε Παπαγιάννη, κι όχι γιατί είναι τόσο σημαντικό, διότι εδώ έγινε παράδοση της Κύπρου και επήλθε τραγωδία

Γ' ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ μεγάλης σημασίας, που θα μας βαρύνει ίσως ποιός ξέρει πόσα χρόνια ακόμα. Δεν καθόμαστε συνεπώς να ασχοληθούμε στα σοβαρά με το αν έγινε "πλιάτσικο" ο ένα όπλο, αλλά το θέλαμε κι αυτό το στοιχείο για να το ξέρουμε. Τι είναι το σωστό τώρα; Έγινε απογραφή αυτών των πραγμάτων και παρεδόθησαν στις τορπιλακάτους ή είχαν δοθεί από σας σαν γέρας στους όποιους αυτούς;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα πριν σας απαντήσω αν μου επιτρέπετε να ρωτήσω τον κ. Παπαδάκη. Κύριε Παπαδάκη βάλτε το χέρι στην καρδιά και πέστε: Με θεωρείτε κλέφτη;

4/3 B (E.M) 2.10.86

135

- Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. 'Οχι. Δεν είδα εγώ να κλέψετε τίποτε.
- Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Έχουμε υπηρετήσει πάρα πολλά χρόνια μαζί. Και πριν από την ναυτική διοίκηση, στο "Δόξα". Με θεωρείτε άνθρωπο που θα μπορούσα να πάρω πράγματα και να τα μοιράζω;

(38)

(3ΒΕ)

1/3 δ Α.Μ., 2-10-86

136

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: 'Οχι. Άλλο όμως είναι το ένα, άλλο είναι το άλλο.

Εγώ λέγω, τί μου είπε ο Ντάνος. Μπορεί ο Ντάνος να τα πήρε από μόνος του από κάτω. Δεν το γνωρίζω. Εγώ είδα με τα μάτια ^{και} ένα τραντζι-
στοράκι και ένα όπλο κυνηγετικό. Αυτό το είδα με τα μάτια μου.

Και λέω ..

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΑ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Δύο :

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Δύο είναι; Οτι γράφω στην αναφορά μου, κύριε Προεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Άλληερώτηση: Απεγράφησαν πρα-
γματικώς ως υλικά των τορπιλλακάτων;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, ξστάλησαν για να απογραφούν και αφού
ενεγράφησαν εις την γενική απογραφή της ναυτικής διοικήσεως εστά-
λησαν για τις τορπιλλακάτους, για το καρέ των υπαξιωματικών της
ναυτικής δύναμης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα.

Νομίζω. Ότι μπορεί να κηρυχθεί λήξασα η κατ' αντιπαράσταση εξέταση

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΔΙΒΑΝΟΣ: Γιατί, κύριε Πρόεδρε, υπάρχει ένα άλλο θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΔΙΒΑΝΟΣ: Είπε ο μάρτυς, ο κύριος Παπαδάκης, ότι, εφόσον
δεν υπήρχαν ραντάρ, ήταν αδύνατο να προβλεφθεί η προσάραξη της
τορπιλλακάτου στην Σέρα. Δεν είναι έτσι; 'Εγινε λάθος επομένως,

2/3 δ A.M. 2-10-86

137

δεν μπορούσε να προβλεφθεί η προσάραξη. Μπορούσε;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Όχι, δεν είπα ότι δεν μπορούσε. Ούτε ότι μπορούσε,
ούτε ότι δεν μπορούσε, οτι *έγινε λάθος.*

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Δηλαδή, δεν μπορεί να έγινε σκόπιμα.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Σκόπιμα, όχι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Παρακαλώ τον έτερο μάρτυρα να μας πει, σεις νομίζετε ότι έγινε σκόπιμα η προσάραξη, δηλαδή έγινε σαμποτάζ από τον κυβερνήτη της;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Διέταξα ανακρίσεις επι του θέματος και την ημέρα που διατάξαμε ανακρίσεις, μετά διήμερο, ο ανακριτής ανακλήθηκε στην Αθήνα. Και μετά δύο μέρες ανακλήθηκα και εγώ στην Αθήνα. Δεν ξέρω τι απόγιναν οι ανακρίσεις. Ο κύριος Παπαδάκης παρέλαβε μετά από μένα διοικητής. Συνέχισε τις ανακρίσεις. Τι συμπέρασμα έβγαλαν;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Σέις να μας πείτε τα συμπέρασμά σας. Εννοείτε ότι καλύφθηκε;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Το συμπέρασμα το δικό μου, το οποίο θα είναι πολύ βαρύ, αν το πω αβάσαντα...

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Να μας το πείτε.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Είναι αβασάντα, δεν στηρίζεται πουθενά. Είναι εκτίμηση προσωπική μου. Θα έβγαλνε από τις ανακρίσεις, αν συνε-

Π. Λ. Λ.

Φ.

3/3 8 A.M. 2-10-86

138

χίζοντο. Είναι οτι ο κύριος Κανδαλέπας...

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Κύριε μάρτυς, στην σελίδα 117 των Πρακτικών λέτε ότι, ο Παπαδάκης προτίμησε να πετάξει την τορπιλλάκατο στην Σέρα, να το βάλει στα πόδια δια Εηράς και να πάει στην ναυτική βάση μέσω ενός ναρκοπεδίου. Αυτή είναι φοβερή κατηγορία. Τον έχετε απέναντί σας. Παρακαλώ ^{με μετακράψη} τα μέλη της επιτροπής -το κυριότερο- να προσέξουν τι είναι αυτό.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Ο κύριος Παπαδάκης όταν ήλθε να παραλάβει από μένα, ως διοικητής, τον ερώτησα επί του θέματος αυτού. Μου απέφνησε ότι για την διοικητά δεν με άκουγαν πάνω στην τορπιλλάκατο. Λέγανε πάμε στην Αιγαίο χωστό να πάρουμε τσιγάρα, να την εγκαταλείψουμε και να φύγουμε. Και εν συνεχείᾳ, αντί να πάνε προς τον Βηλοφάγο, άρχισαν να πηγαίνουν προς το Μπογάζι, προς την ναυτική βάση. Και σε μια στιγμή, εκεί που πέφτει το κύμα στην ακτή, βγήκε η τορπιλλάκας όλη έξω. Πώς βγήκε η τορπιλλάκατος όλη έξω; Εν συνεχείᾳ μου λέγει οτι, πηδήσαμε στην Εηρά να φύγουμε και ήταν και ναρκοπέδιο. Σεις, τα έχετε πει κύριε Παπαδάκη. Και καλέσατε μετά και ήλθε μια βάρκα και σας πήρε από το Μπογάζι. Δεν είσαστε σεις ο κυβερνήτης της τορπιλλακάτου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Δούλευαν/οι μηχανές δηλαδή;

[Signature]

[Signature]

4/3 5 A.M. 2-10-86

139

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Βεβαίως.

Ήταν ο Κανδαλέπας-νομίζω-κυβερνήτης, σεις επιβαίνατε στην τορπιλάκατο.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Τότε πως λέτε ότι ο Παπαδάκης προτίμησε να πετάξει την τορπιλάκατο;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Όχι ο Παπαδάκης, ο Κανδαλέπας.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Έτσι λέτε.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: «Έκανα λάθος».

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Τα πρακτικά έκαναν λάθος;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Όχι, εγώ.^Σ Όχι ο Παπαδάκης, ο Παπαδάκης ήταν διοικητής

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Επιμένετε ότι ο κυβερνήτης είναι προδότης.

Αλλάζετε το όνομα.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Σας λέγω ότι κρίση δεν βγήκε από τις ανακρίσεις.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Τι σημαίνει όταν λέγετε ότι προτίμησε να ρίξει στην θάλασσα και να το βάλει στα πόδια; Δεν είναι προδοσία αυτό;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Βεβαίως. Είναι και ενώπιον αυτού.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Με συγχωρείτε, κύριε ναυάρχε. Επικαλούμενος τους ναυάρχους. Τι σημαίνει αυτό;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάγνης), Κύριε Λιβανέ, να μη ρωτάτε τους

5/3 8 A.M. 2-10-86

140

ναυάρχους. Ο μάρτυς καταθέτει ως μάρτυς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Ερωτώ τον μάρτυρα.,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάνης): Ο νύριος Κάππος έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Καλύφθηκα νύριε Πρόεδρε.

(3BA)

(38) 1/3 ΒΑ ΦΚ 2.10.86

141

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, είναι μείον το θέμα και θα πρέπει να ξεκαθαρισθεί. Είναι ένα θέμα που αφορά τον Αρχηγό του Ναυτικού

και δεν μπορεί να φύγει έτσι αν δεν διευκρινισθεί. Διότι τον απεκάλεσε προδότη! Και οφείλει ο μάρτυρας να διευκρινίσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Με συγχωρείτε πάρα πολύ κ. Δασκαλάκη.

Δεν έχω καμία διάθεση, ούτε μπορώ να υπερασπιστώ τον οιονδήποτε απόντα μάρτυρα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κανένα δεν υπερασπίζομαι. Αυτό το λέω διευκρινίστικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο μάρτυς καταθέτει και αναλαμβάνει την ευθύνη αυτών που λέει. Είναι δικαίωμα του κυρίου περί του οποίου μιλήσατε, όταν ήποτε θα δημοσιευτούν τα πρακτικά, να του κάνει μήνυση για συκοφαντική δυσφήμηση ή για ψευδορκία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Να αντικρούσει ο κ. Παπαδάκης την κατηγορία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μια λέξη θα ήθελα να πώ πάνω σ' αυτό.

Κύριε Πρόεδρε, θυμούμαται πάρα πολύ καλά - και πιστεύω όλοι οι συνάδελφοι - ότι αναφέρθηκε ο κύριος μάρτυρας στον κύριο Παπαδάκη ατι τα λέει αυτά - από κεί ξεκινήσαμε - γιατί αυτός βαρύνεται για

δειλία και προτίμησε να πετάξει την τορπιλλάκατο. Δεν ήταν τις έλεγαν

ΔΑΣ

27

2/3 ΒΑ ΦΚ 2.10.86

142

τα πρακτικά προτύτερα. Και δεν είναι δυνατόν χθές να έλεγε ο κύριος μάρτυρας ότι σ. Παπαδάκης βαρύνεται για δειλία - δεν ξέρω τι γράφουν τα πρακτικά κ. Διβανέ και παρακαλώ να διαβασθούν - και σήμερα να έρχεται και να μας λέει "α", με συγχωρείτε έκανα λάθος. 'Άλλο όνομα ήταν, λάθος έκανα για τον Παπαδάκη".

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Με συγχωρείτε, αλλά δεν είναι θέμα της κατά αντιπαράστασιν εξετάσεως.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Πώς δεν είναι κύριε Πρόεδρε; Ο κ. Παπαδάκης είναι μπροστά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Είναι..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μα, θα βγάλουμε απόφαση ποιός έχει δίκιο και ποιός έχει άδικο; Θα το ιρίνουμε στο πόρισμά μας, κύριοι.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Για να ιρίνουμε, θα πρέπει να ακούσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο κ. Παπαδάκης τι λέει σχετικά με τον κ. Κανδαλέπα;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Και αν πέταξε επίτηδες την τορπιλλάκατο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Και αν έγινε ————— επίτηδες σφάλμα ————— στην προσάραξη της τορπιλλακάτου.

ΧΡΗΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Σαν διοικητής της τορπιλλακάτου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Θα ήθελε να σας ρωτήσει πριν ο κύριος ζακολίκος.

3/3 ΒΑ ΦΚ 2.10.86

14

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Επειδή ο κ.Πρόεδρος έλειπε χθές, το κλίμα στο οποίο απαντήσατε κύριε μάρτυς χθές για το περιστατικό, ήταν το εξής:
 Η ερώτησή μου ήταν: "Γιατί ο κ.Παπαδάκης καταθέτει αυτή την αναφορά που είναι λίβελος κατά κάποιο τρόπο εναντίον ~~εσεών~~; Σας μιλούσε;"

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και απαντήσατε: "Μάλιστα".

(Στο σημείο αυτό ο κ.Πρόεδρος αναγινώσκει περικοπή της χθεσινής καταθέσεως του μάρτυρος Παπαγιάννη ενώπιον της

Επιτροπής).

4/3 ΒΑ ΦΚ 2.10.86

144

Αυτά είπατε, κύριε μάρτυς, εις βάρος του κ.Παπαδάκη.

Κύριε Παπαδάκη, λέει για σας ότι βαρύνεσθε με μία μεγάλη δειλία και όταν σας διέταξε, όχι μόνο δεν κάνατε αυτό που σας είπε, να βγείτε από την περιοχή αποκρύψεως και εν συνεχείᾳ να πάτε να τορπιλλίσετε την αποβατική δύναμη του τουρκικού στόλου, αλλά προτιμήσατε να πετάξετε την τορπιλλάκατο στην Ειρά - αυτό προϋποθέτει και ιάποιο δόλο κ.Παπαγιάννη όταν λέτε να "πετάξει" - και να το βάλετε στα πόδια δια Ειράς και να πάτε στη ναυτική βάση μέσω ενός γαρκοπεδίου.

σε
Επ' αυτών και / συνδυασμό με αυτό που είπε για τον κ.Κανδαλέπα,

τι' έχετε να πείτε;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, προφανώς ο κ.Παπαγιάννης δεν θα ήθελε να πεί αυτά. Διότι αν τυχόν τα λέει, να μου πεί ένα-ένα τα σημεία που στηρίζει αυτά τα πράγματα. Και σας/^{το} λέω, κύριε Πρόεδρε, τουλάχιστον να φύγει η ευθύνη από το θέμα του Κανδαλέπα.

(3ΠΑ)

(3ΒΑ)

1/3 ΠΑ Ε.Τ. 2-10-1986

145

Ότι ήταν ο Κανθαλέπας, ήταν. Ο κανθαλέπας αποκλείεται να έριξε την τορπιλάκατο επίτηδες. Μίλησε σάσχημα, υπό την ψυχική ταλαιπωρία, την οποία είχε αυτή τη στιγμή, διότι είχε μάθει ότι ήθελε να μας στείλει επάνω ο ί. Παπαγιάννης-είμαστε σε αθλία κατάσταση οι τρεις τουλάχιστον-γι' αυτό το λόγο βρισκόταν σε σύγχυση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τι ήταν σε σύγχυση;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Είπα όταν ήταν σκοτάδι, είχε αποθαλασσία, χαλάσανε και δύο μηχανές και έπεσε έξω η τορπιλάκατος όχι όμως εσκεμμένα.

Όπως γράφω στην αναφορά μου, το είπα και πρόηγουμένως, πριν χαλάσουν και οι δύο μηχανές βλέπω ότι η πλώρη ήταν προς την ξηρά και του λέω: "Κανθαλέπα σε παρακαλώ έλα δεξιότερα". Διότι είχα έννοια του ορίζοντος. Εκείνος την ξηρά την πέρασε ορίζοντα. Του λέω λοιπόν "έλα δεξιότερα". Εν τω μεταξύ μιλούσα με το ραδιοτηλέφωνο με τη ναυτική βάση έπαιρνα πληροφορίες διότι ήμουν και ναυτικός διοικητής. Έλεγα να φτιάξουν την άλλη μηχανή. Μόλις έφτιαξαν τη μία μηχανή και ξεκίνησε, σε ένα-δυο λεπτά η τορπιλάκατος κάθισε.

Λέω στον Κανθαλέπα: "Βλέπετε τι έγινε". Μου λέει "έχετε δίκιο".

Είπα όμως εκ των προτέρων ότι αυτό είναι σφάλμα του Κανθαλέπα και βεβαίως τυπικά, σαν διοικητής, ευθύνομαι και εγώ. Άλλα αυτά που

Ωψω

Ζ

2/3 ΠΑ Ε.Τ. 2-10-1986

146

λέει ο κ. Παπαγιάννης είναι πολύ βαριά, κύριε Πρόεδρε, και δεν νομίζω ότι έπρεπε να τα πει, εκτός αν έχει επιχείρημα.

Θα μου επιτρέψετε μία ερώτηση κύριε Πρόεδρε, στον κ. Παπαγιάννη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ορίστε.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Στο Ριζοκάρπασο, δηλαδή πάνω στον 'Αγιο Ανδρέα, όταν εμφανίστηκαν οι τρεις στόχοι μου λέτε: "Είναι έτοιμοι οι τορπιλάκατοι"; Γιατί ξέρετε σε ποια κατάσταση βρίσκονται και σας λέω: "Οι δύο είναι έτοιμες, ξέρετε ότι για μεγάλο πλου δεν είναι, για να δουν τις κάνουν οι στόχοι". Γιατί ποτέ δεν είχατε πει ότι θα έλθουν να κάνουν κάποια απόβαση ή τι πληροφορίες είχατε. Εμάς μας είχατε αφήσει άνευ πληροφοριών. Σας λέω εκείνη τη στιγμή: "Κύριε Παπαγιάννη εάν θέλετε να πάω να δω τις κάνουν εκεί". Και μου λέτε "Όχι ανέστρεψαν προς Κηρύνεια, να μείνουν εκεί εν έτοιμότητι". Μου το είπατε αυτό κύριε Παπαγιάννη επί λέξει ή όχι.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Δεν έχω καμία αντίρρηση ότι σας το είπα αυτό. Ήθελα να σας ρωτήσω κάτι, αν μου επιτρέπει ο κ. Πρόεδρος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Ορίστε κύριε μάρτυς, ρωτήστε.

Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Τι ώρα προσήραξε η τορπιλάκατος το βράδυ;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Περί τις δύο το βράδυ.

3/3 ΠΑ Ε.Τ. 2-10-1986

144

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Όρα δύο, τα Εημερώματα της 20ης προς 21η-αν δεν κάνω

λάθισ. Πότε μου το αναφέρατε εσείς ότι προσήραξε η τορπιλάκατος;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Σας το αναφέραμε το πρωί. Διότι εσείς είχατε κλείσει
κάθε επαφή. Ούτε πληροφορίες μας δίνατε, ούτε κατευθύνσεις, ούτε
καν μας είπατε ότι άρχισε ο πόλεμος κύριε Παπαγιάννη. Σαν Διοικη-
τής δεν έπρεπε να μας πείτε κάτι; Και εμφανιστήκατε για πρώτη
φορά την 21η.

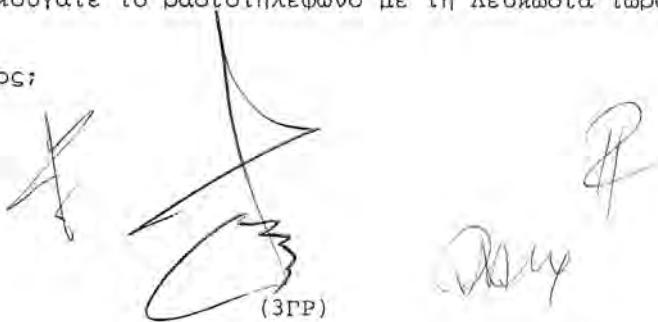
Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Κύριε Παπαδάκη, σας ρώτησα να μου πείτε, πότε μου ανα-
φέρατε ότι εξώκειλε η τορπιλάκατος. Δεν μου το αναφέρατε την Κυ-
ριακή το πρωί - ίσως να μην θυμάστε καλά. Την άλλη μέρα το μεση-
μέρι πήρα τηλέφωνο τη ναυτική βάση για να πω να λάβουν ορισμένα
αντιαεροπορικά μέτρα αμύνης και έκπληκτος άκουσα εσάς στο τηλέφωνο.
Και σας λέω "Τι θέλεις εσύ εκεί; Δεν είσαι με την τορπιλάκατο
στου Βυλοφάγου"; Και τότε μου λέτε: "Βέρετε, η τορπιλάκατος έχει
εξωκείλει". Είναι χαρακτηριστικό αυτό, το θυμάμαι πάρα πολύ καλά.
Δεν ανεφέρθη το πρωί. Άλλα και το πρωί αν είχε αναφερθεί, είναι
πολύς ο χρόνος. Εν καιρώ πολέμου να πέσει έξω η τορπιλάκατος που
ήταν η μοναδική εν ενεργεία και να μην το αναφέρετε; Ήδη είχατε

παρακολουθήσει το θάνατο του Τσούμακη και την ηρωική έξοδό του

4/3 ΠΑ Ε.Τ. 2-10-1986

11/8

να τορπιλήσει τον τουρκικό στόλο και είχατε συγκλονιστεί, όπως
μου λέγατε. Και εδώ ακούγατε τα ραδιοτηλέφωνα με την Πάφο και
δεν ακούγατε το ραδιοτηλέφωνο με τη Λευκωσία τώρα που γινόταν ο
πόλεμος;

The image shows several handwritten markings. On the left, there is a large, stylized letter 'X'. Next to it is a more complex, cursive mark that looks like a stylized 'Z' or a series of intersecting lines. Below these is a small, enclosed signature followed by the text '(3ΓΡ)'. To the right of these is a large, bold, cursive letter 'P'. Below 'P' is another cursive signature.

3ΠΑ

1/3 Γ.Ρ. (Ζ.Β.) 2-10-86 149

Υπάρχει ήταν το οποίο πώς να το πώ ηύριε Παπαδάκη είναι λεπτό. Και
ένα άλλο θέμα θέλω να σας ρωτήσω.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. 'Όχι ένα τα θέματα. 'Α καλά εντάξει!!

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Γιατί δεν συνεχίσατε τις ανακρίσεις όταν παραλάβατε
ναυτικός διοικητής;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. 'Α,,ηύριε Πρόεδρε με συγχωρείτε. Ήταν το οικείον μέρος
της αναφοράς και της μίας και της άλλης, όχι της μίας και της άλλης,

της πρώτης αναφοράς μόλις ήρθα στις 3 Σεπτεμβρίου, παρακαλώ πολύ
γράψω μέσα, εάν δεν απατώματε ότι τον ρώτησα, του λέω: Κάνετε ηύριε
Παπαγιάννη ήποιες ανακρίσεις για την τορπιλάκατο, διότι εκεί είχε
α ποδώσει ο Παπαργύρης τον οποίο είχε βάλει για να κάνει τις ανακρί-
σεις και ο ίδιος ο Κανδαλέπας ήρθε και μου είπε όταν τον φώναξε να

του πάρει κατάθεση, δεν θέλουμε εσένα να σου κάνουμε τίποτα Κανδαλέ-
πα, τον Παπαδάκη. Και του λέει! Χαίρεσαι που τον έχεις διοικητή

αυτόν; ο Παπαργύρης. Τον γράψω εκεί επί λέξη ηύριε, και τις ανακρί-
σεις την ΕΔΕ την επήρε, μου είπε ότι θα την πάρουν μαζί τους, διότι
θα την τελειώσει στην Αθήνα ο Παπαργύρης με τον κ. Παπαγιάννη. Ο δε'

κ. Παπαργύρης με τον κ. Παπαγιάννη έφυγαν την ίδια ημέρα, τι μου

λέει τρείς μέρες έψυγε ο ανακριτής πιο μπροστά.

Δ.Δ.Α.

P

2/3 Γ.Ρ. Z.B. 2-10-86

150

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Με συγχωρείτε πάρα πολύ 'ο κ. Παπαργύρης εάν δεν το θυμάστε καλά, έφυγε στις 8 Αυγούστου και εγώ έφυγα στις 11. Υπάρχει μία διαφορά 3 ημερών.

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Ο κ. Παπαργύρης έφυγε όταν σας είπα ότι - δεν μπορούσα να υπηρετήσει ο Παπαργύρης μαζί μου.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Υπουργός Εθνικής Αμύνης αυτής της χώρας εδώ ποιός ήταν όταν γινόντουσταν αυτά τα πράγματα, *όταν εκαζυπήσου όταν*

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Της Κύπρου;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. 'Όχι εδώ.

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Ούτε τον θυμάμαι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Μήπως τον θυμάστε εσείς;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Βεβαίως είχε γίνει μεταπολίτευση.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Ποιός ήταν Υπουργός εδώ;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. 'Ήταν ο κύριος Αβέρωφ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Μάλιστα.

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. 'Α, είπατε για τη δεύτερη φάση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Να ωατήσω και εγώ κάτι κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). *Κύριε Βασιλειάδη, ωατήστε, αλλά*

πρώτα-πρώτα δεν ετελείωσε ο μάρτυς. Δεύτερον

X

ωμω

A

3/3 Γ.Ρ. Ζ.Β. 2-10-86

151

νομίζω ότι βγήκαμε από την κατ' αντιπαράσταση εξέταση. Δοιπόν, ορίστε ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Επειδή βλέπουμε ότι πράγματι βγήκαμε από το αντικείμενο και λέγονται ορισμένα πράγματα τα οποία είναι λιγάκι περίεργα, θάθελα και εγώ να ρωτήσω εν συνεχείᾳ με ποιό τρόπο διαπίστωσαν οι μάρτυρες ότι εκαλύφθησαν από τοντότε Υπουργό Εθνικής Αμύνης γεγονότα. Με ποιόν τρόπο;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ. Πριν φθάσουμε στον Υπουργό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Εδώ έχουνεγίνει ανακρίσεις, βγήκαν πορίσματα απεστρατεύθησαν άνθρωποι αμέσως, ποιά εκαλύφθησαν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Βεβαίως "το εκαλύφθησαν από τον Υπουργό Εθνικής Αμύνης" ήταν ατυχής έκφραση κύριε Λιβανέ, και οφείλετε να το αναγνωρίσετε εκτός αν έχετε απόδειξη ότι πράγματι εκαλύφθησαν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Μα ο κύριος μάρτυς το είπε δεν το είπα εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Δεν ξέρω.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Κύριε μάρτυς, παρακαλώ επαναλάβατε τι είπατε πρίν. Ο κ. μάρτυς είπε πρίν ότι άρχισε ανάκριση την οποία ανάκριση κάποιος δεν μας είπε ποιός, την εσταμάτησε, την εκάλυψε, δεν ξέρω τι εννοούσε. Να μας εξηγήσει τι εννοεί.

Δ. Λ. Λ.

P

4/3 Γ.Ρ. Z.B. 2-10-86

152

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Δεν συνεχίστηκε η ανάκριση.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Πώς είπατε;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Δεν συνεχίστηκε η ανάκριση.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Από ποιόν σταμάτησε λοιπόν;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Δεν γνωρίζω.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Πούς ήταν ο Υπουργός, την εποχή εκείνη;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Σας επαναλαμβάνω το ίδιο όνομα το οποίο είπα και πρίν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Ευχαριστώ πολύ. Μη παρατηρείτε λοιπόν κύριε Πρόεδρε

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εν πάσῃ περιπτώσει δεν μπορούμε να μιλάμε περὶ καλύψεως όταν το δεδομένο εκλίπει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ορίστε κύριε Βασιλειάδη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Επειδή δημιουργούνται εντυπώσεις αισθάνομα του εαυτόμου υποχρεωμένο να κάνει την ερώτηση, με μεγάλη μου λύπη.

Κύριε Παπαγιάννη ποιός διέταξε την έναρξη της ανακρίσεως εν Κύπρῳ;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Εγώ.

5/3 Γ.Ρ. Ζ.Β. 2-10-86

153

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Είχε καμιά σχέση υπηρεσιακή, διέταξε καθόλου
ο τότε Υπουργός Εθνικής Αμύνης

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. 'Οχι ξεκίνησε από μένα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Ποιός είχε την ευθύνη να ολοκληρώσει την υπόθεση
αυτή και να την υποβάλει προς τα πάνω;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Ο Αντικαταστάτης μου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Πού είναι η ευθύνη του Υπουργού Εθνικής Αμύνης;
Είχε γνώση ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης της ανακρίσεως που κάνατε εσείς,
το τέλος είχατε διατάξει;

Είχε γνώση ο αρχηγός του Γενικού Επιτελείου, επι-

σημο, υπηρεσιακή; 'Οχι.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ. Να απαντήσει ο μάρτυς κύριε Πρόεδρε,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ κύριε συνάδελφε.

The image shows four handwritten signatures or initials in black ink. From left to right: 1) A stylized signature that looks like 'X'. 2) A signature enclosed in a triangular frame with '(3N)' written inside. 3) A signature that appears to be 'ΔΙΛΙ' followed by a small 'B'. 4) A signature that looks like a stylized 'P'.

(3ΓΡ)

1/β N

(E.S.)

2.10.1986

154

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ; Κύριε συνάδελφε, αυτά τα γνωρίζουν και οι σμηναγοί ακόμα.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ; : Κύριε Πρόεδρε, εδώ ερωτά και απαντά ο ερωτών.

Αυτά είναι πρωτοφανή πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης); Πρωτοφανή πράγματα είναι πάρα πολλά. Νομίζω ότι πρέπει ν' απαντήσει ο κ. Παπαδάκης.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Τότε, λοιπόν, έγινε έτσι ακριβώς, κύριε Παπαγιάννη; Δεν μου είπατε ——— να παραμείνω εκεί πέρα; Με ρωτήσατε ...

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Γιατί δεν συνεχίσατε τις ανακρίσεις;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Ανέφερα στον κ. Πρόεδρο ότι τα πήγατε επάνω. Είχατε βάλει τον κ. Παπαργύρη. Τα γράφω μέσα στην αναφορά μου την ίδια μέρα που ήλθα και αμέσως το ΓΕΝ, βέβαια ότι είχε ενημερώσει τον υπουργό Εθνικής Αμύνης, έχει εκτελέσει την ΕΔΕ. Ο νυν Αρχηγός του Ναυτικού, ο κ. Παππάς, όσον αφορά την τορπιλλάκατο, έκανε και νούργια ΕΔΕ, ειδικώς επί της τορπιλλακάτου. Δεν σας κάλεσε κύριε Παπαγιάννη;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Πρώτη φορά στη ζωή μου ακούω ότι έγινε ΕΔΕ της τορπιλλακάτου και δεν εκλήθη ο κυριότερος μάρτυς, που ήμουν εγώ.

2/3N.

(Ε.Σ.)

155

2.10.1986

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Δεν ήληθήκατε εσείς;

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: ' Όχι, δεν εκλήθηγ-

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, να έλθει εδώ ο κ. Παπάς...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Νομίζετε ότι η ακρόαση και η πρόσ-

ηληση του κ. Παπά, είναι θέμα της κατ' αντιπαράσταση εξετάσεως;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, οι ΕΔΕ περιορίζεται στις Μονάδες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτό θα μας το πείτε εσείς, ως

μέλος της Επιτροπής. Όμως υη κατεβάζετε το κύρος του νέλους της

Επιτροπής στο επίπεδο της αντιδικίας των μαρτύρων.

' Έχετε τίποτε άλλο, κύριε Παπαδάκη, να απαντήσετε σ' αυτά
που είπε ο κ. Παπαγιάννης;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: ' Όχι. Θέλω μόνο να ^{δια}εκδριστεί αυτό που λέω στην αναφορά
μου, δηλαδή ποιός πήρε τις ανακρίσεις επάνω. Εμένα δε μου την
άφησε, γιατί ήθελε να με βγάλει κατηγορούμενο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιός συνέχισε την ανάκριση;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Μου είπε να μην ασχοληθώ μ' αυτήν, γιατί θα την πάρει
εκείνος επάνω. Το γράψω ακριβώς στην αναφορά μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτή την στιγμή είναι ^{ανθρωπίνως}
αδύνατο, κύριε Παπαδάκη, να βρω το εριστό σημείο στην αναφορά.

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να το βρω γρήγορα εγώ.

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Π. ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

3 / 3N

(E + Σ +)

156

2.10.1986

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πάντας μπορεί και αύριο όταν
να κάνει πείτε
Θαρρείτε ότι στην σελίδα τάδε της αναφοράς μου είναι αυτό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Η ΕΔΕ, πότε έγινε, κύριε Παπαδάκη;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ : Τό 1975. Αφού έγινε η ολική ΕΔΕ, που διέταξε ο ή

Εγκολφόπουλος, αυτός που έκανε την ανάκριση είπε, όσον αφορά το
θέμα της τορπιλλακάτου, επειδή έίχαν καταθέσει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): 'Αρα η ΕΔΕ δεν έγινε το 1975.

To πόρτανα, θέλετε να πείτε,

Δ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ: Ποέπει να είναι μετά την παραλαβή των καθηκόντων του κ. Εγκολφοπούλου.

Εγκαταστάθηκε στην Αθήνα τον Ιούλιο του 1992 από την Ελληνική Δημόσια Τηλεοπτική Σταθμή (ΕΡΤ) με την προσωπικότητα του Καθηγητή Φίλιππου Βασιλείου.

(N)

1/3 EZ

ΒΠ

157 2.10.86

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε Παπαδάκη, προσέξτε με :

Το πόρισμα θέλετε να πείτε. Δεν σας ρώτησε για το πόρισμα. Σας είπε, πότε έγινε η ΕΔΕ, πότε έγινε η διοικητική εξέταση. Το πόρισμα είναι η τελευταία πράξη της ΕΔΕ, που έγινε να σας πληροφορήσω, αν θέλετε δηλαδή, και αν συμφωνείτε και εσείς να σας πω, το πόρισμα το έχουμε εδώ της διενεργηθείσης διοικητικής εξετάσεως :

¹ "Ο υπογεγραμμένος πλοίαρχος Μεταλλινός...". Ο Μεταλλινός την έκανε ;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ . Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ο Μεταλλινός, πλοίαρχος, ο οποίος υπηρετούσε στο Αρχηγείο Ναυτικού. Το πόρισμα το υπέβαλε στις 9 Μαρτίου του '75 . Το πόρισμα, κύριε Παπαδάκη !

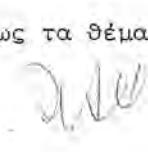
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ . Πότε διετάχθη :

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Διετάχθη ο κ. Μεταλλινός να την κάνει στις 3 Φεβρουαρίου του '75 . Άρα, δεν είναι η ίδια .

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ . Όχι, η δική μου δεν έγινε ποτέ .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) Αυτή έγινε συνέχεια εκείνης την οποία είχε διατάξει ο κ. Παπαγιάννης .

Ο κύριος Παπαδονικολάκης, έχει το λόγο .

 Δεν θα λύσουμε πάντως τα θέματα αυτά σήμερα, παρουσία των μαρτύρων .

2/3 E.Z. (B.P.) 2-10-86

158

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ . Θα ήθελα να πω το εξής : Η ένορκος διοικητική εξέταση που διατάσσεται από κάποιον διοικητή , δεν είναι αντικείμενο προσωπικό δικό του , ή αντικείμενο του προσωπικού του αρχείου .

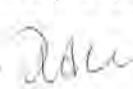
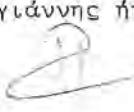
'Ετσι , μψε Παπαδάκη , ο κ. Παπαγιάννης δεν είχε κανένα δικαίωμα και καμία αν θέλετε αρμοδιότητα να πει την παίρνω να την συνεχίσω επάνω . Διότι η ΕΔΕ ανεφέρετο για μέσα και προσωπικό της διοικήσεως Κύπρου και επομένως , με την έννοια την απρόσωπη , ο εν συνεχεία διοικητής έπρεπε να συνεχίσει την εκτέλεση της ενόρκου διοικητικής εξετάσεως που διατάχθηκε για το επίπεδο διοικήσεως ανωτέρας ναυτικής διοικήσεως Κύπρου . Επομένως , εσείς κακώς δεν συνεχίσατε και ο κ. Παπαγιάννης κακώς είπε ότι την παίρνει επάνω .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Αυτό είναι ένα συμπέρασμα δικό σας . Δεν αφορά την κατ' αντιπαράσταση εξέταση . Με συγχωρείτε , αλλά δεν μπορώ άλλο να το πω αυτό το πράγμα . Ας περιοριστούμε στην κατ' αντιπαράσταση εξέταση .

Ο κύριος Ζερβός θέλει το λόγο και εν συνεχεία ο κύριος Παπαστεφανάκης .

Ορίστε , κύριε Ζερβέ , έχετε το λόγο .

 ΚΛΕΑΝΗΣ ΖΕΡΒΟΣ . Με αυτό που είπε ο κύριος Παπαδονικολάκης , αφήνεται μία εσφαλμένη εντύπωση . Ποιά ; Ο κύριος Παπαγιάννης ήταν αρχαιό-

3/3

EZ

(Β.Π.)

2-10-86

159

τερος του κυρίου Παπαδάμη. Ήταν διοικητής και είχε το δικαίωμα να κάνει ανάκριση του κυρίου Παπαδάκη. Ο κύριος Παπαδάκης που είχε παίξει ρόλο στο αντικείμενο της ΕΔΕ, ήταν δυνατόν ο ίδιος να αναλάβει ανάκριση για τον εαυτό του και να κρίνει; Άρα ορθώς ο κ. Παπαδάκης . . .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και αυτό είναι εκτός της κατ' αντιπαράσταση εξειδίσεως. Είναι η αντίστροφη όψη. Το ίδιο νόμισμα με αντίστροφη όψη.

Παρακαλώ τον κύριο Παπαστεφανάκη να λάβει το λόγο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Θα ήθελα να δώσει απάντηση ο κ. Παπαδάκης σε ένα ερώτημα που τέθηκε από τον κ. Παπαγιάννη και που δεν απαντήθηκε.

Ρώτησε ο κ. Παπαγιάννης, κύριε Παπαδάκη, γιατί δεν του αναφέρατε την προσάραξη της τορπιλλακάτου αμέσως, ή έστω το πρωί παρά τον την αναφέρατε το απόγευμα της επομένης ημέρας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Όχι, δεν είπε το απόγευμα.

Το μεσημέρι είπε ο κ. Παπαγιάννης, το πρωί είπε ο κ. Παπαδάκης.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ. Αυτό το θέμα, κύριε Πρόεδρε, δεν ξεκαθαρίστηκε κατ' θέλοντα να ξεκαθαριστεί.

473 EZ (B.P.) 2-10-86

160

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ λοιπόν του κ. Παπαδάκη στο σημείο αυτό, να απαντήσει.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Το συμβάν το ανέφερα οπωσδήποτε το ταχύτερο.

Δεν ενθυμούμαι τώρα. Διότι τη δεύτερη μέρα, ξέρετε, από το πρωί κατ' αρχήν εβαλόμεθα. Ερχόντουσαν δηλαδή τα αεροσκάφη γύρω-γύρω από την βάση και εμείς κτυπάγαμε με όλο το πυροβολικό της βάσεως.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ. Τι ώρα κ. Παπαδάκη;

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Τι ώρα, δεν θυμάμαι. Το πρωΐ πάντως.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ. Πότε; Πέντε η ώρα, έξι η ώρα, η η ώρα το πρωί; Είναι πολύ σοβαρό.

Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ. Είναι 12 χρόνια και όταν δεν το έχω γράψει στην αναφορά μου, δεν μπορώ να το θυμάμαι, ή να λέω εικασίες, δηλαδή τι με συμφέρει ή τι συμφέρει το γοιονδήποτε.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ. Εάν μου επιτρέπετε, επειδή εγώ το θυμάμαι χαρακτηριστικά, δεν είχα πάρει αναφορά καταστροφής της τορπιλλακάτου και έμεινα έκπληκτος πραγματικά, όταν παίρνοντας στη ναυτική.

βάση τηλέφωνο, βγήκατε εσείς στο τηλέφωνο. Περίμενα ότι είσαστε ήδη με την τορπιλλάκατο έξω και εγώ σας βρήκα στην Εηρά. Και

εκείνη την ώρα το έμαθα. Αν θυμάσθε ακριβώς την ώρα πέστε την

τώρα, αλλά εγώ αυτό θυμάμαι.

5/3 -- EZ (B.I.) 161 2-10-86

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ . Κύριε Πρόεδρε, παρακαλώ το λόγο . Για τη διαδικασία θέλω να μιλήσω .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Ορίστε, κύριε Περράκη .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ . Έχω την αίσθηση ότι ο κ. Παπαγιάννης εξακολουθεί να είναι διοικητής-προϊστάμενος του κ. Παπαδάκη και κομψά βέβαια αλλά έμμεσα τον επιπλήττει

ε2

1/3 Δ ΡΣ 2.10.86

162

Αυτό είναι το πνεύμα και πρέπει να γίνει κατανοητό στους μάρτυρες,
ότι εδώ είναι μάρτυρες και δεν υπάρχει προϊστάμενος και υφιστάμενος.

Ελέγχεται ο Παπαδάκης, λες και είναι στο στρατόπεδο, δεν μου
το είπες, δεν ενθυμούμαι αλπ.

Νομίζω ^{ζε} ότι πρέπει να συστήσετε, κύριε Πρόεδρε, άλλους βαθμούς
αντιπαράθεσης εξέταση.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Ζητώ συγγνώμη. Διάτι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασάγιαννης): Κύριε Παπαγιάννη, δεν έχετε το λόγο.

Το λόγο ότι τον πάρετε από μένα. Σας παρακαλώ.

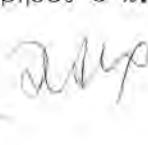
Κύριε Παπαδάκη, ψάχνω να βρώ στην έκθεσή σας πότε το αναπέ-
ρατε στον κ. Παπαγιάννη. Το να το βρούμε είναι δικό μας θέμα και
δεν αποτελεί θέμα της κατ'αντιπαράθεση εξέτασης.

Νομίζω ότι η κατ'αντιπαράθεση εξέταση τελείωσε, και μαζί¹
τελείωσε και η κατάθεση του κ.Παπαδάκη, ο οποίος μπορεί να αποσυρθεί.

Αύριο κ.Παπαδάκη, όποια ώρα θέλετε μετά τις 8,30, να έρθετε
στο 143 γραφείο της Βουλής, να διαβάσετε τα Πρακτικά, που θα έχουν
αποστενογραφηθεί και τις εκθέσεις που είχατε στον κ.Μπέληνα και εδώ
και εκεί, να επαναλάβετε αν τις βεβαιώνετε, αν αναφέρεσθε σ'αυτές αλπ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Πριν αποχωρήσει ο κ.Παπαδάκης, μπορώ να

 υποβάλλω μια ερώτηση;

2/3 Α ΡΕ 2.10.86

163

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Έληξε η κατάθεση του κ.Παπαδάκη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Ερώτησα, εάν είχε γίνει από τον κ.Παπαδάκη στην Αθήνα στη Δευτεροβάθμια, για να αντικατασταθούν οι προβληματικές διαδικασίες τοπικούς με άλλες κατάλληλες, για να εκπληρώσουν την τόσο σοβαρή αποστολή τους;

Απήντησε ότι δεν έγινε κανένα διάβημα.

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Δεν είπα τέτοιο πράγμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είπε ότι έγινε διάβημα για τα ανταλλακτικά. Αυτό πρέπει να διευκρινιστεί.

Επίσης ότι δεν είχε ραντάρ καμιά από τις 5 τοπικούς καταστηματάρχους, οι οποίες ευρίσκοντο υπό τας διαταγές του, στη ναυτική βάση Μπογαντού,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ερωτήσατε τον κ.Παπαγιάννη, ή τον κύριο Παπαδάκη;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Το έθεσα υπόψη σας, για να διευκρινισθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και αυτό είναι ένα θέμα άσχετο.

Εφόσον συνεχίζεται η κατ' αντιπαράθεση εξέταση, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να μας πείτε ποιόν ρωτήσατε:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Τον κ. Παπαγιάννη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Απαντήστε, κύριε Παπαγιάννη.

ΔΙΚΗ

P

3/3 Δ ΡΣ 2.10.86

164

Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, μπαίνοντας μέσα άκουσα συμπτωματικά του κ.Παπαδάκη να λέει ότι είχα παραγγείλει πυραυλακάτους από τη Γαλλία.

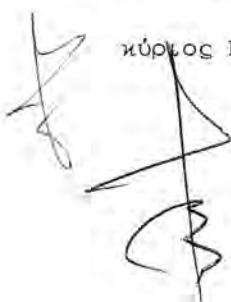
Είπε ο κ. Παπαδάκης ότι εγώ προσωπικά είχα παραγγείλει πυραυλακάτους από τη Γαλλία.

'Οσο για τα ανταλλακτικά, δεν ξέρω αν σας το είπε ο κ.Παπαδάκης, αλλά η κατάσταση ήταν δραματική. Επανειλημμένως είχα πάει ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Θα συνεχίσετε έτην κατάθεσή σας εσείς, κύριε Παπαγιάννη.

Μπορεί ο κ.Παπαδάκης να αποσυρθεί. Και το πρωΐ μετά τις 8,30 να ελέγξει τα Πραντικά, να υπογράψει όλες τις σελίδες στο τέλος και να ζητήσει να του διαβάσουν τις εκθέσεις που έκανε ώστε να τις βεβαιώσει.

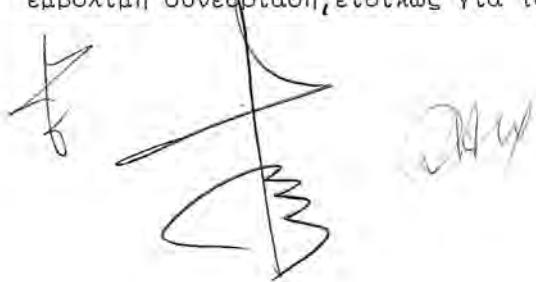
(Στο σημείο αυτό εξέρχεται της Αιθούσης ο μάρτυς

4/3 Δ ΡΣ 2.10.86

165

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Πρέπει να θέσω υπόψη της Επιτροπής ότι η ώρα αυτή τη στιγμή είναι 10.10' και αν μπορούμε να τελειώσουμε με τον αύριο μάρτυρα, αλλοιώς να διακόψουμε για την Τρίτη, σε μια εμβόλιμη συνεδρίαση, ειδικώς για τον αύριο Παπαγιάννη.

(30)

3Δ

1/3 O

E.K. 2.10.86

166

Νομίζω ότι ο κύριος Παπαγιάννης έχει καταθέσει τα περισσότερα και συνεπώς πολύ λίγα θα έχει να συμπληρώσει.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι κύριε Πρόεδρε έχω πάρα πολλά να καταθέσω και ακόμη δεν έχω τελειώσει. Προχθές διεκόπην, δεν ξέρω για ποιο λόγο και άρχισαν οι ερωτήσεις. Βέβαια εάν μπορούσε να γινει η συνεδρίαση μία άλλη μέρα, επειδή όλοι έχουμε τα προβλήματά μας, θα ήμουν ευτυχής.

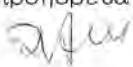
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εφόσον εσείς λέτε ότι έχετε και άλλα πράγματα να πείτε βεβαίως δεν μπορούμε να αρνηθούμε να τα ακούσουμε. Αλλά προχθές, όταν διακόψαμε τη συνεδρίαση υπολέποντο μόνο δι να ρωτήσουν. Εν τω μεταξύ ο Προεδρεύων τότε κύριος Ζακολίκος είχε τελειώσει, είχαν αρχίσει οι ερωτήσεις και υπολέποντο μόνο δ. Εχω το σχετικό κατάλογο. Πως δεν είχε τελειώσει;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι, αλλά εγώ δεν είχα τελειώσει την κατάθεσή μου. Με διακόψατε χωρίς να τελειώσω την κατάθεση και αρχίσατε τις ερωτήσεις.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ: 'Εστω και αν είχε τελειώσει κύριε Πρόεδρε δεν έχει δικαίωμα να συμπληρώσει ο μάρτυς;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θέλω να διευκρινήσω το εξής,

 διότι εγώ προήδρευα και απορρώ γιατί ο μάρτυς θέτει τέτοιο θέμα.

2/3 O. E. K. 2.10.86

167

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το κατάλαβα ότι με διακόψατε για να αρχίσετε ερωτήσεις

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Κύριε μάρτυς σας άφησα όλη την άνεση να διηγηθείτε ορισμένα γεγονότα και περιστατικά. Φθάσαμε στην πρώτη

μέρα. Περιγράψατε την πρώτη μέρα, φθάσατε στην δεύτερη, φθάσατε

ητέρα στην τρίτη ~~και~~ από εκεί και πέρα σας είπα δεν χρειαζόμαστε άλλα περιστατικά. Δεν σας εμπόδισε κανένας για όλο το διάστημα ~~που~~

είσασταν στην Κύπρο μέχρι τη δεύτερη μέρα της εισβολής να καταθέ-

σετε περιστατικά. Απορρώ γιατί θέλετε να επανέλθετε σ' αυτήν την

χρονική περίοδο. Σας εμπόδισε κανείς να περιγράψετε όλη τη δρα-

στηριζότητά σας στη Κύπρο μέχρι τη δεύτερη μέρα; Σας είπα ότι δεν

μας ενδιαφέρει τίποτα άλλο; Μου λέτε σε μια στιγμή φθάνω στην

πρώτη μέρα που έγινε αυτό και αυτό, δεύτερη μέρα αυτό και αυτό,

τρίτη ημέρα στόπι. Δεν χρειαζόμαστε τίποτε άλλο. Θα επανέλθετε

σ' αυτό το χρονικό διάστημα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Από εκεί και πέρα θα μας πείτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Τέταρτη, πέμπτη, έκτη ημέρα δεν υπάρχει;

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ: Εάν πάτε από την τρίτη μέρα και μετά είναι

άλλο θέμα. Εάν πάτε προηγούμενα είναι άλλο θέμα.

ΜΑΡΤΥΣ: Προηγούμενα γιατί να πάω;

26/10/86

3/3 O E.K. 2.10.86

168

Τελειώσαμε με τα προηγούμενα, αλλά ο πόλεμος συνεχίστηκε μέχρι τις
14 Αυγούστου, δεν τελειώσαμε στις 23 Ιουλίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τότε με συγχωρείτε πάρα πολύ αλλά
παρίσταται ανάγκη να διακόψουμε.

Ορίστε κύριε Παπαστεφανάκη.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Διαδικαστικά θα ήθελα να πω δυο λέξεις.

Δέχομαι ότι αυτά που είπε ο κύριος Πρόεδρος είναι πάρα πολύ σωστά,
καίτοι δεν ήμουν παρών στην προηγούμενη συνεδρίαση, αλλά μια και
κατά κάποιο τρόπο τηρούμε δικονομικούς κανόνες εδώ μέσα σε κάποιο
βαθμό τουλάχιστον, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε το δικαίωμα στο
μάρτυρα, έστω και αν έχει αναφερθεί σε μια συγκεκριμένη χρονική
περίοδο, αν κάτι παρέλειψε ή αν κάτι θέλει να συμπληρώσει σαφώς θα
πρέπει να το κάνει. Και από εκεί και πέρα αν θέλει να συνεχίσει
για άλλη χρονική περίοδο θα του δώσουμε κάθε άνεση πραγματικά να
αναφερθεί σε γεγονότα, να συμπληρώσει ή να διαψεύσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν αρνήθηκε κανείς, πολύ περισσότερο δεν αρνήθηκα εγώ, τη δυνατότητα να συμπληρώσει ο μάρτυς ότι
θέλει. Μέχρι και τη τελευταία στιγμή που ο μάρτυς θα πει 'ουδέν

άλλο έχω να προσθέσω', όπως λέμε και στα δικαστήρια, δικαιούται να

Δ. Δ. Δ.

4/3 O E. K. 2.10.86

169

λέει και να καταθέτει. Συνεπώς όσο ο μάρτυς θέλει να λέει εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να τον ακούμε. Και το είπα προηγουμένως αυτό. Δεν υπάρχει λοιπόν λόγος να χάνουμε το χρόνο μας επαναλαμβάνοντας τα ίδια πράγματα τα οποία ήδη είπα.

(Θόρυβος)

Παρακαλώ κύριε Λιαροκάπη δεν έχετε το λόγο και εσείς το ίδιο κύριε Δασκαλάκη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Πρέπει να συνεννοηθούμε κύριε Πρόεδρε τι έκανε ο μάρτυς προχθές και γιατί ο κύριος προεδρεύων εφέρθη όπως εφέρθη, γιατί εδώ είναι διαφορετικό το θέμα. Ο κύριος μάρτυς σ'ένα λεπτό πέρασε όλη τη χρονική περίοδο μέχρι τις 15 Ιουλίου σε 15 λεπτά μέχρι την τέταρτη μέρα και μετά άρχισε να μας λέει τους πρωτόσημους του, τους πιθανούς. Και βέβαια έχει δικαίωμα, εσείς ξέρετε καλύτερα, αλλά υπήρξε πρωτοβουλία του Προέδρου, προκειμένου να επανέλθουμε στις ερωτήσεις για τις κρίσιμες ημέρες και αν θέλει να πει όποιους πρωτόσημους νομίζει ότι μπορεί να πει για τον πόλεμο ή για τη ζωή του, να τους πει. Αλλά αυτό ήταν το πνεύμα προχθές και δεν μπορεί να λέει ο κύριος μάρτυς ότιζου αφήρεσε κανένας το λόγο.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μου αφήρεσε κανένας το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Αρχισε να λέει ότι βρήκε κάτι βατραχανθρώπους

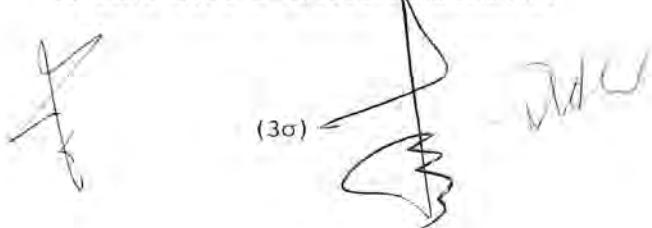
5/3 O E. K. 2.10.86

170

και εβλήθη αλπ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Κύριε Δασκαλάκη πρέπει να προστατεύσω το μάρτυρα, υπό την έννοια ότι δεν είπε τέτοιο πράγμα ότι του αφηρέθη ο λόγος. Ο άνθρωπος λέει ότι εγώ δεν είχα τελειώσει και συνεπώς θέλω να πω και άλλα πράγματα. Αφού θέλει να πει και άλλα πράγματα είμαστε υποχρεωμένοι να τα ακούσουμε. Και ρωτάω, μπορούμε να τα ακούσουμε απόψε;

Το λόγο έχει ο κύριος Διαροκάπης.

30

1/3 σ (Γ.Π.)

2-10-86

171

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Με συγχωρείτε, αλλά δεν παίρνω αυτοβιόλως ποτέ τον λόγο. Νομίζω ότι πρέπει να τηρηθεί η δικονομική τάξη.

'Εχετε κατάλογο μαρτύρων. 'Εμειναν οι υπόλοιποι μάρτυρες, για συνεχίσουν οι υπόλοιποι βουλευτές τις ερωτήσεις και στο τέλος - δεν θέλω να είναι ανήκουστος-αν παραμένουν κενά και θελήσει ο κύριος μάρτυς να πει ορισμένες κουβέντες να τις πει μετά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποτε, κύριε Λιαροκάπη;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Νομίζω ότι πρέπει να τηρηθεί η δικονομική τάξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Μα δεν είναι τάξις δικονομική το να διακόψουμε δηλαδή; Δεν το καταλαβαίνω, κύριε Λιαροκάπη.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: 'Αλλο ~~αν~~ διακόψουμε. Εγώ λέω να συνεχίσουν τις ερωτήσεις οι υπόλοιποι ^{έποι} μάρτυρες...'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ποιοί υπόλοιποι; Δεν έχουμε άλλο μάρτυρα εδώ. Μετά πάμε για τις 22 του μηνός.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Δέω, κύριε Πρόεδρε, για τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής που είναι γραμμένα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Να συνεχίσετε σεις τις ερω-

τήσεις σας.

2/3 σ

(Γ.Π.)

172

2-10-86

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Αν θέλετε απόψε. Αν όμως θέλετε να διακόψουμε, να διακόψουμε. Στο τέλος αν νομίζει ο κύριος μάρτυς ότι κάτι άλλο θα πει, να το πει ευχαρίστως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Να γίνει αυτό που λέει ο κύριος Διαροκάπης. Δεν έχω αντίρρηση. Δεν είναι θέματα δικονομικής τάξεως. Άλλα γιατί αφού πρόκεται να συνεχίσει ο μάρτυς, γιατί να μην ξαφνιφυλαχθούν αυτοί οι έξι, σαν εκπρόσωποι αν θέλετε και των υπολογίων, για να μην βάλουμε και άλλους; Μέσα σ' αυτούς τους έξι είναι και εγώ, κύριε Διαροκάπη. Εάν ρωτήσουμε εμείς, μάτα βάλουμε τον μάρτυρα, μετά θα ξέρει πάλι η 30μελής επιτροπή να θέλει πάλι να ξαναρωτήσει, γι' αυτό καλύτερα να μείνουμε εμείς οι έξι που δεν έχουμε ρωτήσει, ^{και} ~~και~~ τελειώσει ο μάρτυρας την έκθεση των απόψεων του.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Δεν έχω αντίρρηση. Για οικονομιά χρόνου είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Διακόπτουμε, λοιπόν, για την προσεχή Τρίτη 7 του μηνός και ώρα 10.30' το πρωΐ.

Η Βουλή θα μας κρατήσει και την Δευτέρα, λόγω αγιασμού, και την Τρίτη για την ειλογή μελών του Προεδρείου και Κοσμητόρων,

κατ' ακολουθίαν εδώ θα είμαστε, και αφού θα είμαστε εδώ την Τρίτη

3/3 σ

(Γ.Π.)

173

2-10.86

το απόγευμα, γιατί να μην έλθουμε το πρωΐ για να τελειώσουμε με τον κύριο Παπαγιάννη, για να μπορέσουμε εν συνεχείᾳ να προχωρήσουμε στους άλλους μάρτυρες;

ΔΙΑΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Μήπως είναι πρωϊνές οι συνεδριάσεις της Βουλής, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Την Δευτέρα η συνεδρίαση είναι το πρωΐ, την Τρίτη είναι το απόγευμα.

Κατόπιν αυτού, κύριε Παπαγιάννη, την Τρίτη στις 10.30' το πρωΐ, θα επανέλθετε για να συνεχίσετε την έκθεση των απόψεών σας και στην συνέχεια σας υποβάλλουμε τις ερωτήσεις.

ΜΑΡΤΥΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Άλλα στο μεταξύ, κύριε Παπαγιάννη, θα παρακαλούσαι την Δευτέρα να έλθετε στη Βουλή, στο 143 γραφείο, για να ελέγξετε τα στενογραφημένα πρακτικά των μέχρι τώρα εξετασώντας και να τα μονογράψετε. Άλλως αν έλθετε για το σύνολο της καταθέσεως σας, θα κάνετε δύο μέρες.

Κύριοι συνάδελφοι, λύεται η συνεδρίαση για την προσεχή Τρίτη και ώρα 10.30' π.μ.

.1.

3/4 BA 2/10/86

/74

Στη συνέχεια λύθηκε η συνεδρίαση ώρα 22.25'. -

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

ΑΝ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Γ.-Μ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

Την 3.μ..Οκτωβρίου ημέρα Περιπολίας..... και ώρα 9.00 π.μ., στη Γραμματεία της Εξεταστικής Επιτροπής για το "φάκελο της Κύπρου" (Α' δροφος, γραφείο 143 του Μεγάρου της Βουλής) συνήλθε το Προεδρείο της Εξεταστικής Επιτροπής, αποικελούμενο από τους βουλευτές, Χρίστο Μπασαγιάννη, Πρόεδρο, Παυσανία Ζακολίκιο, Αντιπρόεδρο, Κων/νο Τσιγαρίδα, Εραμικάτεα και ενόπλιον του σε εκτέλεση της από 2.7/9.86...αποφάσεως της Εξεταστικής Επιτροπής, ο μάρτυρας Άγγελος Καραϊζης.....
 ανέγνωσε, θεώρησε, βεβαίωσε και υπέγραψε τις καταθέσεις του που έδωσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής στις 2..Οκτωβρίου 19.86.....

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Ο ΜΑΡΤΥΡΑΣ

2-10-86

**ΕΕΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΙΑ ΤΟ ΦΛΑΚΕΔΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ**

1. Ακρίτα-Σύλβα Καιτη
- ✓ 2. Δασκαλάκης Γεώργιος
- ✓ 3. Ζακολίκος Παυσανίας
- ✓ 4. Ζερβός Κλεάνθης
5. Κουτσογιάννης Ιωάννης
- ✓ 6. Λιαροκάπης Αλέξανδρος
7. Μαρκόπουλος Χρήστος
- ✓ 8. Μπαντουβάς Κωνσταντίνος
- ✓ 9. Μπασαγιάννης Χρήστος
10. Παγορόπουλος Δημήτριος
- ✓ 11. Παπαδονικολάκης Ιωάννης
- ✓ 12. Παπαστεφανάκης Εμμανουήλ
- ✓ 13. Πεπονής Αναστάσιος
- ✓ 14. Περάκης Γεώργιος
- ✓ 15. Ράλλης Σπυρίδων
16. Τσιγαρίδας Κωνσταντίνος
17. Βαρβιτσιώτης Ιωάννης
- ✓ 18. Βασιλειάδης Ιωάννης
- ✓ 19.. Ζαΐμης Ανδρέας
- ✓ 20. Λάσκαρης Κων/νος
21. Μπλέτσας Στυλιανός
22. Ξαρχάς Αθανάσιος
- ✓ 23. Παναγιωτόπουλος Γεώργιος
24. Παπακωνσταντίνου Μιχάλης
- ✓ 25. Παπαληγούρας Αγαστάσιος
- ✓ 26. Παυλίδης Αριστοτέλης
- ✓ 27. Φωτόπουλος Χρήστος
- ✓ 28. Κάππος Κωνσταντίνος
29. Γιατράκης Κωνσταντίνος
- ✓ 30. Λιβανός Διονύσιος

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Χ. ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Π. ΖΑΚΟΛΙΚΟΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Nέα υπηρεσία
α) Δημοσία πληρωμή
β) Κρατικές οργανώσεις
γ) Εθνική αστυνομία,
δ) Εθνικό Κοινωνικό Ταμείο.

1-9-1986.

(a)

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

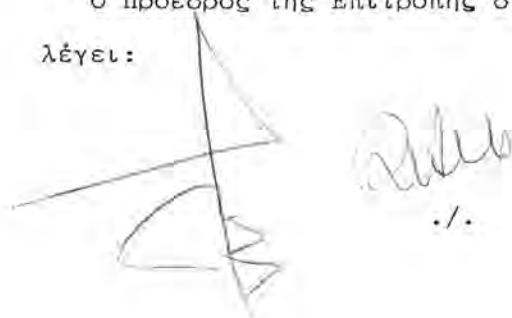
ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ .
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΣΥΝΟΔΟΣ Β'
ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
" ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ "

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Στην Αθήνα , σήμερα 7 Οκτωβρίου 1986, ημέρα Τρίτη και ώρα 10.30' συνεδρίασε στην αίθουσα της Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής η Εξεταστική Επιτροπή "για το φάκελο της Κύπρου ", με Πρόεδρο τον κ. Χρήστο Μπασαγιάννη και μέ θέμα ημερήσιας διάταξης την εφέταση του μάρτυρα κ. Γ. - μ. Παπαγιάννη (4η μέρα).

Στη συνεδρίαση ήταν παρόντες από τά μέλη της Επιτροπής οι βουλευτές κ.κ. Ακρίτα-Σύλβα Καΐτη, Γ.Δασκαλάκης, Ι.Κουτσογιάννης, Α.Λιαροκάπης, Χ.Μαρκόπουλος, Κ.Μπαντουβάς, Ι.Παπαδονικολάκης, Ε.Παπαστεφανάκης, Γ.Περάκης, Σ.Ράλλης, Κ.Τσιγαρίδας, Ι.Βαρβιτσιώτης, Ι.Βασιλειάδης, Α.Ζαΐμης, Κ.Λάσιαρης, Γ.Παναγιωτόπουλος, Μ.Παπαϊωνασταντίνου, Κ.Κάππος, Κ.Γιατράκος και Δ.Λιβανός.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας και λέγει :

1/1 ν (ΕΣ) 7.10.86

2

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Αρχίζει η συνέδριαση.

Έχω την τιμή να ανακοινώσω, κύριοι συνάδελφοι, ότι ο κύριος Λιβανός μου απέστειλε την από 6 Οκτωβρίου 1986 επιστολή του με την οποία ζητάει να εξετασθεί ως μάρτυς ο κ. Μητσοτάκης, δεδομένου ότι έχει κάνει μια καταγγελία εις βάρος πολιτικών ανδρών για αυτή τη δουλειά. Η επιστολή θα κατατεθεί στη γραμματεία για να πρωτοκολληθεί και στα Πρακτικά της Επιτροπής για να περιληφθεί αυτούσια σε αυτά.

(Στο σημείο αυτό ο κ. Πρόεδρος καταθέτει στα Πρακτικά

την προαναφερθείσα επιστολή του κ. Λιβανού η οποία

έχει ως έξής :)

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΛΙΒΑΝΟΣ
ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ 1A - ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 36.08.010 - 36.28.955

162
7-10-86, Ηλευθερία για τη συνέννευση της
Athens

Αθήνα, 6 Οκτωβρίου 1986

3

Προς
τον Πρόεδρο της Εξεταστικής Επιτροπής
για το φάκελο της Κύπρου

Κύριε Πρόεδρε,

Μετά τις αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά α) με τον περιορισμό - για το λόγο έλλειψης χρόνου φυσικά - των μαρτύρων σε δύο συγκεκριμένα στοιχεία ή μαρτυρίες θα προωθήσουν το έργο της Επιτροπής β) με την κατόπιν σύμφωνης ννώμης της πλειοψηφίας πρόσκληση μάρτυρα, προτεινόμενου από Βουλευτή αφού μάλιστα αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους για τους οποίους ζητεί από την Επιτροπή την κατάθεσή του.

Προτείνω στην Εξεταστική Επιτροπή για το φάκελο της Κύπρου την πρόσκληση του κ. Κώστα Μητσοτάκη, αρχηγού της Νέας Δημοκρατίας. Την πρότασή μου αυτή, κύριε Πρόεδρε, αιτιολογώ βασιζόμενος στην καταγγελία στην οποία έχει προβεί ο κ. Κ. Μητσοτάκης με τη συγκεκριμένη φράση "οι δύο αυτοί συνεταίροι (Κ. Καραμανλής-Γ. Μαύρος) οι υπεύθυνοι για τον Αττίλα 2" Κ.Λ.Π., καταγγελία την οποία θεωρώ όπως και σεις αλλά και όλα τα μέλη της Επιτροπής φαντάζομαι, συγκλονιστική και με ανυπόλογιστο βάρος.

Πρώτον. Διότι το πρόσωπο από το οποίο προέρχεται η καταγγελία είναι ο πρώτος μετά τον Πρωθυπουργό της χώρας παράγοντας της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας.

Δεύτερον. Από την ιδιότητα την οποίαν κατέχει, του αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, ο καταγγέλων, από το τεράστιο βάρος της καταγγελίας αλλά και την ογκώδη προσωπικότητά στην οποίαν αναφέρεται.

Τρίτον. Διότι θα έχει γίνει ασφαλώς μετά από προσεκτική, σοβαρή και υπεύθυνη σκέψη. Μετά από εξονυχιστική ενημέρωση και γνώση ασφαλώς επίσημων εγγράφων τα οποία η Επιτροπή μας αγνοεί. Και τέλος διότι θα έχει γίνει με πλήρη οπωσδήποτε συνείδηση για τις επιπτώσεις-τόσο στη χώρα μας όσο διεθνείς ενδεχόμενα - τις οποίες θα έχει αναμφισβήτητα η βαριά καταγγελία αυτή.

Τέταρτον. Τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεται συγκεκριμένα δεν είναι ασφαλώς κύοις Πρόεδρος ο υποπλοιάρχος ή ο στρατηγός, εάν θέλετε, τους οποίους καλούμε εδώ. Ο πρώτος, Κ. Καραμανλής, είναι ο πολιτικός ηγέτης ο οποίος εσφράγισε με την παρουσία του αλλά και προσωπικότητά του το δεύτερο μισό του εικαστού αιώνα της Ιστορίας της χώρας μας τόσο σαν υπεύθυνος Κυβερνήτης σαν Πρωθυπουργός όσο και σαν σύμβολο του έθνους σαν Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας. Ο δεύτερος, Γ. Μαύρος, είναι ο εκδόσιος πολιτικός ηγέτης με υπεύθυνη και απόλυτη συνείδηση του ελληνικού του χρέους.

Επιφυλάσσομαι, κύριε Πρόεδρε, να παραδώσω τα απορραίτηρα στοιχεία, τα σχετικά με την πρό-

4

τασή μου αυτή, κατά τη συνεδρίαση την οποία θα καθορίσετε για να συζητηθεί τόσο η δική μου δσο και οι άλλες προτάσεις οι οποίες εκκρεμούν.

Με τιμή
Διονύσης Λιβανίδης

Διονύσης Λιβανίδης

4/1 ν ΕΣ 7.10.86

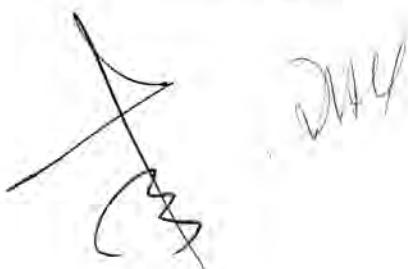
5

Επίσης έχω την τιμή να ανακοινώσω μια επιστολή κάποιου
κυρίου Αγδρέου Αυγουστή, από την Κύπρο, ο οποίος εκθέτει διαφορά
πράγματα. Και η επιστολή αυτή θα κατατεθεί στη γραμματεία και
από εκεί μπορούν να λάβουν γνώση τα μέλη της Επιτροπής.

Παρακαλώ τον κύριο γραμματέα να συνοδεύσει στην Αίθουσα
τον μάρτυρα κύριου Παπαγιάννη, του οποίου θα συνεχισθεί η εξέταση.
Θα τον αφήσουμε όμως πρώτα να συμπληρώσει την κατάθεσή του, όπως
μας είπε προχθές, και μετά θα μπούμε στις ερωτήσεις.

(Στο σημείο αυτό, εισέρχεται στην Αίθουσα, ο μάρτυς

κύριος Παπαγιάννης).

(α)

(ν)

1/1 Ω Ε.Τ. 7-10-1986

6

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Κύριε Παπαγιάννη, έχετε ορκιστεί και συνεπώς αναφερόμενος στον όρκο σας μπορείτε να συνεχίσετε, όπως εκφράσατε την επιθυμία, να καταθέσετε μόνος. Θα παρακαλούσα βέβαια να ληφθεί υπόψη και η ανάγκη της κάποιας συντομίας, χωρίς βέβαια να βλάπτεται η ουσία των δσων θέλετε να πείτε.

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

Είχα σταματήσει την τελευταία φορά την κατάθεσή μου στη Δευτέρα

22 Ιουλίου 1974, δταν κατελαμβάνετο η Κηρύνεια. Συνεχίζω:

Στις 2 το μεσημέρι της ημέρας αυτής διετάχθημεν από το ΓΕΕΦ διά σήματος να δεσμεύσουμε τα αντιαεροπορικά μας πυροβόλα διότι ήρχοντο ελληνικά αεροσκάφη, για να μας ενισχύσουν να βομβαρδίσουν τον εχθρό. Με μεγάλο ενθουσιασμό και με μεγάλη αναπτέρωση του ηθικού εκτελέσαμε αυτή τη διαταγή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Θα παρακαλούσα, κύριε Παπαγιάννη,

να μην αναγιγνώσκετε. Δύνασθε να ποιείσθε χρήση σημειώσεων για να στηρίξετε τη μνήμη σας, όχι όμως να αναγιγνώσκετε συνέχεια.

Αυτό, καταλαβαίνετε, μπορεί να παρεξηγηθεί - και γι' αυτό το απαγορεύει και η δικαιονομία - και να θεωρηθεί ότι είναι φτιαγμένη από πριν η

κατάθεση είτε από σας είτε από κάποιον άλλο.

ΔΡΑ

2/1 Ω Ε.Τ. 7-10-1986

f

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε, απλώς κοίταζα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Εντάξει, συνεχίστε.

X *M*
(AK)

D

Ω

1/1 AK Z.B. 7-10-86

8

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως μετά μιάμυστη ώρα περίπου μας έδωσαν την εντολή να αποδεσμεύσουμε τα πυροβόλα μας, διότι τα αεροσκάφη δεν θα ερχόταν. Απογοητευθήκαμε τελείως και μετά από μισή ώρα περίπου εξεδόθει σήμα από το ΓΕΕΦ ότι διεκόπτονται οι εχθροπραξίες σύμφωνα με απόφαση του συμβουλίου της ασφαλείας του ΟΗΕ.

Τη στιγμή που διεκόψαμε τις εχθροπραξίες, οι Τούρκοι κατείχαν στην Κύπρο το 3% περίπου του νησιού. Δηλαδή, είχαν καθαρισθεί όλοι οι φύλακες μέσα στο νησί, πλήν μιας περιοχής στα Κόκκινα, ο φύλαξ Τσάτους στο χωριό Τσάτους μόνο, το φρούριο της Αμμοχώστου, μόνο το φρούριο και από την περιοχή Κυρηνείας υπήρχε το προγεφύρωμα που είχαν κάνει, είχε καταληφθεί η πόλη της Κυρηνείας μόνο και βεβαίως ο διαυλός Αγίου Ιλαρίωνος - Αγύρτας και έβγαιναν στου φύλακα Λευκωσίας.

Όλοι αυτοί Τουρκοκυπρίανοι φύλακες είχαν πλέον περισχεθεί από δικές μας θυνάμεις, του στρατού Εηράς, οι οποίες στο μεταξύ είχαν αυξηθεί και είχαν περισχέσει αυτούς τους φύλακες.

Η θέση των Τούρκων πρέπει να ήταν πάρα πολύ δύσκολη, τουλάχιστον κατά την στιγμή που εκάναμε ανακωχή. Τυχόν βοήθεια από την Ελλάδα

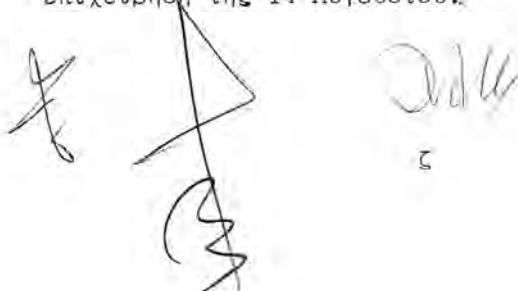
2/1 AK Z.B. 7-10-86

9

άν όντως είχαμε την αεροπορική επιδρομή, την οποία αναμέναμε και εάν τα υποβρύχια χτύπαγαν τα αποβατικά τα Τουρκικά έξω από την Κυρήνεια, θα είχε δώσει τόσο θάρρος στις δυνάμεις της Ελληνικής φρουράς που θα είχαν ρίξει του Τούρκους στην δάλασσα.

Ένα άλλο πράγμα που θέλω να αναφέρω είναι ότι κινήσεις των Εένων Θερμοκηπίων πλοίων γύρω από την Κύπρο καθ'όλην την διάρκεια των επιχειρήσεων

Από τα ραντάρ μου και από την αποτύπωση την οποία τηρούσα, είχα την εξή εικόνα: Καθ'όλη την διάρκεια των επιχειρήσεων και όταν ομιλώ για την διάρκεια των επιχειρήσεων λέω από τις 20 Ιουλίου μέχρι και τις 2 με 3 Αυγούστου. Δεν μιλώ για τη δευτέρα επιχείρηση της 14 Αυγούστου.

(ΑΚ)

1/ζ (Δ.Γ.)

7-10-1986

10

Εις το σύνηθες αγκυροβόλι των σοβιετικών σκαφών που ήταν ανατολικότερα από τον Απόστολο Ανδρέα δεν υπήρχαν καθόλου σοβιετικά πλοία. Κατά την ημέρα της τουρκικής εισβολής, 20 Ιουλίου, ενεπόπισθη το αγγλικό ελικοπτεροφόρο "ΕΡΜΗΣ" βορείως του ακρωτηρίου Απόστολος Ανδρέας και το οποίο έκανε ορισμένες πτήσεις ελικοπτέρων προς το χωριό Γαληνοπόρον. Δεν γνωρίζω, ούτε μπορέσαμε να μάθουμε τι ήταν αυτές οι πτήσεις. Πιθανόν όπως ελέχθη να ήταν μετακινήσεις Αγγλων οι οποίοι έμεναν στην περιοχή προς το ελικοπτεροφόρο.

Την τρίτη ημέρα της εισβολής δηλαδή το πρωΐ της 22ας Ιουλίου το ελικοπτεροφόρο "ΕΡΜΗΣ" ήταν στην περιοχή Κυρηνείας και έκανε πτήσεις ελικοπτέρων πάλι προς την περιοχή Κυρηνείας. Νοτιοδυτικά της Πάφου περί τα 45 με 50 μίλια υπήρχαν αρκετοί στόχοι κινούμενοι περιπολούντες με μικρά ταχύτητα και εξετιμήθη ότι θα πρέπει να ήταν κατά πάσα πιθανότητα αμερικανικά πλοία.

Στην Δεκέλεια, στην αγγλική βάση της Δεκελείας, την κυρίαρχο βάση της Δεκελείας υπήρχαν από την πρώτη ημέρα της εισβολής περί τα 12 σκάφη όπως τα βλέπαμε στο ραντάρ. Δεν γνωρίζω τι τύπου ήταν και ποιά ήταν η αποστολή τους.

ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Εθνικότητα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν γνωρίζω ούτε την εθνικότητα. Ήταν μέσα στην κυρίαρχη

2/Σ (Δ.Γ.)

7-10-1986

11

θαλάσσια περιοχή των βρετανικών βάσεων.

Οι Τούρκοι μετά την παύση του πυρός συνέχισαν να επεκτείνουν το προγεφύρωμα το οποίο είχαν. Από δική μας πλευράς οι διαταγές τις οποίες είχαμε ήταν να τηρήσουμε την ανακωχή με θρησκευτική ευλάβεια Βεβαίως οι Τούρκοι άν έβρισκαν μία κάποια αντίσταση δεν προχωρούσαν. Σε όλο αυτό το διάστημα μέχρι τον δεύτερο Αττίλα είχαν καταφέρει να καταλάβουν, να επεκτείνουν δηλαδή το προγεφύρωμα της Κυρηνείας ήταν τα χωριά Καραβάς και λάπιθος ανατολικά της Κυρηνείας.

Πλέον αυτού τίποτε άλλο. Δηλαδή το 3% που είχαν να είχε γίνει 3,1% ή 3,2%.

Σ'όλη αυτή την διάρκεια μέχρι τον δεύτερο Αττίλα μετέφεραν καθημερινώς στην περιοχή του προγεφυρώματος Κυρηνείας υλικά και προσωπικό. Τα μεταγωγικά τους πλοία πλέον ασυνδευτά μετέφεραν και ξεφόρτωνανάρματα, αυτοκίνητα, συσκευές επικοινωνιών και οπλίτες.

Την 24η ή 25η Ιουλίου μου ανέφεραν ότι είχε συλληφθεί ένας Τούρκος αντισυνταγματάρχης των τεθωρακισμένων αιχμάλωτος. Μετέβην στο σημείο που του είχαν συλλάβει και τον ανέκρινα για να βγάλω ορισμένα συμπεράσματα που ήθελα όσο αφορά την εισβολή τους.

λλλ

3/ζ (Δ.Γ.)

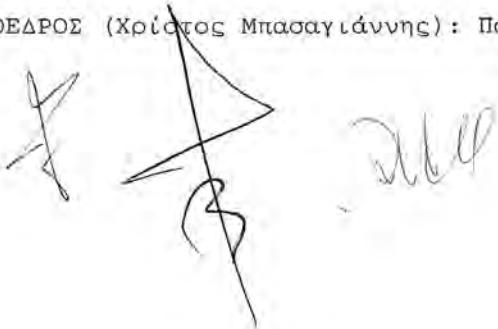
7-10-1986

12

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΡΑΛΛΗΣ: Πούσι τον συνέλαβαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Τον είχαμε συλλάβει η Εθνική Φρουρά....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ κύριε ράλλη.

(Θ)

(ζ)

I/θ A.M. 7-10-86

13

ΜΑΡΤΥΣ.,,Ο στρατός, όχι εγώ.

Ο αντισυνταγματάρχης αυτός, ο οποίος ήταν διοικητής μιας επιειλαρχίας αρμάτων ανήκε στην 28η τεθωρακισμένη τουρκική μεραρχία η οποία είχε έδρα την 'Αγκυρα. Είχε μεταφερθεί ολόκληρη η μεραρχία από την 'Αγκυρα στην Αλεξανδρέττα. Επεβιβάσθη των πλοίων και βγήκε στην Κύπρο. Η απόσταση Αγκύρας-Αλεξανδρέττας είναι 900 χιλιόμετρα. Πρέπει να χρειασθεί παρα πολύς χρόνος, για να μεταφερθεί μια ολόκληρη μεραρχία από την 'Αγκυρα στην Αλεξανδρέττα. Επομένως, οι Τούρκοι ζέχαν παρα πολύ προετοιμασθεί για αυτή την απόβαση.

Τα πλοία με τα οποία μετεφέρθησαν και για τα οποία επέμενα να μάθω, πού ήταν -γιατί αυτός μετεφέρθη, απ' ότι μου είπε σιδηροδρομικώς και δλη η μεραρχία από την 'Αγκυρα στην Αλεξανδρέττα, από εκεί πήγαν στην Μυρσίνη και επεβιβάσθησαν πλοίων- ήταν τουρκικής κατασκευής και αποτελούσαν εθνικό ύλικο. Δηλαδή, λέγοντας "εθνικό ύλικο", ήταν υλικό το οποίο δεν ήταν δηλωμένο στο NATO.

Τα αντιτορπιλλικά συνοδείας τα οποία συνόδευσαν την αποβατική δύναμη ήταν αντιτορπιλλικά τα οποία ήταν δηλωμένα στην

Δηλ.

2/ΙΘ7-10-86

14

δύναμη του "Κόμετ νορ ίστ"⁽⁶⁾, δηλαδή του Τούρκου διοικητού Βορειο-
ανατολικής Μεσογείου του NATO.

Με αυτές τις προϋποθέσεις η Εθνική Φρουρά συνεχώς έκλειε
τον κλοιό γύρω από τους Τούρκους και παρ' όλο που δεν μας επέτρε-
πάν να αντισταθούμε σε επεντατικές τάσεις των Τούρκων, δεν είχαν
κατορθώσει οι Τούρκοι να προελάσσουν, γιατί πολλές φορές η διαταγή
αυτή εκ μέρους της Εθνικής Φρουράς παρεβλέπετο και προεβάλλετο
αντίσταση στην τάση των Τούρκων να προχωρήσουν.

Περιμέναμε όλοι, βέβαια, ότι θα είχαμε άλλες διατάγές.

Περιμέναμε ότι θα μας έλεγαν να μη παραδώσουμε ούτε σπιθαμή εδά-
φους.

Αναφέραμε συνεχώς πάνω στην Αθήνα ότι οι Τούρκοι προήλαυ-
νον και ότι συνεχώς υφιστάμεθα πιέσεις. Ζητάμε να μας αποδεσμεύ-
σουν από τη διαταγή της μη αμύνης και επιπλέον να μας επιτρέψουν,
εφόσον βαλλόμεθα, εφόσον οι Τούρκοι εκδηλώσουν μία επίθεση, για
να καταλάβουν και άλλα εδάφη, να χρησιμοποιήσουμε το πυροβολικό,
το οποίο δεν μας επέτρεπαν να το χρησιμοποιήσουμε, γιατί τα
είχαν θέσει ως όρο οι Τούρκοι.

Στις 6 Αυγούστου ήλθε νέος διοικητής της Εθνικής Φρουράς

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΑΖΑΡΟΥ

3/ΙΘ 7 -ΙΟ -.86:

15

ο στρατηγός Καραγιάννης. Παρέλαβε μέσα σε 4 μέρες και στις 10 Αυγούστου απεχώρησε ο ταξίαρχος Γεωργίτσης.

Αντεκατεστάθησαν και άλλοι διοικητές ιατά τη διάρκεια των ημερών αυτών, μεταξύ των οποίων αντεκατεστάθη και εγώ. Σε όλους μας ήταν σαφής η εντύπωση ότι οι Τούρκοι δεν θα σταμάταγαν στο 3% που είχαν και θα προχωρούσαν παραπάνω.

(B)

(θ)

1/1-B 1F. II. 17-10-1986

16

Μπ' αυτό το πνεύμα στις 10 Αυγούστου φεύγοντας από την Ναυτική Διοί-
κηση εξέδωσα και την ημερήσια διαταγή μου και έλεγα στο προσωπικό
ότι ο πόλεμος συνεχίζεται και δεν θα πρέπει υπ' ουδενί λόγω να παύσουν
να έχουν τα μέτρα ετοιμότητος τα οποία έχουν και να μην προδώσουν το
ναυτικό και τις σημαίες του. Αυτό έγινε στις 10 Αυγούστου, 11 Αυγού-
στου ανεχώρησα με πλοίο για την Ελλάδα και ως επληροφορήθην ο αντι-
καταστάτης μου κατά την διάρκεια της τελετής υπόστολής του σήματος
που γίνεται συνήθως στο ναυτικό του παλαιού διοικητού και επάρσεως
του νέου σήματος που έγινε στη ναυτική βάση όχι βέβαια παρουσία μου,
γιατί εγώ είχα φύγει είπε στους συγκεντρωμένους εκεί αξιωματικούς
και υπαξιωματικούς ότι εν πάσῃ περιπτώσει ας λέει ο κύριος Παπαγιάν-
νης ότι ο πόλεμος συνεχίζεται τίποτε δεν πρόκειται να γίνει όλα έχουν
μπει πλέον στο αυλάκι τους και έχουνε λυθεί τα πράγματα.

Δυστυχώς φαίνεται ότι αυτή η γραμμή, την οποία δεν ξέρω από
που την είχε ο αντικαταστάτης μου υπήρχε και αλλού. Υπήρχε και στους
άλλους διοικητάς, υπήρχε και στις άλλες μονάδες, με αποτέλεσμα την
14η Αυγούστου ότε εξηδηλώθη η δευτέρα τουρκική επίθεση, να καταληφθεί
το 37% με 38% της Κύπρου άνευ ουδεμιάς αντιστάσεως. Οι μονάδες φεύ-
γανε δε να ξέρουνε ούτε ένα πυροβολισμό, οι Τούρκοι όπου εύρισκαν αντί-
σταση σταματούσαν δεν προχωρούσαν, αν δεν γνωρίσκαν αντίσταση προχωρού-

ΔΥΛΦ

2/1 B (Γ.Π.) 7-10-86

17

σαν. Ειδικότερα για το ναυτικό, το παρέδωσα στις 10 Αυγούστου με 2 τορπιλλάκατους εν ενεργεία, το περιπολικό δυνάμενο να κινηθεί, την ναυτική βάση εις άψογον ετοιμότητα και μετά τριήμερον που εξεδηλώθη η επίθεση των Τούρκων η ναυτική βάση εγκατελειφθη εν σπουδή πριν ακόμη πλησιάσουν οι Τούρκοι στην περιοχή. Εγκατελειφθησαν τα πάντα εκεί μέσα χωρίς να καταστραφούν, Οι βάσεις στην Αμμόχωστο τουτέστιν 33 τορπίλες όλος ο φόρτος των πυρομαχικών, όλα τα υλικά επιστρατεύσεως, συσκευές επικοινωνιών, τα πυροβόλα, τα πάντα, μέχρι και η σημαία της βάσεως δεν υπεστάλη αλλά είχε μείνει στον ιστό επάνω και επέτρεψε ένας υπαξιωματικός ο οποίος την πήρε και απότι ξέρω την έχει ακόμη σπίτι του, δεν θυμάμαι το ονομά του το έχω κάπου γραμμένο. Οι 2 τορπιλλάκατοι οι οποίες ήσαν σε ενέργεια και μπορούσαν να κινηθούν, να αιμυνθούν να τορπιλίσουν να κάνουν πόλεμο, εγκατελειφθησαν χωρίς να ανατιναχθούν στη ναυτική βάση Χρυσούλης και αυτές οι 2 τορπιλλάκατοι αυτή τη στιγμή ευρίσκονται στο μουσείο της Κωνσταντινουπόλεως ως λάφυρα από τους "Γκιασούρηδες", όπως λένε οι Τούρκοι. Το περιπολικό "Λεβέντης" στο μόνο στο οποίο έγινε απόπειρα όχι να κινηθεί βέβαια, να ανατιναχθεί ημερεύσισθη μέσα στο λιμένισκο του Μπογαζίου.

Δ.Δ.Δ. (z)

(B.)

1/1 Z.

(M. M.)

7.10.1986

18

Και κατά την δεύτερη εισβολή δεν υπήρχαν αντιδράσεις εξ Ελλάδος.

Βεβαίως, ελέχθη από τον υπεύθυνο Κυβερνήτη της χώρας τότε, ότι όπως του είπαν οι Αρχηγοί των Επιτελείων, η Κύπρος ήταν μακριά.

Μα, οι Αρχηγοί των Επιτελείων είχαν τα σχέδια περί Κύπρου χρόνια ολόκληρα, από το 1964. Τότε ανακάλυψαν ότι η Κύπρος ήταν μακριά;

Αν στην Κύπρο είχαν πάει και στο "Β' Αττίλα" υποβρύχια ή αεροσκάφη, θα ήταν τελείως διαφορετική η κατάσταση. Οι Γούρκοι δε θα μπορούσαν να πατήσουν στην Κύπρο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Να πατήσουν όχι, να επεκταθούν, γιατί τους είχαμε αφήσει να πατήσουν.

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν πατημένοι από καιρό εκεί. Άλλα θα είχαν πέσει στη θάλασσα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Από τις ενέργειες τις δικές σας ήταν πατημένοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Προχωρήστε, κύριε μάρτυς.

ΜΑΡΤΥΣ: Επανερχόμενος στην Ελλάδα προσπάθησα, πλέον και εγώ, εκτός από το στενό υπηρεσιακό πλαισιο, το οποίο υπήρχε εκεί κάτω, να κάνω μία έρευνα να δω τι συνέβη, τι έγινε κάτω, γιατί έγιναν

2/1 Z MM 7.10.86

19

όλα αυτά, βεβαίως μέσα σ'ένα κλίμα υστερίας, το οποίο υπήρχε εκείνη την εποχή -διότι πάντοτε σιγά σιγά καλύπτουν τα πράγματα- βαλλόμενος από παντού χωρίς να ξέρω ακριβώς το γιατί. Κατέληξα, λοιπόν, σε ορισμένους ανθρώπους, οι οποίοι 'είχαν πάρα πολλά στοιχεία για το κυπριακό.

Μου γίλησαν για συναντήσεις σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις.

Μου υπέδειχαν κάποια ομιλία του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στον Ο.Η.Ε.

Μου έδιναν ένα συρό στοιχεία, στα οποία εγώ ως στρατιωτικός δεν επιθυμήθηκα να επεκταθώ. Άλλα δεν θέλω να σας κρύψω ότι εντυπωσιάστηκα, όταν πήγα μετά τις 15-20 Νοεμβρίου περίπου, σε κάποιο δικηγόρο Αλφαντάκη, του οποίου τα στοιχεία ήταν τρομερά. Δεν έχω εξουσιοδοτηση από τον ίδιο, να αναφέρω εδώ αυτά τα πράγματα και ούτε επιθυμώ να τα αναφέρω.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ: Είναι στοιχεία και δεν θα τα αναφέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είναι δικά μου στοιχεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ο κ. Αλφαντάκης, τέλος πάντων, έχει τα στοιχεία του, κύριε Μαρκόπουλε.

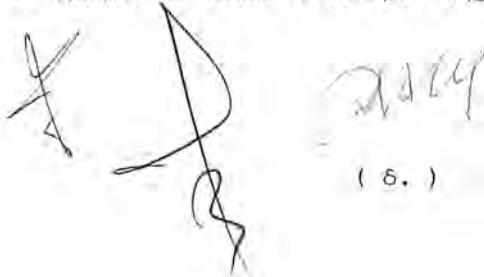
ΜΑΡΤΥΣ: Νομίζω ότι απ' αυτόν προήλθε και η εξέταση την οποία έκανε ο κ. Μπέλκας, τον Δεκέμβριο του 1975.

3/1 Σ. MM 7.10.86

20

Επίσης, πάρα πολλά στοιχεία αναφράφουν σε πάρα πολλά βιβλία, ο Πρέσβης κ. Παναγιωτάκος, ο δημοσιογράφος κ. Νεοκλής Σαρρής, ο δημοσιογράφος κ. Στέφανος Αναγνώστου. Αυτά, όσον αφορά τα υπόλοιπα τα οποία ήθελα να πω.

Όμως, προχθές κύριε Πρόεδρε προέκυψε και ένα άλλο θέμα, μανικιών κατά την ίαντιπαράθεση εξέτασή μου με τον κ. Παπαδάκη. Απ' όπι είπε ο κ. Παπαδάκης, υπέβαλε μια αναφορά εναντίον μου στις 3 Σεπτεμβρίου 1974. Βεβαίως, οι αξιωματικοί που υπηρετούσαν στην Κύπρο, υποβάλλανε αναφορές, κατόπιν εντολής του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Αμύνης, το Δεκέμβριο του 1974 και μάλιστα το έγγραφο το οποίο ελάβαμε, έλεγε να υποβάλλουμε αναφορές για την Διεύθυνση Ιστορικής Υπηρεσίας, ώστε να γραφεί εν καιρώ η ιστορία της Κύπρου.

(5.)

(Σ) 1/1 δ ΦΤ 7.10.86

21

Το να υποβάλει ένας αξιωματικός αναφορά απευθείας προς το Γενικό Επιτελείο χωρίς να διαταχθεί, χωρίς να του πει κανείς, στείλε μια αναφορά, είναι πράγμα το οποίο τουλάχιστον απ'ότι βλέπω τώρα είναι παράξενο. Δεν ήξερα καν ότι ο κύριος Παπαδάκης είχε υποβάλει τότε α ναφορά εναντίον μου. Και θα ήθελα να σας παρακαλέσω, αν μπορείτε, και αν προβλέπεται από τη διαδικασία της Επιτροπής εδώ, να μου πείτε, εκλήθη ο κύριος Παπαδάκης να υποβάλει αναφορά ή αυτοβούλως την υπέβαλε; Εάν προβλέπεται. Αν δεν προβλέπεται, παρακαλώ να μην μου απαντήσετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Τελειώσατε;

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα, ετελείωσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Επιτρέψτε μου και εμένα τώρα να σας απασχολήσω λίγο.

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Εξεδόσατε μια ημερήσια διαταγή όταν φεύγατε πάλι στην Κύπρο στην οποία εξαίρετε την δράση του ναυτικού καθόλο το διάστημα της δικής σας διοικήσεως, χωρίς να κάνετε στη τεχνολογία/δράση του ναυτικού για το μοιραίο 5νυχτίμερο 15 έως 20 Ιουλίου. Και μέσα στην έξαρση αυτή υποτίθεται ότι περιλαμβάνεται και ο βομβαρδισμός της Πάφου από το "Λεβέντης".

2/1 δ Φ.Τ. 7.10.86

22

Είναι έτσι;

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι δεν αναφέρω τίποτα περί αυτού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Αυτό λέγω, μέσα στην έξαρση αυτή, έπρεπε να περιλαμβάνετε και αυτό. Πώς να σας το πω; Λέτε, εξαίρω την δράση του ναυτικού σταθμού Κυρηνείας, ξεαίρω τη δράση του ναυτικού σ'όλο το διάστημα που είχα την τιμή να σας διοικώ κλπ., υπήρξατε γενναίοι, υπήρξατε έτσι, υπήρξατε έτσι. Συνεπώς, λέτε ότι και ίσο "Λεβέντης" την ώρα που βομβάρδιζε την Πάφο, έκανε μια γενναία πράξη.

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν λέω τέτοιο στη διαταγή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Μα, όταν λέτε ότι όλο τον καιρό που είσαστε σεις ναυτικός διοικητής, ό,τι έκανε το ναυτικό το έκανε καλά και ότι ήταν εξαίρετες και ανδρείες οι πράξεις, δεν εννοείτε και αυτό; Δεν το περιλαμβάνετε;

ΜΑΡΤΥΣ : Νομίζω ότι η διαταγή μου -δεν ξέρω αν την έχετε, αν δεν την έχετε να σας δώσω αντίγραφο- είναι σαφής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Έχω αντίγραφο.

ΜΑΡΤΥΣ : Ομιλεί για τον πόλεμο εναντίον των Τούρκων. Δεν θα καθόμουνα τη στιγμή που πολεμούσαμε τους Τούρκους να σκεφθώ τι είχαμε κάνει πιο μπροστά. *Milti*

3/1

Φ.Τ. 7.10.86

23

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Επ' τη ευκαιρία μια παρένθεση.

Μου έδωσαν τώρα την αναφορά από 3 Σεπτεμβρίου του κυρίου Παπαδάκη.

Να σας λύσω λοιπόν την απορία. Θέματα θητοβολή αναφοράς. Σχετικά :

Σήμα ναυτικής διοικήσεως Κύπρου 15.7.1974. Σήμα ναυτικής διοική-

σεως Κύπρου 4.8.1974. Σήμα Αρχηγού ΓΕΕΦ 5.8.1974. Σήμα ναυτικής

διοικήσεως Κύπρου 5.8.1974. Σήμα ναυτικής διοικήσεως Κύπρου 8.8.

1974. Διαταγή διοικητού ναυτικής βάσεως Χρυσούλης 9.8.1974, Σήμα

ΓΕΕΦ 7.8.1974. Αναφορά υπολοχαγού Τσαταλού μετά του διαβιβαστικού

ναυτικής βάσεως Χρυσούλης. Αυτά είναι τα σχετικά στα οποία παρα-

πέμπει. Αν / σας βοηθούν να καταλήξετε στο συμπέρασμα που θέλετε

να καταλήξετε, έχει καλώς. Άλλη πληροφορία δεν μπορώ να σας δώσω.

ΜΑΡΤΥΣ : Είναι πάρα πολύ διαφωτιστικά αυτά τα οποία μου είπατε.

Ακριβώς, βλέπω ότι ο κύριος Παπαδάκης, αντί να ασχολείται με τον

πόλεμο εναντίον των Τούρκων, μάζευε στοιχεία δύο αυτό το διάστημα

για να επιτεθεί κατά του πρώην διοικητού του. Τίποτε άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Μάλιστα.

Μας είπατε κύριε Μπασαγιάννη, ότι σεις με συλλήψεις δεν ανα-

κατευτήκατε, ότι με την ΕΟΚΑ Β' δεν είχατε καμιά σχέση, ότι δεν

ξέρατε κανέναν της ΕΟΚΑ Β' κλπ.

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

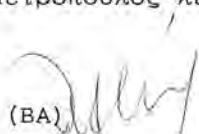
4/1 δ φ.τ. 7.10.86

24

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : 'Ένας λοιπός, επίκουρος σημαιοφόρος ο οποίος ανήκε στην ναυτική βάση της Κυρηνείας, της οποίας την δράση εξαίρετε όλως ιδιαιτέρως του ναυτικού σταθμού, μάλλον Κυρηνείας-στην ημερησία σας διαταγή, ο οποίος ήταν τότε υποδιοικητής, ή εν πάσῃ περιπτώσει αξιωματικός, ένας επίκουρος σημαιοφόρος Βασίλειος Χρήστου Πετρόπουλος, λέγει τα εξής :

(BA)

6

1/1BΔ

BΠ

7.10.86

25

"Στις 10 το βράδυ της 15ης Ιουλίου έλαβαν στην Ναυτική Βάση Κυρηνείας σήμα της Ναυτικής Διοικήσεως Κύπρου, με το οποίο διετάσσοντο να επιτρέψουν στα όργανα της παρανόμου οργανώσεως EOKA B' να εισαγάγουν εντός του στρατοπέδου προς φρούρησιν πολίτες της πόλεως Κυρηνείας. Ο αριθμός των ατόμων αυτών ανήλθε εις 500." Τι έχετε να πείτε επ' αυτής της καταγγελίας του σημαιοφόρου Πετροπούλου;

ΜΑΡΤΥΣ: Ουδέποτε εξέδωσα τέτοιο σήμα. Πρώτη φορά ακούω αυτό το πράγμα. Και ούτε γνώση έχω ότι στο φρούριο της Κυρηνείας υπήρχαν αυτά τα πράγματα. Ουδέποτε - επαναλαμβάνω - εξέδωσα τέτοιο σήμα. Αν υπήρχε κάτι, θα έπρεπε να μου το είχαν αναφέρει. Καμμία τέτοια αναφορά δεν έχω πάρει από το Ναυτικό Σταθμό Κυρηνείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αυτή είναι η απάντησή σας.

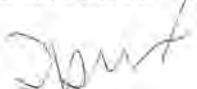
ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, αυτή είναι η απάντησή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Επίσης, στις 10 το βράδυ στις 18 του μηνός, στείλατε απόρρητο σήμα ότι υπάρχει το ενδεχόμενο εισβολής των Τούρκων στη νήσο από τη βόρεια πλευρά της;

ΜΑΡΤΥΣ: Σε ποιόν να το στείλω κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Στο Ναυτικό Σταθμό Κυρηνείας.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι. Σήμα δεν έχω στείλει.'

2/1BA

ΒΠ

7.10.86

26

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ούτε ειδοποιήσατε δια απορρήτου σήματος;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι. Μακάρι να είχα τέτοια πληροφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Λάβατε από το Διοικητή του Ναυτικού Σταθμού Κυρηνείας ειδοποίηση ότι είχε συλληφθεί ένα τουρκικό σήμα που έλεγε "θα καλύπτεσθε από θαλάσσης με κορδέτες. ΣΤΟΠ. Απόβαση άρχεται από 6ης πρωΐνης. Πιθανή απόβαση περιοχή Βόσπορος"; Λάβατε τέτοια ειδοποίηση, τέτοιο σήμα, ότι υπάρχει αυτό το τουρκικό σήμα δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: Από την Κυρήνεια; Από το Ναυτικό Σταθμό Κυρηνείας;

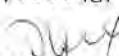
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Αν το λάβατε από έναν υποπλοίαρχο Τσουμάνη.

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Τσουμάκης είναι ο ήρωας που σκοτώθηκε. Δεν είχε τη δυνατότητα ο Ναυτικός Σταθμός Κυρηνείας να υποκλέψει τέτοια σήματα. Άν υπήρχε κάποιο τέτοιο σήμα που δεν ελήφθη, πρέπει να ήταν μόνο από την ΚΥΠ, από το κλιμάκιο της ΚΥΠ. Εγώ τουλάχιστον δεν είχα λάβει γνώσιν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εδώ λένε ότι το σήμα ανεφέρθη - το είχε πει ο Τσουμάκης κατ' αρχήν, το είχε συλλάβει ο Τσουμάκης - στο διοικητή του Ναυτικού Σταθμού Κυρηνείας....

ΜΑΡΤΥΣ: Ο Τσουμάκης ήταν διοικητής του Ναυτικού Σταθμού Κυρηνείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): ...και ειδοποιήθηκε η Ναυτική Διοί-

3/1BA

ΒΠ

7.10.86

27

αησης στο ΓΕΕΦ και το...

ΜΑΡΤΥΣ: Τακτικό συγκρότημα Κυρηνείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ναι, τακτικό συγκρότημα Κυρηνείας.

Αυτό το σήμα ελήφθη και έγιναν αμέσως οι ειδοποιήσεις, όπως λένε, στις 3 η ώρα το πρωΐ της 19ης του μηνός. Λάβατε γνώση αυτού του σήματος;

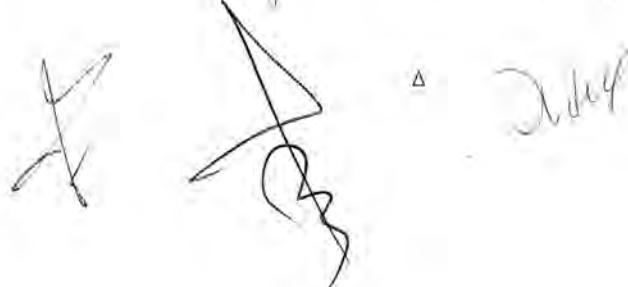
ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Πότε λάβατε γνώση εσείς κάποιων σημάτων, ενεργειών, ότι η Τουρκία θα επέμβη;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ το πρωτοανέφερα τουλάχιστον αυτό, όταν αντιμετώπισα τα Τουρκικά πλοία το βράδυ 21.30' - 21.40' της 19ης προς 20ής του μηνός.

Πιο μπροστά δεν είχα καμία πληροφορία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Καλώς. Δικαιώμα σας είναι ότι εσείς εδώ είστε ελεύθερος - να λέτε ότι νομίζετε, ότι ξέρετε.

(BA) 1/1 Δ

(θ.Σ.)

7-10-86

28

ΜΑΡΤΥΣ . Κύριε Πρόεδρε , αν μου επιτρέπετε

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . 'Οχι , θα σας ρωτήσω εγώ .

'Οταν λέτε ότι από το ελικοπτεροφόρο ΕΡΜΗΣ απενησύντο ελικόπτερα , θα ήθελα να μου πείτε , για να καταλάβω καλά , αν απενησύντο προς την Κυρήνεια .

ΜΑΡΤΥΣ . Η Κυρήνεια είχε δύο τομείς . 'Εναν ελληνοκυπριακό και έναν τουρκοκυπριακό . Πήγαιναν προς τον τουρκοκυπριακό τομέα της Κυρήνειας , κάτω από το φρούριο του Αγίου Ιλαρίωνος .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Αυτά τα ελικόπτερα , είχαν μέσα κόσμο ;

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν μπορώ να ξέρω , κύριε Πρόεδρε .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Τι νόημα είχαν οι πτήσεις που λέτε ότι γίνονταν από το ελικοπτεροφόρο ΕΡΜΗΣ ;

ΜΑΡΤΥΣ . Κατά την εξήγηση των 'Αγγλων , στους οποίους έγιναν κάποιες παραστάσεις , όχι από μένα ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Ποιοι έκαναν παραστάσεις .

ΜΑΡΤΥΣ . Η τότε Κυβέρνηση που ήταν στην Κύπρο .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Δηλαδή η Κυβέρνηση Σαμψών ;

ΜΑΡΤΥΣ . 'Η Σαμψών , ή Κληρίδη . Μία από τις δύο είχε κάνει τις παραστάσεις .

2/1

Δ

(Θ.Σ.)

7-10-86

29

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Μα, ο Κληρόδης δεν ήταν όταν συνέβησαν αυτά με το ελικόπτεροφόρο ΕΡΜΗΣ.

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν έγιναν την ίδια μέρα οι παραστάσεις . Μπορεί να έγιναν μετά από 2-3 ημέρες . Εν πάσῃ περιπτώσει , εγώ μετά από 2-3 ημέρες έμαθα ότι οι 'Αγγλοι δικαιολογήθηκαν ότι έστειλαν τα ελικόπτερα για να πάρουν τους 'Αγγλους υπηκόους από την περιοχή .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στην Κυρήνεια υπήρχαν πολλοί 'Αγγλοι υπήκοοι ;

ΜΑΡΤΥΣ . Πάρα πολλοί .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή, ο ισχυρισμός των 'Αγγλων ότι χρησιμοποίησαν τα ελικόπτερα για να παραλάβουν το δικό τους πληθυσμό , είναι ευλογοφανής , είναι πιθανός :

ΜΑΡΤΥΣ . Είναι πιθανός . Άλλα εξίσου πιθανό ήταν να πάρουν και τίποτα τραυματίες των Τούρκων . Δεν ξέρω τι αρκιβώς έκαναν .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είπατε ότι είδατε με τα ραντάρ σας , εκτός από τα ελικόπτερα που απενησύντο από το ΕΡΜΗΣ καθώς και το ίδιο το ΕΡΜΗΣ , 50 μίλια ανατολικά της Πάφου ... ανατολικά δεν είπατε ;

ΜΑΡΤΥΣ . Νοτιοδυτικά .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Με συγχωρείτε . 'Έκανα λάθος .

3/1 - Δ (Θ.Σ.)7-10-8630

Είπατε ότι είδατε νοτιοδυτικά της Πάφου σειρά πλοίων, τα οποία περιπολούσαν, πέρναγαν κ.λπ. 'Ετσι ;

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τι εθνικότητας ήταν αυτά τα πλοία ;

ΜΑΡΤΥΣ . Σ' εκείνη την περιοχή ειδικώς, δηλαδή μεταξύ Κύπρου και Αιγύπτου, υπήρχε ο 'Έκτος Αμερικανικός Στόλος . Εκτιμώ ότι πρέπει να ήταν πλοία του 'Έκτου Αμερικανικού Στόλου .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εκτιμάτε ότι πρέπει να ήταν του 'Έκτου Αμερικανικού Στόλου . Τα ραντάρ σας τα έπιασαν αυτά ;

ΜΑΡΤΥΣ . Βεβαίως . Πιάνουν με τους στόχους, τις κουκίδες .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Από τα ραντάρ δεν φαίνοταν η εθνικότητα .

ΜΑΡΤΥΣ . 'Οχι , δεν φαίνοταν . Το μέγεθός τους ήσας να φανεί, αλλά τίποτε άλλο .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Είπατε επίσης, ότι στην Αγγλική βάση της Δεκελείας βρίσκονταν 10 σκάφη . 'Ετσι ;

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Η εθνικότης των σκαφών αυτών ;

ΜΑΡΤΥΣ . Πρέπει να ήταν Αγγλική .

Διλη

4/1 Δ (Θ.Σ.) 7-10-86

31

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στη ναυτική αυτή βάση της Δεκελείας , πριν από το πραξικόπημα και πριν από την εισβολή , δεν υπήρχαν άλλοτε σκάφη ;

ΜΑΡΤΥΣ . 'Ισως ένα σκάφος , ή δύο . 'Οχι παραπάνω .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Αυτή τη φορά ήταν αυξημένα .
ΜΑΡΤΥΣ . 'Ήταν πολλά .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή , πιστεύετε σεις ότι η Αγγλία μετέσχε της επιθέσεως ;

ΜΑΡΤΥΣ . 'Οχι , δεν μπορώ να πω τέτοιο πράγμα . Πώς μπορώ να πω τέτοιο πράγμα ; Απλώς έλαβαν ορισμένα μέτρα , τα οποία δεν ξέρω πού θα κατέληγαν .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στη θάλασσα γενικώς , δίπλα στον EPMH , ή και παραπέρα από τον EPMH , ή οπουδήποτε , είχατε δει με τα ραντάρ σας Αγγλικά αντιτορπιλικά ;

(E)

(A) 1/1
 KM (ΔΚ) 7.10.86

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι.

32

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Στις 19 του μηνός, σας ειδοποίησε το

ΓΕΕΘ για καμμία κουβέντα του Αμερικανού πρέσβη στη Λευκωσία;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, κύριε Πρόεδρε. Στις 19 του μηνός είχαμε ένα γεγονός, όμως το οποίο το γράφω στις αναφορές μου, δεν σας το είχα αναφέρει εδώ, την εκπομπή του ραδιοφωνικού σταθμού των αγγλικών βάσεων στην Κύπρο, η οποία αναμετέδιδε ειδήσεις του BBC και είτε ότι η Κυρήνεια καταλαμβάνεται από τους Τούρκους, αυτό την προηγουμένη μέρα το μεσημέρι και ότι οι Τούρκοι επιτίθενται στο νησί. Και αλλόφρων ο πληθυσμός της Λευκωσίας μπήκε στα αυτοκίνητα και έφευγε προς Νότον. Το ΓΕΕΘ διέταξε αστυνομικές δυνάμεις και πήγαν στις εξόδους της πόλεως και σταματούσαν τον κόσμο και του έλεγαν γυρίστε πίσω, δεν υπάρχει τίποτα. Και πραγματικά εκείνη τη στιγμή δεν υπήρχε τίποτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρηστος Μπασαγιάννης): Μάλιστα. Με συγχωρείτε, επειδή κάτι με απασχόλησε ο κ. Γραμματεύς και δεν μπόρεσα να παρακολουθήσω αυτό που είναι πατεί, μήπως μπορείτε να το επαναλάβετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. Την προηγουμένη της εισβολής,

δηλαδή το μεσημέρι της 19 Ιουλίου, ο ραδιοφωνικός σταθμός των Αγγλικών βάσεων στην Κύπρο, στην εκπομπή των ειδήσεων που είχε, είπε ότι οι Τούρκοι αποβιβάζονται στο Βόρειο μέρος της Κύπρου και καταλα-

βαίνονται την Κυρήνεια. Και ο πληθυσμός της Λευκωσίας ο οποίος άκουγε τις ειδή-

σηματικές

2/1 KM (ΔΚ) 7.10.86

33

σεις, από τις αγγλικές βάσεις, αλλοδφρων μπήκε στα αυτοκίνητά του και
έφευγε προς Νότον. Φοβήθηκε, δηλαδή ότι μπήκαν οι Τούρκοι πλέον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Οι αγγλικές βάσεις το έλεγαν αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ο ραδιοφωνικός σταθμός;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Ήστε ο ραδιοφωνικός σταθμός των αγγλικών δυνάμεων στη Δεκέλεια, έλεγε ότι οι Τούρκοι άρχισαν την απόβαση και μπήκαν προς την Κυρήνεια, Το έλεγε αυτό στις 19 το μεσημέρι;

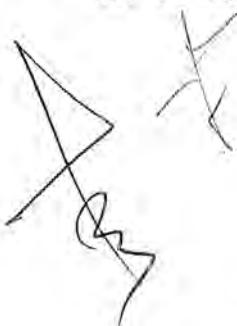
ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Επίσης είπατε ότι περιμένατε άλλα πράγματα ^{και} από την Κυβέρνηση την πρώτη και

την ελληνική. Δηλαδή περιμένατε να σταλούν τα υποβρύχια την πρώτη και τα αεροπλάνα και δεν εστάλησαν. ~~Και~~ είπατε ότι σας είχαν δεσμευμένο

και το πυροβολικό.

Μάλιστα

311 KM (ΔΚ) 7.10.86

34

ΜΑΡΤΥΣ: Για μία ώρα την τελευταία ημέρα του πολέμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Στις 22 του μηνός;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Στις 22 σας είχαν δεσμευμένο το πυροβολικό. Ποιός σας το είχε δεσμεύσει;

ΜΑΡΤΥΣ: Το ΓΕΕΦ κατόπιν εντολής του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Αμύνης του Ελληνικού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή, του Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων;

ΜΑΡΤΥΣ: Του Αρχηγείου Ενόπλων Δυνάμεων

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Άιστε έτσι λεγόταν τότε,

ΜΑΡΤΥΣ: Εκεί καταλήγει, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πότε σας το είχε αποδεσμευμένο στις μέρες αυτές ~~εις~~ 20, 21 και 22 το πυροβολικό;

ΜΑΡΤΥΣ: Αποδεσμευμένο ήταν από την πρώτη μέρα του πολέμου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή από ποιά ώρα;

ΜΑΡΤΥΣ: Από την ώρα που έγινε η επίθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Από τις 6 η ώρα το πρωί;

ΜΑΡΤΥΣ: Από τις 6 η ώρα το πρωί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Διεταχθη αποδεσμευσις του πυροβολικού;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ήταν δεσμευμένο το πυροβολικό, δεν μας το είχε δεσμεύσει κανείς.

4/1 (KM) ΔΚ 7.10.86

35

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Τα όπλα σας γενικώς δεν σας τα είχαν δεσμεύσει;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν σας έλεγαν αυτοσυγκρατηθείτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν μας έλεγαν να αυτοσυγκρατηθούμε, τουλάχιστον σε μένα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σε σας δεν το είπαν, αλλά λέτε ότι το ακούσατε από τον Γεωργίτση. Δεν το είπαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Στο Γεωργίτση έλεγαν μην ανησυχείς γίνονται ασκήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Γίνονται ασκήσεις, αυτοσυγκρατηθείτε, μην κάνετε τίποτα. Ετσι;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως. Αλλά αυτό δεν είναι δεσμευση πυροβόλων. Αυτή τη στιγμή κατά την οποία ένα δηλαδή υφιστάμεθα αεροπορική επίθεση, δεν θα πουμε ότι μας 'έχει δεσμευμένα τα πυροβόλα, θα βαρεσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν σας είχαν δεσμεύσει τα πυροβόλα;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή αν κανένας προβάλλει τη δικαιολογία ότι το πυροβολικό δεν χτυπούσε διότι ήταν δεσμευμένο από το ΑΕΔ δεν έχει δικιό, δεν λέγει την αλήθεια;

ΜΑΡΤΥΣ: Τη στιγμή κατά την οποία μπαίνει ο εχθρός μέσα και δεσμευμένο

John

5/1 ΚΜ (ΔΚ) 7.10.86

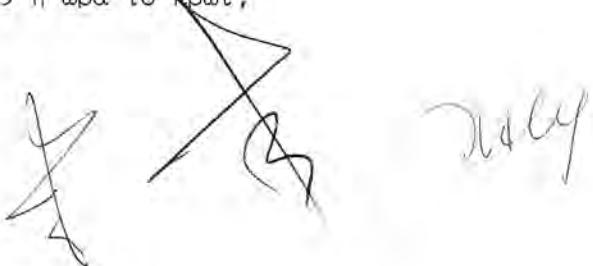
36

να είναι το πυροβολικό, δεν θα χτυπήσετε κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σωστά, αλλά η άμυνα στην

Κυρήνεια πότε άρχισε; Η άμυνα του ΓΕΕΘ στην Κυρήνεια πότε άρχισε; **Στις**

9 η ώρα το πρωί;

(ΠΛ)

(K) 1/1 ΠΑ ΦΚ 7.10.86

37

ΜΑΡΤΥΣ: Η άμυνα του ΓΕΕΘ στην Κυρήνεια άρχισε εκείνη την ώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και από τις 6 έως τις 9 τις είχε γίνει ο χώρος της Κυρήνειας, δεν είχε γίνει γίνει η Μαδειάμ από τα Τουρκικά αεροσκάφη;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως είχε γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι έκανε το ΓΕΕΘ από τις 6 έως τις 9:

ΜΑΡΤΥΣ: Είναι θέμα του τοπικού διοικητικού, ο οποίος νομίζω ότι δεν ανευρέθη ποτέ για να πεί γιατί κράτησε αυτή τη στάση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή ποιός ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Ο τοπικός διοικητής της Κυρήνειας. Δεν τον ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή λέτε του Γ' Τακτικού Συγκροτήματος. Και από πλευράς ναυτικής, ποιός ήταν διοικητής:

ΜΑΡΤΥΣ: Ήγω ήμουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι κάνατε από τις 6 έως τις 9:

ΜΑΡΤΥΣ: Στις 5 παρά τέταρτο έστειλα τις τορπιλακάτους να τορπιλήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τορπίλησαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν πρόλαβαν, τις τίναξαν στον αέρα οι Τούρκοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τώρα κύριε μάρτυς θα ήθελα το δικό σας συμπέρασμα, ανεπηρέαστα φυσικά αν θέλετε, και αν μπορείτε, και

από τις ανακοινώσεις του κ. Αλφαντάκη, τις οποίες έχουμε εδώ και

10/1

2/1 ΠΑ ΦΚ 7.10.86

38

από τις οικοδήποτε άλλες απόψεις, άλλων συναδέλφων σας. Το προσωπικό σας συμπέρασμα ως Έλληνος αθιωματικού. Είστε ικανοποιημένος από τη δράση τη δική σας την προσωπική και των ναυτικών δυνάμεων και του ΓΕΕΦ και των στρατιωτικών δυνάμεων κατά την εισβολή από 20 του μηνός έως 22; Αφήνω τα υπόλοιπα, θα σας ρωτήσω μετά.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως. Ότι μπορούσα να κάνω με τις πενιχρές δυνάμεις που είχα κάτω, το έκανα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δηλαδή έχετε την εντύπωση ότι αν σε δυνάμεις δεν είχαν εξωθηθεί και από σας και από το ΓΕΕΦ στο πραξικόπημα της 15ης έως 20ής θα μπορούσαν να προβάλουν αντίσταση αποτελεσματικότερη στην Κυρήνεια, ναι, ή όχι, κύριε πλοιάρχε;

ΜΑΡΤΥΣ: Το αποτέλεσμα θα ήταν το ίδιο, ειπόσον δεν είχαμε βοήθεια από την Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Άλλο το αποτέλεσμα, και άλλο το αν θα μπορούσαμε να προβάλουμε αντίσταση αποτελεσματική.

ΜΑΡΤΥΣ: Ισως. Τουλάχιστον από τη δική μου πλευρά δεν υπήρχε καμιά διάλυση του ναυτικού, Ότι μπορούσε να κάνει το ναυτικό το έκανε, Από πλευράς στρατού Εηράς ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πού ήταν ο στρατός Εηράς, στη θέση του;

Δωρεά /

2/1 ΠΑ Φ.Κ. 7.10.86

39

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω πού ήταν ο στρατός Εηράς, πώς να απαντήσω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δεν λέω ότι πρέπει να το ξέρετε. Και μην εκνευρίζεσθε παρακαλώ, διότι εδώ είναι η Βουλή των Ελλήνων. Καταλάβατε;

Δεν είναι οι στρατιώτες σας ή οι ναύτες σας!

Σας λέω λοιπόν: ο στρατός ήταν σκορπισμένος στα διάφορα κέντρα και φύλαγε τη νέα έννομη τάξη, που επέβαλε το πραξικόπημα. Ναι ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν το ξέρω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Γενικότερα φαίνεται ότι είσθε ικανοποιημένος από τη δράση σας και κατά το πραξικόπημα και κατά την 20η Ιουλίου. (Στο σημείο αυτό ο Πρόεδρος κ. Χρίστος Μπασαγιάννης απευθυνόμενος προς τον εισερχόμενο τη στιγμή αυτή στην Αίθουσα, βουλευτή κύριο Ιωάννη Βαρβιτσιώτη λέγει):

Κύριε Βαρβιτσιώτη σας παρακαλώ θερμάς, την επιστολή, την οποία πήρατε...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Εδώ την έχω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δεν υπήρχε ανάγκη να την βγάλετε έξω από την Αίθουσα όμως. Έτσι δεν είναι;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Κατά λάθος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Κατά λάθος. Εντάξει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Δεν υπάρχει θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Έχετε απόλυτα δίκιο.

Είπατε, κύριε μάρτυς, ότι η ίδια τακτική επανελήφθη και κατά τη δεύτερη φάση των επιθέσεων των Τούρκων. Μάλιστα είπατε, ότι ο διάδοχός σας είπε στους υπ' αυτόν, ότι "Ξέρετε, μην ακούτε τι έλεγε ο προηγούμενος διοικητής σας, ότι θα γίνει πόλεμος. Δεν θα γίνει τίποτε, γιατί το νερό μπήκε στο αυλάκι", ήλπ. Έτσι δεν είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ. Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στις 20 Ιουλίου ξέρατε ότι είχε γίνει επιστράτευση γενική εδώ στην Ελλάδα;

(ΓΡ)

3/1 ΠΑ ΦΚ 7.10.86

39

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω πού ήταν ο στρατός Έηράς, πώς να σας απαντήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν λέω ότι πρέπει να το ξέρετε.

Και μην εκνευρίζεσθε παρακαλώ, διότι εδώ είναι η Βουλή των Ελλήνων.

Καταλαβατε; Δεν είναι οι στρατιώτες σας, ή οι νάύτες σας.

Σας λέω λοιπόν, ο στρατός ήταν σκορπισμένος στα διάφορα κέντρα και φύλαγε τη νέα έννομη τάξη που επέβαλε το πραξικόπημα, ναι, ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Γενικότερα φαίνεται ότι είστε ικανοποιημένος από τη δράση σας και κατά το πραξικόπημα και κατά την 20ή Ιουλίου.

Είπατε ότι η ίδια τακτική επανελήφθη και κατά τη δεύτερη φάση των επιθέσεων των Τούρκων. Μάλιστα είπατε ότι ο διάδοχός σας είπε στους υπ' αυτόν ότι "ξέρετε, μήν ακούτε τι έλεγε ο προηγούμενος διοικητής σας ότι θα γίνει πόλεμος. Δεν θα γίνει τίποτα, γιατί το νερό μπήκε στο αυλάκι κλπ.". Ήτοι δεν είπατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Στις 20 Ιουλίου ξέρατε ότι είχε γίνει επιστράτευση γενική εδώ στην Ελλάδα;

(ΓΡ)

(ΠΑ)

1/1ΓΡ

(Ε.Σ.)

7.10.1986

40

ΜΑΡΤΥΣ: Το διάβασα εκ των υστέρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Βέρετε που κατέληξε αυτή η επιστράτευση στην Ελλάδα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι, δεν γίμουν εδώ.'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Και δεν γάθατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Διάβασα πάρα πολλά που εγράφησαν στον Τύπο, τα οποία βεβαίως και λυπηρά ήταν, εάν ήταν πραγματικά, αλλά από πουθενά δεν απεδείχθησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εάν, δηλαδή, είχαμε τώρα εδώ να σας δώσουμε φωτογραφίες στρατιωτών που εγέρθιζαν ξυπόληπτοι ή χωρίς κιτύνιο, χωρίς όπλα οι πάντες, εάν είχαμε τέτοιες φωτογραφίες, τί θα μας λέγατε για την επιστράτευση αυτή;

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ δεν ήλθα εδώ, για να κρίνω την επιστράτευση, με συγχωρείτε πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Δεν μπορείτε να κρίνετε την επιστράτευση και κρίνετε όλα τα πολιτικά γεγονότα της Κύπρου και δεν κρίνετε την επιστράτευση, κύριε πλοίαρχε;

ΜΑΡΤΥΣ: Κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εδώ υπήρχε στρατός, δηλαδή, αυτό θέλω να πω;

Σταύρου

2/ΓΡ.

(Ε.Σ.)

7.10.1986

41

Στις 20 του μηνός, υπήρχε στην Ελλάδα στρατός, με την έννοια του στρατου, με την έννοια του πειθαρχημένου συνόλου;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν επιθυμώ να απαντήσω, σ' αυτό το πράγμα, το οποίο με ρωτάτε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης): Στην Κύπρο, υπήρχε στρατός;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είναι κρίσεις...

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΛΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, όχι δεν επιθυμεί να απαντήσει. Αυτό δεν είναι απάντηση. Μπορεί να πει δεν ξέρω..-

ΜΑΡΤΥΣ: Μα είναι κρίσεις, μπορώ να κάνω κρίσεις. Εδώ ήλθα για να αναφέρω γεγονότα, δεν μπορώ να κάνω κρίσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρόστος Μπασαγιάννης): Ξέρουμε τη υέθιδο. Βέρετε και οι άλλοι, ας πούμε δεν έκαναν τίποτα. Ή από τους ελέγχουμε και τους άλλους δεν έχω αντίρρηση. Αλλά μέσα στα πλαισια των δυνατοτήτων, των εθνικών δυνατοτήτων που είχαν. Και ρωτάω τι δυνατότητες είχε ο στρατός μετά την απόδειξη αυτού του φιάσκου της επιστρατεύσεως, της 20ης, το οποίο

εσείς μεν δεν το χαρακτηρίζετε φιάσκο, αλλά είναι κοινή αντίληψη

για την Ελλάδα, ότι ήταν φιάσκο; Όσοι ξήσαμε και είδαμε, όποιος ήταν κοντά σε στρατόπεδο ήξερε ότι είναι φιάσκο. Ήσείς, βέβαια, δεν ήσασταν εδώ για να το ξέρετε. Αλλά μου κάνει εντύπωση 'Ελλην αξιωματικός, ήλθατε από την Κύπρο, συζητήσατε με συναδέλφους σας και ακόμη

41

3/1ΓΡ.

(Ε.Ε.)

7.10.1986

42

νέχρι τύρα αγνοείτε τι ήταν η επιστράτευση της 20ης Ιουλίου; Τι απετέλεσε, δηλαδή, η επιστράτευση, τι απόδειξη τραγική απετέλεσε;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν το ξέρετε, εντάξει!

Για πέστε μου και κάτι άλλο. Το πολεμικό υλικό που είχατε εσείς εκεί κάτω και το ναυτικό και οι τορπιλάκατες και το "ΛΕΒΕΝΤΗΣ" ήταν συγχρονισμένα;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, ήταν πάρα πολύ παλιό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Πάρα πολύ παλιό, μήπως ήταν υπολείματα της Μεραρχίας, της γνωστής⁺,

ΜΑΡΤΥΣ: Το πολεμικό υλικό, όσον αφορά το Ναυτικό, αφορά τορπιλακάτους και ένα περιπολικό. Δεν είχε καμμία σχέση με τη Μεραρχία.

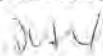
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν πρόκειται για το Ναυτικό, λέω για τον υπόλοιπο οπλισμό.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω εάν ήταν υπολείματα της Μεραρχίας. Αυτό που ξέρω, είναι ότι τα όπλα, τα οποία είχε η Εθνική Φρουρά ήταν του 1942, αυτά που είχαμε στο ΕΛ-ΑΛΑΜΕΙΝ, τα ΕΜΠΙΙ 303.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Απ' αυτά που είχαμε και στο ΕΛ-ΑΛΑΜΕΙΝ.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Γιατί άραγε δεν είχε ανεφοδιασθεί,

4/1ΓΡ.

(Ε.Σ.)

7.10.1986

43

τι συνέβαινε; Το ΓΕΕΦ δεν είχε ζητήσει τον ανεφοδιασμό, την αντικατάσταση των ναυτών;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ξέρω επί του προκειμένου, κύριε Πρόεδρε, αυτό που ξέρω είναι για την δική μου περίπτωση, είχα ζητήσει εκσυγχρονισμό των πλοίων μου και μου είχε εγκριθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Σας είχε εγκριθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Είχε έλθει, λοιπόν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είχα προλάβει να τα παραλάβω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Α, δεν είχατε προλάβει. Και πότε τον ζητήσατε αυτό τον εκσυγχρονισμό;

ΜΑΡΤΥΣ: Άρχισα από τον Αύγουστο του 1973, υπήρχε μεγάλη αντίδραση εκ μέρους για αυτό/ζου στρατηγού Ντενίση, ο οποίος δεν ήθελε να προωθήσει

την πρόταση εκσυγχρονισμού των τορπιλλακάτων και τελικά με προσωπικές παραστάσεις στον τότε Υπουργό Εσωτερικών της Κύπρου, τον κ. Ιωαννίδη, μου ενεκρίθη η αντικατάσταση των τορπιλλακάτων του Απρίλιο του 1974.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Και κάτι άλλο, που ίσως είναι το τελευταίο από μένα. Εάν εξηκολούθη η Ελληνική Μεραρχία να βρίσκεται - που ευρίσκετο το 1965 εκεί - εάν εξηκολούθη και το 1974, θα γινόταν

η απόβαση των τούρκων; Θα απεφάσιζαν οι τούρκοι απόβαση και εάν ,

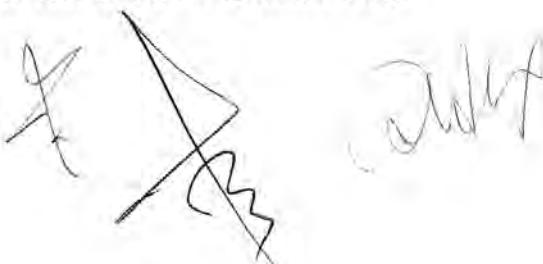
5/1ΓΡ

(Ε.Σ.)

7.10.1986

44

πωύμε' ότι απεφάσιζαν, θα επετύγχαναν; Η δύναμη πυρός, με άλλα λόγια,
της Μεραρχίας αυτής, ήταν ικανή να συγκρατήσει την ορμητικότητα των
αποφάσεων, της τουρκικής Κυβερνήσεως, για να κάνουν την απόβαση
και έαν δεν την συγκρατούσαν την ορμητικότητα και απεφάσιζε παρά
ταύτα η τουρκική Κυβέρνηση να κάνει, θα ήταν δυνατόν η αποτελεσματική
αντιμετώπιση της αποβάσεως;

Two handwritten signatures are shown side-by-side. The signature on the left is more stylized and includes a large, prominent 'X'. The signature on the right is more fluid and cursive.

(Ν.)

(ΓΡ)

1/1 N E.T. 7-10-1986

45

ΜΑΡΤΥΣ. Οπωσδήποτε μια δύναμη της τάξεως μεραρχίας που ήταν κάτω, είναι μια πολύ μεγάλη δύναμη και είναι αποτρεπτική πάσης τάσεως για αποβίβαση στο νησί. Βέβαια αν ήθελαν να κάνουν την απόβαση οι Τούρκοι μπορούσαν να διαμέσουν μεγαλύτερες δυνάμεις και να την κάνουν, για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις περισσότερες δυνάμεις των αμυνομένων. Οπωσδήποτε η παραπάνω δύναμη είναι αποτρεπτική μιας αποβάσεως. Είναι αυτονόητο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Μπορείτε να μας πείτε, πώς χαρακτηρίζετε σεις την αποχώρηση της μεραρχίας από κει; Γιατί π.χ. ένας που έπαιζε ένα ρόλο την περίοδο εκείνη λέει σε ένα βιβλίο που έβγαλε ότι μαζί με τα άλλα, η αποχώρηση της μεραρχίας οφείλεται και στο γεγονός ότι ήταν παράνομη, γιατί δεν προεβλέπετο από τη Συνθήκη της Ζυρίχης. Αυτά λέει ένας εκ των μεγάλων της εποχής εκείνης. Μπορείτε λοιπόν να μου χαρακτηρίσετε, αν μπορείτε, πόσο και τί στοίχισε στην Ελλάδα αυτή η αποχώρηση της μεραρχίας και πώς χαρακτηρίζετε την διαταγή της αποχωρήσεως της μεραρχίας;

ΜΑΡΤΥΣ. Κύριε Πρόεδρε, με την αποχώρηση της μεραρχίας οπωσδήποτε αποδυναμώθηκε η άμυνα του νησιού. Ές στρατιωτικός αυτό μπορώ να

πω. Τώρα για τις πολιτικές επιπτώσεις, δεν μπορώ να εκτιμήσω και

Δ. Δ. Μ.

2/1 N E.T. 7-10-1986

46

να σας πω. Δεν ξέρω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δεν θεωρείτε ότι αυτή η αποχώρηση και αποδυνάμωση των δυνατοτήτων άμυνας του κυπριακού λαού και της Κυπριακής Κυβέρνησης ήταν μια πράξη προδοσίας;

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι, θα μου επιτρέψετε να μην χαρακτηρίσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Καλώς.

Δηλαδή πού αποδίδετε όλη αυτή την κακοδαιμονία που υπήρχε, αυτή την τραγωδία της Κύπρου, κύριε Πλούταρχε;

ΜΑΡΤΥΣ. Στην κακοδαιμονία των Ελλήνων, κύριε Πρόεδρε. Από τότε που έχουμε γίνει Κράτος αυτά τα πράγματα κάνουμε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ. 'Όλων των Ελλήνων, κύριε μάρτυς;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ, κύριε Κουτσογιάννη.

ΜΑΡΤΥΣ. Στην κακοδαιμονία της χώρας μας, του τόπου μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Στην κακοδαιμονία των Ελλήνων;

Το ότι ήταν άσπλος ο ελληνικός στρατός και οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις, οφείλεται στην κακοδαιμονία των Ελλήνων; Το ότι προβάλλετε ως δικαιολογία της αποχωρήσεως της μεραρχίας μαζί με τα άλλα και το γεγονός ότι δεν ήταν νόμιμος η εγκατάσταση της μεραρχίας αυτής στην Κύπρο, δεν προεβλέπετο από τη σύμβαση της Ζυρίχης, όλα αυτά

ΔΛΔΛ

3/1 N E.T. 7-10-1986

47

είναι κακοδαιμονία των Ελλήνων; Τι έφταιγαν οι μαύροι στην 'Ελληνες;

Είχαν ερωτηθεί για όλα αυτά τα πράγματα;

ΜΑΡΤΥΣ. Μου ζητήσατε για όλα και όχι για το συγκεκριμένο πράγμα.

Εν πάσῃ περιπτώσει, κύριε Πρόεδρε, δεν είμαι σε τόσο υψηλό επίπεδο για να μπορέσω να κάνω κρίσεις...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Είσαστε όμως σε πολύ υψηλό βαθμό στρατιωτικό.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι δεν ήμουνα, κύριε Πρόεδρε, σε υψηλό βαθμό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Και είχατε και πάρα πολύ υψηλές ευθύνες. Είσαστε ναυτικός διοικητής Κύπρου, ήσασταν διευθυντής μιας διοικήσεως του ΓΕΕΦ, ήσαστε κοτζάμ αντιπλούαρχος σε ηλικία μικρή και θα γινόσασταν ή θα μπορούσαστε ενδεχομένως σήμερα να είσαστε αρχιναύαρχος. Τι μου λέτε τώρα; Και ο ανθυπολοχαγός και ο υπολοχαγός όταν είναι μικρός, μικρός είναι στην ηλικία και γι' αυτό έχει μικρό βαθμό. Δεν σημαίνει όμως ότι είναι ελάχιστος. Από ανθυπολοχαγούς ξεκινάνε.

Παρακαλώ τους κυρίους συναδέλφους που έχουν εγγραφεί να πάρουν το λόγο. Πρώτος είναι ο κ. Βασιλειάδης.

 ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ. Παραιτούμαι, κύριε Πρόεδρε.

4/1 N E.T. 7-10-1986

48

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης). Πρώτος τότε είναι ο κ. Περράκης.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Κύριε μάρτυς, σε μένα απάντησή σας στην περασμένη σας κατάθεση που πιστεύω ήταν και αυθόρυμη και ειλικρινής είπατε όταν είχατε ανεβεί στον κ. Αραπάκη και είχατε εκμανεί, τότε σας πήγαν σε ένα γραφείο και περιγράψατε αυτά τα περιστατικά. Είπατε λοιπόν:

(EZ)

(N)

1/1 E.Z. Z.B. 7-10-86

49

"Ηδη από εκείνη τη στιγμή κατάλαβα ότι είχαμε γίνει πιονιά όλοι μας ενός μεγαλύτερου παιχνιδιού".

'Ηθελα να σας ρωτήσω, κύριε μάρτυς, για να το επεξηγήσετε περισσότερο: Ποιοί νομίζετε ότι ήταν αυτοί που κινούσαν αυτά τα πιονιά, που μέσα σ' αυτά, εσείς ο ίδιος περιλαμβάνετε του εαυτό σας;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ξέρω. Το συμπέρασμα το οποίο έβγαλα τότε με τον κύριο Αραπάκη, ήταν αυτό, διότι ήρθε ένας άνθρωπος από ένα νησί στο οποίο έκανε πόλεμο και έκανε πόλεμο μόνος του εγκαταλειμμένος, χωρίς να του σκέπτεται κανείς, χωρίς να του δίνουν μία βοήθεια, χωρίς τίποτα. Και μπήκα στο γραφείο του την πρώτη μέρα που παρουσιάστηκα. Ήταν 14 Αυγούστου. Γινόταν η εισβολή εκείνη την ώρα στην Κύπρο. Και ο κύριος Αραπάκης μου λέει, μεσυγχωρείς δεν μπορώ να σε δω, πρέπει να πάω να δω τον Υπουργό. Θα ξυριστώ για να πάω να δω τον Υπουργό. Βγήκα έξω στο διάδρομο του ΓΕΝ και εκεί επληρώφορή θηγάνη ότι γινόταν επίθεση στην Κύπρο. Και μάλιστα μου είπαν ότι κατέλαβαν τη ναυτική βάση, ότι έπιασαν τις τορπιλακάτους ακέραιες κ.λ.π. Εκεί εξεμάνην. Δεν είχε συναγερμό το ΓΕΝ εκείνη την ημέρα.

ΔΕΝ υπήρχε συναγερμός στο ΓΕΝ εκείνη την ημέρα. 'Υστερα απ' όλα

 αυτά, λέω, μα τι γίνεται; Κάτι πρέπει να γίνεται πολύ πιο σοβαρό,

2/1 E.Z. Z.B. 7-10-86

50

έξω από τις δυνατότητες τις δικές μας, οι οποίοι χρησιμοποιηθήκαμε για την α' ή β' ή γ' αποστολή. Αυτή ήταν η έννοια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Κατάλαβα την έννοια. Άλλα, ας πούμε τον Αραπάκη που αναφέρατε, τον Μπονάνο, τον Ιωαννίδη, όλους αυτούς που ήταν επικεφαλής εδώ πάνω, θεωρείτε ότι ήταν παίκτες αυτού του παιχνιδιού; Εγώ να συμφωνήσω αν θέλετε μαζί σας - για να συνομιλήσουμε - απολύτως, ότι πράγματι κάποια πιόνια ήλπι.

ΜΑΡΤΥΣ. Εκ των υστέρων όταν έμαθα τις συναντήσεις Αραπάκη με Σίσκο

• Σίσκος πήγαινε εδώ, ο Αραπάκης του έλεγε αυτό, δεν ξέρω και αν είναι αλήθεια βέβαια, τα διάβασα αυτά και τα έμαθα, μου τα είπαν...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Εκ των υστέρων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Εκ των υστέρων.

ΜΑΡΤΥΣ. Εκ των υστέρων τα έμαθα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Δεν έχει σημασία αυτό. Το μάθατε.

ΜΑΡΤΥΣ. Αρχισε πλέον στο μυαλό μου να δημιουργούνται ορισμένα ερωτηματικά για το τι συνέβη, τι έγινε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Ότι αυτό οι άνθρωποι δηλαδή, προφανώς ...

ΜΑΡΤΥΣ. Από κάπου έπαιρναν εντολές, κάπου ακουμπούσαν, κάπου είχαν τις πλάτες τους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Αυτό να το ξεκαθαρίσουμε. Νομίζετε ότι αυτοί

αυτόβουλα

3/1 E.Z. Z.B. 7-10-86

51

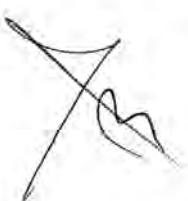
ήταν οι παιάντες, ή ήταν και αυτοί πιόνια άλλων παικτών;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν μπορώ να το ξέρω. Μπορεί να ήταν και αυθή πιόνια άλλων. Δεν μπορώ να το ξέρω αυτό. Ούτε έχω τη δυνατότητα να το μάθω. Δεν κινούμαι σε τόσο

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Σίγουρα πάντας νομίζετε ότι από το επίπεδό τους και κάτω ήταν οι παιάντες. Έτσι το βλέπετε εσείς.

ΜΑΡΤΥΣ. Έτσι έβγαλα το συμπέρασμα. Και πάλι είναι συμπέρασμα, δεν είναι γεγονός.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Φυσικά, γιατί αυτό έτσι κι' αλλιώς δεν είναι κάποια πληροφορία, είναι συμπέρασμα λογικό από την όλη αυτή εικόνα.

 Έρχομαι σε μία άλλη ερώτηση: Είπατε και έχει κατατεθεί από πολλούς, είναι πασίγνωστο εξ άλλου πράγμα-ραδιοφωνικός σταθμός μιλάει, ακούνε χιλιάδες άνθρωποι, δεν είναι είδηση δική σας δηλαδή και κατάθεση, είναι κάτι πασίγνωστο-ότι στις 19 Ιουλίου το μεσημέρι, η βάση της Δεκέλειας από το BBC στην Αγγλία μεταδίδει αυτά και αυτά, ακριβώς δηλαδή αυτά που έγιναν.

ΜΑΡΤΥΣ. Που θα γίνονταν την άλλη μέρα.

 ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Που θα γίνονταν. Και σε ότι αφορά το δημοσιογραφικό μέρος, βέβαια παίρνουν άριστα και δεν το συζητάμε αυτό.

Δικαίωμα

4/1 E.Z. Z.B. 7-10-86

52

Γιατί ήταν πληροφορημένο, δημοσιογραφικά έτσι υποτίθεται, το BBC που τα έβγαλε αυτά στον αέρα. Τώρα αυτή είναι η μια εικόνα. Μένω μόνο σ' αυτό το μοναδικό γεγονός. Πείτε ότι δεν είχαμε καμμία άλλη πληροφόρηση, τίποτα άλλο. Βγαίνει ολόκληρος σταθμός και λέει αυτά τα πράγματα. Κάτι είχε πει μάλιστα για αντικατάσταση και ο Κίσσιγκερ λίγο αργότερα.

Πώς εξηγείτε εσείς το ΓΕΕΦ κάτω να ξεκινήσουμε από κει-ενώ τα ακούει ...

ΜΑΡΤΥΣ. Το ΓΕΕΦ της Κύπρου .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Το ΓΕΕΦ κάτω να ξεκινήσουμε από την Κύπρο πώς ενώ ακούει αυτά τα πράγματα από το σταθμό - λέω εγώ ότι δεν είχε και καμμία άλλη πληροφορία, πρέπει να είχε και θα είχε - πώς εφησυχάζει;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν είμαι σίγουρος επί του θέματος. Νομίζω ότι ο κ.

Γεωργίτσης ανέφερε στο ΑΕΔ τότε το γεγονός .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ. Στο ΑΕΔ. Ήραντα, ας πούμε ότι ανέφερε ο κ. Γεωργίτσης. Το ΑΕΔ λοιπόν, πώς εφησυχάζει, με την μοναδική αυτή πληροφορία;

Δ

(EZ) 1/1 Δ ΔΓ 6.10.86

53

ΜΑΡΤΥΣ: Εδώ το ΑΕΔ εφησύχαζε το βράδυ, που του έλεγα ότι έρχονται
οι Τούρκοι και μας έλεγε ότι είναι άσκηση!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Πώς το εξηγείτε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έχει εξήγηση. Το γράφω και στην αναμορφή μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Εδώ υπάρχει ο Μπονάνος, ο οποίος θέρει τα πάντα,
από την αρχή μέχρι το τέλος και εφησύχαζε. Είναι θεαθαρισμένα.

Πώς εφησύχαζε; Μπορούσε να εφησύχαζε;

ΜΑΡΤΥΣ: Με κανέναν τρόπο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Είναι ηγετός, δίνει διαταγές, και αυτός και
οι άλλοι που ήταν από την Αθήνα, ξέπρεπε να εφησύχασε:

ΜΑΡΤΥΣ: Εκτός, εάν κάποιος τους είχε υποσχεθεί ότι δεν θα ήταν θούμούν
οι Τούρκοι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Ποιός να ήταν αυτός ο κάποιος; Πάει ο νούς σας

ΜΑΡΤΥΣ. 'Οχι. Δεν θέλω να το πώ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Δεν θέλετε να το πείτε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Δεν ξέρω να το πώ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Μας αναφέρετε, μύριε μάρτυρες λόγω της ιδιότητός
σας, σαν επικελής του ναυτικού κάτω, έχετε πλήρη εικόνα των ναυ-

τικών δυνάμεων, όχι μόνο των πυρετέρων, αλλά και των άλλων στόλων —

αναφέρατε συγκεκριμένα περιστατικά. Χτήνας στην περιοχή όπως

Διάλυση

2/1 Λ ΔΓ 7.10.86

54

ιαταθέσατε και όπως έχει προκύψει, διάσωρες μονάδες στόλου, αγγλικές, αμερικανικές κλπ. Σε όλη αυτή την υπόθεση αυτές οι δυνάμεις σας βοήθησαν; 'Οχι. Σπεύδω να το πώ.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Αν ήταν να σας βοηθήσουν, δεν θα το ξέρατε; Θα το ξέρατε. Σπεύδω εγώ να το πώ. Τώρα υπήρχε κάποιος αντίπαλος από την άλλη μεριά. Και ένα άλλο που είναι ξεκαθαρισμένο είναι ότι δεν βομβάρδισαν, δεν έριξαν τορπίλες, δεν έκαναν καμιά ενέργεια. Το ναυτικό μπορεί να βοηθήσει σε ένα πόλεμο, με ενεργό ανάμειξη με τορπίλες, βλήματα και βομβαρδισμό; 'Η έχει και άλλα μέσα που μπορεί να βοηθήσει, ή να δυσκολέψει κάποιον από τους αντιπάλους; 'Όπως π.χ. με ασυρμάτους, με μέσα επικοινωνίας κλπ.

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως υπάρχουν όλα αυτά που λέτε, αλλά και ένα πάρα πολύ απλό, που αυτή τη στιγμή μου ήρθε στο μυαλό, το ΕΡΜΗΣ το ελικόπτεροφόρο, ήταν ανάμεσα στα τουρκικά πλοία, την δεύτερη μέρα της εισβολής και απονήθηκε ελικόπτερα προς την Κυρήνεια και τα έφερνε πάλι.

Εάν εκείνη τη στιγμή ερχόντουσαν τα ελληνικά αεροπλάνα να βομβαρδίσουν την τουρκική αριμάδα, τι θα γινόταν με το αγγλικό πλοίο, δεν θα το κτυπούσαν και αυτό;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Θα ήταν στη μέση.

ΔΛ

3/1 Δ ΓΔ 7.10.86

55

Το αγγλικό πλοίο, ή τα αμερικάνικα, δεν επεσε στην αντίληψή σας και είναι δεδομένο, δεν κτύπησαν τον τουρκικό στόλο. Σ' αυτό που είπατε τις καταλαβάτε, γιατί προφανώς είχατε πολύ πλατειά εικόνα και πληροφορίες και εκτιμήσεις, ήταν αντίθετοι για να μπούν στη μέση και να κτυπήσουν, ήταν ουδέτεροι, ^{ανέχθηκαν} ή βοήθησαν τους Τούρκους αυτές οι μονάδες;

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι. Τήρησαν, ή έδειξαν ότι τήρησαν μια ουδετερότητα, η οποία ήταν ευμενής προς τους Τούρκους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Μιλήσατε για τον τουρκικό στόλο, που κινήθηκε και χαρακτηρίσατε και τα σκάφη. Και είπατε ότι τα τουρκικα σκάφων ήταν αποβατικά του εθνικού στόλου και εννοείτε ότι τα κάνει ό, τι θέλει. Είπατε όμως - και δευκρινήστε το μου, γιατί δεν το κατάλαβα καλά - ότι τα σκάφη συνοδεύασ ήταν στις διαταγές του NATO. Εσείς που γνωρίζετε και τον εθνικό μας στρατό και τον τουρκικό και τις σχέσεις με το NATO, πώς χαρακτηρίζετε την ενέργεια, σκάφη που είναι υπό τας διαταγάς του NATO - τα εθνικά σκάφη εντάσει, δικά μας είναι ότι θέλουμε τα κάνουμε - πώς συνοδεύουν αυτά τα αποβατικά σκάφη και τις ρόλο παίζουν σ' αυτή την περίπτωση;

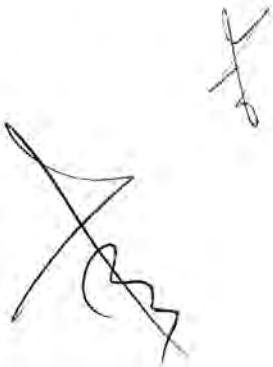
ΜΑΡΤΥΣ : Αυτά τα σκάφη πιθανόν, χωρίς να είναι σίγουρος - γιατί δεν

ΔΑΙΚ

4/1 Λ ΔΓ 7.10.86

56

είμαι Τούρκος για να το ξέρω, οι Τούρκοι θα το ήξεραν αυτό - αποδεσμεύτηκαν από το NATO την προτεραιά, ή την ημέρα της αποβάσεως.

(O)

(Δ) 1/1 Ο (Θ.Γ.) 7-10-86

57

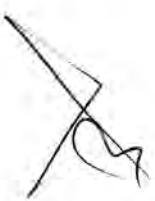
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΦΑΚΗΣ . Πάντως υπήρξε μία ενέργεια . Δεν λέω ποιός το διέταξε, γιατί δεν είναι αυτό το ζητούμενο . Πάντως αποδεσμεύτηκαν, είτε τα διέταξε ευθέως το NATO, είτε τα αποδέσμευσαν ξέροντας . ΜΑΡΤΥΣ . Τα αριδέσμευσαν οι Τούρκοι . Εφόσον υπάρχει μία αποδέσμευση γίνεται για κάποιο σκοπό .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΦΑΚΗΣ . Μας ειπατε για τον Τούρκο αντισυνταγματαρχη, γιας για την ανάκριση, την κατάθεση κ.λπ. Και είπατε, ότι από την "Αγκυρα προερχόταν αυτός . Για να μετακινηθεί η δύναμη θέλει πολὺ καιρό . Ποιά μέρα υπολογίζετε ότε βρέθηκε στο νησί ο Τουρκος αντισυνταγματαρχης ;

ΜΑΡΤΥΣ . Πρέπει να ήταν 23 Ιουλίου που συγχλήφθη .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΦΑΚΗΣ . Μπορεί να ήταν και 2 ή 3 μέρες πριν στην Κύπρο; ΜΑΡΤΥΣ . Μπορεί να ήταν από την πρώτη μέρα .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΦΑΚΗΣ . Δηλαδή μπορεί να ήταν και από τις 20, που είναι και το πιθανότερο .

Για να φθάσει στις 20 του μηνός η δύναμη αυτή στην Κύπρο ζεκινώντας από την 'Αγκυρα , πόσες περίπου μέρες υπολογίζετε πως χρειαζόταν ;

ΜΑΡΤΥΣ . Τουλάχιστον 10 ημέρες .

 ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΦΑΚΗΣ . Αυτό σημαίνει 5 μερες τουλάχιστον πριν από το

Δωμ

2/1

ο

(Θ.Σ.)

7-10-86

58

πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου . Έτσι δεν είναι λογικά ;

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΑΚΗΣ . Όως σχολιάζετε , κύριε μάρτυς αυτό το γεγονός ; Γιατί είναι πολυσήμαντο . Πρώτον , πώς κινούνται 5 ημέρες πριν από το πραξικόπημα οι Τούρκοι και πάνε στην παρθίλα για να είναι έτοιμοι ; Όως το σκέφτηκαν ; Τι πληροφορίες είγαν ; Και δεύτερο , όταν αποφασίστηκε το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου , κανείς δεν μπορεί να μην το πει ότι ήταν μια ανατιναχιαμπούλα , για να χρησιμοποιήσω μια πολύ επιεική έκφραση . Πάντως δεν ήταν εποχή για Πόλεμο . Όταν αποφασίστηκαν πραξικόπημα εσωτερικά , δεν είναι οι προϋποθέσεις για να κάνεις πολεμο . Όως λοιπόν οι Τούρκοι ετοιμάστηκαν 5 ημέρες ; Και δεύτερο , η Ελλάδα γενικά , όπως το είπατε εσείς , δηλαδή ΓΕΕΦ από κάτω , ΑΕΔ από πάνω , από την Ελλάδα , πώς αποφασίζουν πραξικόπημα - σεν ρωτώ για τα άλλα , αν θα έπρεπε να τα κάνουν ή όχι , στον πόλεμο το εντοπίζω - ενώ οι άλλοι κινούνται ; Τι εξήγηση δίνετε σε όλα αυτά ,

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν υπάρχει εξήγηση σε όλα αυτά .

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΑΚΗΣ . Θα έπρεπε να ξέρει το ΑΕΔ η Ελλάδα , την κίνηση ;

ΜΑΡΤΥΣ . Την κίνηση της μεταφοράς της μεραρχίας ;

3/10

(M.M.)

7.10.1986

59

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Ναι, δεν ήταν ένα τζίπ, κινήθηκε προφανώς δύναμη.

ΜΑΡΤΥΣ : Βεβαίως πρέπει να το ήξερε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Πηγαίνει, λοιπόν, κατά εκεί, κάνει πραξικόπημα.

Τι εξήγηση δίνετε;

ΜΑΡΤΥΣ ; Εάν δεν πρόκειται περί ανοησίας, θα πρέπει να είχαν από κάπου διαβεβαιώσεις, ότι δεν θα συμβεί τίποτε με την Τουρκία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Μα, πάνε αυτοί στην παραλία και έχουν διαβεβαιώσει^γ ότι δεν γίνεται τίποτα; Τότε, γιατί πάνε στην παραλία;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν ξέρω να σας απαντήσω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Κύριε μάρτυς, με όλα αυτά που έχετε ζήσει, τι εξήγηση να δώσουμε; Ξώ πώς να τα εξηγήσω; —

ΜΑΡΤΥΣ : Ελλειψη μυαλού, ή ότι το είχαν κουβεντιάσει, τα είχαν πει, δεν ξέρω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Είχαν συμφωνήσει, δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ : Είχαν συμφωνήσει, δεν μπορώ να ξέρω.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Εσεις ξέρετε τους πιο πάνω από εσάς ...

ΜΑΡΤΥΣ : Όχι, δυστυχώς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ : Δεν ξέρω πόσο τους γνωρίζετε προσωπικά, αλλά

μπορείτε να εκτιμήσετε αυτούς τους ανθρώπους, που έφτασαν εκεί που έφτασαν... *Διάλυτη*

4/10

(M.M.)

7.10.1986

60

ΜΑΡΤΥΣ: Πλην του κ. Αραπάκη, δεν ξέρω κανέναν άλλον.-

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: 'Ήταν τόσο βραδύνοες, δηλαδή ^δ Αρχηγός του

Επιτελείου Ενόπλων Δυνάμεων, μπορεί να μην ήταν ιδιαίτερα ευφυής,
αλλά ήταν τόσο βραδύνους, που να μην καταλαβαίνει αυτά τα πράγματα;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν τους ξέρω καθόλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης): Κύριε συνάδελφε, έχετε φθάσει στα
14^ο παρακαλώ τελειώστε, για να συνεχίσουν και άλλοι συνάδελφοι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Επιτρέψτε μου παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε. Κύριε
μάρτυς, αναφέρετε κάποιες φράσεις, που ομολογώ είναι πάρα πολύ ξένες.

Εδώ έχουν περάσει πραξικοπήματα και πραξικοπήματα. Άλλα ορολογία

" αιχμάλωτοι ", " πόλεμος ", που χρησιμοποιήσατε, ομολογώ ότι δεν
έχετε ξαναχρησιμοποιηθεί. Δηλαδή, στα πρακτικά, στη σελ. 63 αναφέ-
ρεται για αιχμαλώτους, και συγκεκριμένα " να μην πιάσουν αιχμαλώτους
τους ναύτες ". Στη σελ. 65, επίσης στα πρακτικά, αναφέρεσθε για πόλεμο.

Δηλαδή, πώς το νιώθετε; Είχατε κηρύξει εσεις πόλεμο εναντίον του
κυπριακού κράτους και είχατε αιχμαλώτους;

ΜΑΡΤΥΣ: Εάν νομίζετε ότι είναι ατυχής η έκφραση, να τη διορθώσω.

Πάντως, ήταν υπό περιορισμό. Δεν είχα καμμία πρόθεση να δημιουργήσω
θέμα με αυτό που είπα.

(σ.)

(ο)

1/σ A.M. 7-10-86

61

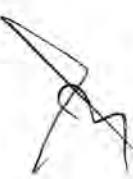
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δεν λέω να δημιουργήσετε, απώς για να καταλάβουμε πώς σκέπτεσθε.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ισως εν τη ρήμη του λόγου το είπα κατ'αυτόν τον τρόπο.
Δεν είχα καμιά πρόθεση τέτοια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Μία τελευταία ερώτηση.

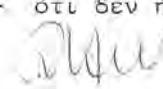
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ, τελειώνετε, πέρασε ένα τέταρτο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Τον Απρίλιο του⁷ 74 κατέθεται, ότι εσείς σε διάφορες κουβέντες που κάνατε, αναφέρετε συγκεκριμένα, λέγατε ότι ο Μακάριος πρέπει να φύγει από την μέση. Κάπου αλλού σε μιά κουνέντα-είναι κατατεθειμένα αυτά - Μιλούσατε ότι πρέπει να γράψουμε, αστειευόμενος κατά κάποιο τρόπο - ¹¹ Μακάριε θα σε κρεμάσουμε. Κάπου αλλού είχατε κουβεντιάσει για την ανατροφή του Μακαρίου όταν θά έλειπε στην Κύνα, διάφορες κουβέντες δηλαδή πολύ πρίν από τον Ιούλιο του '74. Πώς το λέγατε αυτό;

Είχατε πληροφορίες από δώ πάνω; Αυτόβουλα το λέγατε; Σας είχανε πεί από πάνω ότι θα ανατραπεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Κατ'αρχήν θέλω να σας πώ - το είχα πεί και στον κύριο

 ζερβό που με είχε ρωτήσει - ότι δεν ήμουν αντιμακαριακός υπό την

2/σ Α.Μ. 7-10-86

62

έννοια την οποίαν δίνουν όλοι αυτοί. Δεν είχα τίποτα εναντίον του Μακαρίου, σε καμία περίπτωση. Ισα - Ισα με βοήθησε πάρα πολύ στο θέμα των πυραυλακάτων, λαμβάνοντας την θέση μου και εναντίον του στρατηγού Ντενίση. Τώρα υπό τύπον αστείου^ρ σε συζητήσεις στο καρέ μέσα των αξιωματικών, σε ένα ταξ ίδι που πηγαίναμε με ένα πλούτο, αν ελέχθησαν αυτά, δεν είχαν έννοια σοβαρή και αν ελέχθησαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Δηλαδή τα θεωρούσατε αστεία αυτά;

ΜΑΡΤΥΣ: Σας λέω πραγματικά ότι με βοήθησε τόσο πολύ ο Μακάριος στο θέμα των τορπυλακάτων. - - -

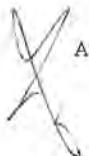
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Είναι δηλαδή θέμα χιούμορ, ξεπερνάει πώς το εκλαμβάνει ο καθένας.

ΜΑΡΤΥΣ: Με βοήθησε τόσο πολύ, που από αυτό και μόνο έλαβε την θέση μου και εναντίον του στρατηγού.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΡΡΑΚΗΣ: Μάλιστα.

Σταματώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κύριο Παπαληγούρα να λάβει τον λόγο.

Απών, διαγράφεται.

3/σ A.M. 7-10-86

63

Παρακαλώτον κύριο Λιαροκάπη να λάβει τον λόγο, με την γνωστή παράνληση.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Με προλάβατε, κύριε Πρόεδρε.

Θα σας κάνω, κύριε μάρτυς, τέσσερις γενικές σύνθετες ερωτήσεις και θέλω στερεότυπες απαντήσεις γιατί δεν με παίρνει ο χρόνος και ο κύριος Πρόεδρος διαμαρτύρεται.

Βέρατε ότι η Ελλάδα ήταν εγγυήτρια δύναμη, Σας έστειλαν στην Κύπρο για να προστατεύσετε την νόμιμη εξουσία και την και εδαφική ακεραιότητα για εξαρτησία από την τούρκικη απειλή.

Πρώτον, έχετε ήρεμη την συνείδηση ότι εκπληρώσατε την αποστολή σας, γι' όπως είπατε έγινε πραξικόπημα; Από ποιούς αποφασίσθηκε; Μήπως υποδιαλέστηκε από ξένους για άλλους λόγους, πέρα από την ανέφικτη έννοια που αναφέρατε; Δηλαδή είπατε για τις δυνάμεις.

Ο Ιωαννίδης απεφάσισε; Η Κυβερνηση αποφάσισε; ο ΑΕΔ αποφάσισε; Ο αρχηγός του ΓΕΕΦ αποφάσισε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα. 'Όπως και στις αναφορές μου έχω γράψει απανειλητή- μένως, το πραξικόπημα απεφασίσθη και διετάχθη από την Ελλάδα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Από αυτούς που σας ανέφερα αν αμφιβάλλετε

ΔΙΚΗ

4/σ A.M. 7-10-86

64

για κανέναν, πέστε γιατί δεν έχω χρόνο.

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι, δεν αμφιβάλλω.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Θέλω να μου πείτε, δεν βλέπατε και σείς κάτω και αυτοί εδώ την τούρκικη απειλή; Και αν τυχόν/εύνα χρόνο ^{ξέρετε,} γρηγορότερα κάποιος 'Αγγλος συνταγματάρχης Στάλγκερ που είχε έρθει από την Πρεσβεία στην 'Αγκυρα, είχε αποκαλύψει ένα σχέδιο για την τούρκικη απειλή. Το ξέρατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Το έχω ακούσει αυτό που μου είπατε και νομίζω ότι είναι αλήθεια.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Συνεπώς η απειλή ήταν δεδομένη.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Εκ του αποτελέσματος τώρα, με αυτήν την συμφορά που είχαμε, αυτό που έγινε, ήταν μιά τραγωδία-προδοσία του Κυπριακού;

(H)

(σ)

1/1 ΗΓ (Γ.Π.) 7-10-86

65

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως ήταν τραγωδία.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Δεύτερη ερώτηση. Γνωρίζετε, και ματά τον Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα, ο στρατιωτικός που εκτελεί παράνομη εντολή ή διαταγή, για την κατάλυση της νόμιμης εξουσίας φιλικής χώρας, διαπράττει βαρύτατο αδίκημα, και τι πρέπει να κάνει σ' αυτή την περίπτωση;

ΜΑΡΤΥΣ: Φιλικής χώρας. Μα, εδώ είναι ένα πολύ λεπτό σημείο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Ακόμη περισσότερο, Ελληνισμός.

ΜΑΡΤΥΣ: Εδώ είναι ένα πολύ λεπτό σημείο, το οποίο εξακολουθεί να υπάρχει και τώρα. Δεν έχει λυθεί.

Υπάρχουν 'Ελληνες αξιωματικοί, οι οποίοι διοικούν την Κυπριακή Εθνική Φρουρά και παίρνουν εντολές από πού;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Από την Κύπρο και από το ΑΕΔ. Έτσι; Βάση της ειδικής διαταγής...

ΜΑΡΤΥΣ: Ποιάς εγκυλίου;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Εσείς έπρεπε να πειθαρχείτε στην κυβέρνηση της Κύπρου και στο ΑΕΔ. Το κάνατε αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Εάν, όμως, μας πουν από την Ελλάδα, έστω και τώρα να πουν-κτυπώ ξύλο να μη γίνει κάτι τέτοιο- επιτεθείτε και καταλάβετε την Κύπρο,

τι θα κάνουν οι 'Ελληνες αξιωματικοί;

2/1 Η.Γ. (Γ.Π.) 7-10-86

66

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Μα, γιατί πήγατε στην Κύπρο; Δεν πήγατε για να ασφαλίσετε την υόμιλη έννομη τάξη και το νησί από εξωτερική απειλή;
Γι' αυτό δεν πήγατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Στην Κύπρο πήγαμε για να εξασφαλίσουμε το νησί από εξωτερική απειλή.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Μόνον αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Να μην ανακατευθούμε με την εσωτερική πολιτική και βεβαίως απώτερος σκοπός πάντοτε, από το 1964, ήταν η ένωση.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Βεβαίως. Ποιά ένωση; Η διχοτόμηση; Η διπλή ένωση, ή όλη η ένωση;

ΜΑΡΤΥΣ: Καμιά διχοτόμηση. Ένωση όλου του νησιού.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Εσείς είσθε ευφυέστατος. Οι μεγάλες δυνάμεις, άφηναν, επέτρεπαν την ένωση; Τι καταλάβατε εις του αποτελέσματος;

ΜΑΡΤΥΣ: Κοιτάξτε, οι μεγάλες δυνάμεις κάποτε μπορεί να αλλάξουν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Συνεπώς εμείς κάναμε ένα υπό του και από το υπό το 38% του Κυπριακού εδάφους, το πιό εύφορο έφυγε από εμάς, έφυγε από την Κυπριακή Δημοκρατία. Έτσι δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Συνεπώς, εκεί που πήγατε υπήρχε μια υόμιλη εξουσία, μιας φιλικής χώρας.

QJW

3/1 τ.6 (Γ.Π.) 7-10-86

67

Αν γνωρίζετε, ο Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας, πώς χαρακτηρίζεται
την ενέργεια του στρατιωτικού, είτε στρατιώτη, είτε συνταγματάρχη,
που πάει εναντίον της φιλικής χώρας; Είναι βαρύτατο αδίκημα;

ΜΑΡΤΥΣ: Εάν ο στρατιώτης ή ο συνταγματάρχης πάει μόνος του, βεβαίως
είναι βαρύτατο αδίκημα. Εάν η κυβέρνηση της χώρας τον διατάξει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Εάν ο δικτάτορας τον διατάξει πρέ-
πει να πάει; Αυτό είναι το θέμα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Εάν η κυβέρνηση της χώρας δίδει μια διαταγή
μη νόμιμη πάνω σ' αυτό, ο στρατιώτης που είναι εκεί, τι γνώμη έχετε;
Είναι υποχρεωμένος να υπακούσει στη διαταγή, ή να συμπεριφερθεί δια-
φορετικά;

ΜΑΡΤΥΣ: Βάσει των κανονισμών είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει την δια-
ταγή.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Εγώ είμαι δικηγόρος. Διαφωνούμε σφόδρα πάνω
σ' αυτό.

Και όταν, εκεί που είμαστε, ξένη δύναμη μας επιτίθεται, ο στρα-
τιωτικός, έστω και αν δεν πάρνει διαταγή από την Αθήνα, πρέπει να σταυ-
ρώσει τα χέρια, ή αμέσως αμυνόμενος να αντεπιτεθεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Να επιτεθεί.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ: Τρίτη ερώτηση. Δεν σας έστειλαν από την Αθήνα

4/1 ΗΓ

(Γ.Π.)

7-10-86

68

την προβλεπόμενη βοήθεια, υποβούχια, τορπιλλακάτους και αεροπλάνα.

Γιατί; Τι διαπιστώσατε; Είχαν πλήρη ανετοιμότητα εδώ; Ή τους περιέπαιζαν άλλοι και ειδικότερα οι Ξένοι; Διότι εδώ είναι το επιχείρημα της λογικής. Δεν βγαίνει τίποτε άλλο. Τους περιέπαιζαν οι Ξένοι. Και ποιοί; Αν δηλαδή τους υποσχέθηκαν, εφησυχάστε, δεν θα μας επιτεθούν οι Τούρκοι. Σε συνδυασμό μ' αυτά που αναφέρατε για τα πλοία, που έφερναν βόλτα γύρω από το νησί και αυτά που είπατε στην αρχή - και έτσι το κατάλαβα εγώ - ότι δεν σας είχαν αποδεσμεύσει - αν σας κατάλαβα καλά - τέλετε πάνω σ' αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Απ' ότι γνωρίζω τα υποβούχια είχαν φθάσει κοντά στο νησί και ανεκλήθησαν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Πόσο κοντά είχαν φθάσει;

ΜΑΡΤΥΣ: Πλησίον της Πάφου πρέπει να ήταν τα υποβούχια.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Το γνωρίζετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, μου το έχουν πει. Εγώ όπως ανέφερα, δεν είχα τον επιχειρησιακό έλεγχο των υποβυρυχίων, ο οποίος παραμένει στο ΓΕΝ.

The image shows three handwritten signatures or sets of initials in black ink. From left to right: 1) A stylized signature consisting of two intersecting diagonal lines forming an 'X' shape. 2) A more complex signature with multiple loops and a vertical line. 3) A signature followed by the lowercase letter '(v)'.

(2H) 1/2 ν Φ.Τ. 7.10.86

69

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : 'Αρα, πώς το γνωρίζετε;

ΜΑΡΤΥΣ : Το γνωρίζω από τους συναδέλφους του ναυτικού, τους οποίους ερώτησα όταν επέστρεψα στην Ελλάδα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Από τους κυβερνήτες των υποθρυχίων δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ : Από τους κυβερνήτες και από αξιωματικούς που υπηρετούσαν στο γραφείο επιχειρήσεων.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ : Γιατί τώρα έγιναν αυτά; Ανεντιμότητα πλήρης, βοήθεια δεν εστάλη.

ΜΑΡΤΥΣ : Ανέφερα προ ολίγου συναντήσεις του κυρίου...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ : Επιμένω σ' αυτό, επειδή είστε έξυπνος άνθρωπος.

ΜΑΡΤΥΣ : Ανέφερα προ ολίγου, κύριε Διαροκάπη, ότι υπήρχαν και ορισμένες συναντήσεις Αραπάκη-Σίσκο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ : Συνεπώς, εμμέσως πλην σαυώς, κάτι πρέπει να έγινε.

ΜΑΡΤΥΣ : Μάλιστα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΙΑΡΟΚΑΠΗΣ : Και μια τελευταία ερώτηση: Εάν δεν κάνατε το πραξικόπημα και εάν απετολμάτο η εισβολή, όπως σας ρώτησε ο κύριος

Πρόεδρος και αν σας έστελναν τη βοήθεια από την Αθήνα, θα πετύχαινε πι αποβίβαση των Τούρκων, ή θα τους ρίχναμε στη θάλασσα;

2/2 ν φ.τ. 7.10.86

70

ΜΑΡΤΥΣ : Εάν είχαμε τη βοήθεια από την Αθήνα που έπρεπε να έχουμε, δηλαδή την αεροπορική και των υποθρυχίων, και στις δυο περιπτώσεις οι Τούρκοι θα ήταν στη θάλασσα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ : Και θέλω να μου πείτε -είμαι δικηγόρος δεν είμαι στρατιωτικός- εκεί κάτω είσασταν εσείς^{ηλαν} και οι Κύπριοι με τα παλιά όπλα. Εν πάσῃ περιπτώσει ήταν ένας ολόκληρος λαός. Το πραξικόπημα που έγινε αποδυνάμωσε αυτούς τους ανθρώπους. Συνεπώς αν δεν γίνονταν, εσείς μαζί με τους Έλληνες της Κύπρου, δεν θα είχατε μεγαλύτερη δυναμικότητα να αμυνθείτε ενάντια στην εισβολή;

ΜΑΡΤΥΣ : Οπωσδήποτε θα είχαμε μεγαλύτερη δύναμη. Άλλα χωρίς την βοήθεια από την Ελλάδα δεν θα μπορούσαμε να τους κρατήσουμε. Διότι η αεροπορία ήταν κάτι το τρομερό στην Κύπρο. Δεν μπορούσαμε να περπατήσουμε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗΣ : Συνεπώς αυτό που έκαναν στην Αθήνα μ' αυτή την ανεντιμότητα ήταν τουλάχιστον παραλογισμός;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν μπορώ να το χαρακτηρίσω έτοι. Ήταν κάτι που δεν μπορώ να το σκεφθώ δεν μπορώ να....

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρύστος Μπασαγιάννης) : Αρκεί να ικανοποιούνταν το μίσος κατά του Μακαρίου και της δημοκρατίας. Αυτό είναι το θέμα.

ΕΛΛΑΣ

3/2 ν Φ.Τ. 7.10.86

71

Ο κύριος Ζερβός. Απών διαγράφεται.

Ο κύριος Μπαντουβάς έχει το λόγο.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Κύριε μάρτυς, όπως είπατε προηγούμενως δεν είχατε εχθρικές διαθέσεις για το Μακάριο. Αντιθέτως είχατε και συνεργασία όσον αφορά την αγορά των τορπιλακάτων και την αντικατάσταση των προβληματικών ρωσικής προελεύσεως. Και απ'ότι γνωρίζουμε επίσης, ο Μακάριος είχε φροντίσει να βελτιώσει, να αναβαθμίσει και τον φορητό οπλισμό των δυνάμεων του πεζικού με την αγορά τσεχοσλαβακικών όπλων κατόπιν συνεννοήσεως με τους 'Ελληνες αξιωματικούς, οι οποίοι του έδωσαν και συμβουλές για το υλικό που θα ζητούσε. Δηλαδή οι διαφορές σας, οι οποίες σας έκαναν να προσχωρήσετε στην άποψη της Αθήνας για την ανατροπή του, είχαν επικεντρωθεί στις αντιρρήσεις ή στη δυσχέρεια που δημιουργούσε η πολιτική του Μακαρίου για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, και όπως είπατε σας συνεκλόνισε η επιστολή/Γκιζένη.

Αυτοί ήταν οι δυο λόγοι που σας έκαναν να προσχωρήσετε στο πραξικόπημα ανατροπής του Μακαρίου;

ΜΑΡΤΥΣ : 'Οχι. Ο λόγος που προσεχώρησα ήταν η διαταγή που έλαβα, τίποτε άλλο.

4/2 ν Φ.Τ. 7.10.86

72

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Τίποτε άλλο; Δηλαδή αν σας έλεγαν π.χ. να προσχωρήσετε σ'ένα φιλοτουρκικό εγχείρημα, θα το κάνατε;

ΜΑΡΤΥΣ : Δεν υπήρχε περίπτωση να ήταν φιλοτουρκικό.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Χωρίς να πιστεύετε ότι ο αρχηγός του κράτους στο οποίο είσασταν διαπειστευμένος, του οποίου τα συμφέροντα είχατε τοποθετηθεί για να εξυπηρετήσετε, προσχωρήσατε στην απόπειρα ανατροπής η οποία λίωσε να οδηγούσε στην βιολογική του εξόντωση;

ΜΑΡΤΥΣ : Κύριε Μπαντουβά, στην προκειμένη περίπτωση ήμουν ένας αντιπλοίαρχος, ναυτικός διοικητής της Κύπρου...

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Η εικόνα που έχει η επιτροπή, εγώ τουλάχιστον, για σας, είναι ότι είσθε μια έντονη προσωπικότητα, δυναμικός και έξυπνος γι' αυτό και πιστεύουμε ότι εκεί που ενεργήσατε αρνητικά, κάνατε ζημιά. Θα παρακαλέσω να μου απαντήσετε σαν έξυπνος άνθρωπος, σαν ένας αξιωματικός με προσωπικότητα : Είναι δυνατόν να προσχωρείτε σ'ένα πραξικόπημα ανατροπής του αρχηγού ενός κράτους το οποίο υπηρετείτε, χωρίς να έχετε παράγοντες οι οποίοι να άπτονται, ας πούμε, των ευαισθησιών που έχετε σαν στρατιώτης, σαν Έλληνας;

Και γιατί προσχωρήσατε;

(B)

Μαζη

v

1/2 Ι

ΒΠ

7.10.86

73

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ελαβα διαταγή, μόνο γι' αυτό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Οποιαδήποτε διαταγή και αν πέρνατε, θα την εκτελούσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Ετσι ήταν ο χαρακτήρας μου πάντα. 'Ότι διαταγή ελάμβανα, την εκτελούσα. Για να σας δίσω να καταλάβετε κύριε Μπαντουβά, την 13η Δεκεμβρίου έλαβα εντολή να πάω με τον Βασιλέα. Πήγα, πήρα το πλοίο μου και έκινησα. 'Ελαβα εντολή από τον αρχηγό μου. Μετά από πέντε ώρες έλαβα εντολή από τον αρχηγό μου να γυρίσω, γύρισα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είναι τελείως διαφορετική η μία περίπτωση από την άλλη.

Προσχωρήσατε στην ενέργεια αυτή όταν ο Κομπόκης σας είπε μια εβδομάδα προ του πραξικοπήματος, ότι αυτό προτίθεται να κάνει η Αθήνα και να είστε έτοιμοι. Τι απαντήσατε στον κύριο Κομπόκη;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ενθυμούμαι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Δεν είχατε δηλαδή καμία αντίρρηση; Είπατε ότι είναι εντολή από πάνω και προσχωρώ; Διότι, απ' ότι γνωρίζω, ο ίδιος ο κύριος Κομπόκης είπε στην Επιτροπή ότι είχε ορισμένες αντιρρήσεις και εκείνος και ο Γεωργίτσης, τις οποίες αντιρρήσεις μετέφεραν στην

Αθήνα δι' αγγελ τοφόρου. Ο μόνος που δεν είχε αντίρρηση από τους έγκαιρα

Δένη

2/2Ω

ΒΠ

7.10.86

74

ενημερωθέντες είσαστε εσείς, ο οποίος εν τούτοις, από την εντύπωση που έχω - γιατί παρήλασαν εδώ και οι συνάδελφοί σας - είσαστε πολύ εντονότερη προσωπικότητα από εκείνους. Και σεις δεν είχατε καμία αντίρρηση. Επομένως, ενσυνείδητα πρόσχωρήσατε, αυτή την εντύπωση δίνετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Βάσει της διαταγής προσεχώρησα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Αφού έγινε η ενημέρωση των στελεχών σας και υπήρξαν οι γνωστές αντιρρήσεις των τριών αγγλικανών, είχατε μια τηλεφωνική επικοινωνία την ημέρα του πραξικοπήματος με την Αθήνα, με το γραφείο του αρχηγού Ναυτικού. Σας ρώτησαν πώς πάει το εγχείρημα. Είπατε, καλά. Και την επαύριο σας πήρε ο αντιπλοίαρχος Νικολόπουλος, ο οποίος σας συνεχάρη για τη δράση σας, για την επιτυχή συμβολή σας στο πραξικόπημα και σας ρώτησε αν είσαστε ευχαριστημένος από τους αξιωματικούς. Ήταν αναφέρατε για τις αντιρρήσεις των τριών αξιωματικών. Σας είπε να τους συλλάβετε και να τους στείλετε στην Αθήνα. Είναι αλήθεια αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, είναι αλήθεια. Και του είπα, όχι, αυτό το πράγμα μπορεί να γίνει μόνο δια σήματος και εφ' όσον έλθουν αντικαταστάτες τους. Εισηγήθηκα δηλαδή αυτό το πράγμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: 'Όταν αναθέτατε τις αποστολές στους υψηστα-

ΔΙΑΛ

3/2 ΙΙΒΠ7.10.86

75

μένους σας, ποιος θα πάει στο νοσοκομείο, ποιος θα πάει κάπου αλλού,
 στείλατε τον υφιστάμενό σας κύριο Ντάνο να πάει στο νοσοκομείο της
 Λευκωσίας. Είχατε υπόψη σας τι έκανε ο κύριος Ντάνος εκεί; Εγώ, π.χ.,
 έχω υπόψη μου από καταθέσεις Κυπρίων, ότι ο κύριος Ντάνος δεν επέτρεπε
 τη νοσηλεία Έλλήνων αξιωματικών και Έλληνοκυπρίων αγωνιστών, ανεξάρτη-
 τα βαθμού, φίλα προσκείμενων προς τον Μακάριο, αντιπάλων του πραξικοπή-
 ματος. Πολλοί απ' αυτούς πέθαναν, γιατί δεν επέτρεψε να τους προσφερ-
 θούν οι πρώτες βοήθειες. Σ' άλλες περιπτώσεις απέβαλε βιαζός τον φρούρο,
 την βελόνη μετάγγισης αίματος ή πλάσματος ή άλλων φαρμάκων ενδιοφλεβίως.
 Επίσης, άγημα του Ναυτικού το οποίο ήταν στο νεκροταφείο, σε αντιρρή-
 σεις του ιερέως για την ταφή ορισμένων οι οποίοι εθεωρούντο από τον
 ιερέα ότι ήσαν ζωντανοί ακόμα, γιατί εκινούντο - όπως ήταν στα αυτοκί-
 νητα τά πτώματα σωρηδόν, ορισμένοι εκινούντο και είπε "κάποιος είναι
 ζωντανός"- έστρεψε το αυτόματο και του είπε: "Τραγόπαππα, αν ξαναμιλή-
 σεις θα σε θάψω και εσένα".

The image shows two handwritten signatures or sets of initials. On the left, there is a stylized signature that appears to begin with 'X'. To its right is another signature that includes the letters 'ZAK' and 'MHN'.

(Ω) 1/2 ΑΚ (Θ.Σ.) 7-10-86

26

Υπάρχει αυτή η εντύπωση ότι ετάφησαν ορισμένοι τραυματίες μαζί
με τους νεκρούς σε αυτούς τους ομαδικούς τάφους . Είχατε εσείς
καμιά τέτοια πληροφορία ;

ΜΑΡΤΥΣ . Όχι καμία . Μου είπε ο ζερβός , νομίζω , για κάτι τέτοιες
πληροφορίες και του απήντησα ότι αν αυτά τα πράγματα έχουν γίνει,
είναι καταδικαστέα .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ . Γιατί εσείς επιλέξατε σαν τόπο ειδικής
αποστολής και ανάγκη προσωπικής σας παρουσίας την έρευνα στο σπίτι
F ήταν του Αζίνα , ^F ήταν μείζονος σημασίας . Το νοσοκομείο ^F αποστολή που
είχατε αναλαβειν ή κάπου άλλου . Γιατί δεν πήγατε στο νοσοκομείο
και πήγατε σε μια περιορισμένης σημασίας έρευνα στο σπίτι του
Αζίνα ;

ΜΑΡΤΥΣ . Το σπίτι του Αζίνα ήταν απέναντι από το ΓΕΕΦ και ήμουν
συνεχώς στο γραφείο μου στο ΓΕΕΦ .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ . Και πήγατε με τον Γεύργιο Παπαργύρη στο
σπίτι του Αζίνα ;

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν θυμάμαι . Είχα μια ομάδα μαζί μου .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ . Ζέρετε ότι εκρεμεί μια πλήρης δικογρα-
φία γι' αυτό το θέμα ;

ΜΑΡΤΥΣ . Μάλιστα .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ . Και εσείς εξερχόμενος του σπιτιού , αφού

2/2 ΑΚ (Θ.Σ.)

7-10-86

77

Θρήκατε τα χρήματα, τα όπλα, τους δέκτες και τους πομπούς, που αναφέρατε, και άλλα αντικείμενα, είδατε την Μερσεντές του Αζίνα, στην αυλή. Γιατί επιβιβαστήκατε της Μερσεντές και δεν συνεχίσατε την πορεία σας με το τζίπ αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν επιβιβάστηκα εγώ της Μερσεντές, οδηγό έβαλα στην Μερσεντές και εγώ μπήκα στο λάντ-ρόβερ με τη βαλίτσα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Ποιός άλλον ήταν στο λαντ-ρόβερ;

ΜΑΡΤΥΣ. Υπήρχαν και ναύτες μαζί, υπαξιωματικοί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Μετά πήγατε στο ΓΕΒΦ, δώσατε την βαλίτσα, βέβαια εσείς είχατε ανοίξει την βαλίτσα, είχατε δει τα χρήματα και έγιναν αυτές οι μεταβολές. Στείλατε ορισμένο κόσμο από τό λαντ-ρόβερ, στο οποίο μείνατε εσείς μόνος ή και ο οδηγός;

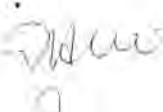
ΜΑΡΤΥΣ. Εγώ, ο οδηγός και υπήρχαν και άλλοι ναύτες. Πρέπει να ήταν ο Παπαργύρης κ.λπ. ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Ο Παπαργύρης έφυγε. Έγινατε μαζί στο σπίτι, αλλά μετά μπήκε αυτός σε άλλο όχημα. Εκεί ο κ. Γεωργίτσης είπε να κρατήσει τα μάρκα για το ταμείο της Εθνοφρουράς;

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν το ξέρω αυτό. Εγώ παρέδωσα την βαλίτσα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ. Δεν ειπώθηκε τίποτα εις ξηκόδιν σας;

 ΜΑΡΤΥΣ, Τίποτα απολύτως.

3/2

AK

(Θ;Σ.)

7-1-0-86

78

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ . Αυτά που αναφέρονται στη δικογραφία και λέγονται από μάρτυρες ότι εσείς πήρατε ένα μέρος των χρημάτων και ότι σκόπιμα διώξατε τους συνοδούς σας με το ένα από τα δύο οχήματα για να έχετε μόνος σας τη βαλίτσα και ότι ένα μέρος από τα χρήματα της βαλίτσας έφθασαν στην Εθνοφρουρά αυτά δεν τα αποδέχεσθε ;

ΜΑΡΤΥΣ . Επ' ουδενί λόγο .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ . Ερχόμαστε τώρα στην ημέρα της εισβολής. Εσείς είπατε-και αυτό είναι τιμητικό-ότι το πρώτο με την έναρξη της εισβολής κατ' αρχήν είστε ο πρώτος, ίσως λόγω μέσων και αποστολής, που εντοπίσατε την επιβίβαση και την έναρξη της εκκινήσεως του στόλου προς την Κύπρο και ειδοποιήσατε και τους υπολοίπους είπατε ότι το πρώτο 5 παρά δώσατε εντολή να εξέλθουν οι τορπιλάκατοι και να πλήξουν τον τουρκικό στόλο .

Εφόσον από το πρώτο είχατε εντοπίσει αυτές τις κινήσεις, θα έπρεπε οι τορπιλάκατοι να είναι στις βάσεις ή θα έπρεπε να έχουν εξέλθει και για λόγους ασφαλείας ; Διότι αυτή η επιχείρηση με το πρώτο φως της ημέρας θα συνοδευόταν και από βομβαρδισμό . Θα έπρεπε οι τορπιλάκατοι να είναι στο στόμιο του σταθμού της βάσεως ή θα έπρεπε να τις είχατε απομακρύνει , να είχε γίνει μια διασπορά σε κατάλληλα σημεία για να αποφύγετε τον τορπιλισμό .

(ζ)

1/2 Σ (ΔΚ) 7.10.86

49

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό το πράγμα έγινε για τις τορπιλλακάτους της ναυτικής βάσης Αμμοχώστου, αλλά βεβαίως δεν πρόλαβε να γίνει για τις τορπιλλακάτους τους τουναυτικού σταθμού Κυρηνείας, οι οποιες όπως ξέρετε την ώρα του τορπιλλισμού κατεστράφησαν από τον τουρκικό στόλο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Η μια κατεστράφη από τα αεροπλάνα, πόση ώρα που δεν ετορπιλλισθη δεν είχε επαφή...

ΜΑΡΤΥΣ: Είχε βγει από το φρούριο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είχε βγει. Την ώρα που έβγαινε. Βδώ ακριβώς είναι το ερώτημα.

ΜΑΡΤΥΣ: Γιατί δεν τις έστειλαν νωρίτερα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Νωρίτερα. Τις πρώτες πρωινές ώρες.

ΜΑΡΤΥΣ: Θα σας αναφέρω ακριβώς γιατί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Διότι λέτε σεμιλα κατάθεση που έχετε ήλανε, ότι οι πρώτες σας πληροφορίες και ο εντοπισμός από τα ραντάρ της κινήσεως του στόλου, έγινε από τις 9 το βράδι.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, αυτό είναι το σωστό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Την παραμονή δηλαδή. Αυτές όλες οι ώρες γιατί δεν αξιοποιηθηκαν για τη διασπορά; Την απομάκρυνση από τις ευαίσθητες περιοχές των τορπιλλακάτων;

ΜΑΡΤΥΣ: Να τις απομακρύνω και να τις στείλω πού ήταν η ευαίσθητη περιοχή;

Δ. Μ. Β.

2/2 Σ (ΔΚ) 2.10.86

80

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Μακριά σπωσδήποτε από τις βάσεις.

ΜΑΡΤΥΣ: Μακριά από τις βάσεις; Μα αν έπειλνα τις τορπιλλακάτους της

Κυρηνείας π.χ. μακριά από τη βάση Κυρηνείας, τότε δεν θα ήταν μπροστά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Νομίζετε επομένως ότι δεν μπορούσε να έχει γίνει.

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν τεχνικές οι λεπτομέρειες.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Εγώ ερώτηση κάνω.

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν τεχνικώς δύσκολο να γίνει αυτό και επιπλέον υπάρχει και άλλη μια ερώτηση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΟΥΒΑΣ: Τακτικώς ήταν επιβεβλημένο να γίνει;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι απόλυτα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Οχι.

*Άλλη ερώτηση. Σειεδώσατε εντολή να εξέλθουν οι τορπιλάκατοι και να τορπιλήσουν τον τουρκικό στόλο χωρίς να συνεννοηθείτε με το Γεωργίτση. Είναι έτσι; Μόνος σας με δική σας πρωτοβουλία.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Αυτή την πρωτοβουλία, ανάλογη πρωτοβουλία δεν θα μπορούσε να αναπτύξει και ο αρχηγός του πυροβολικού στην Κύπρο;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Και ο αρχηγός εκεί των καταδρομέων και των

Δημήτρης

3/2 ζ (ΔΚ) 7.10.86

81

άλλων δυνάμεων δεν θα μπρούσαν να αναπτύξουν ανάλογη πρωτοβουλία;

ΜΑΡΤΥΣ: Όλοι μπορούσαν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Ο κ. Γεωργίτσης δεν σας είπε εσάς στις 5 το πρωί διεύθυνε ότι όλων των μέσων παρακολουθήσατε και αποτρέψατε η.λ.π. δεν σας είπε ότι η Αθήνα ομιλεί περί αυτοσυγκρατήσεως και επομένως μην κάνετε τίποτε; Σας το είπε να το δώσετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί να μου το είπε, αλλά εγώ δεν άκουσα τίποτα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Αυτό είναι όταν λέμε π.χ. μπορεί, ένα κορυφαίο να είναι γεγονός/ο μεγαλύτερος σταθμός της Εωρίας. Δεν θα το θυμόδοσαστε.

ΜΑΡΤΥΣ: Επειδή ακριβώς δεν το ίδυμάμαι δεν θα μου το είπε. Δηλαδή δεν θα ήμουν ακατώ για να μου το πει την ώρα που το έλεγε στους άλλους. Δεν το ίδυμάμαι καθόλου αυτό το πράγμα

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΟΥΒΑΣ: Αν σας το έλεγε εκείνη την ημέρα.

ΜΑΡΤΥΣ: Ήταν αργά πλέον.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΟΥΒΑΣ: Οχι, αν σας το έλεγε. Σας έλεγε είπαμε αυτοσυγκράτηση μη χτυπήσετε. Αυτοί έρχονται εδώ για να μας κάνουν φιλική επίσκεψη, θα χτυπούσατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Πιθανόν να χτυπουσα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΟΥΒΑΣ: Μα εσείς λέτε ότι με το Μακάριο προσχωρήσατε στο πραξικόπημα, διότι είχατε εντολή της διοικήσεως. Εδώ η ιδιαιτερότητη θα

ΔΙΑΛΥΣΗ

4/2 Σ ΔΚ 7.10.86

82

σας γεγε αυτοσυγκράτηση.

 ΜΑΡΤΥΣ: Αυτοσυγκράτηση θα μου έλεγε, όχι να χτυπήσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Θα αγνοούσατε...

ΜΑΡΤΥΣ: Υπήρχαν τρόποι να το κάνω αυτό. Δηλαδή πώς; Οταν βάλλομαι,

θα αμυνθώ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Ήστε μου κάτι άλλο.

Η θέση του ΕΡΜΗΣ μέσα στο σχηματισμό του τουρκικού στόλου, τί επιτρέπει να σκεφθούμε; Οτι οι Άγγλοι, οι οποίοι βέβαια είχαν πλήρη ενημέρωση τουλάχιστον αυτή την ενημέρωση που θα είχαν οι Αμερικανοί και το NATO κ.λ.π και βεβαίως και οι Άγγλοι, ήσαν βέβαιοι ότι δεν επρέπει να έχουμε αεροπορική επίθεση από την Ελλάδα. Αυτό δεν τεκμαίρεται από αυτή τη στάση; Διαφορετικά δεν μπορούσε να είναι μέσα στο κέντρο, στο πεδίο της μάχης.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Αυτό θα συμπέρασμα δεν βγαίνει ότι ήσαν βέβαιοι ότι δεν επρόκειτο να έχουν παρέμβαση της ελληνικής αεροπορίας.

ΜΑΡΤΥΣ: Τουλάχιστον αυτό βγαίνει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Την ώρα δηλαδή που η Αθήνα έλεγε από τηλεφώνου ότι στέλνουμε αεροπλάνα κάτω καπαντώσα στα απονενοημένα διαβήματα

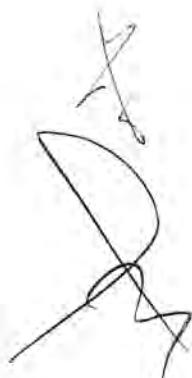
 που έκανε η Δευτεροβάθμια προς την Αθήνα "βοήθεια" ελεγε στέλνουμε αερο-

ματα

5/2 ζ ΔΚ 7.10.86

83

πλάνα, και μάλιστα έστελναν τάχα τα αεροπλάνα με σταθμό την Κρήτη ή τη Βόδιο, Την ίδια ώρα οι Αγγλοι και βεβαίως οι Τούρκοι ήσαν βέβαιοι ότι δεν επρόκειτο να γινεται αυτό το πράγμα. Αυτό τι σημαίνει; Δεν σημαίνει κάποια συνεννοηση δεν σημαίνει κάποια ενημέρωση δεν σημαίνει ότι προηγήθη κάτι;

(22)

(λε) 1/2 Ζ ΦΚ 7.10.86

84

ΜΑΡΤΥΣ: Οπωσδήποτε σ' αυτή τη λογική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): 'Εχετε τίποτε άλλο, κύριε Μπαντουβά;

Διότι έχετε ήδη υπερβεί τα 16 λεπτά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Ζητώ συγγνώμη, κύριε Πρόεδρος και τελειώνω

αμέσως.

Είπατε, κύριε μάρτυς, ότι επανερχόμενος στην Αθήνα ήρθατε σε
επαφή με ορισμένους παράγοντες, μεταξύ των οποίων και γνωστό δικη-
γόρο των Αθηνών και με άλλους, οι οποίοι είθεσαν υπόψη των φρισμένα στοι-
χεία.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Είχατε και τώρα, ασφαλώς, ενόψη της κατα-
θέσεώς σας, επαφή μαζί τους.

ΜΑΡΤΥΣ: Με το δικηγόρο μου, οπωσδήποτε, πάντοτε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ: Επομένως, και η δεύτερη ωάση της καταθέσεώς
σας, που έγινε τη αιτήσει σας και ενώ είχε δημιουργηθεί η εντύπωση
στην Επιτροπή ότι είχε περατωθεί η κατάθεσή σας, έγινε κατόπιν της
επαφής και της συνεννοήσεως με τον κ. Αλφαντάκη.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, εκ των ιστέρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κ. Ράλλη να λάβει το
λόγο.

 ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, έχω καλυφθεί πάρα πολύ από τους κυρίους

2/2 Ζ ΦΚ 7.10.86

85

συναδέλφους. Μου δημιουργείται, όμως, ένα ερώτημα, το οποίο και υποβάλλω στον κύριο μάρτυρα.

Είπατε ότι στις 14 του Αυγούστου στο Γενικό Επιτελείο Ναυτικού είχατε εκείνη τη στιγμή την εντύπωση ότι είσαστε "πιλόνι". Έτσι δεν είπατε λίγο πριν;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Μόνον εκείνη τη στιγμή το καταλάβατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Τόσο έξυπνος άνθρωπος δεν μπορούσατε να καταλάβετε, ούτε την 21η Απριλίου, ούτε όταν αποχώρησε τον Νοέμβρη ή Δεκέμβρη η Μεραρχία από την Κύπρο, ούτε με την ιένηση του βασιλιά στις 13 του Δεκέμβρη, ούτε το 1973 με το πραξικόπημα του Ιωαννίδη, κατά του Παπαδόπουλου, ούτε στις 9 Ιουλίου, που πήγατε στη ναυτική βάση και είπατε στον κ. Παπαδάκη και στους αξιωματικούς του να συμμετέχουν στο πραξικόπημα εναντίον του Μακαρίου, ούτε όταν ακόμα έγινε η πρώτη εισβολή και διαψεύστηκαν όλα εκείνα τα όνειρα που είχατε για την Ένωση, μόνο στις 14 του Αυγούστου/καταλάβατε ότι είσατε "πιλόνι";

ΜΑΡΤΥΣ: Ομιλούμε ακοιθώς για την περίοδο αυτή. Και σας είπα ότι κατάλαβα γι' αυτήν την περίοδο. Αν ζητάτε να σας κάνω αναλύσεις

Δάσι

3/2 3 ΦΚ 7.10.86

86

για όλα τα προηγούμενα χρόνια να σας απαντήσω.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Η ερώτησή μου είναι απλή: Μόνο τότε, είπατε, καταλάβατε;

ΜΑΡΤΥΣ: Μιλάω για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Το κατάλαβα τότε.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Μήπως μπορείτε να μου πείτε αν άλλοι αξιωματικοί είχανε καταλάβει ότι όταν συμμετείχαν σ' αυτές τις πράξεις που απαφοίτησα λίγο πρίν, ήσαν πιόνια;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι, δεν μπορώ να σας πώ. Αυτό δεν το ξέρω.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Μπορεί να μη το καταλάβατε. Άλλα ενδόμυχα οι άλλοι αξιωματικοί - πολλοί, δεν ξέρω πόσοι είναι αυτοί - είχαν αυτήν την εντύπωση και ότι αυτό θα είχε επιπτώσεις επί του ηθικού τους;

ΜΑΡΤΥΣ: Πιθανόν. Άλλα και πάλι δεν το ξέρω με βεβαιότητα.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: 'Όταν αποστρατεύοντο, ή αποτάσσοντο δύοι αξιωματικοί δεν ήθελαν να υπακούσουν στις εντολές της δικτατορίας, τι εντυπώσεις εδημιουργούντο στους άλλους αξιωματικούς /που παρέμεναν πιστοί στις διαταγές όλων αυτών των φάσεων;

ΜΑΡΤΥΣ: Κάθε αποστρατεία ή απόταξη αξιωματικού, από όπου δήποτε να γίνεται, είναι λυπηρή για όλους τους συναδέλφους τους, και ιδίως για το ναυτικό το οποίο είναι τώρα πολύ δεμένο όπλο. Πάντοτε όλους

 αυτούς τους συναδέλφους, που ατυχούσαν, τους περιβάλλαμε με την αγάπη

4/2 Z ΦΚ 7.10.86

87

μας και προσπαθούσαμε όσον το δυνατόν να τους απαλύνουμε την πικρία.

Δεν σας κρύβω ότι το ίδιο γινόταν και γίνεται και τώρα.

A handwritten signature consisting of a stylized 'X' on the left, a large 'D' shape above it, and a wavy line below. To the right of the 'D' is a small, separate wavy mark.

(2θ)

(22)

1/20.

(Ε.Σ.)

7.10.1986

88

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Δηλαδή, όταν είχαν κρατούμενο τον Εγκολφόπουλο και τον προπηλάκιζαν οι ναύτες, δεν εξεδηλώθει αυτή η αλληλεγγύη των αξιωματικών του ναυτικού;

ΜΑΡΤΥΣ. Η πράξη του εγκλεισμού του ναυάρχου Εγκολφοπούλου και των άλλων στο ΕΑΤ-ΕΣΑ είναι καταδικαστέα από όλο το ναυτικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Τότε λέω.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν ήταν άνδρες του ναυτικού αυτοί οι οποίου...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Και τι αντίδραση εσημείωσε το ναυτικό τότε στα βασανιστήρια του Εγκολφόπουλου;

ΜΑΡΤΥΣ. Τρομερή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Γι' αυτό έτρεμε ο Ιωαννίδης, πόλις αντιδράσατε εσείς γι' αυτό το ξυλοκόπημα.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Κύριε μάρτυς, είχα την τιμή και την τύχη να υποδεχθώ τον τότε Αντιπλοίαρχο και σημερινό αρχηγό του Ναυτικού, κύριο Παππά στη Ράμη και να γίνω γιατρός του πληρώματος.

 Και εκεί έμαθα, ποιά η δράση των αξιωματικών, αυτών που έμεναν εδώ πιστόι στο ίδιο καθεστώς και τη νοοτροπία που είχαν αυτοί οι αξιωματικοί.

 Αυτή η νοοτροπία που ήταν η ίδια και στην αεροπορία και στο στρατό δεν εμείνε την μαχητικότητα των θυσίων μυνάμεων γενικά;

2/20.

(Ε.Σ.)

7.10.1986

89

ΜΑΡΤΥΣ: Ειδικά για το Ναυτικό, όχι. Το Ναυτικό, σας επαναλαμβάνω, είναι ένα 'Όπλο, το οποίο έχει τις παραδόσεις του, έχει την αγάπη μεταξύ των στελεχών του και πάντοτε αφήνει τις πολιτικές του πεποιθήσεις έξω από την πόρτα του πλοίου ή του στρατοπέδου.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Θα σας κάνω μια άλλη ερύτηση, κύριε ημάρτυς. Είπατε ότι είχατε 5 τορπιλλαμάτους, που όταν παραδώσατε εσεις στον ι. Παπάνη, στις 10 Αυγούστου, είχαν μείνει 2. 'Ομως και πρίν, με τις 5, ήσαστε ικανοί να αντιμετωπίσετε τουρκική απόβαση, και μάλιστα στην κατάσταση που ευρίσκοντο; Είναι αυτές που βρίσκονται ως λάφυρα στο Ναυτικό Μουσείο της Κωνσταντινουπόλεως. Αυτό το υλικό, το οποίο είχατε εσεις στη διάθεσή σας, ήταν σε τέτοιο βαθμό αξιόμαχο που να μπορούσε να αντιμετωπίσει την εισβολή των Τούρκων;

ΜΑΡΤΥΣ: Να αντιμετωπίσει την εισβολή, όχι. Να τους κάνουμε ζημιά, κάνοντας αποστολές αυτοκτονίας, όπως και έγινε, ναί.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Μα, είπατε στην αρχή της κατάθεσής σας ότι πρώτες σας λέξεις - ότι η αποστολή σας ήταν να διαφυλάξετε την ακεραιότητα του νησιού και να συμβάλετε πάρα πολύ στην άμυνα του νησιού.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτά τα σημάφη είχαμε, μ' αυτά θα κάναμε ό, τι μπορούσαμε. Είχα ζητήσει να μας στείλουν...

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Μήπως, όπως λέτε από την ώρα που αρχίσαμε να

3/20.

(Ε.Σ.)

7.10.1986

90

ανακρίνουμε εσάς, τους αξιωματικούς που ήσασθε εκεί στην Κύπρο,
στην ίδια κατάσταση ήταν και ο στρατός; Ήταν με όπλα του 1942, λέτε.

Μήπως αυτό είχε επηρρεάσει πάρα πολύ τον ψυχισμό, το ηθικό και των
ανδρών και των αξιωματικών, ώστε να πέφτει η πολεμική τους αξία;

ΜΑΡΤΥΣ: Οπωσδήποτε το θέμα του μοντέρνου οπλισμού είναι ένας παράγοντας, για να αυξηθεί το ηθικό ενός στρατεύματος. Οπωσδήποτε, εφ' όσον
είχαμε παλαιά όπλα και το ηθικό μας ήταν μικρότερο.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Από το 1967, που έγινε το πραξικόπημα στην Ελλάδα,
στις 21 Απριλίου, μέχρι τον Ιούλιο του 1974, πέρασαν 7 χρόνια.

Δεν είχε υποχρέωση το τότε καθεστώς, να οργανώσει κάπως την άμυνα,
για τον σκοπό που έχατε πάει εκεί κάτια;

ΜΑΡΤΥΣ: Πάντοτε είναι υποχρεώση οιασδήποτε Κυβερνήσεως.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Γιατί δεν το έκαναν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν το ξέρω αυτό. Είναι θέμα προϋπολογισμού, είναι θέματα
χρημάτων. Εγώ προσωπικά δεν μπορώ να σας απαντήσω.

ΣΠΥΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ: Μήπως νομίζετε ότι ήταν σκόπιμο;

ΜΑΡΤΥΣ: Δε νομίζω ότι ήταν σκόπιμο.

(2B)

(2θ)

1/2 B E.T. 7-10-1986

91

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Παρακαλώ τον κ. Παπαδονικολάκη να λάβει το λόγο με την παράκληση να είναι ιδιαιτέρως σύντομος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Κύριε μάρτυς είπατε ότι στην θαλασσία περιοχή αποβάσεως με την ευρύτερη έννοια του όρου ξέρετε τι εννοώ μιλάω τελείως τεχνικά-υπήρχε και ένα Βρεττανικό ελικοπτεροφόρο, το ελικοπτεροφόρο Ερμής, το οποίο εκτελούσε αποστολές απονήσης ελικοπτέρων για τη μεταφορά Βρεττανών υπηκόων στην περιοχή του τουρκικού τομέα του Αγίου Ιλαρίωνα, αν δεν απατώμαι. Πέστε μου το εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Με συγχωρείτε, κύριε Παπαδονικολάκη δεν λέει ότι εκτελούσε αυτή την αποστολή, πιθανόν να εκτελούσε αυτή την αποστολή, πιθανώς να εκτελούσε και άλλη αποστολή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε. Εγώ αυτή την εντύπωση είχα αποκομίσει, ευχαριστώ πολύ. Η ερώτηση όμως παραμένει ίδια, με την προσθήκη του κ. Προέδρου. Πέστε μου ένα ελικοπτεροφόρο είναι μια πολύ μεγάλη ναυτική μονάδα ή δεν είναι;

ΜΑΡΤΥΣ. Βεβαίως είναι. Είναι κάτι μικρότερο από αεροπλανοφόρο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Πέστε μου η ναυτική μονάδα η οποία βρίσκεται σε μια θαλασσία περιοχή την οποία μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε ζώνη επιχειρήσεων, είναι δυνατόν να βρίσκεται χωρίς προστα-

ΔΙΑΛΕΞΗ

2/2 B E.T. 7-10-1986

92

σία εκεί;

ΜΑΡΤΥΣ. Αεροπορική;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. 'Όχι, προστασία. Ποια είναι η προστασία την ξέρετε μιας τέτοιας μεγάλης ναυτικής μονάδας.

ΜΑΡΤΥΣ. Βάσει της τακτικής σας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. 'Αρα έπρεπε να είχε προστασία. Ο Βρεττανός κυβερνήτης ή ο Βρεττανός ναυτικός διοικητής θα διέπραξε αν θέλετε χωρίς προστασία ένα τεράστιο τακτικό και στρατηγικό λάθος το οποίο δεν δικαιολογείται εκ του βαθμού του. Θα σας έλεγα το εξής: Μήπως η ναυτική προστασία που θα έπρεπε να παρέχεται εκεί ήταν η δύναμη του τουρκικού στόλου που ευρίσκετο εκεί πέρα και ας πούμε εκαλύπτετο η προστασία του ελικοπτεροφόρου από τα τουρκικά πλοία που ήταν εκεί.

Είναι ενδεχόμενο;

ΜΑΡΤΥΣ. Είναι ενδεχόμενο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Θα διακινδύνευε αν θέλετε ο Βρεττανός ναύαρχος την ύπαρξη μιας τέτοιας μεγάλης ναυτικής μονάδας η οποία συγκροτεί την βρεττανική παρουσία αν θέλετε στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου μέσα στη ζώνη επιχειρήσεων με κίνδυνο να βυθιστεί διότι αν κτυπούσε η ελληνική αεροπορία θα ήταν ένας στόχος και το ελικο-

ΡΙΛΛΙ

3/2 B E.T. 7-10-1986

43

πτεροφόρο εκεί πέρα, θα το διακινδύνευαν αυτό το πράγμα επί τω
τέλει, αναφερόμαστε λίγο και στην παλαιά αρχαιόουσα το να μεταφέρει
τους βρεττανούς υπηκόους από τον 'Αγιο Ιλαρίωνα που μπορούσε να το
κάνει και από τις βρεττανικές βάσεις της Κύπρου, να στείλει τα
ελικόπτερα από εκεί - να μεταφέρει γιατί θα έπρεπε να είναι το αερο-
πλανοφόρο εκεί, εκτός εάν και εδώ στοχεύει και θα ήθελα να ρωτήσω
υπήρχε πλήρης διαβεβαίωση ότι δεν πρόκειται να προσβάλει ελληνική
αεροπορία, τότε βεβαίως είναι πολύ δικαιολογημένο αυτό που λέτε.
Πέστε μου.

ΜΑΡΤΥΣ. Συμπερασματικώς καταλήξατε σ' αυτό που είναι σωστό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Λέτε λοιπόν ότι είχαν τη διαβεβαίωση δεν
πρόκειται να προσβάλει η ελληνική αεροπορία.

ΜΑΡΤΥΣ. Πρέπει να είχαν διαβεβαίωση, δεν γίνεται αλλιώς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Δεύτερον είπατε ότι ... κατά τη
διάρκεια του Αττίλα-2 θα μπορούσε ίσως - σχεδόν είπατε ότι είστε
βέβαιος αν υπήρχαν τα υποβρύχια και κατά τη διάρκεια του
Αττίλα-2 και η αεροπορία θα μπορούσε να επιτευχθεί το ίδιο αποτέλε-
σμα και κατά την περίοδο του Αττίλα-1. Δηλαδή να αποτραπεί
η τουρκική επίθεση κατά τον Αττίλα-2 και να έχουμε στρατιωτική επι-

20/10/86

T.E.I.

4/2 B E.T. 7-10-1986

94

τυχία εκεί, να πετάξουμε τους Τούρκους στη θάλασσα. Θα ήθελα να σας ρωτήσω με τα ίδια τακτικά δεδομένα μεταξύ του Αττίλα-1 και του Αττίλα-2;

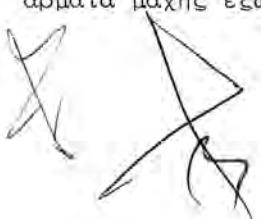
ΜΑΡΤΥΣ. Δεν είναι
ΜΑΡΤΥΣ. 'Όχι, βεβαίως όχι / τα ίδια δεδομένα τακτικά αλλά ως προς το αποτέλεσμα ίσως να είναι το ίδιο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Θα ήθελα να σας ρωτήσω το εξής: Κατά τη διάρκεια του Αττίλα-1 νομίζω ότι έχει υποστηριχθεί η άποψη βάσει της λογικής και της γνώσης των στρατηγικών και τακτικών δεδομένων ότι αρκούσε και μία προσβολή της ελληνικής αεροπορίας στη θαλασσία περιοχή για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα. Μία προσβολή και μόνο.

'Ετσι τουλάχιστον έχει λεχθεί και νομίζω ότι και εσείς δεν έχετε διάφορη άποψη για αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ. Δεν έχω όχι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Νομίζω ότι ήταν αρκετή μία προσβολή κατά τη διάρκεια του Αττίλα-2 όταν οι Τούρκοι είχαν αποβιβάσει τόσα άρματα μάχης έξω ώστε να πεταχθούν οι Τούρκοι στη θάλασσα.

(6)

Διάγραμμα

2B

1/2 δ Z.B. 7-10-86

95

ΜΑΡΤΥΣ. Στον Αττίλα II δεν θα κτυπούσαν αποβατική δύναμη διότι δεν

υπήρχε αποβατική δύναμη..

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Ακριβώς.

ΜΑΡΤΥΣ.. Άλλα θα υπήρχαν στόχοι επί της Εηράς οι οποίοι ήταν ορισμένοι,

Τους ξέραμε, τους είχαν αναφέρει εδώ στο ΑΕΔ και υπήρχαν οι στόχοι πλέον προεξηράσ τους οποίους θα έπρεπε να προσβάλει η αεροπορία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Οι στόχοι επί της Εηράς διμως, έχουν κινητικότητα, διότι είναι άρματα μάχης και αυτό που είχατε αναφέρει χθες μπορεί να μη ίσχυε για αύριο. Εν πάσῃ περιπτώσει κατά τη διάρκεια του Αττίλα II θα διεξήγετο ένας αγώνας επί της Εηράς και αυτοί οι αγώνες επί της Εηράς αποφασίζονται σε κάποιες στρατηγικές και τακτικές προϋ-

ποθέσεις μία εκ των οποίων είναι /η παροχή της αεροπορικής υποστηρίξεως είναι στοιχείο της αεροπορικής υπεροχής, την οποία έτσι και αλλιώς δεν την είχαμε στην Κύπρο, ως εξ αντικειμένου. Άρα, θα ήθελα να σας πώ κάτι που θα πρέπει να ξέρετε, αντιπλοίαρχος είστε, πρέπει ναέχετε περάσει και σχολείο συνδεδυασμένων επιχειρήσεων ή τακτικών επιφειρήσεων, θα πρέπει να τα ξέρετε αυτά-ότι δεν ήταν απλώς πρόβλημα μιας αεροπορικής πάρουσίας κάποιου λεπτού πάνω από την Κύπρο, ήταν πρόβλημα αεροπορικής υπεροχής πλέον στην Κύπρο για τον Αττίλα II.

ΔΛΛΥ

2/2 δ Ζ.Β. 7-10-86

96

ΜΑΡΤΥΣ. Για τον Αττίλα II ήσως να μην ήταν μέσα προσβολή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Επομένως δεν είναι τα ίδια τα τακτικά δεδομένα.

ΜΑΡΤΥΣ. Άλλα όχι και απόλυτα υπεροχή, Άιστι, αν αμφισβητούσαμε την υπεροχή των Τούρκων, έστω και με δύο, τρείς, με τέσσερους εξόδους, δεν θα είχαμε ένα αποτέλεσμα;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Πού; Κατά την διάρκεια του Αττίλα II; Αν σεις κάνεις 4- εξόδους οι Τούρκοι θα κάνουν 44.

ΜΑΡΤΥΣ. Μα δεν έκαναν 44, άταν μόνοι τους.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Προσέξετε να δείτε. Επαναλαμβάνω, τρώμε και το χρόνο και εγώ τουλάχιστον θέλω να είμαι συνεπής με την παράκληση θα εκρίνετο του κυρίου Προέδρου, ότι στον μεν Αττίλα I το τελικό αποτέλεσμα, μία αεροπορική παρουσία και προσβολή σε έναν στατικό στόχο που ήταν η θαλάσσια υπεροχή και η ανάπτυξη των στρατευμάτων επί της αρχής.

Στον Αττίλα II θα έπρεπε να έχουμε μία συνεχή παρουσία, *sasrein operation*, - έτσι λέγονται αυτά, την ξέρετε την έκφραση - δηλαδή συνεχείς αεροπορικές επιχειρήσεις πάνω από την Κύπρο για να υποστηρίξουμε τον κατά Εηρά αγώνα. Αυτό ήταν στην δεύτερη φάση εξ αντικειμένου μη δυνατόν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) Όχι, βωτήστε, ήταν εξ αντικειμένου δυνατόν;

Δικτύο

3/2 δ Z.B. 7-10-86

97

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. 'Ήταν δυνατόν;

ΜΑΡΤΥΣ. Τώρα άν ήταν δυνατόν ή όχι, ρωτήστε την αεροπορία. Εγώ πώς να το ξέρω αυτό;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Καλώς. Κάτι άλλο ήθελα να σας πώ: Είπατε ότι η αποβατική δύναμη των Τούρκων θα ήταν μεγαλύτερη εάν διατηρείτο η μεραρχία στην Κύπρο και επομένως θα υπήρχε η ίδια αναλογία. 'Άν είχαμε την μεραρχία, οι Τούρκοι θα έφερναν περισσότερες δυνάμεις, άν ήθελαν να κάνουν την απόβαση.

ΜΑΡΤΥΣ. 'Άν ήθελαν να κάνουν την απόβαση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. 'Ομως πρέπει να ξέρετε εξίσου καλά όσο ξέρω και εγώ, ότι η αποβατικής και αμφίβιες επιχειρήσεις είναι συνάρτηση των διατεθειμένων μέσων. Είναι απόλυτη συνάρτηση των διατεθειμένων μέσων. Ερωτώ: Ποιά ήταν η Τουρκική δυνατότητα για την εκτέλεση αμφιβίων επιχειρήσεων σε μέσα;

ΜΑΡΤΥΣ. Μία αποβατική μεραρχία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Μήπως ήταν συγκρότημα αποβατικού συντάγματος; Διότι αποβατική μεραρχία ποτέ δεν είχαν οι Τούρκοι ούτε τώρα, έχουν.

ΜΑΡΤΥΣ. Είχαν την δυνατότητα να βγάλουν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Σε δεύτερη φάση.

Δ. Ιωαννης

4/2 δ Z.B. 7-10-86

98

ΜΑΡΤΥΣ. Εννοείτε το πρώτο κύμα;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Μά αυτή είναι η απόβαση, η απόβαση είναι το πρώτο κύμα. Από νει και πέρα πλέον μεταβάλλεται η μορφή του αγώνα.

ΜΑΡΤΥΣ. Στο πρώτο κύμα έβγαλαν ένα τάγμα. Αντιστάσεως μη ούσης έφεραν δεύτερο, αντιστάσεως μη ούσης έφεραν τρίτο, μία μεραρχία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Επομένως, συμφωνείτε ή όχι, ότι η Τουρκική δυνατότητα για εκείνη την περίοδο οριακά ήταν συγκρότημα αποβατικού συντάγματος;

ΜΑΡΤΥΣ. Μάλιστα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. 'Αν, λοιπόν, εγώ έχω μία μεραρχία στην πρώτη φάση έχω υπεροχή ναι, ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ. Την έχετε ναι.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Επομένως, ερωτώ, ότι αν ήταν η μεραρχία κάτω, λογικά βγαίνει το συμπέρασμα, δεν ξέρω αύτη συμφωνείτε μαζί μου, δεν θα μπορούσαν οι Τούρκοι να αυξήσουν από την δική τους πλευρά τις δικές τους τις δυνάμεις, ώστε να διατηρήσουμε το λόχο σταθερό. Θα ήταν σε μειονεκτικότητα αριθμιτική, έτσι και αλλιώς.

ΜΑΡΤΥΣ. Το εξήγησα ότι θα ήταν, οπωσδήποτε, μειονεκτικά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗΣ. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

(2BA) *Mew*

(28) 1/2ΒΑ (Δ.Γ.)

7-10-1986

99

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάνης): Παρακαλώ τον κύριο Παπαστεφανάκη να λάβει το λόγο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε μαρτυς, ως ναυτικός διοικητής της Κύπρου σ' αυτό τον αγώνα, τι μπορούσατε να προσφέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: Να κτυπήσω τα τουρκικά πλοία με τις τορπιλλακάτους.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Με πόσους τορπιλλακάτους;

ΜΑΡΤΥΣ: Με 4. Είχα 4 τορπιλλακάτους εν ενεργεία. Η μία ήταν σε μακρά επισκευή από έτους και η 6η ήταν σε παροπλισμό και παίρναμε τα ανταλλακτικά της για να διατηρούμε τις υπόλοιπες 4 εν ενεργεία. Αυτή ήταν η οργανική μου δύναμη την οποία είχα από την Ελλάδα. Είχα 4 κυβερνήτες για τις 4 τορπιλλακάτους.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Τίποτε άλλο.

ΜΑΡΤΥΣ: Τίποτε άλλο. Είχα ραντάρ. Για επιθετικές ενέργειες είχα 4 τορπιλλακάτους.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Αν έλειπαν οι 4 τορπιλλάκατοι, εσείς ουσιαστικά έκει κάτω ήσασταν άχοηστος.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είχα κανένα λόγο υπαρξεως.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Είπατε προ ολίγου ότι η κίνησή σας σαν διοικητού ήταν να στείλετε τις δύο τορπιλλακάτους -αν

θυμάμαι καλά την έκφραση - σε μία αποστολή αυτοκτονίας.

Δωμ

2/2BA (Δ.Γ.)

7-10-1986

100

Έτσι το είπατε, ή κάνω λάθος :

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Όταν λέτε αποστολή αυτοκτονίας, τι εννοείτε;

ΜΑΡΤΥΣ: Εννοώ ότι θα πάνε οι τορπιλλάκατοι να τορπιλλίσουν με πολύ μεγάλες πιθανότητες ότι δεν θα γυρίσουν πίσω.

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Εδώ τώρα μπαίνει το δικό μου ερώτημα.

Γιατί δεν πήγατε εσείς ο ίδιος προσωπικά σ' αυτή την αποστολή αυτοκτονίας;

ΜΑΡΤΥΣ: Αν ήμουν στην Κυρήνεια, θα είχα πάει.

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Είπατε ότι στη βάση της Δεκέλειας, είχατε πιάσει κάποια στίγματα στα ραντάρ σας και υποθέτετε ότι μπορεί να ήσαν τα αγγλικά πλοία τον αριθμόν 8 ή 10-δεν έχει σημασία-και ότι αυτά βρέθηκαν εκεί κατά ένα τρόπο παράδοξο, με την έννοια του παραδόξου ότι μέχρι τότε συνήθως η βάση της Δεκέλειας φιλοξενούσε 1 ή το πολύ 2 αγγλικά σκάφη. Είναι έτσι, ή όχι;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα, έτσι είναι ακριβώς.

EMMANOYHL ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Θα ήθελα να μου πείτε, πότε ακριβώς

- αν μπορείτε χρονολογικά να μου το τοποθετήσετε - για πρώτη

φορά εσείς αντιληφθήκατε από τα ραντάρ σας την ύπαρξη αυτών των

21/10/86

3/2 ΒΛ (Δ.Γ. 7-10-1986)

101

8 ή 10 ή 12 εγγλέζικων πλοίων στη Δεκέλεια ;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Εχω την εντύπωση ότι το γράφω στην αναφορά μου. Δεν την-έχω εδώ για να δω ακριβώς την ημερομηνία .

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Δεν θυμάσθε δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι .Δεν θυμάμαι ακριβώς την ημερομηνία.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: 'Ήταν ποτέ, ή μετά τον Απρίλιο 1;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Πρέπει να ήταν λήγοντος του Απρίλιο 1, ή μια, ή δύο μέρες μετά.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Μετά!

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν θυμάμαι.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Υπάρχει μία αντίφαση.

ΜΑΡΤΥΣ: Αν έχετε κάτι συγκεκριμένο , πείτε τό μου μα το επιβεβαιώσω.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Αν η μνήμη μου δεν με απατά , είπατε ότι στις 19 του μηνός είχατε πιάσει ήδη σήματα στα ραντάρ σας και τοποθετήσατε τους στόλους των Εένων δυνάμεων, εδώ αυτός , εδώ εκείνος , εκεί ο άλλος .

ΜΑΡΤΥΣ: 'Έχετε δίκιο.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: 'Αρα, δεν ήταν ούτε η 21 ούτε η 22.

ΜΑΡΤΥΣ: 'Έχετε δίκιο . Τους είχα πιάσει νωρίτερα.

Δ.Γ.Ε.

4/2ΒΔ (Δ.Γ.) 7-10-1986

102

EMMANOUΗLA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Μήπως θυμάσθε αν τους είχατε
εντοπίσει νωρίτερα από το πραξικόπημα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι. Καθόλου.

EMMANOUΗLA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Το "καθόλου" τι εννοεί;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν τους είχα εντοπίσει.

EMMANOUΗLA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Αυτό μπορεί να οδηγήσει με μία μέση
κοινή λογική στο συμπέρασμα ότι εγνώριζαν πως επίκειται η
τουρκική απόβαση; Ποια είναι η άποψή σας;

ΜΑΡΤΥΣ: Μπορεί ναι, μπορεί όχι. Είναι με μία λογική σειρά των
γεγονότων. Καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι κάτι ήξεραν,
ότι κάτι περίμεναν.

EMMANOUΗLA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, δεν ενθυμούμαται -απου-
σίαζα - τι χρόνο έχετε βάλει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Δεν έχει καθοριστεί χρόνος.

Είναι ο καθορισμένος. Θα σας παρακαλέσω να είστε σύντομος.

EMMANOUΗLA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Μία ερώτηση έχω να κάνω μόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Μπορείτε να την κάνετε. Έχετε
δύο, τρία λεπτά στη διάθεσή σας.

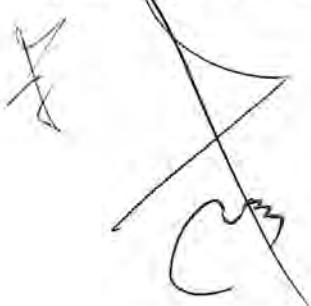
EMMANOUΗLA ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Κύριε μάρτυς, αληθεύει ή όχι το γεγονός

ότι καλέσατε κάποια ώρα τον υφίσταμενό σας Παπαδάκη

Δικαίωμα

5/2BA(Δ.Γ.)7-10-1986103

και του είπατε ότι επίκειται να γίνει πραξικόπεμα και μάλιστα
καθορίσατε ημέρα και ώρα: Εκείνος μαζί με τους αξιωματικούς
σας αρνήθηκε τη συμμετοχή του .

(2ΠΑ)

(12BA)

1/2 ΠΑ

(Γ.Π.)

7-10-86

704

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι ακριβώς. Αρνήθηκαν όπως είπα και προχθές στην κατ' αντεπαράθεση εξέτασή μου, τις αποστολές που τους ανετέθησαν.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Εσείς πάντως συμμεζέξατε στο πραξικόπεμπτο.

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κύριο Κάππο να λάβει το λόγο για να κάνει την μία ερωτησή του.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, ασφυκτικά ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Ας είναι δύο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, με έκπληξη θέλω να σας πω ότι ακουσα τον μάρτυρα πώς ήθελα να κάνει συμπληρωματική κατάθεση.

Καὶ απ' ότι είδα έκανε την κατάθεση για να υποστηρίξει αυτό που υποστηρίζουν οι χουντικοί ότι η κυβέρνηση η πολιτική των 70 ημέρων είχε ευθύνες για τον Αττίλα 2.

· 'Ηθελα να σημειώσω - το έχουν υποστηρίξει και άλλοι - και θέλω ο μάρτυρας να μου απαντήσει σχετικά με το επιχείρημα ότι οι έφεδροι του ΓΕΕΦ -λένε- μετά την ανακοίνωση την αποκτατούσαν. Επομένως τα τμήματα ^{του ΓΕΕΦ} διαλύονταν. Ή είναι αλήθεια αυτό;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Οχι δεν το ξέρω.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Ο κύριος κληρίδης έχει πει το εξής σε ερώτηση

που του έκαναν στην Κύπρο αν μπορούσαν να κάνουν κάτι για τον Αττίλα 2,

Διάλυση

2/2 ΠΑ (Γ.Π.) 7-10-86

105

ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι είχαν εγκαταλείψει την λευκωσία και τους απειλούσαν ότι θα τους απολύσουν για να γυρίσουν στην θέση τους.

Βέρετε τίποτα;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Λέτε ότι μπορούσε να γίνει κάτι αν ερχόταν βοήθεια από την Ελλάδα αεροπορία ναυτικό ή πεζικό και να αναμειχθεί στο πόλεμο αυτιδρύντας στο δυνάμωμα του προγεφυρώματος. Αυτό δε νομίζετε ότι ενδεχόμενα θα οδηγούσε σε πόλεμο Ελλάδος Τουρκίας;

ΜΑΡΤΥΣ : Πιθανόν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Ποιός είναι υπεύθυνος να μας πεί, αν έχετε υπόψη σας πόσοι ήσαν οι νεκροί και από την μεριά του Επικουρικού και από τη μεριά της Εθνικής Φρουράς κατά το πραξικόπημα; Βέρετε;

ΜΑΡΤΥΣ: 'Όχι .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Ποιός πρέπει να ξέρει γι' αυτό ;

ΜΑΡΤΥΣ: Το πρώτο Επιτελικό Γραφείο του ΓΕΕΦ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Δηλαδή το ΓΕΕΦ έπρεπε να ξέρει και για τους νεκρούς του Επικουρικού;

ΜΑΡΤΥΣ: Βέβαια.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΠΠΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Marc

3/2 ΠΑ (Γ.Π.) 7-10-86

106

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ τον κύριο Γιατράκο να

πάρει το λόγο και να κάνει την μόνη του ερώτηση, όπως είπε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Κύριε μάρτυς, την πρώτη ημέρα της καταθέσεως

σας είπατε ότι πήγατε στην Κύπρο για να την ενώσετε με την Ελλάδα.—

— Αυτό είναι γραμμένο στα πρακτικά. Ήταν όλοι εγνώριζαν ασφαλώς και οι

ίδιοις και η ηγεσία εκείνης της εποχής των Αθηνών ότι η κυβέρνηση της

Κύπρου ήταν αντίθετη τουλάχιστον για εκείνη την περίοδο νε αυτή σας

την φιλοδοξία, το όραμα, την επιδίωξη. Για μένα — και θέλω να μου το

επιβεβαιώσετε αυτό — να μου το διαψεύσετε — συνάγεται αβίαστα ότι

αφού η κυβέρνηση η νόμιμη της Κύρπου είναι αντίθετη, εσείς δεν είχατε

άλλη όδό παρά να την ανατρέψετε. Το ερώτημα είναι: Είναι αληθές ότι

αυτός ήταν ο στόχος σας, άρα εκ των προτέρων είχατε αυτό τον σκοπό ή

ότι όπως είπατε εκ των υστέρων συμμετείχατε στο πραξικόπημα, διότι

σας εδόθη η εντολή; Εδώ έχουμε μια αντίφαση. Αν θέλετε να μου το

ξεκαθαρίσετε.

(2ΗΑ) 1/2 Δ ΜΜ 7.10.86

107

ΜΑΡΤΥΣ: Κατ' αρχήν, δεν ήταν η ένωση ο μόνος σκοπός που πήγαμε στην Κύπρο. Η ένωση ήταν κάτι το οποίο όλοι το σκεπτόμασταν από το 1964 μέχρι και σήμερα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Με συγχωρείτε, κύριε μάρτυς. Και εμείς σαν φοιτηταί και σαν μαθηταί, είχαμε φάει εδώ στην Ελλάδα πολύ Φύλο πριν. Άλλα είναι άλλο το τί κάνουμε εδώ στην Ελλάδα, και άλλο το τί κάνετε σεις, σαν αξιωματικός, όταν πηγαίνετε να υπορετήσετε μια φίλη χώρα και να τη βοηθήσετε.

ΜΑΡΤΥΣ: Εάν καμιά φορά, για λόγους προφανώς πολιτικής σκοπιμότητος, τους οποίους εγώ ήμουν σε πολύ χαμηλό σημείο για να τους καταλάβω, η κυπριακή κυβέρνηση έλεγε τότε δεν θέλουμε την ένωση, θέλουμε αυτό, θέλουμε εκείνο, απότερος σκοπός πάντοτε και για την κυπριακή κυβέρνηση, ήταν η ένωση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: Αντελήθητε το ερώτημά μου; Εγώ δεν σας είπα τί είχε σαν απότερο σκοπό η κυπριακή κυβέρνηση. 'Όταν σεις λέτε, γνωστού δύτως ότι η κυπριακή κυβέρνηση ήταν αντίθετη, ότι πάτε για την ένωση με την Ελλάδα και ακολουθούν τα γεγονότα που ακολούθησαν, δηλαδή η ανατροπή του Μακαρίου, η ανατροπή της νομίμου κυβερνήσεως και εξ αιτίας της πράξεώς σας προεκλήθη η επέμβαση, η απόβαση και

 η κατάληψη της Κύπρου, ουσιαστικά δεν πάτε να ανατρέψετε τη

2/2 Δ MM 7.10.86

108

νόμιμη αυθέρνηση;

ΜΑΡΤΥΣ: Μα, δεν ήταν αντίθετη. Γιατί να ήταν αντίθετη η κυπριακή αυθέρνηση;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ: 'Ήταν αντίθετη. Σας ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασάγιαννης): Παράκαλώ τον κύριο Βασιλειάδη να κάνει τη μόνη ερώτηση, την οποία με νεύμα ξήτησε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Μία διευκρίνιση. Θέλω να καταλάβω μία απάντηση την οποία δώσατε σε ένα ερώτημα του κυρίου Μπαντουβά, όσον αφορά το ελικοπτεροφόρο "ΕΡΜΗΣ".

Ανεφέρθη, μεταξύ των άλλων, ότι ήταν μέσα στο σχηματισμό των τουρκικών πλοίων αποβάσεως και εν συνεχείᾳ έγινε ολόκληρη συζήτηση, ότι τα αεροπλάνα που θα έρχονταν από την Ελλάδα υπήρχε κίνδυνος να κτυπήσουν το ελικοπτεροφόρο και άλλα διάφορα τέτοια.

Θα ήθελα να ρωτήσω, από τις πληροφορίες που είχατε : Η μέση απόσταση μεταξύ του ελικοπτεροφόρου και της περιοχής αποβάσεως, των αγκυροβολίων αποβάσεως δηλαδή, πόση ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ: Των εξωτερικών αγκυροβολίων αποβάσεως εννοείτε;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Ναι.

ΜΑΡΤΥΣ: Μα, ήταν 3-4 μίλια.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Δηλαδή, το ελικοπτεροφόρο βρισκόταν κατά

πάνω

3/2 Δ ΜΜ 7.10.86

109

τας επιχειρήσεις απονηθεώς και μεταφοράς των τουριστών, ή κάποιων άλλων, σε απόσταση μόνον 3-4 μιλών από την περιοχή των τουρκικών αποβατικών σκαφών;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Είστε βέβαιος; Διότι οι πληροφορίες που έχω εγώ ομιλούν περί 20 και πλέον μιλών.

ΜΑΡΤΥΣ: Αυτό ίσως ήταν την πρώτη μέρα, που είχε εντοπισθεί στον Απόστολο Ανδρέα. Ομιλώ για την τελευταία μέρα, την τρίτη πμέρα, την 22α Ιουλίου και ήταν στον ευρύτερο - δημοσίου πολύ σωστά μου το επεσήμανε ο κ.Παπαδόνικολάκης - χώρο της αποβάσεως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Δηλαδή, πριν να γίνει η διακοπή των επιχειρήσεων, η ανακωχή...

ΜΑΡΤΥΣ: Τότε ήρθε το ελικόπτεροφόρο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: ...τότε το ελικόπτεροφόρο βοέθηκε σε απόσταση 3-4 μιλών από τα τουρκικά πλοία;

ΜΑΡΤΥΣ: Μάλιστα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Να φωτίσω και εγώ κάτι, κύριε Πλούταρχε.

χε.

Αμ

4/2 Δ MM 7.10.86

110

Κατ' αρχήν, να σας κάνω την εξής ερώτηση: Μου φαίνεται ότι δεν θέτετε ορθό δεδομένο, όταν λέτε για τον Εγκολφόπουλο ότι εκρατείτο στην ΕΣΑ, όταν βασανίσθηκε. Εκρατείτο στο Βοτ ανικό και εβασανίζετο από άνδρες του Ναυτικού και όχι από την ΕΣΑ.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν πρέπει να ήταν μόνιμοι αξιωματικοί αυτοί οι άνθρωποι,

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Η πληροφορία σας ήταν εσφαλμένη.

Έτσι νομίζω εγώ. Μπορεί όμως να είναι η δική σας σωστή.

Ο Γεωργίτσης ήταν αρχηγός του πραξικοπήματος. Φέρετε πώς χαρακτήρισε στην κατάθεσή του εδώ μέσα, απ' αυτή τη θέση που κάθεστε, την απόβαση των Τούρκων;

ΜΑΡΤΥΣ: Βεβαίως όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Την χαρακτήρισε αποβίβαση.

ΜΑΡΤΥΣ: Το ίδιο την χαρακτήρισα και εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τότε, δεν μπορώ να καταλάβω πώς το Ναυτικό, υπό τη διοίκησή σας, έδρασε ηρωϊκώς την πρώτη μέρα, όταν οι Τούρκοι δεν έκαναν απόβαση, αλλά απλώς τουριστικής μορφής αποβίβαση. Πώς είναι νοητό αυτό το πράγμα; Πώς συμβιβάζονται αυτά τα πράγματα;

(3K)

(2Δ) 1/3 Κ.Μ. (AM) 7-10-86

111

Από τη μία μεριά να μιλάμε για αποβίβαση δηλαδή, για έλλειψη
άμυνας - αυτό δεν πάει να πει αποβίβαση; - Βαյ από την άλλη μεριά
να μας λέτε ότι την πρώτη μέρα το Ναυτικό - για την πρώτη ημέρα
μιλάμε γιατί όταν έγινε το προγεφύρωμα αφήστε τα τα υπόλοιπα -
την πρώτη μέρα το ναυτικό έδρασε ηρωϊκά ; Τι ηρωϊκή δράση είχε το
ναυτικό εην πρώτη ημέρα , τις πρώτες ώρες μάλλον , πριν γίνει η
εγκατάσταση στο προγεφύρωμα ;

ΜΑΡΤΥΣ . Οταν κύριε Πρόεδρε , στέλνονται δύο τορπιλλάκατοι να
κτυπήσουν τον τουρκικό στόλο τι άλλο να κάνει το Ναυτικό ; Αυτό[,]
μπορούσε να κάνει αυτό έκανε .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Με συγχωρείτε , δεν λέω για σας,
για την συγκεκριμένη ευθύνη την δική σας ή μη ευθύνη , εγώ λέγω
γενικώς . Το χαρακτηριζέτε εσείς και οι . Γεωργίτσης και ~~Εφετοί~~ - οι μεν
ο ι. Γεωργίτσης το επισημότερο πρόσωπο του πραξικοπήματος , νομίζω

ότι και ο ι. Κομπόκης το είπε , που ήταν ο ουσιαστικά επισημότερος του
πραξικοπήματος και εσείς επίσης το λέτε - και εσείς ένας από τους επιση-
μοτέρους εκπροσώπους του πραξικοπήματος , είσθε και εσείς και λέτε ότι
στις 20 του μηνός δεν έλαβε χώρα απόβαση υπό την έννοια της στρατιωτι-

X κής επιχειρήσεως , αλλά έλαβε χώρα αποβίβαση . Αυτό σημαίνει ότι δεν

M.W.

2/3

ΑΚΜ

(Α.Μ.)

7-10-86

112

εσημεώθη αίμυνα . Δεν είναι έτσι ; Είναι παράλογος ο **ευλλογισμός** μου ;

ΜΑΡΤΥΣ . 'Οχι , ίσως επειδή τα έχω καταθέσει αυτά . Κατέθεσα την πρώτη μέρα ότι πήγαν τα αποβατικά να αποβιβάσουν , βρήκαν βράχια μπροστά τους έστρεψαν παράλληλα προς την ακτή , έπλεαν δίπλα στην ακτή μέχρι να βρουν την ακτή αποβάσεως και όλο αυτό το διάστημα της μιας ώρας κανένας δεν τους κτύπαγε από έξω παρά μόνο κάτι άτακτοι που υπήρχαν .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Που ;

ΜΑΡΤΥΣ . Τα έχω καταθέσει αυτά , κύριε Πρόεδρε .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Λυτοί οι άτακτοι που τους κτύπαγαν τι ήταν ;

ΜΑΡΤΥΣ . Ελληνοκύπριοι .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Ελληνοκύπριοι μάλιστα .

'Εναν Ανδρέα Αυγουστή τον ξέρατε στην Κύπρο ;

ΜΑΡΤΥΣ . Ήταν νομίζω λοχαγός , αν δεν κάνω λάθος .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Λοχαγός μόνιμος ;

ΜΑΡΤΥΣ . Του **Στρατού Ζηράς** .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) . Ήταν στην Εθνοφρουρά ;

ΜΑΡΤΥΣ . Ήταν στην **Εθνική Φρουρά** , μάλιστα .

Δημήτρης Σταύρου

3/3

Κ Μ

(Α.Μ.)

7-10-86

113

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης). Εγώ ετελείωσα.

Ο κ. Βαρβιτσιώτης

τσιώτης θέλει να κάνει καμία ερώτηση ; Μία ερώτηση μόνο κύριε Βαρβιτσιώτη για να τελειώσουμε .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Κύριε μάρτυς είπατε ότι τα υποβρύχια κατά

την ημέρα της αποβάσεως ή αποβιβάσεως/ευρίσκοντο στην Πάφο των Τούρκων

ΜΑΡΤΥΣ . Πλησίον της Πάφου .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Μπορείτε να μου πείτε πόσα ναυτικά μίλια είναι

από την Πάφο μέχρι τον στόχο ;

ΜΑΡΤΥΣ . Μπορώ να ανοίξω τον χάρτη ;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Χονδρικά , δεν έχει σημασία .

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν μπορώ διαφορετικά να σας πω .

(Στο σημείο αυτό ο μάρτυς ανοίγει τον χάρτη και υπολογίζει την απόσταση).

Πρέπει να ήταν γύρω στα 45-50 μίλια .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Και ποιά είναι εν καταδύσει η ταχύτης ενός υποβρυχίου :

ΜΑΡΤΥΣ . Των συγκεκριμένων υποβρυχίων η ανωτάτη ταχύτης είναι 21 μίλια την ώρα .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Εν καταδύσει ;

ΜΑΡΤΥΣ . Εν καταδύσει .

4/4

KM

(A.M.)

7-10-86

114

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Αυτή την ταχύτητα μπορούσε να την κρατήσει

συνέχεια :

ΜΑΡΤΥΣ . 'Οχι , κύριε Βαρβιτσιώτη , μιλησα περί ανωτάτης ταχύτητος .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . 'Οχι , δεν θέλουμε να μας μιλήσετε περί ανωτάτης

ταχύτητος .

ΜΑΡΤΥΣ . Μου είπατε με ποιά ταχύτητα πάει .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Ποιά ταχύτητα μπορεί να αναπτύξει κύριε μάρτυς .

Μπορεί να αναπτύξει συνέχεια 21 μίλια ;

ΜΑΡΤΥΣ . 'Οχι , κύριε Βαρβιτσιώτη .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ . Για τη δουλειά που συζητάμε .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Ποιά είναι η μέση ταχύτητα εν καταδύσει που

μπορεί να αναπτύξει ;

ΜΑΡΤΥΣ . Θέλετε συγκεκριμένα να σας πω σε πόση ώρα θα μπορούσε το

υποβρύχιο ~~να~~ ήταν εκεί . Δεν ξέρω τι ώρα ήταν ανατολικώς της Πάφου
το υποβρύχιο .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Πόσο ανατολικώς της Πάφου ;

ΜΑΡΤΥΣ . Δεν το ξέρω .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Ανατολικώς της Πάφου μπορεί να ήταν άλλα 50

μίλια από το σημείο που λέτε .

Δικαιού

5/3

KM

(A.M.)

7-10-86

715

ΜΑΡΤΥΣ . Έστω κατ αν ήταν 50 μίλια , έστω κατ αν ερχόταν μετά από 6-7 ώρες , και μετά από 10 ώρες γιατί να μην ερχόταν ;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Άλλο το "γιατί να μην ερχόταν". Εγώ θέλω να μου πείτε ...

ΜΑΡΤΥΣ . Το τακτικό μέρος δεν το ξέρω και εάν θα πω κάτι, ίσως είναι ανακριβές .

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ . Τίποτε άλλο, κύριε Πρόεδρε .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ . Κύριε Πρόεδρε μου επιτρέπετε μία λέξη ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) . Είναι η δεκάτη φορά που μιλάμε τώρα , οπωσδήποτε μία λέξη να την πείτε κύριε Μπαντούβα .

(ΓΡ)

(2K) 1/2 ΓΡ Φ.Τ. 7.10.86

116

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Κύριε μάρτυς, όταν δώσατε την εντολή στις τορπιλακάτους να τορπιλίσουν τα τουρκικά σκάφη, την δώσατε προφορικώς, δια σήματος, πώς τη δώσατε;

ΜΑΡΤΥΣ : Δια σήματος ραδιοτηλεφώνου.

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Ήσαν άλλοι μπροστά, διότι οι αποδέκτες δεν ζουν.

ΖΕΙ ένας μόνος ————— Ήσαν άλλοι μπροστά;

ΜΑΡΤΥΣ : Άλλοι μπροστά, ποιοί να ήταν δηλαδή;

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΝΤΟΥΒΑΣ : Από το ραδιοτηλέφωνο όταν δώσατε την εντολή.

ΜΑΡΤΥΣ : Βεβαίως όλα τα ραδιοτηλέφωνα που είχα στην Κύπρο πρέπει να την άκουσαν την εντολή αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Κύριε Παπαγιάννη, τελειώσαμε μπορείτε να αποσυρθείτε. Θα σας παρακαλέσω όμως αύριο μετά τις 8.30 να πάτε στην αίθουσα 143 για να διαβάσετε την κατάθεσή σας, να επει- φέρετε ορθογραφικές ή άλλες λεκτικές διορθώσεις και να υπογράψετε σε κάθε φύλλο και στο τέλος, βέβαια σε κάθε φύλλο μονογραφή.

ΜΑΡΤΥΣ : Εέρω κύριε Πρόεδρε, έχω ήδη κάνει τα προηγούμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Σας ευχαριστώ.

(Στο σημείο αυτό αποχωρεί ο μάρτυς από την αίθουσα.)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Κύριε Πρόεδρε, το λόγο σας παρακαλώ.

2/2 ΓΡ Φ.Τ. 7.10.86

117

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης) : Ορίστε κύριε Βαρβιτσιώτη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα σε σχέση με την κατατεθείσα επιστολή του συναδέλφου κυρίου Λιβανού εξ ονόματος των βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας να δηλώσω τα ακόλουθα. Είναι προωθητικός ο σκοπός, τον οποίο επιδιώκει με την επιστολή του αυτή, ο κύριος Λιβανός. Γίνεται τις παραμονές δημοτικών εκλογών και ο καθένας αντιλαμβάνεται ποιά είναι η προθεσή του. Εντάσσεται, κατά την δική μας εκτίμηση κύριε Πρόεδρε, στην άκαρπη πολεμική την οποία πρόσφατα έχει εξαπολύσει κατά της παρατάξεώς μας και ειδικότερα κατά του Προέδρου κυρίου Μητσοτάκη. Κάτω απ' αυτό το πρίσμα, της δημιουργίας δηλαδή ψευδών εντυπώσεων, θα πρέπει να κριθεί η ενέργειά του αυτή. Τίποτε άλλο κύριε Πρόεδρε.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ : Το λόγο κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης) : Ο κύριος Λιβανός θα ήθελε να απαντήσει. Να απαντήσει. Και θα πω και για δυο λόγια ύστερα επ' αυτού.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ : Πέστε, αν θέλετε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (χρίστος Μπασαγιάννης) : Θα απαντήσω στο σύνολο μετά εγώ.

Ορίστε κύριε Λιβανέ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ : Κύριε Πρόεδρε, με εκπλήσσει η αντίδραση του

Μακ

3/2 ΓΡ Φ.Τ. 7.10.86

118

κυρίου συναδέλφου και με εικπλήσει ακόμη περισσότερο, όταν ουτε λεί περιόδους δύναμης. Θα διερμηθεί μόνο, εθώ μέσα είμαστε για να κάνουμε πολιτική ή για να εξετάσουμε την αλήθεια γύρω από το φάκελο; Κατέθεσα μια επιστολή, κύριε Πρόεδρε, το πρωτότυπο οποία εάν πάρει ο τύπος, τούτο θα οφείλεται και μόνο, διότι ο κύριος Βαρβιτσιώτης την επήρε και την έβγαλε έξω από την αίθουσα. Εγώ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Κύριε Πρόεδρε, διαμαρτύρομαι εντόνως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Σας παρακαλώ, σας παρακαλώ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ : Κύριε Πρόεδρε μου δώσατε το λόγο και δεν μπορεί να μου τον αφαιρεί κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης) : Παρακαλώ, ορίστε κύριε Λιβανέ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ : Βεβαίως αυτά τα οποία λέγονται και γράφονται εδώ μέσα είναι όπως έχουμε πει, μυστικά. Εάν έχει διαρρέει εξαιτίας του κυρίου Βαρβιτσιώτη, δεν φταίω εγώ. Και να μπω στην ουσία.

Παρακαλώ, κύριε Βαρβιτσιώτη, μην ταράζεσθε δεν μπορεί να γράφετε διαρκώς κείμενα. Δεύτερον νοιίζω ότι οπουδήποτε και αν κατευθύνονται, κατηγορίες ~~████████~~, πρέπει να αντέχουμε κύριε Βαρβιτσιώτη να τις δεχθώμαστε και να τις συζητούμε. Από κει και έπειτα θα πρέπει να αποδεικνύονται βεβαίως με στοιχεία εάν είναι αληθεῖς ή όχι.

4/2 ΓΡ Φ.Τ. 7.10.86

119

Εάν δήμας είναι αληθείς με τα στοιχεία τα οποία βεβαιώς είμαι υποχρεωμένος, ενώπιον σας κύριοι συνάδελφοι, να φέρετε μα^{χρ} αποδείξω το βέβαιο των λόγων^{μου} τότε δεν νομίζω ότι έχετε το δικαίωμα να προτρέχετε.

Τρίτον κύριε Πρόεδρε, εγώ είμαι αποφασισμένος, εφόσον βρίσκομαι στην αίθουσα αυτή, να μην καλύψω κανέναν ήστιν και εάν αυτός ο ένας να είναι ο ίδιος μου ο υιός.

(2v)

2ΓΡ

1/2N ΒΠ 7.10.86

120

Εάν άλλοι συνάδελφοι δεν αντέχουν σε αποκαλύψεις, τούτο βέβαια είναι δικαιωμά τους. Αλλά, τότε θα πρέπει να αποχωρήσουν. Εγώ συμβιβασμούς δεν θα δεχθώ για να καλύψω ούτε αρχηγούς, ούτε πολιτικές σκοπιμότητες, ούτε την ενδεχόμενη λίστα τη μελλοντική, οιουδήποτε κόμματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης): Κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι προσεδόθη ιδιαίτερα οξύτης, η οποία θα έπρεπε να αποφευχθεί.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Δεν φταίω εγώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χριστος Μπασαγιάννης): Παρακαλώ.

Η Επιτροπή μέχρι τώρα προχωρεί, νομίζω πάρα πολύ καλά, με πάρα πολύ μεγάλη κατανόηση της μιας πλευράς από την άλλη και γενικώς του ενός από τον άλλον και νομίζω πως πρέπει έτσι να συνεχίσουμε για να καταλήξουμε σε ένα συμπέρασμα, που θέλω να πιστεύω, όπως βλέπω τα πράγματα, ότι θα είναι δυνατό να είναι και απολύτως ομόφωνη. Και το ομόφωνο αυτό θα είναι μια εθνική, ας την πούμε, υπηρεσία της Επιτροπής. Αυτός πρέπει να είναι και ο σκοπός μας κατ' αρχήν. Δεν θα ήθελα να υπάρχει αυτή η οξύτης που υπάρχει και παρακαλώ να μην παίρνουμε έτσι τα πράγματα.

Γεγονός είναι ότι η συνεδρίαση αυτής της Επιτροπής

2/2N

ΒΠ

7.10.86

121

και στο σημείο αυτό είναι μυστική και συνεπώς δεν πρέπει ο Τύπος να μάθει τίποτε, ούτε από την επιστολή του αυρίου Λιβανού, ούτε από τη δήλωση του αξιοτίμου αυρίου Βαρβιτσιώτη, ούτε γενικώς τις συζητήσεις που έγιναν εδώ μέσα. Επιτέλους δεν συζητήθηκε η επιστολή. Εγώ μάλιστα την κατέθεσα απλώς για να καταχωρηθεί στα πρακτικά χωρίς και να την αναγνώσω, ακριβώς υπορετώντας αυτή την ιδέα, του να μη δημιουργείται οξύτης.

Νομίζω, ότι θα συζητηθεί και αυτή η επιστολή, όπως θα συζητηθούν στην Επιτροπή και άλλες επιστολές οι οποίες εστάλησαν από άλλους παράγοντες της πολιτικής και του δημόσιου βίου της χώρας. Αυτά θα τα δούμε, όταν θα συζητηθούν και θα δούμε, αν πρέπει να κληθεί ο αλφα ή ο βήτα, αν δεν πρέπει να κληθεί ο γάμα ή λπ.

Απόψεις ουσιαστικές επί της επιστολής δεν θα εκφράσω.

Είναι ένα θέμα που θα το δούμε όταν θα γίνει συζήτηση. Μέχρι τότε εκείνο που παρακαλώ είναι να σιωπήσουμε,

Ο κύριος Βαρβιτσιώτης έχει το λόγο.

3/2N

ΒΠ

7.10.86

122

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, έχει δημιουργήθει ένα προσωπικό θέμα τεράστιο, από τον κύριο Λιβανό.

Κύριε Πρόεδρε, αντιπαρέχομαι τα όσα είπε περί λίστας και άλλα τινά τα οποία θεωρώ ανάξια έστω και να απαντήσω. Δέχομαι αναμφισβήτητα ότι όλοι όσοι είμαστε εδώ μέσα, είμαστε για να υπορετήσουμε την αλήθεια έξω από πολιτικές σκοπιμότητες. Άλλα μου προξενεί κατάπληξη το γεγονός το οποίο είπε ο κύριος Λιβανός. Δεν θέλω να μεταχειριστώ άλλη έκφραση, αρκεί η κατάπληξη, ότι δηλαδή αν διαρρεύσει η επιστολή, θα διαρρεύσει από μένα. Εγώ σας δίνω το λόγο της αυδρικής μου τιμής ότι δεν την έχω δόσει την επιστολή. Σήμερα όμως την ώρα που μιλάμε έχει δημοσιευθεί στην ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ ένα σχολιάκι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρίστος Μπασαγιάννης): Τι έχει δημοσιευθεί;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Στην ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ που κυκλοφόρησε υπάρχει ένα σχόλιο με τίτλο "Κουζί" ποιός είναι ο βουλευτής ο οποίος

κυκλοφορεί στη Βουλή πάντοτε καλοντυμένος, φαίνεται νεώτερος απ' ότι είναι και έχει στην τσέπη του σήμερα μια βόμβα κατά του κυρίου Μητσοτάκη: " Σήμερα στην ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ που κυκλοφόρει κύριε Πρόεδρε. Δεν είμαι εγώ που έχω αυτές τις γνώμες. Και στην αίθουσα των δημοσιογράφων κάτω, υπάρχει δημοσιογράφος ο οποίος λέει:

Δικαίωμα

4/2NΒΠ7.10.86123

"Τη βόμβα την έχω στα χέρια μου". Έδωσα εγώ στην ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ από χθες ένα γεγονός που δεν εγνώριζα; Ας αφήσουμε λοιπόν τα περί διαρροών εκ μέρους μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εγώ κάνω πάλι στην έκκληση να αποφευχθεί η οξύτης. Δεν πρέπει ούτε η επιστολή του αυτού Μητσοτάκη, ούτε η έγγραφος δήλωση των αυτού όρων βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας, την οποία ανέγνωσε ο κύριος Βαρβιτσιώτης για λογαριασμό δλων, ούτε οι συζητήσεις που γίνονται αυτή τη στιγμή ανάμεσά μας, ούτε η άποψη την οποία εξέφρασε ο κύριος Λιβανός προφορικώς, ούτε η άποψη που εκφράσατε εσείς κύριε Βαρβιτσιώτη, ούτε η άποψη που επειφυλάσσετε, όπως βλέπω να εκφράσει ο κύριος Παναγιωτόπουλος, θα πρέπει να εμφανισθούν στο Τύπο. Εγώ έτσι πιστεύω.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Θέλω να απαντήσω κύριε πρόεδρε, και παρακαλώ το λόγο.

Ο κύριος Βαρβιτσιώτης επειφυλάχθη και προτανώς λόγω της καλής του ανατροφής να μη πει, όπως το ανέφερε, βαρυτέρα φράση. Επομένως, εάν δεν είχε ανατροφή, που έχει, θα έλεγε βαρύτερα πράγματα. Άρα εγώ θα πρέπει να δεχθώ ότι είμαι αξιος κάποιας βαρυτέρας εκφράσεως.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Η οποία όμως δεν ελέχθη.

5/2N ΒΠ 7.10.86

124

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Γι' αυτό πρώτο θα έπρεπε, για να μη δημιουργεί εντυπώσεις, **Δ**εν ξέρω τι γράφει η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, αλλά ξέρω όμως κύριε Βαρβιτσιώτη τι γράφει ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: Πότε;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, της ήδη του μηνός, κύριε Βαρβιτσιώτη. Ακούστε, κύριε Πρόεδρε, και παρακαλώ να κρίνετε αν υπό αυτάς τας συνθήκας, δημοσιογραφικάς και πολιτικάς, μπορεί να συνεχιστεί η πολιτική ζωή στο τόπο αυτό:

The image shows two handwritten signatures and some initials. On the left is a large, stylized signature. To its right is a smaller, more cursive signature. Below these is a set of initials: '2EZ'.

(N)

1/2 EZ (Γ.Π.) 7-10-86

125

" Ενώ αρχίζει τη αντίστροφη μέτρηση για τις δημοτικές εκλογές - δεν το διαβάζω όλο, περιορίζομαι στη φράση - θα κλιμακώσουν με νέα πυροτεχνήματα την εκστρατεία λάσπης εναντίον της Νέας Δημοκρατίας κ.λ.π. κ.λ.π. "

Παράγραφος: " Πρόκειται συγκεκριμένα για επανάληψη της τυμβορυχίας του γνωστού Δισνυσάκη Λιβανού εις βάρος της μνήμης του Παναγιώτη Κανελλόπουλου, με τη μορφή αυτή την φορά, κάποιων εγγράφων που θα εμφανιστούν ως έγγραφα του Παναγιώτη Κανελλόπουλου ".

Γι' αυτό λέω, δτι έρχεται

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ : Τί σχέση έχει αυτό;

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Δεν έχει σχέση, κύριε Βαρβιτσιώτη; Γράφεται αυτό και γνωρίζετε καλά - εφόσον με προκαλείτε - τί εκπροσωπεί ο "Ελεύθερος Τύπος" για το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας. Το αντιπαρέρχομαι αυτό, αλλά παρακαλώ στα πρακτικά να υπάρξει. ~~ποτέ~~

Δεύτερον, θα ήθελα να κάνω μια δήλωση, κύριε Πρόεδρε, την οποία θα έπρεπε να έχω κάνει ήδη από την πρώτη μου ομιλία, την ελάχιστη ομιλία, την οποία, αφού με προεκάλεσα, ζήτησα το λόγο. Αφού βεβαίως, θέσω και σε παρένθεση το γεγονός, — περιστατικό ατυχές αν θέλετε, κύριε Βαρβιτσιώτη^{τό}, κατά λάθος βγήκατε από την αίθουσα και πήρατε

Δ. Ι. Η.

2/2 EZ (Γ.Π.)

7-10-86

726

μαζί σας το φάνελο. Δεν φταίω εγώ που εισέις κάνετε λάθη. Τον πήρατε, λείψατε 15 λεπτά από την αίθουσα. Από κει και πέρα, μπορεί να συμπεράνει η επιτροπή και οι πάντες, τί κάνατε μ' αυτή την επιστολή που ξεχάσατε στην τσέπη σας, βγαίνοντας και μπαίνοντας.

Και μπαίνω στο σημείο, το οποίο λησμόνησα πριν, κύριε Πρόεδρε. Βεβαίως, η καταγγελία την οποία κάνω, αφορά απευθείας στις θέσεις τις οποίες έχει λάβει ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης για το συγκεκριμένο αυτό θέμα και δηλώνω ότι παρ_όλογότι μια ολόκληρη ζωή υπήρξα αρνητικός για το πρόσωπο του Προέδρου Κωνσταντίνου Καραμανλή και υπήρξε αρνητικός και εκείνος, δηλώνω ότι όχι δεν συμμερίζομαι, αλλά αποκηρύσσω με βδελυγμία κάθε πρόσωπο το οποίο θα ήθελε να αγνοείται το πρόσωπο του κυρίου Καραμανλή σε τέτοιου είδους, έστω και υπόνοιες, όχι καν καταγγελίες. Αυτά είχα να πω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ο κύριος Παναγιωτόπουλος παρακαλείται να λάβει το λόγο, με την πρόσθετη παράκληση να ρίξει νερό στη φωτιά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κατ' αρχήν συμμερίζομαι απολύτως αυτά που είπατε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Ευχαριστώ πολύ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Και εκφράζω προσωπικά την ικανοποίησή μου

3/2 EZ (Г.П.) 7-10-86

127

για τον τρόπο με τον οποίο προσπαθείτε να διευθύνετε αυτό το δύσκολο
έργο.

Θέλω να προσθέσω το εξής : 'Οτι, εάν δεν αντιληφθούμε όλοι μας
εδώ μέσα στην έχουμε έναν ιδιαιτέρο, ειδικό ρόλο, ο οποίος στουλάχιστον
από πλευράς ηθικής αν θέλετε, μας απαγορεύει να υποκύπτουμε
στο γηπειρασμό πολιτικής εκμεταλλεύσεως της ιδιότητος αυτής, έστιν αυτό
δεν το επιτύχουμε, δεν εκπληρώνουμε το καθήκον μας. Διότι, είναι πάρα
πολύ μεγάλος πειρασμός για έναν πολιτικό - διότι κανείς μας δεν ξεχνάει
ότι όλοι μας είμαστε πολιτικοί εδώ μέσα- το να μπορεί από κάπου να
αντιλήσει είτε δημοσιότητα, είτε επιχειρήματα για να υπηρετήσει μια
ορισμένη θέση. Σ' αυτό τον πειρασμό λοιπόν, ο φίλος μου ο αγαπητός ο
Διονύσης ο Διβανός, δεν άντεξε. Και θα του εξηγήσω γιατί: Ακόμη και
αγπίστευε ότι έπρεπε αυτή την επιστολή να την καταθέσει, προκειμένου
να ερευνηθεί η αλήθεια και από την πλευρά αυτή, ήταν σήμερα η κατάλληλη
μέρα στην εμβόλιμη αυτή συνεδρίαση, που κανονικά δεν θα υπήρχε; 'Η θα
έπρεπε να την έχει καταθέσει με τα αρχικά του επιχειρήματα, ή θα έπρε-
πε να αναμένει, από στοιχειώδη ευαισθησία, να περάσουν οι δημοτικές εκλο-
γές. Γνωρίζει δε ιδιαιτέρα ότι έχει αποδυθεί σε ένα πρόσωπικό αγώνα
εναντίον του Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας αυτές τις μέρες που είναι

4/3E.Z.(Γ.Π.)7-10-86128

ένα επί πλέον επιχείρημα. Βέβαια είναι άνισος ο αγών, διότι δεν νομίζω ότι μπορεί να υπάρξει καμμία σύγκριση από πλευράς πολιτικού βάρους. Άλλα, αυτή η στιγμή δεν ήταν η κατάλληλη. Δηλαδή, η στοιχειώδης ευαισθησία επέβαλε να μην κατατεθεί αυτή η επιστολή σήμερα. Γιατί μη μου λέτε ότι αυτό που λέει κατά του κυρίου Βαρβιτσιώτη που πρόσεξε το τέταρτο της αναχωρήσεως του, δεν θα είναι ένα άλλοθι, όπως πιστεύει και για τον ίδιο, εάν όλα αυτά βγουν στις εφημερίδες. Ο μόνος ο οποίος έχει συμφέρον γιανα βγουν αυτά στις εφημερίδες σήμερα, είναι ο αγαπητός μου συνάδελφος.

(2Λ)

EZ 1/3 Δ_(_ΔΚ)_7.10.86

129

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ: Κατ' οι εντός των τειχών αντίπαλος!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Οι οποίοι κάνουν πολεμο πολύ σωστότερο από ό,τι φαντάζεσθε και σε πολύ καλύτερο επίπεδο.

Εάν γινόταν αυτό, δεν θα έπαιρνε την πρωτοβουλία ο κ. Βαρβιτσιώτης, για να γίνει η δήλωση που γίνεται.

Κύριε Πρόεδρε, ζελειώνοντας ιρίνω ατυχή την ενέργεια σήμερα του φίλου μου, του Διονύση του Λιβανού. Νομίζω ότι στη σημερινή συνεδρίαση, την εμβό λιμη, την ύποπτη ημέρα, 5 μέρες πριν από τις εκλογές, αυτή η επισφολή μπορεί ο καθένας να σκεφθεί ότι δεν υπηρετεί την ανεύρεση της αλήθειας εδώ μέσα, αλλά υπηρετεί άλλους στόχους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Εν πάσῃ περιπτώσει υποβάλλεται έκκληση από το Προεδρείο να μη δημοσιευθεί τίποτα στις εφημερίδες, ούτε από όσα ελέχθησαν, ούτε από όσα εγράψαν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΛΙΒΑΝΟΣ: Υπάρχει θέμα προσωπικό και πάλι για μένα, γιατί μέσα στα χαριτωμένα -μόνο έτσι μπορώ να τα χαρακτηρίσω-τα οποία είπε ο κ. Παναγιώτης, και δήθεν φιλικά πέταξε και τον υπαντιγμό περι βάρους. Πράγμα τι οπωσδήποτε δεν διεκδικώ, κύριε Παναγιωτόπουλε, το βάρος του κ. Μητσοτάκη, αφού με προκαλέστε. Το βάρος όμως που έχει ο καθένας, που είμαστε εδώ μέσα, δεν ζυγίζεται, κύριε Παναγιωτόπουλε, ούτε με τη δύναμη του, ούτε με την ισχύ του. Ζυγίζεται με τις ηθικές θέσεις τους, τις πράξεις, τις οποίες έχει

2/3 Δ (ΔΚ) 7.10.86

130

κάνει.

Εγώ δηλώνω ενώπιον της επιτροπής, ότι είναι στη διάθεση του οιουδήποτε εάν θελήσει να πάμε στη Λειταυοσύνη, να αποβάλλω την ιδιότητα μου, τη βουλευτική καὶ να το πράξει καὶ εκείνος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης) : Αυτό, όπως ξέρετε, δεν είναι δυνατόν.

Όπως ξέρετε με την ευχαρίστια, αυτό το είπε καὶ ο κ. Βαρβιτσιώτης πρημερών καὶ μου έκανε εντύπωση που το είπε, γιατί απεμπόλισε δια του τρόπου αυτού, ἡ προσπάθησε να απεμπολίσει, την προστασία του βουλευτικού αξιώματος, όταν λέει οτι θα παραιτηθεί από την ασυλία κ.λ.π. Για να παραιτηθεί από την ασυλία δεν είναι έγκυρος η παραίτηση καὶ συνεπώς η δήλωσή σας, κύριε Διβανέ, είναι άνευ σημασίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ: 'Όλα είναι άνευ σημασίας!'

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Μπασαγιάννης): Σας παρακαλώ, καὶ κάνω έκαληση να μην γραφεί τίποτε στις εφημερίδες από όλα αυτά.

Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής θα επαναληφθούν, όπως ξέρετε, στις 22 καὶ 23 του μηνός Οκτωβρίου.

Στη συνέχεια λύθηκε η συνεδρίαση, ώρα 13.34'.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

X.ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

K.ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Ο ΜΑΡΤΥΡΑΣ
Γ.ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ

την 8.9.1986 πμέρα Τελ.24..... και ώρα 16.00 π.μ., στη Γραμματεία της Εξεταστικής Επιτροπής για το "φάκελο της Κύπρου" (Α'όροφος, γραφείο 143 του Μεγάρου της Βουλής) συνήλθε το Προσδρομικό της Εξεταστικής Ειτεροπάτη, αιωνελούμενο από τους βουλευτές, Χρίστο Μπασαγιάννη, Πρόεδρο, Παυσανία Σακολίκιο, Αντιπρόεδρο, Κων/νο Τσιγαρίδα, Γραμματέα και ενώπιον του σε εκτέλεση της από 7.10.86.... αποικόσιες της Εξεταστικής Επιτροπής, ο μάρτυρας Γ.Μ.Ι.Τ.Α.Π.Α.Γ.Ι.Α.Ν.Η.Σ.....
 Πλαπαράννιδη..... ανέγνωσε, διεώρησε, βεβαίωσε και υπέγραψε τις καταθέσεις του που έδωσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής στις 16.9.86, 30.9.86, 2.10.86, 7.10.86..

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΜΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΣΑΚΟΛΙΚΟΥ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

Ο ΜΑΡΤΥΡΑΣ

Γ.-Μ.Ι.Τ.Α.Π.Α.Γ.Ι.Α.Ν.Η.Σ

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

Ο ΕΒΔΟΜΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΗΚΕ ΚΑΙ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΗΚΕ

ΣΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΖΑΖΑ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ

ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ &

ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΚΑΙ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ «ΚΕΘΕΑ.

ΣΧΗΜΑ + ΧΡΩΜΑ» ΣΕ ΧΑΡΤΙ FABRIANO

PALATINA 100 ΓΡΑΜΜΑΡΙΩΝ

ΣΕ 2.500 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ ΤΟΥ 2019

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]

[ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ]